Editura UNIVERS

Cu ironie subtilă, scriitoarea Muriel Spark înfățișează lumea senilității din înalta societate engleză. Un microcosmos al senectuții, reproducînd caricatural pasiunile, ambițiile, aspirațiile tinereții, îngroșate și urgentate de apropierea ineluctabilului sfîrșit. Un roman de mare finețe psihologică, în care se împletesc și firele enigmatice ale unei intrigi polițiste.

Lei 7

215

1973

MURIEL SPARK • MEMENTO MORI

MURIEL SPARK

MEMENTO MORI

Colecția MERIDIANE

Coperta de *Alma Ştefănescu-Rusescu*

MEMENTO MORI

by

Muriel Spark

MACMILLAN — 1966

Muriel Spark

Memento-Mori

În româneşte de *Dana Crivăţ*
Cuvînt înainte de *Mihai Pop*

Editura UNIVERS

Bucureşti — 1973

MURIEL SPARK ȘI TRANSFIGURAREA LOCULUI COMUN

Prejudecata călinesciană a criticului care trebuie să fi ratat în cît mai multe domenii, nu se poate aplica, în nici un caz, literaturii engleze moderne. O altă prejudecată, decurgînd din prima, conform căreia filologii de talie sînt scriitori de calitate medie, nu corespunde nici ea acestei literaturi. Ca și Joyce, Eliot, Beckett, autoarea romanului *Memento mori* s-a format în buna tradiție umanistă care constituie și pentru ea o bază solidă a operei. Muriel Spark (Muriel Sarah Camberg) s-a născut la Edinburgh în 1918, a trăit cîtva timp în Africa Centrală și a lucrat în timpul războiului la Departamentul de investigații politice al Ministerului de Externe britanic. A editat reviste de poezie și a scris monografii critice despre scriitorii secolului al XIX-lea. Creația ei literară cuprinde romane (*The Comforters*, 1957, *Robinson*, 1958, *Memento Mori*, 1959, *The Ballad of Peckham Rye*, 1960, *The Bachelors*, 1960, *The Prime of Miss Jean Brodie*, 1961, *The Girls of Slender Means*, 1963, *The Mandelbaum Gate*, 1965), nuvele (*The Go-Away Bird and Other Stories*, 1958) și piese de teatru (*Voices at Play*, 1961, *Doctors of Philosophy*, 1963).

De la apariția primului său roman, Muriel Spark s-a dovedit a fi o prozatoare al cărei caracter este greu de definit în ciuda recunoașterii oficiale pe care i-au adus-o numeroasele premii primite. Prejudecățile criticii și perplexitatea pe care o provoacă cititorilor fac dificilă încadrarea ei într-o școală literară. Este

considerată o umoristă, i se atribuie trăsături ca : malițiozitate, excentricitate, spirit catolic, viziune metafizică și altele, care îi corespund mai mult sau mai puțin. Cititorul român, obișnuit cu romanele furioșilor, va descoperi o altă literatură mult mai puțin conformistă decît cea a tinerilor anilor '50. Punctului de vedere realist al acestora, i se opune un altul, care nu mai exploatează cu predilecție tendința de parvenire în societate, ci supunerea inconștientă în fața unui destin batjocoritor.

Personajele suferă aventuri și nenorociri dintre cele mai neașteptate. În *The Prime of Miss Jean Brodie* o profesoară de școală primară cu principii înaintate își sacrifică viața intimă și intră în conflict cu restul corpului didactic pentru a educa, în conformitate cu normele ei, un grup de șase fete. Cea la care ținea cel mai mult se abate de la calea prestabilită, îi încurcă planurile începînd o poveste de dragoste cu fostul iubit al domnișoarei Brodie și, pînă la urmă, o trădează. În *Memento Mori,* Moartea telefonează celor care depășesc șaptezeci de ani și își anunță venirea. În *The Mandelbaum Gate* un diplomat britanic, scrupulos, cuminte și liniștit, intră, ca în transă, într-o afacere putînd fi calificată drept spionaj și de care uită apoi complet. În *The Girls of Slender Means,* o bombă explodează după ce stătuse ani de zile îngropată în curtea unui cămin pentru fete sărace și o omoară pe cea mai nevinovată dintre tinere. Ideea morții unei ființe nevinovate revine și în *The Prime of Miss Jean Brodie* și în *The Go-Away Bird.* Se petrec mereu fapte pe care personajul nu le poate controla, ele fiind, violente sau banale, rezultate ilogice ale unei forțe care se joacă la întîmplare cu destinele umane.

Familia de scriitori din care face parte Muriel Spark și-a impus ca normă de conduită literară practicarea unei narațiuni de factură simbolică, bazată pe o programată și organizată deformare a realității, de unde rezultă o teză al cărei sens este incifrat sau ambiguu. Complicația acestui tip de roman, putînd

fi numit, fără conotații peiorative, „livresc" nu se află numai în viziunea deformatoare și în notele metafizice, ci și în construcția epică rafinată, avînd aparența unui joc — formă de meditație experimentală asupra artei literare. În analogie cu domeniul poetic se practică o cercetare lingvistică atentă, mergînd de la forma simplă a numelor semnificative pînă la invenția de cuvinte și limbaje noi. Istoria literară este privită de romancierii „livrești" nu ca un balast de cunoștințe și date, ci ca o suită productivă de figuri, forme și sensuri literare, putînd și trebuind să fie exploatate. Se utilizează frecvent texte sau modalități clasice și structuri moderne precis canonizate, cărora li se dă o întrebuințare similară cu cea a ansamblurilor cu funcționalități multiple din literatura populară. Nu întîmplător spiritul medieval și metafizica sînt prezente în aceste opere, fie explicit, fie implicit în lectura anagogică pe care o pretind.

Clasa modernă a romanului experimental este, în mare măsură, o reinterpretare a structurilor romanești, în numele unor concepții individuale dar cu largi posibilități de rezonanță în public. Ceea ce face Muriel Spark, scriitoare intrată în literatură ca o personalitate bine constituită, este aplicarea la tradițiile romanului englez a unei optici deformante în mod experimental, și a unor procedee constructive de largă răspîndire, legate într-o insolită gramatică narativă.

Muriel Spark scrie fiecare roman în parte ca și cum ar fi un *remake* al operelor sale anterioare și ca și cum ar fi vorba de o proiectare a propriei sale persoane. Apare mereu o fată bătrînă, de obicei catolică, plasată într-un grup mai mult sau mai puțin exclusiv, uneori închis chiar prin izolare geografică, grup în care se petrec fapte inexplicabile, ce zdruncină obiceiuri și credințe bine înrădăcinate. Există întotdeauna un personaj ambiguu, care este și nu este membru al grupului, bănuit sau acuzat de trădare, cu toate că ceea ce are această aparență nu este altceva decît o capacitate superioară de detașare și observare din

exterior. Un psihanalist ar găsi în personajele fals felone semnul unei vinovăţii a autorului. Adevăraţii agresori nu au aici niciodată conştiinţa realei vinovăţii sau trădări. Tehnica romanului de groază şi a celui poliţist este evidentă şi se leagă perfect cu această problematică. Întîlnim detectivi, treceri frauduloase de frontieră, dispariţii miraculoase, prezenţe insolite şi diabolice plasate ca elemente de construcţie epică pe linia unui amestec exterior, a cărui persistenţă ne face să considerăm chestiunea raportului agresor — agresat ca fiind esenţială pentru înţelegerea scriitoarei.

Frapantă, recurenţa constructivă şi tematică se cere explicată. Reluarea în romane şi nuvele a aceleiaşi poveşti este rezultatul unui punct de vedere asupra existenţei în care revenirea faptelor de viaţă poate căpăta o interpretare simbolică. În universurile instabile din *The Prime of Miss Jean Brodie* şi *The Mandelbaum Gate,* forţele care dirijează sau ordonează existenţa sînt cele ale introspecţiei şi instinctului, cîteodată rupte complet de conştiinţă. Există două ipostaze ale destinului : cea pregătită de persoana lucidă şi cea a întîmplării privită ca predestinare, iar omul, natură duală, oscilează între acestea. Forma de organizare a substanţei romanelor este, deci, ambiguă. Critica a încercat să explice totul prin ideea unui destin maliţios ca acel din tragedia greacă, forţă oarbă şi neclară în faţa căreia omul este dezarmat. Preocuparea permanentă pentru psihologie indică însă şi o altă cale de interpretare, cea a luptei între componentele personalităţii umane, cercetarea de tip psihocritic putînd lămuri astfel aparentele paradoxuri din romanele lui Muriel Spark. Regularitatea cu care sistemul de opoziţie interior exterior apare aici, de la nivelul substanţei epice pînă la sistemul de personaje şi construcţie pur lingvistică, arată că obsesia agresiunii şi apărării poate cuprinde un registru mult mai larg, ajungînd pînă la destinele generale ale umanităţii. Bomba din *The Girls of Slender Means* este, de pildă, şi un simbol al unei posibile explozii atomice.

Pe de altă parte, faptul că personajele sînt grupate într-un sistem aproape stabil (cel care are o anumită vocaţie ; grupul în mijlocul căruia se găseşte ; personajul care este simultan înăuntru şi în afara grupului) dovedeşte că autoarea engleză îşi face, pentru uzul propriu, o împărţire a oamenilor în categorii. Cei care sînt dominaţi de „locul comun“ sînt supuşi unui destin implacabil căruia îi place să se joace cu muritorii. Vocaţia fetelor bătrîne sau a celibatarilor este însoţită de un sacrificiu prost dirijat, care o anulează, pînă la urmă, prin transformarea într-o iluzie, într-o idee fixă. Numai cei capabili de echilibru prin cunoaştere şi înţelegere, pot să supună destinul, pentru că ei îi înţeleg mersul şi nu i se opun, obţinînd în felul acesta independenţa. În acest sens Charmian, Jean Taylor şi comisarul Mortimer, din *Memento Mori,* Abdul şi Suri Ramdes din *Mandelbaum Gate,* Jeny Stranger din *The Prime of Miss Jean Brodie,* sînt ilustrări perfecte.

Construcţia romanescă cu vădit aer metafizic este însă programatic şubredă, pentru că Muriel Spark se joacă cu cititorul cum se joacă şi destinul cu personajele ei. Tehnica ei literară este şi cea a unui scriitor comic. Nimic nu rămîne stabil în faţa avalanşei de procedee care se contrazic mereu. Investigaţia poliţistă este pusă alături de povestirea de război, supranaturalul şi vraja invadează lumea obişnuită, premoniţiunile au rolul important din romanul de groază, descrierile fizice şi psihice a personajelor sînt comparabile cu cele din romanul realist tradiţional. Autoarea engleză dă naraţiunii întorsături neaşteptate şi surprinzătoare. De aceea, subiectul în sine are o importanţă mai mică decît coerenţa unui ansamblu construit din materiale disparate. Ca şi în alte forme de roman modern, interesul pentru organizarea şi coerenţa interioară a operei depăşeşte faptele în sine, mesajul nemaifiind numai social, metafizic sau de alt gen, ci şi estetic. Într-o tentativă cu perspective încă neclare, romancierii moderni se întorc spre formele originare ale epicii,

realizînd ceea ce Muriel Spark numeşte „transfigurarea locului comun".

O trăsătură uşor observabilă a seriei de romane este aspectul autobiografic. Femeile cu preocupări religioase par a fi măşti ale unuia şi aceluiaşi personaj care este autoarea. Impresia inițială este însă falsă, pentru că nu ne găsim în fața unei autodescrieri a persoanei autorului, ci în fața unui truc scriitoricesc. Muriel Spark încearcă să instaureze o convenţie, la fel ca romancierii secolului al XVIII-lea care scriau la persoana întîi. Se creează, deci, impresia veridicității, a adevărului romanesc al personajelor care sînt, de fapt, numai funcţii epice. Nici una dintre aparentele ipostaze autobiografice nu este scriitoarea, ci o formă semnificativă care ar putea fi sau ar semăna cu impresia pe care trebuie să o aibă cititorul despre aceasta. Doza de iluzionare este necesară pentru a masca o ființă abstractă şi pentru a o face accesibilă nouă.

O ilustrare magistrală a acestor teze este cuprinsă de *Memento Mori*. Romanul are evidente reminiscențe swiftiene. În călătoria a treia, Gulliver ajunge la Luggnagg unde îi întîlneşte pe nemuritorii struldbrugi, ființe însemnate de soartă şi care, contrar prejudecăţii curente, îşi duc viaţa veşnică nu în fericire şi cumpătare ci, spre nenorocirea celor din jur, într-o stare de totală decrepitudine fizică şi morală. Muriel Spark ne conduce într-o microsocietate ai cărei membri au toţi peste şaptezeci de ani şi aparţin lumii bune engleze. Bătrînețea îi obligă să-şi arunce reţinerile şi convenţiile care îi dirijaseră toată viaţa, devenind personaje hidoase în micimea lor morală.

Dame Lettie Colston, domnişoară bătrînă, ocupată în diferite afaceri de binefacere, primeşte mai multe telefoane care o anunţă, pe ton neutru, că va muri. Toţi prietenii şi rudele ei sînt atacaţi de anonimul de la telefon şi epilogul romanului confirmă îndeplinirea, prin moarte naturală, a ameninţării. Interlocutorul rămîne necunoscut şi singura identitate pe care autoarea ne-o oferă, cu titlu de ipoteză, este că ar fi însăşi Moartea.

În pseudo-romanul lui Muriel Spark nu fabula contează, ea fiind doar un pretext, un rudiment de acţiune necesar susţinerii interesului epic, ci modalitatea de reacţie a lumii senile în faţa unei ameninţări evidente şi naturale, care, în ciuda caracterului ei arhicunoscut, trebuie reactualizată. Cu ochiul implacabil şi totuşi înţelegător al caricaturistului, autoarea îşi priveşte personajele ca pe animale de experienţă şi le reconstituie existenţa anterioară pentru a extrage de aici reacţia din momentul anunţului. Se perindă prin faţa noastră Charmian Piper Colston, scriitoare bătrînă şi amnezică, revitalizată de ameninţarea morţii şi de noua ei glorie cvasi-postumă ; Godfrey Colston, soţul ei, fost om de afaceri puţin veros, ajuns la bătrîneţe să fie dominat de costisitoare pasiuni erotice şi de bulimia caracteristică vîrstei ; Dame Lettie, ucisă bestial de o bandă de spărgători după ce, terorizată de telefon, îşi gonise toţi servitorii din casă ; comisarul pensionar Mortimer, echilibrat şi contradictoriu în sînul unei familii numeroase ; bătrînul psiholog Alec Warner, posesor al unui fişier, distrus în cursul naraţiunii de un incendiu, în care se află toată substanţa romanului ; Jean Taylor, fostă doamnă de companie plasată într-un dantesc azil de bătrîni ; Mabel Pettigrew, doamnă de companie cu un destin oscilant şi autentică forţă destructivă ; un critic literar artritic, un poet senil şi aproape nebun, servitoare, diverse bătrîne de vîrste şi profesii diferite din azil, şi multe alte personaje care depăşesc vîrsta fatidică de şaptezeci de ani. Lumea din *Memento Mori*, deformată prin limită de vîrstă, este un racursi al existenţei normale : găsim aici pasiuni, erotism, suferinţă, luptă pentru avere şi dominaţie, deziluzii. Ca în povestea lui Gulliver, bătrînii îşi trăiesc izolaţi viaţa, şi de aceea apelul morţii, reactualizarea unei idei de domeniul fiziologic, îi şochează atît de puternic.

Romanul nu urmăreşte însă rezolvarea poliţistă a şantajului iniţiat de Mrs. Pettigrew şi nici drama epică legată de moştenirea Lizei Brooke (moartă la şaptezeci şi trei de ani). Bătrîna doamnă avusese o viaţă aventuroasă şi fusese căsătorită de trei ori, ultimele două matrimonii fiind necunoscute chiar şi de cei mai apropiaţi prieteni. Asemenea banilor damnaţi din romanele terifiante, moştenirea ei trece din mînă în mînă provocînd certuri dar mai ales interminabile şiruri de surprize şi are, pînă la urmă, un efect pozitiv, neutralizînd cealaltă forţă malefică, pe Mabel Pettigrew prima şi ultima beneficiară a averii fostei sale stăpîne. Motorul acestui fir al acţiunii îl constituie testamentul prin care se descoperă şi se rezolvă totul, personajele avînd obiceiul să facă şi să refacă la infinit acte notificate. Cu toate că se află în el destule fapte pentru un roman întreg, firul testamentelor este plasat în plan secundar, ceea ce marchează încă o dată caracterul non-epic al tipului de naraţiune practicat de scriitoarea engleză. Romanul este o parabolă cu finalitate mai mult sau mai puţin descifrabilă. Perfect adecvată scopurilor romanului, lumea din *Memento Mori* este un sistem de relaţii mobil în interiorul său, fără putinţă de dezvoltare sau rezolvare în exterior. Toate datele problemei sînt date de la început şi singura rezolvare posibilă este cea din epilog, moartea. În cadrul romanului, şi al grupului, mişcarea este continuă şi deseori repetitivă. Se stabilesc noi relaţii, se reiau sau se distrug vechi legături, se descoperă, cu o magistrală tehnică a *flash-back*-ului, fapte din trecut care le schimbă pe cele prezente, dar nimic nu poate opri mersul grupului celor de peste şaptezeci de ani spre inexorabilul sfîrşit. Ca într-un experiment biologic, umanitatea sub lupă se deplasează spre un final bine-cunoscut, libertatea de acţiune fiind doar o iluzie, destructivă pentru cei ce cred în ea.

Nivelul formal al operei reflectă perfect această organizare. Forma de bază a comunicării este bîrfa sterilă şi nociva discuţie, iar tipul fundamental de discurs este cel repetitiv, stereotipia de vorbire, goală de sens şi previzibilă. Formele verbale reclamă substitute de viaţă, ca fişierul lui Alec Warner, şi sugerează stagnarea, fixitatea, imposibilitatea de a depăşi locul comun al existenţei. Numai procesul de conştientizare a memoriei poate fi un remediu eficace. De aceea, memoria este echivalată cu acţiunea, morală sau fizică, de aceea Charmian începe să trăiască din nou numai în momentul în care îi revine, prin glorie, memoria, de aceea psihologul Warner dispare din roman cînd i se distruge fişierul. Cele două personaje feminine legate printr-o tovărăşie de o viaţă, Charmian şi Jean Taylor, rămîn în legătură prin confuzia pe care amnezica scriitoare o face mereu între orice femeie şi Jean Taylor, dar şi prin punctul de vedere comun şi relativist pe care îl au asupra existenţei. Amîndouă privesc detaşat spectacolul celorlalţi, terorizaţi de telefoanele macabre, pentru că au conştiinţa morţii şi aşteaptă cu linişte sfîrşitul. Amîndouă au relaţii sociale ratate, amîndouă folosesc readucerea la suprafaţă a trecutului pentru a se (şi a) linişti, amîndouă luptă împotriva răului practic: doamna Pettigrew. Prin detaşare calmă şi absenţa de relaţii sociale, ele intră în acel purgatoriu dinaintea morţii în care se pot redefini ca personalităţi întregi şi vii. Construcţia paradoxală a acestor femei bătrîne care ajung la viaţă numai în apropierea morţii, atunci cînd intră în azilul de bătrîni, şi deci părăsesc (asemenea călugăriţei Jeny Stranger din *The Prime of Miss Jean Brodie)* lumea, le opune net întregului grup din jurul lor, personaje moarte în viaţă, care refuză să accepte iminenţa sfîrşitului. Ele ar putea constitui două feţe ale unei autobiografii viitoare a autoarei, dar sînt de fapt personajele cheie, purtătoare de semnificaţii, din roman. Aspectul autobiografic pe care autoarea li-l conferă este marca formală care le individualizează drept două jumătăţi similare şi complementare ale aceleiaşi entităţi, adevărul moral.

Memento Mori este un remarcabil roman experimental. Realismul descrierii senilității este unul de formă, susținînd o idee cu implicații simbolice și generale. Nu este vorba aici de ființe reale ci de funcții epice aflate într-un complicat sistem de relații și obligate să se „comporte" într-o situație limită. Consecințele construcției în care mijloacele realismului, ale romanului polițist, de groază, și ale satirei se întrepătrund, țin de domeniile complementare aici ale eticului și esteticului. Teza morală se susține pe o structură epică modernă.

Analiza întreprinsă mai sus a avut ca scop surprinderea unei ordini generale, a unui sens aluziv și ambiguu, ce poate scăpa ușor cititorului. Există însă în roman și o latură majoră, cea a interesului documentar, a umorului, subtilității și realismului gras, fundamentale pentru nivelurile de suprafață ale operei. *Memento Mori* este o operă savuroasă și ironică, bine scrisă, putînd trezi interesul și dincolo de mesajul complex pe care îl poartă. Este cartea unei scriitoare conștiente de ceea ce face, stăpînă pe mijloacele artei sale și înzestrată cu un talent de foarte bună calitate. Reprezentînd o latură mai puțin cunoscută la noi a romanului englez contemporan, perplexitatea cititorului neavizat este compensată de cunoașterea unui important aspect al unei mari literaturi.

MIHAI POP

CAPITOLUL I

DAME [1] Lettie Colston își umplu stiloul și continuă scrisoarea :

„Sper că într-o bună zi vei scrie la fel de frumos, abordînd o temă mai luminoasă. Azi, în condițiile războiului rece, cred că e de datoria noastră să ne înălțăm deasupra întunericului și a ceții, și să plutim în eterul cristalin."

O întrerupse soneria telefonului. Ridică receptorul. Temerile i se adeveriră : necunoscutul vorbi înainte ca ea să deschidă gura. După ce auzi obișnuita propoziție, întrebă :

— Cine vorbește ? Cine ?

Dar, întocmai ca în celelalte opt rînduri, necunoscutul închisese.

Doamna Lettie îl anunță pe adjunctul inspectorului, așa cum primise dispozițiuni.

— Iar s-a întîmplat, spuse ea.

— Ați notat ora ?

— Acum o clipă.

— Același lucru ?

[1] Titlu purtat de soțiile unor nobili sau acordat unor doamne din înalta societate pentru merite deosebite, cum ar fi activa participare la operele de binefacere.

— Acelaşi. Bănuiesc că aveţi vreun mijloc să aflaţi...
— Bineînţeles, Dame Lettie, dăm noi de urma lui, nici o grijă.
Cîteva secunde mai tîrziu, doamna Lettie formă numărul de telefon al fratelui ei, Godfrey.
— Godfrey, iar s-a întîmplat.
— Vin să te iau, Lettie, spuse el. Ai să dormi la noi în noaptea asta.
— Nici gînd. Nu sînt în pericol. N-a făcut decît să mă deranjeze.
— Ce-a spus ?
— Acelaşi lucru. Şi pe un ton foarte firesc, deloc ameninţător. Se vede bine că omu-i nebun. Nu ştiu ce fac cei de la poliţie, am impresia că dorm. Povestea asta ţine de şase săptămîni.
— Aceleaşi cuvinte, nimic altceva ?
— Aceleaşi cuvinte : „Nu uita că vei muri". nimic altceva.
— Trebuie să fie un nebun, conchise Godfrey.

Charmian, soţia lui Godfrey, stătea cu ochii închişi încercînd să-şi orînduiască gîndurile după criteriul alfabetic, pe care Godfrey îl prefera lipsei de criteriu, de vreme ce nu mai era capabilă să-l folosească pe cel logic sau cronologic. Charmian avea optzeci şi cinci de ani. Zilele trecute venise s-o viziteze un ziarist de la un săptămînal. Puţin după aceea, Godfrey îi citise cu voce tare articolul tînărului :

„...Lîngă focul din cămin şedea o bătrînă şi firavă doamnă, o doamnă care pe vremuri a pus pe jăratic întreaga suflare literară (dacă nu chiar fluviul Tamisa !). În ciuda vîrstei înaintate, această doamnă, care a păşit în legendă, este încă plină de vitalitate...

Simţind că e gata să adoarmă, Charmian îi spuse cameristei care aranja revistele răvăşite pe masa lungă de stejar din dreptul ferestrei :
— Taylor, vreau să aţipesc cinci minute. Telefonează te rog la San Marco şi spune-le că vin.
Tocmai atunci intră în odaie Godfrey, cu pardesiul pe el şi pălăria în mînă.
— Ce-ai spus ? întrebă el.
— Vai, Godfrey ! m-ai speriat.
— Taylor... repetă el, San Marco... Nu-ţi dai seama că nu-i nimeni în cameră şi că nu sîntem la Veneţia ?
— Vino să te-ncălzeşti lîngă foc, îl pofti ea, şi scoate-ţi haina.
Credea că Godfrey abia intrase în casă.
— Era drăguţ băiatul acela care a fost zilele trecute aici, spuse Charmian.
— Care băiat ?
— De la revistă. Acela care a scris...
— Asta s-a petrecut acum cinci ani şi două luni, spuse Godfrey.
„De ce oare nu poţi fi mai binevoitor cu ea ? se întrebă Godfrey mînînd maşina spre cartierul Hampstead, unde locuia Lettie. De ce oare nu poţi fi mai binevoitor ?" Avea optzeci şi şapte de ani şi era deplin stăpîn pe facultăţile sale mintale. Ori de cîte ori făcea consideraţiuni asupra felului său de a fi, nu se referea la sine folosind pronumele *Eu* ci întrebuinţînd persoana a 2-a.

„Ai totuşi de întîmpinat destule greutăţi cu Charmian", se consolă în sinea lui.

— Prostii, spuse Lettie. N-am duşmani.
— Mai gîndeşte-te, o sfătui Godfrey. Gîndeşte-te bine !
— Nu trece pe roşu, îl avertiză Lettie. Şi nu-mi vorbi ca şi cînd aş fi Charmian.
— Te rog, Lettie, nu mă învăţa să conduc. Am văzut că sîntem pe roşu.
Frînă brusc şi doamna Lettie fu violent proiectată în parbriz. Scoase din adîncul pieptului un oftat plin de înţelesuri, care-l făcu să pornească cu şi mai mare viteză, cînd se aprinse becul verde al semaforului.
— Ştii, Godfrey, urmă ea, te ţii grozav pentru vîrsta ta.
— Aşa spune toată lumea.
Reduse viteza maşinii, iar ea suspină uşurată, dar abia perceptibil, felicitîndu-se, în gînd, cu satisfacţie.
— În situaţia ta, reluă el, nu se poate să n-ai duşmani.
— Prostii !
— Ascultă-mă pe mine — şi apăsă pe accelerator.
— S-ar putea să ai dreptate.
Godfrey încetini din nou, dar în sinea ei doamna Lettie se gîndi că ar fi fost mai înţelept să rămînă acasă.
Ajunseseră la Knightsbridge. Totul era să-i întreţină buna dispoziţie pînă la Kensington Church Street, de unde coteau pe Vicarage Gardens, spre casa în care locuiau Godfrey şi Charmian.

— I-am scris lui Eric, urmă ea, despre cartea lui. A moştenit el ceva din strălucirea de pe vremuri a maică-si, dar după părerea mea, subiectul lui e lipsit de perspectiva luminoasă şi plină de speranţe a romanelor bune de pe vremea noastră.
— Eu unul n-am putut citi cartea. Pur şi simplu n-am putut. Un comerciant de motoare din Leeds şi nevastă-sa, petrecîndu-şi noaptea într-un hotel, în tovărăşia unui bibliotecar comunist... La ce-ţi foloseşte asemenea lectură ?
Eric era fiul lui. Avea cincizeci şi şase de ani şi îşi publicase de curînd cel de-al doilea roman.
— Niciodată n-are s-o ajungă pe Charmian, continuă Godfrey, oricît s-ar strădui.
— Nu prea sînt de acord cu tine, ripostă Lettie, băgînd de seamă că ajunseseră în faţa casei. Eric are o vînă realistă pe care Charmian niciodată...
Godfrey se dădu jos şi trînti portiera. Doamna Lettie oftă uşor, şi-l urmă în casă, dorindu-şi să nu fi venit.

— Te-ai distrat bine aseară la cinema, Taylor ? întrebă Charmian.
— Eu nu sînt Taylor, spuse doamna Lettie, şi-apoi lui Taylor, în ultimii douăzeci şi mai bine de ani în care te-a slujit, îi spuneai Jean.
Mrs. Anthony, femeia care le făcea zilnic gospodăria, aduse cafeaua cu lapte şi o puse pe măsuţa pe care se servea micul dejun.
— Te-ai distrat bine aseară la cinema, Taylor ? o întrebă Charmian.
— Da, mulţumesc de întrebare, doamnă Colston, spuse îngrijitoarea.

— Mrs. Anthony nu e Taylor, interveni Lettie. În încăperea aceasta nu se află nimeni cu numele de Taylor. Şi, în orice caz, în ultima vreme obişnuiai să-i spui Jean. Cînd erai fată o strigai Taylor pe Taylor. Şi, oricum ai lua-o, Mrs. Anthony nu e Taylor.

În uşă apăru Godfrey. O sărută pe Charmian, care îi spuse :

— Bună dimineaţa, Eric.

— Nu e Eric, o corectă doamna Lettie.

Godfrey aruncă o privire încruntată spre soră-sa. Asemănarea acesteia cu propria-i persoană îl scotea din sărite. Deschise ziarul „The Times".

— Sînt multe necrologuri azi ? întrebă Charmian.

— Vai de mine, nu fi deprimantă, spuse Lettie.

— Vrei să-ţi citesc necrologurile, draga mea ? întrebă Godfrey întorcînd paginile ca să găsească lista morţilor, numai pentru a o înfrunta pe sora sa.

— Aş prefera să aflu ştirile de pe front, răspunse Charmian.

— Războiul s-a terminat în 1945, o lămuri doamna Lettie. Dacă bineînţeles te referi la ultimul. Dar poate vorbeşti de primul război mondial, sau de războiul Crimeei... ?

— Te rog, Lettie, interveni Godfrey.

Observă că lui Lettie îi tremura mîna cînd ducea ceaşca la gură şi că rictusul din obrazul stîng se accentuase. Se gîndi cît de bine se ţinea el în comparaţie cu sora lui, deşi dintre ei doi ea era mai tînără ; împlinise de-abia şaptezeci şi nouă de ani.

Mrs. Anthony băgă capul pe uşă :

— Cineva o caută pe Dame Lettie la telefon.

— Vai, cine-o fi ?

— N-a vrut să-şi dea numele.

— Întreabă te rog cine este.

— Am întrebat. N-a vrut să-mi...

— Merg eu, spuse Godfrey.

Doamna Lettie îl întovărăşi la telefon şi auzi de la distanţă vocea bărbatului care spuse în receptor :

— Comunicaţi doamnei Lettie să nu uite că va muri.

— Cine vorbeşte ? întrebă Godfrey. Dar interlocutorul închisese.

— Am fost urmăriţi, îşi dădu cu părerea Lettie. N-am spus nimănui că vin să dorm la voi.

Telefonă inspectorului adjunct să-i aducă la cunoştinţă cele întîmplate. Acesta o întrebă :

— Sînteţi sigură că n-aţi pomenit nimănui că veţi dormi la fratele dumneavoastră ?

— Bineînţeles că sînt sigură.

— A auzit şi fratele dumneavoastră ? A auzit şi el vocea ?

— Doar nu v-am spus că el a ridicat receptorul ?

Îi mărturisi mai apoi lui Godfrey :

— Îmi pare bine că ai răspuns tu. În felul acesta poţi confirma declaraţiile mele. Acum îmi dau seama că poliţia avea îndoieli cu privire la mine.

— Se îndoia de spusele tale ?

— Am impresia că bănuiau c-am imaginat întreaga poveste. Să sperăm că de acum încolo va fi mai activă.

Charmian interveni şi ea în conversaţia celor doi :

— Poliţia... ce tot vorbiţi de poliţie ? Am fost furaţi ?

— Am fost amenințată, răspunse doamna Lettie.
Mrs. Anthony intră să strîngă masa.

— Cîți ani ai, Taylor ? o întrebă Charmian.

— Șaizeci și nouă, doamnă Colston, răspunse Mrs. Anthony.

— Cînd împlinești șaptezeci ?

— La douăzeci și opt noiembrie.

— Mă bucur, Taylor. Atunci vei intra și tu în rîndul nostru, spuse Charmian.

CAPITOLUL 2

SALONUL de bătrîne din Maud Long avea în prezent douăsprezece paciente interne. Cînd vorbea despre numărul lor, sora șefă obișnuia să spună că se împlinise „duzina brutarului“, folosind expresia după ureche, neștiind că ea se referea de fapt la cifra treisprezece ; multe expresii vechi își pierd astfel conținutul noțional.

Primul pat era ocupat de Mrs. Emmeline Roberts, fostă casieră la Odeon, pe vremea cînd Odeonul era Odeon, și care număra șaptezeci și șase de ani. Apoi venea Miss sau Mrs. Lydia Reewes-Duncan, de 78 ani — cu un trecut incert, dar care din două în două săptămîni primea vizita unei nepoate între două vîrste, ce se ținea măreață, luînd de sus pe doctor și întregul personal. Urma Miss Jean Taylor — în vîrstă de 82 ani — fosta damă de companie a celebrei scriitoare Charmian Piper după ce aceasta se măritase cu un membru la familiei Colston, cei cu fabrica de bere. Lîngă patul ei era

Miss Jessie Barnacle, care n-avea certificat de naștere și fusese înscrisă ca avînd 81 de ani ; timp de patruzeci și opt de ani vînduse ziare la stația Holborn Circus. Mai erau o Madame Trotsky, o Miss Fanny Green, o Miss Doreen Valvona și încă cinci bătrîne, de profesii diverse dar respectabile, și de vîrste cuprinse între șaptezeci și nouăzeci și trei. Acestor douăsprezece femei li se spunea bunicuța Roberts, bunicuța Duncan, bunicuța Taylor, bunicuțele Barnacle, Trotsky, Green, Valvona și așa mai departe.

Uneori, după ce-și lua în primire patul, noua ocupantă era șocată și chiar deprimată auzind că i se spune bunicuță. Miss sau Mrs. Reewes Duncan amenințase o săptămînă întreagă că va face plîngere împotriva oricui va îndrăzni s-o cheme „bunicuța Duncan“. Amenințase că nu-l va trece în testament și că va scrie deputatului. La cererea ei imperativă, surorile îi puseseră grabnic la dispoziție hîrtie și creion. Totuși renunță să aducă jignirea la cunoștința deputatului, deoarece personalul îi făgăduise că nu o va mai numi bunicuță.

— Dar, adăugase ea, în testament n-am să vă trec niciodată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce să ne pedepsești atît de aspru ? protestase sora șefă încercînd s-o împace — speram să ne lași și nouă un teanc de bănuți.

— Acum în nici un caz, răspunsese bunicuța Duncan. Credeți că mă prostiți așa de ușor pe mine ?

Perseverenta bunicuţă Barnacle — cea care timp de patruzeci şi opt de ani vînduse jurnalele de seară în colţ la Holborn Circus şi care spunea într-una „acţiunea e mai eficace decît vorba“ — trimitea săptămînal să i se cumpere un formular de testament de la Woolworth ; două, trei zile după aceea era foarte ocupată. Întreba sora cum să scrie : sută sau sutar, ermină sau hermină.

— Vrei să-mi laşi moştenire o sută de bancnote, bunicuţo ? răspundea sora. Sau capa ta de ermină ?

Cînd ajungea la ea, doctorul o întreba :

— M-ai trecut şi pe mine, bunicuţă Barnacle, sau m-ai uitat ? Păi trebuie să mă pun bine cu dumneata, bunicuţo. Pun rămăşag că ciorapul în care ţii banii trebuie să fie tare lung.

Miss Jean Taylor medita asupra situaţiei ei şi asupra bătrîneţii. De ce timpul le lua unora aducerea aminte, altora auzul ? De ce oare bătrînii vorbeau tr-una fie de tinereţea lor, fie de testament ? Îşi amintea de Dame Lettie Colston, deplin stăpînă pe mintea ei, angajată total într-un adevărat „joc de-a testamentul“, ţinîndu-şi amîndoi nepoţii în expectativă şi aţîţîndu-i pe unul împotriva celuilalt. Iar Charmian... biata Charmian, de cînd cu criza ei... Încurca totul dar cît redevenea de lucidă cînd era vorba de cărţile pe care le scrisese. Atît îi rămăsese limpede în minte : subiectul cărţilor ei.

Cu un an înainte, cînd fusese primită la azil, Miss Taylor suferise cumplit ori de cîte ori auzise spunîndu-i-se bunicuţă ; ar fi preferat să se prăpădească într-un şanţ decît să-şi continue viaţa în asemenea condiţii. Dar era obişnuită să se stăpînească şi nu-şi arătase nemulţumirea. În subconştientul ei, familiaritatea umilitoare a surorilor se contopise pe încetul cu artrita şi încercase să le suporte pe amîndouă fără să se plîngă. Apoi, într-una din acele nopţi lungi, pline de coşmaruri, cînd la lampa slabă de veghe păturile din sală păreau nişte uriaşe boccele de rufe din mijlocul cărora se auzeau gemete sau sforăituri, Taylor scăpase un strigăt de durere. O soră venise în grabă să-i facă o injecţie.

— Să vezi ce bine ai să te simţi, bunicuţă Taylor.

— Mulţumesc, soră.

— Întoarce-te cu faţa-n jos bunicuţă, şi fii fată cuminte.

— Bine, soră.

Durerea pierise făcînd loc suferinţei morale ; umilinţa şi singurătatea i se păruseră atît de insuportabile, încît ar fi dorit să i se reîntoarcă durerea fizică.

Dar după un an, hotărîse să nu-şi mai supună durerea voinţei. „Dacă aceasta este vrerea Domnului, atunci este şi a mea.“ Şi de cînd renunţase la atitudinea stoică în faţa suferinţelor trupeşti, starea sufletească i se ameliorase şi demnitatea ei se afirmase în chip vizibil. Acum se plîngea mai des, cerea plosca ori de cîte ori avea nevoie, iar o dată, cînd sora întîrzie să i-o aducă, nu ezită să-şi ude patul, aşa cum făceau şi celelalte bunicuţe.

Miss Taylor îşi petrecea mare parte din timp meditînd asupra situaţiei ei. Cînd doctorul îi adresa obişnuitul : „Ei, cum merge azi, bunicuţă Taylor ? Ţi-ai reînnoit testamentul şi...“, dînd de ochii ei şi citindu-le expresia, nu-şi mai isprăvea fraza. Ura vizitele lui, ca şi felul în care o pieptăna sora

asigurînd-o că arăta ca o fată de șaisprezece ani, dar se împăcase cu amîndoi, socotindu-le existența drept o manifestare a voinței Domnului. Gîndea că lucrurile puteau fi și mai rele, și o mîhnea perspectiva generațiilor viitoare care, fie că vor aparține unor familii notorii sau nu, fie că vor fi oameni cu școală sau nu, vor fi obligate prin lege să-și petreacă bătrînețile în aziluri ; aceasta era, după ea, soarta tuturor cetățenilor Regatului Britanic ; și era convinsă că va veni o vreme cînd fiecare va fi decretat de guvern „bunicuț" sau „bunicuță", cu excepția doar a celor ce-și vor da obștescul sfîrșit în floarea vîrstei.

Miss Doreen Valvona era o harnică cititoare și avea cei mai buni ochi din salon. În fiecare dimineață, la ora unsprezece, le citea tovarășelor de salon horoscopul din ziarele de care-și apropia nasul cu piele negricioasă și ochelarii îndărătul cărora sclipeau ochii ei negri, moșteniți de la un tată de origine italiană. Știa pe dinafară sub ce zodie se născuse fiecare. „Bunicuța Green — Fecioară, obișnuia ea să spună, apoi continua citind : zi propice întreprinderilor îndrăznețe și întovărășirilor temeinice. Perioadă deosebit de favorabilă petrecerilor."

— Mai citește o dată ! Nu mi-am reglat aparatul acustic.

— Nu, acum trebuie să aștepți. E rîndul bunicuței Duncan — Scorpion : Tot ce vei întreprinde azi se va realiza. O zi plină de neprevăzut și veselie, fără o clipă de răgaz.

Bunicuța Valvona ținea minte pînă seara ce stătea scris în horoscopul fiecăreia și urmărea să

vadă dacă se adeverea ; iar dacă Lettie Colston o vizita pe bunicuța Taylor, care slujise atîția ani în familie, bunicuța Valvona striga biruitoare :

— Ce ți-am spus eu că zicea în horoscop ? Ascultă să-ți mai citesc o dată. Bunicuță Taylor — Gemeni. Azi vei fi în formă. Sînt șanse să stabilești strălucite realizări sociale.

— Relații, corectă Miss Taylor, nu realizări.

Bunicuța Valvona își mai aruncă o dată ochii asupra ziarului. Apoi silabisi cuvîntul :

— Realizări !

Bunicuța Taylor cedă, răspunzînd în șoaptă :

— Se poate.

— Ei, ce zici ? reluă bunicuța Valvona. Nu s-a adeverit întocmai ? „Azi vei fi în formă... Strălucite realizări sociale." Parcă vorbește chiar de vizita pe care ai avut-o ; nu-i așa, bunicuță Taylor ?

— Ei, ce mare lucru o cucoană ! spunea cea mai măruntică dintre surori care, nefiind la curent cu tainele blazoanelor, nu înțelegea de ce făceau bătrînele atîta caz de Dame Lettie.

— Stai puțin soră, să-ți citesc horoscopul. În ce lună te-ai născut ?

— N-am timp, bunicuță Valvoni. Sora are treabă.

— Numele meu nu-i Valvoni, e Valvona. Cu a.

— Aa ! și îngrijitoarea cea măruntică dispărea ca un titirez.

— Taylor era în formă azi, îi spuse doamna Lettie fratelui ei.

— Ai fost s-o vezi pe Taylor ? Ai realmente suflet bun, se înduioșă Godfrey. Dar pari ostenită, sper că nu ai făcut un efort prea mare.

— Să-ţi spun drept, mai că aş fi schimbat locul cu Taylor. Ce noroc au bătrînii ăştia în ziua de azi ! Încălzire centrală, tot ce doresc, tovărăşie cîtă poftesc.

— Cum sînt femeile cu care e în salon ?

— Cine ? Taylor ? Au toate mină bună şi par curate. De fiecare dată Taylor spune că n-are nici o doleanţă şi că e pe deplin mulţumită. Are şi de ce.

— E stăpînă pe facultăţile ei mintale ? Pe Godfrey îl obseda problema facultăţilor mintale la bătrîni.

— Bineînţeles. A întrebat de tine şi de Charmian. De cîte ori pomeneşte de Charmian lăcrimează. E şi firesc să ţină la ea.

Godfrey o privi atent.

— Pari bolnavă, Lettie.

— Vorbeşti prostii. Dimpotrivă, azi sînt şi eu în formă. Niciodată nu m-am simţit mai bine ca azi.

— Nu cred că-i bine să te întorci la tine, în Hampstead, spuse el.

— Ba da, după ce iau ceaiul. Am hotărît să plec acasă imediat după ceai, şi după ceai voi pleca.

— Te-a căutat cineva la telefon, spuse Godfrey.

— Cine ?

— Din nou individul acela.

— Zău ? I-ai anunţat pe cei de la poliţie ?

— Da. Vor veni diseară să stea de vorbă cu noi. Anumite aspecte ale cazului îi nedumereşte.

— Da' ce-a spus individul ? El ce-a spus ?

— Nu te indispune, Lettie. Ştii prea bine ce a spus.

— Mă întorc în Hampstead după ce iau ceaiul, hotărî Lettie.

— Dar cei de la poliţie...

— Spune-le că m-am întors acasă.

Charmian intră pe uşă, păşind nesigură.

— Cum a fost plimbarea, Taylor ? Arăţi bine azi.

— De ce-o fi întîrziind Mrs. Anthony cu ceaiul ? se întrebă doamna Lettie, aşezîndu-şi scaunul în aşa fel încît să stea cu spatele la Charmian.

— Să nu înnoptezi singură în Hampstead, o sfătui Godfrey. Cheam-o pe Lisa Brooke şi roag-o să vină să stea cîteva zile cu tine. Pînă atunci dă şi poliţia de urma individului.

— S-o ia dracu' pe Lisa Brooke, spuse doamna Lettie, ceea ce, avînd în vedere împrejurările, ar fi putut avea urmări grave, căci — aşa cum avea Godfrey să descopere a doua zi dimineaţa citind din „Times" rubrica celor decedaţi — Lisa Brooke tocmai murise.

CAPITOLUL 3

LISA Brooke muri la 73 de ani în urma celui de al doilea infarct. Îi trebuiseră nouă luni să moară ; de fapt, de-abia în ultimul an, simţindu-şi sănătatea şubrezită, se hotărîse să-şi schimbe viaţa şi, conştientă fiind că arată încă destul de bine, îşi oferise celibatul lui Dumnezeu, căruia nici un dar nu i se pare neavenit.

În vreme ce străbătea capela crematoriului, îndreptîndu-se spre o strană, lui Godfrey nu i-ar fi

trecut Doamne ferește prin cap că vreunul din cei prezenți la ceremonie, cu excepția lui, ar fi fost vreodată iubitul Lisei. De altminteri, nu i-ar fi trecut prin cap să se socotească nici chiar pe sine iubitul Lisei, căci nu se iubiseră niciodată în Anglia, ci numai în Spania și Belgia, și pe atunci se ocupa de statistici. Erau de față cincisprezece persoane. La prima vedere, rezulta că cinci dintre ele erau rude. În restul pînă la cincisprezece, Godfrey îi identifică pe avocatul Lisei, pe menajera ei și pe agentul de bancă ; pe Lettie care abia sosise. El. Mai rămîneau șase, dintre care nu cunoștea decît pe unul, dar bănuia că și ceilalți cinci trăiseră pe spinarea ei și era mulțumit că le înțărcase sursa de venituri. Atîția ani de hoție, ziua-namiaza mare. De cîte ori nu-i spusese el Lisei, cînd aceasta îi arătase opere de artă — niște orori ! — comise de protejații ei : „Și un copil de șase ani ar picta mai bine !“ De cîte ori nu-i spusese el, referindu-se la bătrînul Percy Mannering, poetul : „Dacă pînă acum nu s-a ales nimic de el, n-o să se aleagă niciodată. Ești o proastă, Lisa, că-l lași să-ți prăpădească ginul și să-ți împuie capul cu poeziile lui.“

Percy Mannering, în vîrstă de optzeci de ani, cu trupul uscățiv, aplecat într-o parte, urmărea cu privirea coșciugul purtat spre naosul bisericii. Căutătura severă a lui Godfrey îi măsură oasele protuberante, pe care se întindea pielea obrajilor striați de vinișoare roșii, și nasul subțire al poetului. Comentă în sinea lui : „Pun rămășag că se gîndește la scăderea veniturilor. Nevolnicii ăștia i-au supt și sîngele bietei Lisa.“ Poetul se afla într-adevăr într-o stare cu totul specială. Moartea Lisei îl umpluse de neliniște și nedumerire căci, deși știa prea bine că, potrivit axiomei universale, toți se nasc spre a muri, nu-i venea să creadă că acest deces era adevărat ; de altfel, fiecare nouă înmormîntare îi prilejuia emoții inedite. La un moment dat, după începerea slujbei religioase, își închipui sicriul Lisei alunecînd în cuptor și, vîltoarea focului, i se păru că distinge părul vopsit al moartei, rivalizînd cu roșul aprins al flăcărilor. Rînji ca un lup întărîtat și vărsă lacrimi de durere omenească, de parcă ar fi fost jumătate fiară, jumătate om, în loc să fie jumătate poet, jumătate om. Godfrey nu-l slăbea din ochi, gîndindu-se : „S-a senilizat. Și-a pierdut probabil stăpînirea asupra facultăților mintale.“ Sicriul începu să lunece pe panta ce ducea spre gaura căscată în perete, în timp ce orga răspîndea o blîndă melodie religioasă. Godfrey, care nu prea credea în Dumnezeu, se simți profund mișcat de această atmosferă și hotărî — o dată pentru totdeauna — ca, după ce i-o suna ceasul, să fie incinerat. „S-a dus și Lisa Brooke“ își spuse văzînd cum dispărea cosciugul. „Prora se înalță — gîndi poetul în sinea lui — iar corabia se scufundă cu căpitanul la bord“... Dar ideea i se păru prea banală ; Lisa însăși trebuia asemănată cu o corabie. Godfrey se uită în jur, continuînd să monologheze în gînd : „Ar fi trebuit să mai reziste vreo zece ani, dar cu atîta băutură și atîția paraziți, era de așteptat !“ Și aruncă celorlalți o căutătură atît de aspră, încît cei care o văzură, tresăriră de uimire.

Îndesata doamnă Lettie îl ajunse din urmă pe fratele ei, cînd acesta se îndreptă spre ușa bisericii.

— Ce-i cu tine, Godfrey ? îi șopti ea.

La ieșire, capelanul strîngea îndurerat mîna fiecăruia. Godfrey îi întinse și el mîna, întorcînd capul spre Lettie :

— Ce-i cu mine ? Adică ce vrei să spui ? Mai bine te-ai întreba ce-i cu tine ?

Lettie, care își tampona ochii cu batista, îi suflă la ureche :

— Nu vorbi așa tare ! Nu te mai holba așa ! Toată lumea se uită la tine.

Pe podeaua lungă a pronaosului erau înșiruite mormane de flori, buchete întocmite cu un bun gust și una sau două coroane după moda veche. În dreptul lor, cercetîndu-le, se aflau rudele Lisei : nepotul ei trecut de prima tinerețe, împreună cu nevastă-sa, sora ei mai mare, uscata Janet Sidebottome care fusese misionară în India pe vremea cînd India era cu adevărat India, fratele ei Ronald Sidebottome, retras de mult din City, și nevasta lui Ronald, născută în Australia și botezată Tempest[1]. La început, Godfrey nu-i recunoscu, căci ședeau cu spatele la el, aplecați să descifreze ce scria pe cărțile de vizită prinse de fiecare buchet.

— Privește, Ronald, uite ce drăguț ! Un buchețel de violete cu un bilet pe care scrie : „Mulțumesc, dragă Lisa, pentru toate clipele minunate. Cu dragoste, de la Tony !"

— Vorbe. Ești sigură că...

— Mă întreb cine-i Tony ?

— Janet, coroana asta de trandafiri galbeni e de la Mrs. Pettigrew. Cred că a costat o avere.

— Ce-ai spus ? întrebă Janet, care nu auzea bine.

[1] Furtună (engl.).

— O coroană de la Mrs. Pettigrew. Cred că a costat o avere.

— Ssst ! spuse Janet privind în jur.

Avea dreptate căci Mrs. Pettigrew, vechea cameristă a Lisei, bine îmbrăcată și pășind cu siguranța ei obișnuită, se apropie de ei. Janet care înțepenise inspectînd florile, se îndreptă anevoie din șale și se întoarse spre Mrs. Pettigrew, îngăduindu-i acesteia să-i strîngă mîna.

— Mulțumesc pentru grija purtată surorii mele, spuse Janet severă.

— Am făcut-o cu plăcere. Mrs. Pettigrew avea o voce surprinzător de blîndă. Se subînțelegea că Janet era cu gîndul la testament. Țineam foarte mult la Mrs. Brooke, sărmana de ea.

Janet înclină grațioasă capul, își retrase hotărîtă mîna, și se întoarse nepoliticoasă cu spatele la interlocutoarea sa.

— Putem vedea cenușa ? se interesă cu voce tare Percy Mannering ieșind din capelă. Există vreo speranță s-o vedem și noi ?

Era atît de gălăgios, încît nepotul Lisei și nevastă-sa tresăriră speriați și se uitară în jur.

— Aș vrea să văd cenușa, dacă e cu putință.

Poetul o înghesuise pe Dame Lettie într-un colț, adresîndu-i vehement insistenta-i întrebare. Doamna Lettie bănui că omul nu era în toate mințile. Se îndepărtă.

— Asta-i unul din artiștii Lisei, îi spuse încetișor lui John Sidebottome, fără a avea cîtuși de puțin intenția de a-l îndemna pe acesta să exclame „Oh !" și să-l salute pe Percy scoțîndu-și pălăria, așa cum se întîmplă de fapt.

Godfrey se dădu cîţiva paşi îndărăt, călcînd o jerbă de garoafe roz. „Iertaţi-mă“ spuse el retrăgîndu-şi grăbit picioarele ; apoi se simţi jignit de prostia gestului său, dar se linişti, sigur că nimeni altul nu prinsese de veste. Părăsi grăbit florile călcate în picioare.

— Ce tot vrea ăla cu cenuşa ? o întrebă pe Lettie.

— Vrea s-o vadă. Vrea să vadă dacă e cenuşie. E dezgustător !

— Bineînţeles că cenuşa e cenuşie. Individul şi-a pierdut probabil minţile. Dacă le-o fi avut vreodată.

— În privinţa minţii n-am nici o opinie, spuse Lettie. Dar sensibilitatea îi lipseşte cu desăvîrşire.

Tempest Sidebottome — cu păr albastru în creştet şi strînsă bine în corset — comentă cu un glas ce te purta spre Grădina Aducerii Aminte :

— Sînt oameni care n-au nimic sfînt pe lume.

— Doamnă, sări Percy etalîndu-şi într-un zîmbet larg dinţii rari şi verzui, cenuşa Lisei va fi întotdeauna sfîntă pentru mine. Doresc s-o văd şi, dacă s-a răcit, s-o sărut. Unde-i preotul ? El trebuie să ştie ce-i cu cenuşa.

— Ai văzut-o pe camerista Lisei ? îl întrebă Lettie pe Godfrey.

— Da, da, mă întreb dacă... ?

— Exact asta mă întreb şi eu, spuse Lettie care se întreba dacă nu cumva Mrs. Pettigrew căuta o slujbă şi, în acest caz, dacă n-ar fi fost dispusă să aibă grijă de Charmian.

— Cred însă că ne-ar trebui o femeie mai tînără. Asta-i cam în vîrstă, dacă-mi aduc bine aminte, spuse Godfrey.

— Mrs. Pettigrew are o rezistenţă de cal — doamna Lettie aruncă spre silueta dreaptă a menajerei o privire competentă ca a unui negustor de cai. Şi e aproape cu neputinţă de găsit femei mai tinere.

— E deplin stăpînă pe facultăţile ei ?

— Nici o grijă. Pe Lisa o ţinea literalmente sub papuc.

— Ştiu eu dacă Charmian va fi de acord ?

— Charmian trebuie luată din scurt. Are nevoie de cineva energic. Dacă o scapi din mînă, se distruge. Charmian are nevoie de cineva energic. Doar aşa o poţi scoate la capăt cu ea.

— Dar ce facem cu Mrs. Anthony ? Dacă nu se împacă una cu cealaltă ? Ar fi o tragedie s-o pierdem.

— O veţi pierde cu siguranţă dacă nu găseşti curînd pe cineva care să aibă grijă de Charmian. E prea mult pentru Mrs. Anthony să se ocupe şi de Charmian. O veţi pierde pe Mrs. Anthony. Charmian îi spune Taylor. Sînt sigură că asta o jigneşte. La cine te uiţi ?

Godfrey se uita la un bărbat încovoiat care, cu ajutorul a două cîrje, se îndrepta spre colţul capelei.

— Ăsta cine-o fi ? întrebă Godfrey. Parcă-l cunosc.

Tempest Sidebottome se repezi la domnul cel mărunţel care sub pălăria-i neagră se lumină la faţă. Îi vorbi cu un glas ascuţit, de băieţel :

— Mă tem c-am întîrziat, spuse el. S-a terminat petrecerea ? Voi sînteţi suratele şi fîrtaţii Lisei ?

— E Guy Leet, spuse Godfrey, recunoscîndu-l după obiceiul lui de a spune surate şi fîrtaţi în loc

de surori şi fraţi. Ce neisprăvit, continuă Godfrey, pe vremuri îi făcea curte lui Charmian. Să tot fie vreo treizeci de ani de cînd nu l-am mai văzut. Nu poate avea mai mult de şaptezeci şi cinci de ani, dar în ce hal arată !

La cofetăria de lîngă Golden Green fuseseră rezervate mese pentru ceremonia de după înmormîntare. Godfrey avusese intenţia să nu se ducă să ia ceaiul acolo, dar apariţia lui Guy Leet îl făcu să-şi schimbe gîndul. Vederea omuleţului vioi, îndoit peste cîrjele sale, îl fascina ; nu-şi putea lua ochii de la el în timp ce acesta ţopăia făcîndu-şi loc printre coroanele şi jerbele de flori.

— Să mergem să luăm şi noi ceaiul cu ei, vrei ? o întrebă pe Lettie.

— De ce ? îi întoarse Lettie întrebarea, plimbîndu-şi ochii pe feţele celorlalţi. Putem bea ceai şi acasă. Vino să luăm ceaiul la mine.

— Hai mai bine cu ceilalţi, spuse Godfrey. Poate îi aruncăm o vorbă lui Mrs. Pettigrew şi primeşte s-o îngrijească pe Charmian.

Lettie observă privirea lui Godfrey care nu-l slăbea pe Guy Leet ; acesta, sprijinit în cîrje, ajunsese la uşa taxiului. Cei din jurul lui îl ajutară să intre în maşină, apoi luară şi ei loc alături. Cînd dispărură, Godfrey spuse :

— Neisprăvitul ! Făcea pe criticul. Îşi permitea toate familiarităţile din lume cu scriitoarele ; apoi a devenit cronicar dramatic şi a început să se ţină după actriţe. Bănuiesc că-ţi aminteşti de el.

— Vag, spuse Lettie. Cu mine nu i-a mers.

— Nici nu s-a ţinut vreodată după tine, spuse Godfrey.

Ajungînd la cofetărie, Dame Lettie şi Godfrey îi găsiră pe ceilalţi repartizaţi la locurile lor de către Tempest Sidebottome, decisă şi impunătoare în corsetul ei, plină de acel soi de energie acumulată de-a lungul anilor — în cazul de faţă şaptezeci şi cinci la număr — care sădeşte disperare în inimile slabe ale tinerilor şi care, în chiar această împrejurare, îi intimida pe mai tinerii din grup, anume pe nepotul Lisei şi pe nevastă-sa, amîndoi deabia depăşind vîrsta de cincizeci de ani.

— Ronald, treci aici şi stai jos, îi ceru Tempest soţului ei, care-şi puse ochelarii şi se aşeză.

Godfrey începu să-l caute pe Guy Leet, dar privirile i se opriră asupra unor mese pe care tronau nişte platouri de argint în trei caturi, cel de jos plin cu felii de pîine cu unt, cel mijlociu cu tarte cu fructe, iar în vîrf purtînd fiecare cîte o movilă alcătuită din prăjituri cu îngheţată, învelite în hîrtie de celofan. Dorinţa de a-şi lua ceaiul puse deodată stăpînire pe Godfrey ; mînat de ea, o dădu în lături pe doamna Lettie spre a se apropia cît mai mult de organizatoare, de Tempest. Aceasta nu-l băgă numaidecît în seamă, apoi îi repartiză un loc la una din mese.

— Lettie, strigă el atunci, vino încoace ! Noi stăm aici.

— Dame Lettie, spuse Tempest peste capul lui, draga mea, vino aici şi ia loc la masa noastră. Uite acolo, lîngă Ronald.

— Fir-ar a dracului de snoabă ! Își închipuie că Lettie e cineva.

Un comesean se întoarse către el și îi oferi o țigară. Deși era cu filtru, îi spuse :

— Mulțumesc. O voi fuma după ceai.

Apoi, ridicînd ochii, văzu rînjetul de lup al omului care-i întinsese pachetul cu mînă tremurîndă. Godfrey scoase o țigară și-o puse lîngă farfurie. Era furios că se așezase lîngă Percy Mannering, nu numai pentru că acesta fusese unul din paraziții întreținuți de Lisa, dar și pentru că era convins că poetul devenise senil — dovadă rînjetul și dinții lui înspăimîntători — și deci incapabil să ducă ceașca la gură cu mîinile sale nesigure.

Teama lui fusese îndreptățită, căci Percy își vărsă bună parte din ceai pe haine.

„Ar trebui să stea acasă" gîndi Godfrey. Din cînd în cînd, Tempest furișa cîte o privire spre masa lor, dar și spre celelalte mese ca și cînd ar fi supravegheat o adunare de copii. Percy nu-și dădea seama nici că se murdărise, nici că ceilalți îi aruncau priviri critice. Mai erau două persoane la masa lor : Janet Sidebottome și Mrs. Pettigrew. Poetului i se părea de la sine înțeles că el, fiind personajul cel mai distins, avea sarcina de a conduce conversația.

— Odată am rupt cu Lisa, răcni el, din pricina lui Dylan Thomas. Pronunță lăbărțat primul nume : Dailan. — Dylan Thomas ! — reluă el — ce bună a fost Lisa cu dînsul ! Știți că dacă m-aș duce în rai și l-aș întîlni acolo, aș prefera să mă duc în IAD. Și nu m-ar mira dacă și Lisa a nimerit în iad ca pedeapsă că l-a ajutat și l-a susținut pe acest așa zis „poet".

Janet Sidebottome își plecă urechea spre Percy.

— Ce-ai spus de sărmana Lisa ? N-am auzit bine.

— Am spus că nu m-ar mira ca Lisa să fi nimerit în iad din pricină că...

— Din respect pentru răposata mea soră, îi tăie Janet vorba cu ostilitate, cred că nu e cazul să discutăm despre...

— Auzi ! Poet ! continuă Percy. Dylan Thomas nici măcar nu cunoștea înțelesul acestui cuvînt. Cum îi spuneam și Lisei : „Te faci de rîs — așa-i spuneam — susținîndu-l pe acest șarlatan. Ce scrie el nu e poezie, e bătaie de joc". Nu-și dădea seama, nimeni nu-și dă seama, dar ascultați-mă pe mine, versurile lui sînt curată înșelătorie.

Tempest se întoarce cu scaun cu tot și-i spuse lui Percy, bătîndu-l pe umăr :

— Taci, domnule Mannering.

Percy se uită la ea și urlă :

— Ha ! știi ce sugestie i-aș putea da Satanei să facă cu poeziile lui Dylan Thomas ? — se lăsă pe spate, icnind de fericire, spre a observa efectul produs de întrebarea sa, la care dădu apoi singur un răspuns ce nu poate fi reprodus și care-o făcu pe doamna Pettigrew să exclame „Sfinte Dumnezeule !" și să-și șteargă colțurile gurii cu batista. Se produseră perturbații și la celelalte mese, iar chelnerii se văzură obligați să organizeze circulația repetînd : „Nu pe aici, domnule !"

Teama ca nu cumva petrecerea să ia sfîrșit, întrecu sila care-l cuprinsese pe Godfrey. Profitînd că atenția celorlalți era concentrată asupra lui Percy, apucă două din prăjiturile învelite în celofan și le îndesă în buzunar. După aceea îi cercetă pe

cei din jurul său ca să se asigure că nu-l văzuse nimeni.

Janet Sidebottome se plecă spre Mrs. Pettigrew și o întrebă :

— Ce-a zis ?

— Ce să zică — răspunse Mrs. Pettigrew privindu-și imaginea în oglinda așezată pe peretele alăturat — atît cît am putut eu înțelege, s-a exprimat necuviincios cu privire la un gentleman.

— Biata Lisa, comentă Janet.

Ochii i se umplură de lacrimi. Își sărută rudele și plecă. Nepotul Lisei și nevastă-sa se furișaseră spre ușă dar, înainte de a ieși, fură rechemați de Tempest pentru că nepotul își uitase fularul. Apoi li se dădu voie să plece. Percy Mannering nu-și părăsise scaunul și continua să rînjească.

Lui Godfrey îi veni inima la loc cînd Mrs. Pettigrew îi umplu pentru a doua oară ceașca. Își umplu și ceașca ei, dar cînd Percy o întinse, tremurînd, și pe a sa, se făcu că nu-l vede.

— Ha ! Pentru voi, cucoanele, cuvintele mele au fost cam greu de digerat, nu-i așa ? — spuse Percy străduindu-se să apuce ceainicul. Sper că nu eu am fost cel care a făcut-o pe sora Lisei să verse lacrimi, continuă el solemn. Mi-ar părea rău dacă am făcut-o să plîngă.

Ceainicul, prea greu pentru mîna lui nesigură, îi scăpă din strînsoarea degetelor și se răsturnă, inundînd fața de masă și pantalonii lui Godfrey.

Tempest se sculă, își împinse scaunul și porni hotărîtă spre locul unde se ivise o treabă de făcut ; ajunse la masa cu pricina, urmată de doamna Lettie și de o chelnăriță. În timp ce se ștergeau pantalonii

lui Godfrey, Lettie îl luă pe poet de braț spunîndu-i :

— Te rog, pleacă.

Tempest, ocupată cu Godfrey, se adresă bărbatului ei, aruncîndu-i vorbele peste umăr :

— Ronald, ești bărbat ! Dă-i o mînă de ajutor lui Dame Lettie !

— Ce ? Poftim ? Cum ? tresări Ronald.

— Trezește-te, Ronald ! Nu vezi și singur că e cazul să intervii ? Ajut-o pe Dame Lettie să-l scoată pe domnul Mannering afară.

— Vai ! se miră Ronald, cineva a vărsat ceaiul ! Rămase cu ochii galeș pironiți la fața de masă.

Percy își smulse brațul din mîna lui Lettie, — și rînjind spre dreapta și spre stînga, — își încheie hăinuța subțire și ieși.

Se făcu loc pentru Godfrey și pentru Mrs. Pettigrew la masa familiei Sidebottome.

— Acum să ni se aducă și nouă un ceainic cu ceai proaspăt, ceru Tempest. Oftară cu toții, ușurați. Chelnerițele șterseră urmele catastrofei ; în încăpere domnea iarăși orînduiala.

Doamna Lettie începu s-o întrebe pe Mrs. Pettigrew despre planurile ei de viitor. Godfrey făcea eforturi să urmărească discuția dintre ele. Nu prea era convins că dorea ca îngrijitoarea Lisei Brooke să se ocupe de Charmian. Se întreba dacă nu era prea bătrînă sau dacă nu-l va costa prea scump. Părea o femeie capabilă, s-ar fi putut să aibă idei costisitoare. Și-apoi nu știa dacă Charmian nu va trebui pînă la urmă internată la sanatoriu.

— Deocamdată discutăm în principiu, nu sîntem încă deciși, interveni el.

— După cum tocmai îi spuneam doamnei, replică Mrs. Pettigrew, nici eu nu pot face decît planuri, pînă cînd se aranjează lucrurile.

— Care lucruri ? întrebă Godfrey.

— Godfrey, te rog, interveni Lettie, Mrs. Pettigrew și cu mine avem ceva de vorbit.

Își rezemă cotul de masă și se întoarse spre Mrs. Pettigrew, eliminîndu-l pe fratele ei din cîmpul lor vizual.

— Cum ți s-a părut serviciul ? îl întrebă Tempest.

Godfrey se uită la chelneriță.

— Foarte satisfăcător, răspunse. Mi-a plăcut cum s-a comportat ăla mai în vîrstă cînd l-a scos pe Mannering.

Tempest închise ochii ca și cînd s-ar fi rugat lui Dumnezeu să-i dea răbdare.

— Eu m-am referit la serviciul din capelă, cu ocazia incinerării bietei Lisa.

— Ah ! făcu Godfrey, atunci trebuia să spui serviciu religios. Dacă spui serviciu, e normal să mă gîndesc la...

— Ei, cum ți s-a părut serviciul din capelă ?

— Clasa întîi. Am hotărît chiar să las dispoziții să fiu și eu incinerat cînd mi-o veni vremea. E metoda cea mai higienică. Cadavrele din pămînt infestează. Da' ar fi trebuit să spui de la început „serviciul din capelă".

— Am avut impresia că a fost cam rece, adăugă Tempest. Aș fi vrut ca preotul să pomenească de toate cele făcute de biata Lisa. La ultima incinerare la care am fost, cînd a murit bietul Henry, fratele lui Ronald, i-au citit necrologul apărut în „Nottingham Guardian", în care erau toate detaliile

asupra perioadei cînd și-a făcut serviciul militar și a activității sale în cadrul SSAFA și pentru Asigurarea drumurilor. A fost atît de emoționat ! De ce n-au făcut la fel și în cazul Lisei ? Ar fi trebuit să ne citească tot ce s-a publicat în ziare despre felul în care a sprijinit arta.

— Sînt întru totul de acord, încuviință Godfrey. Ar fi trebuit să facă măcar atît. I-ai cerut în mod special ?

— Nu, suspină ea. L-am lăsat pe Ronald să se ocupe de chestiile astea. Dacă nu pui tu însuți mîna, atunci...

— Totdeauna devin violenți cînd se referă la alți poeți — interveni Ronald. Vezi dumneata, sînt cu toții foarte sensibili cînd e vorba de poezie.

— Despre ce vorbești ? întrebă Tempest. — Despre domnul Mannering, despre el vorbești. Ronald, noi nu vorbim despre domnul Mannering. Domnul Mannering a plecat, e un subiect încheiat. Acum discutăm despre altceva.

Cînd se sculară să plece, Godfrey simți că cineva îi atinge brațul. Întorcîndu-se, îl zări în spatele său pe Guy Leet, cu trupul îndoit pe cîrje și cu fața lui de bebeluș, ridicată spre el.

— În regulă cu proviziile de la înmormîntare ? întrebă Guy.

— Ce ? făcu Godfrey.

Guy făcu un semn cu capul către buzunarul lui Godfrey, umflat de prăjituri :

— Le iei acasă pentru Charmian ?

— Da, răspunse Godfrey.

— Cum mai arată Charmian ?

Godfrey își revenise în parte.

— E într-o formă superbă, spuse el. Îmi pare rău, adugă, să văd că te chinuieşti în halul ăsta. Îmi închipui că trebuie să fie îngrozitor să nu poţi umbla pe propriile-ţi picioare.

Guy izbucni într-un hohot de rîs. Se apropie de Godfrey şi-i şopti la nivelul jiletcii :

— Totuşi pot umbla, dragul meu. În cele din urmă, am izbutit.

În drum spre casă, Godfrey aruncă prăjiturile pe fereastra maşinii. „De ce dracu' îţi vine să bagi în buzunar asemenea lucruri ? se întrebă el. N-ai nevoie de ele, poţi să le cumperi la orice cofetărie din Londra, iar banii nu-ţi lipsesc. De ce face omul aşa ceva ? E cu totul lipsit de sens."

— Am fost la înmormîntarea Lisei Brooke, îi spuse el lui Charmian cînd ajunse acasă sau, mai bine zis, la incinerarea ei.

Charmian îşi amintea de Lisa Brooke, avea şi motive să-şi amintească.

— În ce mă priveşte, cred că Lisa mă cam împungea uneori, dar avea şi părţile ei bune. Era plină de generozitate cînd avea de-a face cu oameni cu care se împăca, dar...

— Era şi Guy Leet acolo, spuse Godfrey. E un om aproape terminat, sprijinit în două cîrje.

— Oh ! Şi cînd te gîndeşti ce deştept era !

— Deştept ? se miră Godfrey.

Văzînd faţa lui Godfrey, Charmian chicoti.

— Am decis să fiu incinerat cînd mi-o veni vremea, spuse Godfrey. Este metoda cea mai higienică. Cimitirele poluiază apa noastră de consum. Cel mai bine e să fii incinerat.

— Sînt de aceeaşi părere cu tine, încuviinţă Charmian picotind.

— Tu nu poţi fi de aceeaşi părere cu mine. Romano-catolicii n-au voie să fie arşi.

— Sînt sigură că ai dreptate, dragul meu Eric.

— Eu nu sînt Eric, spuse Godfrey. Şi nici nu eşti sigură că am dreptate. Întreab-o pe Mrs. Anthony şi-ţi va spune că romano-catolicii nu încuviinţează incinerarea.

Deschise uşa şi o strigă pe Mrs. Anthony, care veni oftînd.

— Mrs. Anthony, eşti romano-catolică, nu-i aşa ? întrebă Godfrey.

— Da. Am mîncarea pe foc.

— Ce crezi despre incinerare ?

— Ce să cred ? spuse ea. Nu-mi prea place ideea să dispar cu totul chiar atît de repede. Am impresia că e un fel...

— Nu de impresia dumitale e vorba, ci de faptul că biserica voastră nu vă dă voie. Biserica voastră nu îngăduie să fiţi incineraţi, asta-i problema.

— Cum v-am mai spus, domnule Colston, mie nu-mi prea surîde ideea...

— Nu-ţi surîde ideea ! Da' nu-i vorba de ce-ţi surîde dumitale. N-aveţi altă alegere.

— Mie mi-au plăcut totdeauna înmormîntările făcute cum trebuie, totdeauna mi-au plăcut...

— Dar în biserica voastră e o chestie de disciplină, stărui el, nu aveţi voie să fiţi incineraţi. Voi femeile niciodată nu răspundeţi ca lumea la o întrebare.

— Prea bine, domnule Colston. Am mîncarea pe foc.

— Eu sînt pentru incinerare, iar tu ești împotrivă, Charmian ; tu nu ești de acord cu incinerarea, mă înțelegi ?

— Prea bine, Godfrey.

— Nici dumneata, Mrs. Anthony.

— S-a făcut, domnule Colston.

— Din principiu, adăugă Godfrey.

— Aveți dreptate, spuse Mrs. Anthony și dispăru pe ușă.

Godfrey își turnă cu nădejde whisky în pahar, adăugînd și puțin sifon. Dintr-un sertar, scoase o cutie de chibrituri și o lamă de ras și se puse pe treabă ; tăind fiecare băț de chibrit în lung, așa încît dintr-o cutie să poată face două. Și în timp ce lucra, gusta satisfăcut băutura.

CAPITOLUL 4

MOTIVUL pentru care rudele Lisei Brooke organizaseră întrunirea de după incinerare într-o cofetărie și nu în casa ei — atelier, construită din cărămidă roșie, era următorul : Mrs. Pettigrew, camerista, locuia încă acolo. Între timp, familia descoperise că Lisa îi lăsase mare parte din avere lui Mrs. Pettigrew, pe care rudele o considerau de mult un element negativ în viața Lisei. Le intrase această idee în cap, așa cum li se întîmplă multora, intuind că aveau dreptate, dar bizuindu-se pe argumente greșite. Dar oricare ar fi fost natura influenței pe care aceasta ar fi avut-o asupra Lisei, tot mai sperau să conteste testamentul pe motiv că, atunci cînd l-a făcut, Lisa nu era pe deplin conștientă și se afla sub dubioasa influență a îngrijitoarei sale, Mrs. Pettigrew.

Însăși forma testamentului, susțineau ei, constituia o dovadă că Lisa nu fusese pe deplin echilibrată cînd îl întocmise. Testamentul nu fusese redactat de un avocat. Îl scrisese pe o foaie de hîrtie, avînd ca martori menajera și pe fiica acesteia, declarînd că lasă moștenire întreaga ei avere „soțului meu, dacă îmi va supraviețui, și, în caz că nu, menajerei mele, Mabel Pettigrew.“ În primul rînd, susținea familia, Lisa nu avea un soț în viață. Bătrînul Brooke murise de mult, iar Lisa divorțase de el în timpul Marelui Război. Se ramolise complet, gîndeau rudele, numai astfel putîndu-și explica faptul că Lisa menționase existența unui soț. Petecul de hîrtie n-avea nici o valoare, afirmau ei. Din păcate, avocații adoptaseră o atitudine neliniștitoare pentru ei, negăsind nimic ilegal ; Mrs. Pettigrew rămăsese deocamdată singura beneficiară.

Tempest Sidebottome era furioasă.

— Moștenitorii de drept sînt Ronald și Janet, declară ea. Ne vom lupta. Dacă Lisa ar fi fost în toate mințile, n-ar fi pomenit de un soț. Era desigur sub influența lui Mrs. Pettigrew.

— Lisa a avut întotdeauna darul de a vorbi fără să gîndească, observă Ronald Sidebottome.

— Iar tu ești obstrucționist din naștere, replică Tempest.

De aceea socotiseră ei prudent să evite deocamdată de a trece pragul casei pe care Lisa o botezase

„Harmony Studio" şi tot din prudenţă o invitaseră pe Mrs. Pettigrew la cofetărie.

Doamna Lettie îi explica toate acestea lui Miss Taylor care, slujind-o atîţia ani pe Charmian, văzuse multe în viaţa ei. În ultimele luni, doamna Lettie căpătase, fără să-şi dea seama, obiceiul de a-i face confidenţe lui Miss Taylor. Mai toate contemporanele lui Lettie — cele care-i cunoşteau trecutul şi prietenii — îşi pierduseră memoria, sau viaţa, sau erau pe undeva la ţară, în cămine de bătrîni : pe Miss Taylor o avea la îndemînă în Londra.

— Vezi dumneata, Taylor, spuse doamna Lettie, ei n-au agreat-o niciodată pe Mrs. Pettigrew. Iar Mrs. Pettigrew este o femeie admirabilă. Speram s-o pot convinge s-o îngrijească pe Charmian. Dar bineînţeles că, avînd în perspectivă moştenirea Lisei, nu mai are de gînd să lucreze. Trebuie să fi trecut de şaptezeci de ani, deşi susţine că... Aşa că vezi, din pricina banilor Lisei...

— Nu e bună pentru Charmian, spuse Miss Taylor.

— Ba eu cred că Charmian are nevoie de cineva energic dacă e s-o ţinem acasă. Altfel va trebui să se ducă la sanatoriu. Nici nu-ţi închipui, Taylor, cum îi macină nervii lui Godfrey. Se stăpîneşte el cît poate — doamna Lettie coborî vocea. Şi-apoi, Taylor, mai este şi problema toaletei. Nu-i poţi cere lui Mrs. Anthony s-o asiste de fiecare dată. Dimineaţa o asistă Godfrey. Iar el nu-i obişnuit cu aşa ceva, Taylor, nu-i obişnuit cu chestii de-astea.

Fiindcă era o după-amiază caldă de septembrie, Miss Taylor fusese scoasă pe balcon, şi şedea cu picioarele învelite într-un pled.

— Sărmana Charmian, spuse ea. Draga mea Charmian ! Pe măsură ce îmbătrînim, funcţiile rinichilor şi ale vezicii capătă tot mai mare importanţă în viaţa noastră. Sper că cel puţin are o oală de noapte comodă lîngă pat ; ştiţi cît e de greu pentru nişte oase bătrîne să se îndoaie ca să folosească vasul.

— Are tot ce-i trebuie, răspunse doamna Lettie. Da' asta nu-i o soluţie, mai ales în timpul zilei. Mrs. Pettigrew ar fi excelentă pentru treburile astea. Adu-ţi aminte cum a îngrijit-o pe Lisa după primul infarct. În orice caz, nu mai poate fi vorba să apelăm la Mrs. Pettigrew din pricina banilor pe care i-a lăsat Lisa. Ce ridicol din partea Lisei !

Miss Taylor era foarte amărîtă.

— Ar fi o tragedie, spuse ea, ca Mrs. Pettigrew să se angajeze la familia Colston. Charmian ar fi cea mai nenorocită făptură din lume. Nu vă mai gîndiţi la Mrs. Pettigrew. N-o cunoaşteţi cum o cunosc eu.

Doamna Lettie se plecă la urechea lui Miss Taylor în timp ce ochii i se aprinseră, ca şi cînd ar fi privit un spectacol teribil de interesant.

— Crezi că între Lisa şi Mrs. Pettigrew, întrebă ea, au fost nişte relaţii speciale, adică vreau să spun, nu tocmai normale ?

Miss Taylor nu se prefăcu că nu înţelegea despre ce era vorba.

— N-aş putea spune, răspunse ea, de ce natură au fost relaţiile lor în primii ani. Dar ştiu, întocmai cum ştiţi şi dumneavoastră, că în ultimii opt-nouă ani Mrs. Pettigrew a avut o comportare foarte autoritară faţă de doamna Brooke. Nu s-ar potrivi deloc cu Charmian.

— Tocmai pentru că este autoritară aş fi vrut să se ocupe de Charmian, opină Lettie. Charmian are nevoie de cineva care să-i impună. Pentru binele ei. Da' ce să mai vorbim degeaba, Mrs. Pettigrew tot n-o să vrea să se angajeze. După cîte am înţeles eu, Lisa i-a lăsat tot ce avea. Iar Lisa, după cum ştii şi dumneata, avea ceva vere.

— Nu sînt chiar atît de sigură că Mrs. Pettigrew o să capete pînă la urmă moştenirea, insistă Miss Taylor.

— Ba nu, Taylor, replică doamna Lettie. Tare mă tem că rudele Lisei n-au nici o şansă. Mă întreb chiar dacă avocaţii lor o să-i lase să deschidă proces. N-au nici un argument. Lisa a fost pe deplin conştientă pînă în ziua cînd a murit. E adevărat că Mrs. Pettigrew avea asupra ei o influenţă nefastă, dar Lisa şi-a păstrat luciditatea pînă la urmă.

— Da, e adevărat că Mrs. Pettigrew o avea cu ceva la mînă pe Lisa.

— Eu n-aş folosi expresia asta, aş zice că avea influenţă asupra ei. Dacă Lisa a fost destul de proastă să...

— Chiar aşa. Din întîmplare, domnul Leet a luat parte la incinerare ?

— A ! da, a fost domnul Leet. Nu cred că mai are multe zile. Are artrită reumatică cu complicaţii.

Vorbind, doamna Lettie îşi aminti că artrita reumatică era una din bolile de care suferea Miss Taylor, dar, gîndi ea, la urma urmelor trebuie să se obişnuiască şi ea cu ideea.

— La el, boala e într-un stadiu foarte avansat, continuă doamna Lettie ; de-abia se ţinea pe picioare, sprijinit în două cîrje.

— Ca la război, reflectă Miss Taylor.

— Ce-ai spus ?

— Odată trecut de şaptezeci de ani, omul e ca şi cînd ar fi la război. Toţi prietenii noştri s-au dus sau sînt pe ducă, iar noi rămînem asemenea celor ce supravieţuiesc pe cîmpul de bătaie, înconjuraţi de morţi şi muribunzi...

„A început să bată cîmpii şi să devină morbidă", îşi spuse doamna Lettie în gînd.

— Sau de oameni cărora războiul le-a dereglat sistemul nervos, adăugă Miss Taylor.

Pe doamna Lettie o plictisea cursul pe care-l luase conversaţia, fiindcă voise să obţină un sfat de la Miss Taylor.

— Încetează, Taylor, spuse ea. Pare-ai fi Charmian.

— Îmi închipui, urmă Miss Taylor, c-am luat mult de la ea în felul de a gîndi şi de a vorbi.

— Taylor, spuse Lettie, vreau să-ţi cer un sfat. Cercetă chipul bătrînei ca să se asigure că o ascultă. Cu patru luni în urmă, începu ea, am început să primesc telefoane anonime de la un bărbat. De atunci mă sună într-una. Odată, cînd mă aflam la Godfrey, individul care probabil mă urmărise, i-a lăsat lui Godfrey un mesaj pentru mine.

— Ce vă spune ? întrebă Miss Taylor.

Doamna Lettie se aplecă la urechea lui Miss Taylor şi o informă în şoaptă.

— Nu v-aţi adresat poliţiei ?

— Bineînţeles că am vorbit cu cei de la poliţie. Dar nu sînt buni de nimic. Şi Godfrey a stat de vorbă cu ei. Degeaba. Au impresia că inventăm.

— Nu v-aţi gîndit să-l chemaţi pe inspectorul şef Mortimer, care era un mare admirator al romanelor lui Charmian ?

— Bineînţeles că nu. Mortimer a ieşit la pensie pentru că se apropie şi el de şaptezeci de ani. Timpul trece. Dumneata încă mai trăieşti în trecut.

— Poate că inspectorul Mortimer, adăugă Miss Taylor, mai lucrează totuşi în particular. Ar putea să vă dea o mînă de ajutor. Mie mi s-a părut totdeauna că este un om neobişnuit de...

— Nici nu poate fi vorba de Mortimer. Ne trebuie un detectiv tînăr. Nu-ţi dai seama că printre noi circulă un nebun periculos în libertate. Cine ştie cîţi alţii, în afară de mine, sînt în primejdie !

— Dac-aş fi în locul dumneavoastră, doamnă Lettie, n-aş răspunde la telefon.

— Draga mea Taylor, nu poţi să te izolezi complet. Trebuie să mă gîndesc şi eu la asociaţiile din care fac parte, că doar nu sînt cu totul pe linie moartă. Trebuie să răspund la telefon. Da' mărturisesc că am început să mă resimt de pe urma încordării. Închipuie-ţi ce înseamnă ca de fiecare dată cînd ridici receptorul să-ţi sară inima. Fiindcă nu ştii niciodată dacă nu vei auzi din nou fraza aceea deprimantă. E deprimant !

— Nu uita că vei muri, repetă Miss Taylor.

— Taci, spuse Dame Lettie, aruncînd o privire războinică în jur.

— Nu puteţi să nu-l luaţi în seamă, Dame Lettie ?

— Nu, nu pot. Am încercat, dar mă impresionează profund. E un avertisment impresionant.

— Poate că ar trebui să-l urmaţi, spuse Miss Taylor.

— Ce vrei să spui ?

— Poate că ar trebui să încercaţi să nu uitaţi că veţi muri.

„Iar a luat-o razna", gîndi Lettie.

— Taylor, spuse ea, nu-mi place să mi se spună cum să gîndesc. Speram să-mi dai o idee cum să-l prind pe criminal, fiindcă văd că trebuie să mă descurc singură. Te pricepi la telefoane ? În cazul telefoanelor particulare, ştii cumva dacă e posibil să dai de numărul celui care te cheamă ?

— E destul de greu, adăugă Miss Taylor, pentru oamenii în vîrstă, să înceapă a se gîndi că or să moară. Mai înţelept e să-ţi formezi deprinderea de tînăr. Am să mă gîndesc ce putem face ca să-l descoperim pe omul acela. Pe vremuri ştiam eu cîte ceva despre modul cum funcţionează telefoanele, am să încerc să-mi aduc aminte.

— Trebuie să plec. Lettie se ridică şi adăugă : Sper că te simţi bine, nu-i aşa Taylor ?

— Avem o nouă supraveghetoare, spuse Miss Taylor. Nu-i la fel de drăguţă ca cealaltă. Eu personal nu mă plîng, dar cîteva dintre colegele mele sînt mai sensibile şi nu se împacă cu ea.

Lettie cuprinse cu privirea şirul de femei bătrîne aşezate la soare pe terasa căminului Maud Long.

— Sînt norocoase, spuse doamna Lettie cu un oftat.

— Ştiu. Dar sînt nefericite şi le e frică.

— Frică ? De cine ?

— De supraveghetoare.

— Dar ce-i cu ea ?
— Nimic, spuse Miss Taylor, numai că şi ei îi e frică de oamenii bătrîni.
— Ei îi este frică ? Parcă spuneai că bătrînelor le e frică de ea.
— E cam acelaşi lucru, răspunse Miss Taylor.
„Din nou o ia razna" gîndi Lettie şi spuse tare :
— În ţările balcanice, ţăranii îşi gonesc în fiecare vară bătrînii din casă şi-i trimit la cerşit ca să adune banii din care să trăiască iarna.
— Adevărat ? spuse Miss Taylor. E şi ăsta un sistem interesant.
Cînd doamna Lettie îi strînse mîna ca să-i spună la revedere, toate încheieturile o durură.
— Sper, adăugă Miss Taylor, c-o să renunţaţi la ideea de a o angaja pe doamna Pettigrew.
Doamna Lettie îşi spuse în sinea ei : „E geloasă şi nu suportă ca altcineva s-o îngrijească pe Charmian".
„Poate că sînt", răspunse tot în sinea ei Miss Taylor, care putea citi gîndurile lui Lettie.
Şi, ca de obicei, după plecarea doamnei Lettie, căzu pe gînduri ; înţelegea din ce în ce mai limpede de ce Lettie venea atît de des s-o vadă şi de ce, deşi ştia că făcea aceste vizite cu plăcere, rareori cuvintele sau comportarea ei erau agreabile. Pricina era o veche duşmănie care începuse prin 1907 din motive sentimentale ; de fapt, doamna Lettie uitase cu totul — era chiar ciudat cum putuse uita atît de total — acea poveste de dragoste ; păstrase pentru Taylor o duşmănie vagă, care, prin imprecizia ei, o fascina. În timp ce Miss Taylor ţinea minte pînă în cele mai mici detalii povestea

ei de dragoste şi faptul că doamna Lettie fusese apoi gata să se mărite cu bărbatul acela — proiect care de altfel nu se înfăptuise. „Dar de la o vreme încoace, îşi spuse Miss Taylor în gînd, am început să simt ca ea. Duşmănia e molipsitoare." Miss Taylor închise ochii şi-şi puse liniştită mîinile deasupra cuverturii care-i învelea picioarele. Curînd aveau să vină surorile să le bage pe bunicuţe în pat. „Deocamdată, îşi continuă Miss Taylor monologul în tăcere, cu plăcerea omului pe jumătate adormit, mă bucură vizitele doamnei Lettie, le aştept cu nerăbdare, cu toate că atunci cînd vine mă port cu ea destul de aspru. Poate pentru că acum am atît de puţin de pierdut. Poate pentru că aceste întîlniri au darul de a mă înviora. Dacă n-ar fi bătrîna, grasa Lettie, aş deveni apatică. Poate şi pentru că, pe deasupra, m-ar putea ajuta în problema supraveghetoarei, deşi nu prea cred."
— Bunicuţa Taylor — Gemeni. Festivităţile din cursul serii vă vor oferi tot felul de divertismente. O zi rodnică în privinţa afacerilor — citi bunicuţa Valvona pentru a doua oară în cursul zilei.
— Da, da, spuse Miss Taylor.
Bătrînele fuseseră culcate şi întreg salonul aştepta cina.
— Aproape întocmai cum s-a întîmplat, sublinie Miss Valvona. Dacă te iei după horoscop, poţi totdeauna afla din vreme cînd ai vizitatori, bunicuţă Taylor. Fie nobila doamnă, fie gentlemanul care vine să te vadă ; stelele ştiu dinainte.
Bunicuţa Trotsky îşi săltă capul zbîrcit, cu sprîncenele lăsate şi nas borcănat, şi spuse ceva.

De cîteva săptămîni sănătatea i se şubrezise. Nu se mai auzea ce spune. Din tot salonul, Miss Taylor ghicea cel mai repede vorbele ei, dar Miss Barnacle avea mai multă imaginaţie.

Bunicuţa Trotsky repetă cuvintele, Miss Taylor îi răspunse :

— Bine, bunicuţă.

— Ce-a spus ? întrebă bunicuţa Valvona.

— N-am înţeles prea bine, spuse Miss Taylor.

Mrs. Reewes-Duncan, care se lăuda că pe vremuri locuise într-un bungalow, vorbi către Miss Valvona.

— Ai băgat de seamă că în horoscopul pe care l-ai citit adineauri era scris : „Festivităţile din cursul serii" şi că doamna care a vizitat-o pe Miss Taylor a venit după-masă la trei şi jumătate ?

Bunicuţa Trotsky îşi ridică din nou capul bizar modelat şi vorbi iar, de astă dată subliniindu-şi spusele prin vehemente semne făcute din acel cap înfricoşător, croit cu atîta măiestrie. După care, bunicuţa Barnacle îşi lansă interpretarea :

— A spus că festivităţile să le ia dracu. Că ce rost are ce spun stelele — aşa a zis — cînd la uşă-i vipera aia criminală de supraveghetoare, care vrea să isprăvească cu noi în iarna asta şi care o să ne lase să murim de pneumonie. O să citiţi voi în stele, zice ea, atunci cînd o să fie nevoie de paturile astea pentru alt rînd de internate. Asta a spus ; nu-i aşa, bunicuţă Trotsky, că asta ai spus ?

Bunicuţa Trotsky mai făcu o dată un efort supraomenesc să-şi ridice capul, care căzu însă neputincios pe pernă ; apoi închise ochii.

— Asta a spus, repetă bunicuţa Barnacle. Şi are dreptate. Că acuşi vine iarna şi cei care intră în ea betegi, nu-i mai apucă sfîrşitul, în asemenea împrejurări.

Un cor de şoapte se înalţă din şirul de paturi. Încetă cînd trecu sora prin salon, apoi se porni din nou.

Prin sticlele ochelarilor, ochii lui Miss Valvona priveau departe în trecut — aşa cum li se întîmpla adeseori toamna — rămînînd pironiţi asupra uşii prăvăliei tatălui ei, deschisă totdeauna duminică după-masă şi asupra feluritelor îngheţate pe care tatăl ei ştia atît de bine să le prepare ; auzea sunetul melodios al acordeonului din care cînta el după lăsarea serii, pînă tîrziu, cînd închidea prăvălia. „Ah ! unde e salonul nostru, şi duminicile de odinioară, şi îngheţatele pe care le serveam — obişnuia ea să spună — şi tata cu acordeonul lui ! Îngheţatele îşi păstrau forma în farfurie, erau tari şi confecţionate din materii prime de cea mai bună calitate. Şi băieţii mă întrebau : Ce mai faci, Doreen ? chiar cînd veneau la noi cu cîte o fată, după ce ieşeau de la cinematograf. Şi tata se apuca să cînte din acordeon şi cînta ca un artist. Instrumentul îl costase 50 de lire, o avere pe vremea aceea."

Bunica Duncan o întrebă pe Miss Taylor :

— I-ai cerut doamnei aceleia să facă ceva pentru noi ?

— Nu chiar, răspunse Miss Taylor, i-am pomenit doar în treacăt că nu ne mai simţim aşa de bine ca înainte.

— Crezi că are să facă ceva pentru noi ? întrebă şi bunicuţa Barnacle.

— Nu e în comitetul de conducere, explică Miss Taylor. Are o prietenă care e în comitet. E nevoie de timp. Nu pot s-o pisez. Nu e prea serviabilă de felul ei. Între timp, trebuie să încercăm şi noi să ne acomodăm.

Supraveghetoarea traversă din nou salonul trecînd pe lîngă bunicuţe, toate tăcute şi încruntate cu excepţia bunicuţei Trotsky, care căzuse pradă unui somn adînc şi zgomotos, căci adormise cu gura deschisă.

„E adevărat, îşi spuse Miss Taylor, că de cînd apăruse sora Burstead, surorile cele tinere nu mai erau atît de vesele." Bineînţeles că nu trecuseră nici două secunde de la venirea ei şi bunicuţa Barnacle o şi botezase „Sora Bastard". Asociaţia dintre numele ei şi vîrstă — sora Burstead trecuse binişor de cincizeci de ani — trezise pe dată ostilitatea bunicuţei Barnacle. „De la cincizeci de ani în sus, toate au mentalitatea de azil de săraci. Nu poţi avea încredere într-o soră trecută de cincizeci de ani. Astea nu citesc şi nu sînt la curent cu cîte s-au schimbat în lume de la război încoace".

Opinia ei influenţase starea de spirit a întregului salon. De fapt, terenul fusese pregătit cu o săptămînă înainte, cînd aflaseră de plecarea tinerei supraveghetoare : „Va avea loc o schimbare. Ai auzit ? O schimbare. Ce spun stelele, bunicuţă Valvona ?" Apoi, în dimineaţa cînd îşi făcuse apariţia sora Burstead — uscată, cu ochelari şi nu tocmai tînără, avînd un rictus antipatic într-o parte a feţii, de la gură în jos, — bunicuţa Barnacle declarase că ştia ce zace în ea :

— E genul „azil de săraci". Să vedeţi voi ce-are să fie. Toate cele care au prea multă nevoie de asistenţă sau care, ca mine, nu se pot ţine pentru că suferă de boala lui Bright, n-o să facă mulţi purici în salonul ăsta. Vine iarna, te îmbolnăveşti de pneumonie, n-ai ce-i face, norocul ei.

— Da' ce crezi dumneata că poate să facă, bunicuţă Barnacle ?

— Să facă ? Dimpotrivă, să nu facă. Aşteaptă să vină iarna, să vezi cum ne lasă să zăcem aici, fără să ne facă nimic. Mai cu seamă celora fără rude şi relaţii care ar putea pune întrebări.

— Dar celelalte surori sînt cumsecade, bunicuţo.

— Ai să vezi cum o să se schimbe şi ele.

Şi într-adevăr se schimbaseră. Le era teamă de noua supraveghetoare, bunicuţele le priveau cu ochi tot mai ostili şi cu bănuieli tot mai crîncene. Cînd venea schimbul de noapte, în salon tensiunea creştea, ceea ce, în cursul nopţii, lua forma unei mari agitaţii. Bătrînele strigau în somn sau, doar pe jumătate adormite, nu-şi găseau liniştea. Luau cu neîncredere sedativele care li se dădeau, iar dimineaţa se întrebau una pe alta : „Am dormit liniştit azi noapte ?" fiecare dorind să afle dacă ea personal sau vecina făcuse gălăgie.

— Totul se trece la catastif, declară bunicuța Barnacle. Absolut tot ce se întîmplă noaptea se trece în registru. Iar sora Bastard citește dimineața. Știți care va fi rezultatul după venirea iernii ?

La început, Miss Taylor nu prea luă în serios aceste comentarii. Era adevărat că supraveghetoarea cea nouă era nervoasă și severă, trecută de cincizeci de ani și speriată. „O să se dreagă lucrurile — își spunea Miss Taylor în sinea ei — cînd o să ne învățăm noi cu ea și ea cu noi." O compătimea pe sora Burstead pentru cei cincizeci și ceva de ani ai ei. „Acum treizeci de ani — își spunea Miss Taylor în gînd — aveam și eu vîrsta ei și simțeam că îmbătrînesc. Ce chinuitor e să îmbătrînești și cu cît mai ușor e să fii bătrîn !" Ce mai iureș fusese în perioada aceea cînd nu se putea hotărî dacă să plece de la familia Colston și să se stabilească la fratele ei care locuia la Coventry. În cei douăzeci și cinci de ani petrecuți alături de Charmian, învățase multe și cultivase, de aceea tentația de a-i părăsi pe Colstoni fusese mare. La cincizeci de ani, i se păruse absurd să mai rămînă în serviciul lui Charmian ; gusturile și deprinderile ei erau cu mult mai rafinate decît ale celorlalte cameriste cu care se întîlnea în cursul călătoriilor pe care le făcea cu Charmian ; le era mult superioară și ca inteligență. Primii doi ani după ce trecuse de cincizeci, trăise parcă pe ace, neștiind ce să aleagă : ocazia ce i se oferise de a-l îngriji pe fratele din Coventry, rămas văduv, urmînd în felul ăsta să-și asigure o oarecare stare socială, sau să continue s-o trezească în fiecare dimineață pe Charmian și să observe în tăcere infidelitățile lui Godfrey. Timp de doi ani cît îi trebuise ca să se decidă, o frecase pe Charmian ca pe hoții de cai, amenințînd-o în fiecare lună cu plecarea, îndesîndu-i rochiile în geamantane așa fel încît să le scoată mototolite, plecînd să viziteze galeriile de artă în vreme ce Charmian suna zadarnic după ea.

— Ești mult mai dificilă acum, observase Charmian în cîteva rînduri, decît ai fost la menopauză.

Charmian o alimenta cu sticle întregi de tonice pe care ea, cu o bucurie răutăcioasă, le turna în chiuvetă. În cele din urmă, după o lună petrecută la fratele ei la Coventry, descoperise că n-ar fi putut suporta viața alături de el, pregătindu-i dimineața micul dejun, spălîndu-i cămășile și asistînd seara la meschinele lui partide de whist. La Colstoni întîlnise oameni deosebiți și interesanți, iar salonul lui Charmian era în două culori, negru și portocaliu. Cît șezuse la Coventry simțise lipsa acelor frînturi pasionante de conversație pe care se obișnuise să le audă în zilele de primire ale lui Charmian.

— Charmian, iubita mea, zău, nu ești de părere că ar trebui să-l asasinez pe Boris ?

— Ba nu, mie Boris mi-e simpatic.

Sau acele telefoane în puterea nopții :

— Dumneata ești, Taylor ? Draga mea ești bună să mi-o dai pe Charmian la telefon ? Spune-i că am nevoie să vorbesc cu ea. Spune-i că vreau să-i citesc un poem pe care tocmai l-am terminat.

Asta se întîmplase cu treizeci de ani înainte.

Cu alți zece ani în urmă, mesajele telefonice sunaseră altfel :

— Taylor, spune-i doamnei că sînt la Londra. Aici Guy Leet. Şi să nu sufli nici o vorbă domnului Colston.

De multe ori Taylor nici nu transmisese asemenea mesaje. Pe vremea aceea, Charmian fusese cea care trecea prin perioada critică şi era în stare să se repeadă ca o pisică sălbatică la orice bărbat care se apropia de ea, fie el chiar Guy, cu care mai mult trăise.

La cincizeci şi trei de ani, Miss Taylor se liniştise. Putuse chiar să-l întîlnească pe Alec Warner fără să i se redeştepte vechile resentimente. O întovărăşise pretutindeni pe Charmian, o ascultase ore în şir pe Charmian citindu-şi romanele cu voce tare înainte de a fi tipărite, îşi spusese părerile şi o sfătuise. Pe măsură ce servitorii ceilalţi deveniseră insuportabili sau plecaseră, Jean Taylor luase în mîinile ei frînele gospodăriei. Cînd Charmian îşi făcuse permanent, îşi făcuse permanent şi Miss Taylor. Cînd Charmian trecuse la catolicism, trecuse la catolicism şi Miss Taylor, numai şi numai ca să-i fie pe plac lui Charmian.

Rareori îl revăzuse pe fratele ei din Coventry şi de fiecare dată se felicitase că scăpase de el. Într-un rînd, îi spusese lui Godfrey Colston să nu mai calce greşit. Rictusul de dezamăgire care începuse să-i apară în colţul gurii pe la patruzeci de ani, pe încetul dispăruse.

„Aşa se va întîmpla, gîndi Miss Taylor, şi cu sora Burstead cînd se va linişti. Are să-i dispară rictusul."

Totuşi, de la o vreme încoace, Miss Taylor începuse să se îndoiască dacă acel rictus va dispărea

vreodată. Bunicuţele se montaseră într-atît împotriva ei, încît n-ar fi fost de mirare ca să le lase să moară de pneumonie, dacă s-ar fi ivit ocazia.

— Trebuie să-i spui doctorului, bunicuţă Barnacle, o sfătui Miss Taylor, dacă crezi cu adevărat că nu eşti îngrijită cum se cuvine.

— Dracu să-l ia de doctor. Sînt înţeleşi. Ce importanţă are pentru ei o femeie bătrînă, spune şi dumneata ?

Singurul efect pozitiv resimţit în salon în urma venirii noii supraveghetoare fusese o înviorare generală. Toate bătrînele aveau mintea parcă mai ageră, ca şi cum ar fi fost supuse unui tratament prin şoc. Bunicuţele uitaseră să-şi mai facă testamentele şi nu se mai ameninţau reciproc cu dezmoştenirea.

Mrs. Reewes Duncan comise totuşi o mare greşeală ameninţînd-o pe supraveghetoare că se va plînge avocatului ei, într-o zi la prînz, cînd carnea fusese ori prea tare, ori prea fiartă — Miss Taylor nu-şi mai aducea bine aminte.

— Vreau să vorbesc cu supraveghetoarea, ceruse Mrs. Reewes-Duncan. Să vină numaidecît aici !

Sora venise vădit indispusă de o asemenea chemare.

— Ce s-a întîmplat, bunicuţă Duncan ? Hai, spune repede, că am treabă. Ce s-a întîmplat ?

— Carnea, drăguţa mea... Întregul salon simţi că bunicuţa Duncan era pe cale să comită o mare greşeală. Am să mă plîng nepoatei mele... Avocatul meu...

Cuvîntul avocat o scosese din sărite pe sora Burstead. Acest singur cuvînt dezlănţuise o ade-

vărată furtună. Dacă ar fi amenințat-o c-o spune doctorului, comitetului de conducere, rudelor, ar fi rămas locului privind-o cu ochi răi și cu un rictus în colțul gurii, răspunzînd doar : „Voi ați uitat pe ce lume trăiți" sau „Ei, hai, dă-i drumul, du-te, draga mea, și spune-mă nepoatei." Dar cuvîntul „avocat" o întorsese, pur și simplu — așa cum se exprimase a doua zi bunicuța Barnacle relatînd incidentul — cu fundul în sus. Se apucase cu mîinile de grilajul patului și zbierase la bunicuța Duncan o veșnicie, mai bine de zece minute. Vorbea și expresiile fără șir țîșniseră ca scînteile din torentul de răcnete ce izbucnise din gura sorei Burstead : „Bestie bătrînă... bestie bătrînă și murdară... hrană... plînsete și văicăreală.. Sînt în picioare de la opt dimineața... Făr-o clipă de răgaz... muncă, muncă, muncă, zi după zi, pentru niște bătrîne netrebnice și împuțite și..."

Sora Burstead ieșise numaidecît din tură, sub asistența medicală a uneia dintre surori.

— Dacă ne-am comporta ca niște blînde doamne bătrîne, ar fi și ea cumsecade. Dar pentru că noi nu sîntem niște bunicuțe blînde...

— „Scorpion se pornise bunicuța Valvona la patru ore după furtună. Bunicuța Duncan — Scorpion. Pornește la atac cu încredere. Succesul unei alte persoane poate să-ți fie nociv." Bunicuța Valvona lăsă jurnalul din mînă. Vezi ce spune aici, continuă ea. Stelele nu greșesc niciodată. „Succesul unei alte persoane"... e un pronostic cu totul remarcabil.

Incidentul fusese adus la cunoștința președintei comitetului de conducere și al doctorului. Cercetările pe care le întreprinse a doua zi președinta, dovediră că făcea tot ce-i sta în putință ca sora Burstead să iasă basma curată, deoarece ar fi fost greu să i se găsească o înlocuitoare.

Președinta se aplecase asupra patului lui Miss Taylor și vorbise încet, adresîndu-i-se numai acesteia :

— Sora Burstead e în concediu pentru cîteva zile. E surmenată.

— Desigur, răspunse Miss Taylor pe care o durea capul îngrozitor.

— Spune-mi și mie cum s-a întîmplat. Cred că sora Burstead a fost provocată, nu-i așa ?

— Desigur, răspunse Miss Taylor privind chipul aplecat deasupra ei și dorind să nu-l mai vadă.

— Sora Burstead era supărată pe bunicuța Duncan ? întrebă președinta.

— Supărată e puțin spus, relatase Miss Taylor. Aș fi de părere ca sora să fie transferată la alt salon unde sînt internați oameni mai tineri și unde munca e mai ușoară.

— Peste tot, în spitalul acesta, răspunsese președinta, munca este grea.

Mai toate bunicuțele fură prea indispuse ca să se bucure de absența sorei Burstead ; căci ori de cîte ori starea de isterie slăbea, bunicuța Barnacle începea cu avertismentele : „Așteptați numai să vină iarna. Cînd te îmbolnăvești de pneumonie..."

Tocmai în acele zile făcu și bunicuța Trotsky cel de-al doilea infarct. Un văr în vîrstă fusese chemat să vină la căpătîiul ei, iar în dreptul patului îi puseseră un paravan. O oră mai tîrziu, ieșise de după paravan cu aceeași pălărie neagră-

verzuie cu care intrase, cu capul și pălăria tremurîndu-i și cu lacrimi șiroind pe fața-i palidă și străină.

Bunicuța Barnacle, care în ziua aceea fusese așezată în fotoliu, îl strigase cu un „Psst !" Ascultător, se apropie de ea.

Bunicuța Barnacle făcu un semn cu capul spre patul ascuns de paravan.

— S-a dus ?

— Nu. Mai respiră încă, dar nu vorbește.

— Știți cine a ucis-o ? îl informă bunicuța Barnacle. Sora care a făcut scandal.

— N-are soră. Eu sînt ruda cea mai apropiată. O îngrijitoare intrase și-l mînase spre ușă.

Bunicuța Barnacle repetase, s-audă tot salonul :

— Sora Bastard a ucis-o pe bunicuța Trotsky.

— Bine bunicuțo, dar ăsta a fost al doilea infarct. După primul urmează totdeauna al doilea, nu știi și dumneata ?

— L-a făcut din pricina nervilor ăleia.

Auzind că sora Burstead nu fusese nici dată afară, nici transferată la altă secție și că avea să se reîntoarcă a doua zi, bunicuța Barnacle declară doctorului că refuza să-și continue tratamentul, că se hotărîse să plece și că avea să spuie ea lumii întregi de ce.

— Îmi cunosc eu drepturile mele de pacient, îl asigurase ea. Să nu credeți că nu știu ce zice legea. Și, pe de-asupra, pot afla și numărul de telefon al ziarului. N-am decît să le dau un telefon la ziar și vin ei numaidecît să se intereseze la fața locului.

— Nu te agita, bunicuțo o sfătui doctorul.

— Dacă sora Bastard se întoarce, eu plec.

— Unde ? o întrebă o soră.

Bunicuța Barnacle rămăsese cu gura căscată. Își dăduse seama de nota sarcastică a întrebării. „Știe probabil că am fost închisă la Holloway trei luni acum treizeci și șase de ani, șase luni acum douăzeci și doi de ani și încă vreo cîteva luni mai tîrziu". Bunicuța Barnacle crezu că atunci cînd sora întrebase „Unde ?" se referise la trecutul ei.

Doctorul se încruntă, uitîndu-se la soră, apoi îi spuse bunicuței Barnacle :

— Nu te agita, bunicuțo. Ți-e cam ridicată temsiunea azi. Ce fel de noapte ai avut, agitată, nu-i așa ?

Cuvintele acestea o calmaseră pe bunicuța Barnacle care petrecuse într-adevăr o noapte proastă.

Bunicuța Trotsky, care între timp își revenise destul ca să i se ia paravanul din dreptul patului, scoase niște sunete nearticulate. Văzînd-o pe bunicuța Trotsky și auzind-o cum se căznea să vorbească, bunicuța Barnacle se liniștise cu totul.

Privise chipul doctorului, vrînd parcă să-i citească gîndurile.

— Vai, doctore, nu mă simt deloc bine, spuse ea. Și tare nu-mi place cînd e vipera asta în tură. Presimt că s-ar putea întîmpla o nenorocire.

— Ei, asta-i ! Biata femeie e surmenată — răspunse el. Ne dăm cu toții osteneala să vă ajutăm cum putem și cînd putem. Toți încercăm să vă fim de folos.

După plecarea doctorului, bunicuța Barnacle o întrebă pe Miss Taylor în șoaptă :

— Arăt prost, scumpo ?

— Nu, bunicuțo, dimpotrivă.

De fapt tot sîngele i se urcase în cap iar pe față îi apăruseră pete roșii-vineții.

— Ai auzit ce-a spus doctorul de tensiunea mea. Nu crezi c-a mințit ca să mă liniștească ?

— Știu eu ? Poate că nu.

— Nu știu ce mă ține, dar uite, chiar acum îmi vine să ies pe ușă, să cobor scările cu prețul vieții și să...

— N-aș face-o în locul dumitale.

— Atunci am să-i spun preotului.

— Parcă nu știi ce are să-ți răspundă, replicase Miss Taylor.

— Să ofer suferințele mele pămîntești Celui de Sus.

— Întocmai.

— Neîndurătoare mai e și religia, bunicuță Taylor. Dacă mama mea n-ar fi fost catolică, n-aș fi...

— Cunosc eu o doamnă — atunci lansase Miss Taylor promisiunea — cunosc eu o doamnă care cunoaște o altă doamnă care face parte din comitetul de conducere a spitalului. Va fi poate nevoie de timp, dar să vedem dacă nu pot face eu ceva ca sora Burstead să fie transferată.

— Dumnezeu să te binecuvînteze, bunicuță Taylor.

— Nu promit nimic. Dar am să încerc. Trebuie să procedez cu tact.

— Ai auzit ? întrebase apoi bunicuța Barnacle pe fiecare în parte. Ai auzit ce are de gînd să facă bunicuța Taylor ?

Miss Taylor nu era dezamăgită de felul cum reacționase Dame Lettie. Făcuse un început. Era

hotărîtă să se țină de ea. Îl mai avea și pe Alec Warner. Poate-l va convinge pe el să vorbească cu Tempest Sidebottome care făcea parte din comitetul de conducere al spitalului. Poate că totul se va aranja fără să i se aducă nici o învinuire înfricoșătoarei sore Burstead.

— Deci doamna dumitale n-a făgăduit nimic precis ? se interesă bunicuța Barnacle.

— Încă nu, trebuie să treacă puțin timp.

— Crezi că pînă la iarnă se face ?

— Sper.

— I-ai spus ce i-a făcut bunicuței Duncan ?

— Nu.

— Bine făceai dacă-i spuneai. Am impresia, bunicuță Taylor, că nu ești pe de-a-ntregul de partea noastră. Mi se pare c-am mai văzut-o eu pe undeva.

— Pe cine ?

— Pe doamna aceea.

Nenorocirea era, se gîndi Miss Taylor, că nu putea socoti povestea asta ca fiind de primă importanță. Uneori îi venea să le spună colegelor ei : „Ei și ce dacă temerile voastre se adeveresc ? Și ce dacă murim la iarnă ?" Cîteodată chiar le spunea : „S-ar putea ca unele dintre noi să moară în orice caz la iarnă. E cît se poate de probabil." Și bunicuța Barnacle răspundea : „Da, dar nu înainte de soroc."

— Trebuie neapărat să te ții de capul prietenei dumitale, bunicuță Taylor, insistă bunicuța Duncan care, dintre toate bunicuțele, o irita cel mai mult pe sora Burstead.

Bunicuţa Duncan avea concer. Miss Taylor se întreba adeseori dacă nu cumva sora se temea de cancer.

— Pe doamna aceea am mai văzut-o eu pe undeva, repetă bunicuţa Barnacle. Avea cumva serile drum prin cartierul Holborn ?

— Nu prea cred, răspundea Miss Taylor.

— S-ar putea să fie o fostă clientă de-a mea, spuse bunicuţa Barnacle.

— De obicei i se trimiteau jurnalele acasă.

— Doamna asta a ta nu mergea la slujbă ?

— N-a avut niciodată ceea ce se cheamă slujbă. Da' lucra în fel de fel de comitete.

Dame Lettie o preocupa în continuare pe bunicuţa Barnacle.

— Ai spus că se ocupa cu operele de binefacere ?

— Cam aşa ceva, răspunse Miss Taylor. N-a avut niciodată o ocupaţie precisă.

Bunicuţa Barnacle o privi bănuitor, dar Miss Taylor nu cedă şi nu-i spuse că doamna Lettie făcuse permanent vizite de binefacere la închisoarea Holloway, de la vîrsta de treizeci de ani pînă cînd, prea grasă fiind şi avînd dificultăţi de respiraţie, renunţase din pricina scărilor pe care trebuia să le urce.

— Am să mă ţin de Dame Lettie, făgădui Miss Taylor.

Cum era ziua liberă a sorei Burstead, la vremea cinei o îngrijitoare aduse, fluierînd, prima tavă. Bunicuţa Barnacle comentă cu voce tare :

„Cînd fluieră femeia şi cînd găina cîntă
Atît Dumnezeu cît şi bărbatul se-nspăimîntă."

Îngrijitoarea se opri în loc, aruncă o privire mustrătoare bătrînei, trînti tava şi ieşi s-o aducă pe a doua.

Bunicuţa Trotsky încercă să-şi ridice capul şi să spună ceva.

— Bunicuţa Trotsky vrea ceva, anunţă bunicuţa Duncan.

— Ce doreşti, bunicuţo ?

— Spune, tălmăci Miss Taylor, că ar trebui să ne purtăm frumos cu surorile fiindcă...

— Să ne purtăm frumos cu surorile ! Să vezi ce frumos o să se poarte ele cu noi cînd o veni iarna...

Miss Taylor ceru Domnului îndurare. Nu exista oare nici o şansă, gîndi ea, ca bătrînele să uite de iarnă ? De ce nu se apucă să-şi facă din nou săptămînal testamentul, ca în trecut ?

În cursul nopţii, bunicuţa Trotsky muri din pricina spargerii unui vas de sînge în creier, iar duhul ei se întoarse la Dumnezeu, care i-l dăruise.

CAPITOLUL 5

DIN instinct, Mrs. Anthony îşi dădu seama că Mrs. Pettigrew era o femeie cumsecade. Numai că instinctul o înşelase. Dar în primele săptămîni după ce intrase în serviciul familiei Colston ca s-o îngrijească pe Charmian, Mrs. Pettigrew îşi petrecu mare parte din timp la bucătărie, destăinuindu-şi necazurile faţă de Mrs. Anthony.

— Ia o ţigară, o îndemnă Mrs. Anthony făcînd cu cotul semn spre pachet, în timp ce turna ceaiul tare în ceşti. Situaţia ar putea fi mult mai proastă.

Mrs. Pettigrew răspunse :

— Nu văd cum ar putea fi mai proastă decît este. Treizeci de ani de viaţă i-am dăruit doamnei Lisa Brooke. Toată lumea ştia că eu trebuia să-i moştenesc averea. Şi acum, poftim, a apărut acest Guy Leet cu pretenţia lui de moştenitor. N-a fost o căsnicie, în nici un caz ceea ce se înţelege prin căsnicie. Trase ceaşca de ceai spre ea şi, apropiindu-şi capul de al lui Mrs. Anthony, îi şopti confidenţial ce fel de comportare odioasă avea Guy Leet şi din care anume foarte veche cauză nu putuse el consuma căsătoria cu Lisa Brooke.

Mrs. Anthony sorbi cu nădejde din ceaşca pe care o ţinea cu amîndouă mîinile ; apoi suflă în ceai, stîrnind un nor de aburi parfumat şi călduţ, care-i învălui nasul producîndu-i o senzaţie plăcută.

— Totuşi, spuse ea, soţul e soţ. Prin lege.

— Lisa nu l-a recunoscut niciodată ca soţ, adăugă Mrs. Pottigrew. Nimeni n-a ştiut de mariajul ei cu Guy Leet pînă cînd n-a murit, fir-ar a dracului să fie !

— Parcă spuneai că era de treabă.

— La el m-am referit, sublinie Mrs. Pettigrew. Pe el l-am trimis la dracu'.

— Aha ! Lasă, draga mea, că o să aibă şi judecătorii un cuvînt de spus. Ia o ţigară.

— Vai, Mrs. Anthony, ai să mă faci să m-apuc de fumat. Merci, uite iau una. Dar ar trebui să mai reduci numărul ţigărilor, nu-ţi fac bine.

— Fumez douăzeci pe zi de cînd aveam douăzeci şi cinci de ani şi iaca ieri am împlinit şaptezeci, spuse Mrs. Anthony.

— Şaptezeci ! Dumnezeule, ai...

— Şaptezeci bătuţi pe muche : ieri i-am împlinit.

— Ai aşadar şaptezeci de ani. Nu crezi că a venit vremea să te odihneşti puţin ? Nu te invidiez deloc că munceşti la ăştia, spuse Mrs. Pettigrew arătînd cu capul spre uşa bucătăriei, dincolo de care se aflau Charmian şi Godfrey.

— Nu-s chiar atît de răi, răspunse Mrs. Anthony. El e cam strîns, dar ea îmi place.

— E strîns la pungă ? întrebă Mrs. Pettigrew.

— Oo ! Foarte ! răspunse Mrs. Anthony dîndu-şi ochii peste cap spre a sublinia superlativul.

Mrs. Pettigrew îşi netezi cu mîna părul des, vopsit negru şi tăiat scurt, cum o învăţase Lisa să-l poarte.

— Cîţi ani îmi dai ? o întrebă pe Mrs. Anthony.

Aceasta îşi împinse scaunul ca s-o vadă mai bine. Se uită mai întîi la pantofii negri din piele fină, apoi la picioarele ei sănătoase, fără varice, la şoldurile şi pieptul bine strîns în corset. După aceea, Mrs. Anthony îşi răsuci capul aşa fel ca privirea să-i cadă cu o înclinaţie de cincisprezece grade pe obrazul lui Mrs. Pettigrew. Zări cîteva cute între nas şi gura vopsită în roşu ca cireaşa. Doar începutul unei bărbii suplimentare. Pe frunte doar două brazde. Ochii erau negri şi limpezi, iar nasul lat şi ferm.

— După părerea mea, răspunse Mrs. Anthony, încrucişîndu-şi braţele, aproximativ şaizeci şi patru.

Efectul de surpriză pe care-l producea Mrs. Pettigrew se datora contrastului dintre aspectul ei planturos și vocea suavă. Și-o îndulci și mai mult corectînd-o pe Mrs. Anthony :

— Mai adaugă cinci.

— Șaizeci și nouă de ani ! Nu-i arăți, făcu Mrs. Anthony. Se vede că ai avut timp și bani să te îngrijești și să-ți aranjezi fața.

De fapt, Mrs. Pettigrew avea șaptezeci și trei de ani, dar sub fard nu i se vedea vîrsta adevărată. Își trecu mîna peste frunte și clătină ușor din cap. Era necăjită din cauza banilor, din cauza procesului care probabil avea să dureze mult... iar rudele Lisei aveau și ele pretenții la moștenire.

Mrs. Anthony începu să spele vasele.

— Bătrînul Warner n-a plecat, nu-i așa ? întrebă ea.

— Nu. E încă la ea.

— Mă mai scapă puțin de grija ei, spuse Mrs. Anthony.

— Cînd eram la Lisa Brook, eram poftită să fac cunoștință cu musafirii. Stăteam întotdeauna cu ea cînd avea vizite.

Mrs. Anthony începu să curețe cartofi și să cînte.

— Mă duc în casă, spuse Mrs. Pettigrew ridicîndu-se și netezindu-și fusta impecabilă. I-o fi sau nu i-o fi pe plac, datoria mea e s-o supraveghez, că doar de asta sînt aici.

Intrînd în salon, Mrs. Pettigrew rosti :

— Mă întrebam dacă nu cumva sînteți obosită, doamnă Colston.

— Poți strînge ceainicul și ceștile de ceai, răspunse Charmian.

Dar Mrs. Pettigrew o sună pe Mrs. Anthony ; în timp ce aduna ceștile și le așeza pe tavă, pentru ca menajera să le ia, își dădu seama că musafirul o privește.

Charmian i se adresă lui Mrs. Anthony :

— Mulțumesc, Taylor.

Mrs. Pettigrew îl cunoscuse pe Alec Warner în casa Lisei Brooke. El îi zîmbi, iar ea dădu din cap. Apoi se așeză și își luă o țigară din poșeta de piele neagră, asortată la pantofi. Alec i-o aprinse. Zgomotul făcut de Mrs. Anthony și tava ei dispăru cînd ușa de la bucătărie se închise.

— Despre ce vorbeai ? îl invită Charmian pe Alec să continue conversația.

— A, da, își întoarse creștetul alb și fața pămîntie spre Mrs. Pettigrew. Tocmai îi explicam cum s-a dezvoltat democrația în insulele britanice. Simți lipsa doamnei Brooke ?

— Enorm, răspunse Mabel Pettigrew expirînd prelung fumul de țigară. Își luase poza ei modernă. Și ce spuneați despre democrație ? îl pofti ea să vorbească.

— Cînd am fost în Rusia, începu Charmian, țarina mi-a trimis în întîmpinare o escortă să...

— Doamnă Colston, lăsați-l pe domnul Alec Warner să ne explice ce înseamnă democrația.

Charmian privi nedumerită în jurul ei apoi spuse :

— Prea bine, vorbește-ne, Eric, despre democrație.

— Alec nu Eric, o corectă Mrs. Pettigrew.

Alec Warner făcu un gest cu mîna lui uscată și bătrînă, dar încă sigură, de parcă ar fi mîngîiat aerul.

— Adevărul este că în Anglia, democrația a luat ființă mai întîi în Scoția din pricina vezicii Reginei Victoria, spuse el. Noțiunea de democrație exista de mai înainte, după cum bine știți, dar ea n-a devenit fapt decît datorită acestei mici indispoziții a reginei Victoria.

Mabel Pettigrew rîse cu capul răsturnat pe spate. Charmian era absentă. Alec Warner își dezvoltă mai departe argumentația dar fără însuflețire, ca unul care vrea să umple un gol de conversație.

— Regina Victoria avea anumite neplăceri cu vezica, înțelegeți ce vreau să spun ? Cînd s-a dus la Balmoral, unde și-a petrecut ultimii ani, s-a dispus construirea unui număr de closete în spatele unor căsuțe care nu posedau asemenea atenanse. Asta ca regina să-și poată face nestingherită plimbarea ei matinală prin regiune, iar din cînd în cînd să poată poposi prin casele unor umili localnici, sub pretextul că-i vizitează. În felul acesta s-a răspîndit vorba că regina Victoria ar fi fost foarte democrată. Bineînțeles motivul era mica ei indispoziție de natură fizică. Dar fiecare a încercat s-o imite pe regină, ideea a căpătat adepți și iată-ne acum o țară foarte democrată.

Rîsul lui Mrs. Pettigrew dură o bună bucată de vreme. Alec Warner o cercetă cu ochi atenți pe Charmian, care-și aranja cuvertura în jurul genunchilor, așteptînd să-i vină rîndul să-și spună povestea.

— Cînd am fost în Rusia, începu Charmian, uitîndu-se la el ca un copil, țarina a trimis o escortă să mă întîmpine la graniță, dar nu mi-a dat și la plecare o escortă să mă conducă înapoi pînă la graniță. Asta caracteriza întreaga Rusie, se luau hotărîri, apoi oamenii se plictiseau. La țară, bărbații zăceau toată iarna pe cuptor. Tot drumul prin Rusia, tovarășii mei de călătorie n-au făcut altceva decît să cotrobăie prin geamantane și să le verifice conținutul. Era primăvară și...

Mrs. Pettigrew îi făcu cu ochiul lui Alec Warner. Charmian se opri și-i zîmbi lui Alec.

— Ai mai văzut-o pe Jean Taylor ? îl întrebă.

— Nu, de vreo săptămînă, două. Am fost la Folkstone unde m-au purtat cercetările mele. Mă duc s-o văd săptămîna viitoare.

— Lettie se duce regulat. Spune că Jean e foarte mulțumită și că a avut noroc.

— Lettie e o... — fusese gata să spună că Lettie e o nebună și o egoistă, dar își amintise la timp de prezența lui Mrs. Pettigrew — mă rog, știi tu prea bine ce gîndesc eu despre părerile lui Lettie, urmă el, înlăturînd cu un gest al mîinii subiectul.

Charmian se uită în poală, ca și cum subiectul ar fi aterizat acolo, și spuse :

— Bine ar fi fost dacă ar fi descoperit mai devreme caracterul ei. Bine ar fi fost dacă...

Alec se ridică să plece, știind că gîndurile lui Charmian, odată pornite spre trecut, aveau obiceiul să se împotmolească în cîte un an oarecare. În cazul de față era foarte posibil să-și amintească întîmplările petrecute în acel an 1907 și să și-l apropie așa

cum şi-ar fi apropiat o carte de ochi. Acum, de pildă, perioada în care el o iubise pe Jean Taylor, pe atunci fată în casă la familia Piper, înainte de căsătoria lui Charmian, risca să devină dintr-o dată săptămîna trecută. Cu mintea şi deprinderea ei de scriitoare, remodela evenimentul de demult într-o formă nouă, pe care el nu o putea accepta ; iar procedeul i se părea neloial. O iubise pe Jean Taylor, dar se hotărîse să ţină seama de sfaturile celorlalţi. Se logodise aşadar cu Lettie. Cînd o cunoscuse însă mai bine pe Lettie, desfăcuse logodna. Aceste evenimente avuseseră loc în 1907. Încă din 1912 amintirea lor nu-l mai emoţionase. Dar Charmian le acordase totdeauna o importanţă exagerată. După ea, aceste fapte influenţaseră în chip dramatic toată viaţa şi activitatea lui de mai tîrziu. Pe el nu-l mai interesau de mult, decît în măsura în care Charmian, comentîndu-le, se definea pe ea însăşi, nicidecum prin efectul avut cîndva asupra lui. Totuşi, în acea după-masă a celui de al şaptezeci şi nouălea an al vieţii sale, i-ar fi făcut plăcere să mai zăbovească, aşezat confortabil în fotoliu, şi s-o asculte pe Charmian retrăind momente din tinereţea lor. Dar prezenţa lui Mrs. Pettigrew îl stînjenea. Îl enervase intervenţia ei şi nu putea face abstracţie, aşa ca Charmian, de faptul că era de faţă. Cînd ajunse în antret, o privi pe Mrs. Pettigrew care-i ţinea paltonul ; gîndi în sinea lui : „Ce femeie enervantă !" Apoi : „Ce femeie arătoasă !" legînd comentariul său mental de amintirea lui Mrs. Pettigrew cea de altădată, pe care, în decursul celor douăzeci şi şase de ani cît slujise la Lisa, o văzuse din cînd în cînd. Tot drumul

spre casă — drum care străbătea două parcuri — se gîndi la Mabel Pettigrew, deşi hotărîse ca în timpul acestei plimbări să se gîndească la Charmian. Era uluit, pentru că avea aproape optzeci de ani, iar Mrs. Pettigrew, după părerea sa, şaizeci şi cinci. „Vai de mine, îşi spuse vorbind de unul singur, aceste gînduri erotice mi s-au furişat în minte precum hoţii noaptea într-o casă, spre a-mi fura cuvioşia !" Nu era deloc cuvios, găsise însă o formulă pentru a discuta cu sine însuşi.

În cele din urmă, traversă St. James's Street şi intră în odăile sale — pe care nici în ruptul capului nu voia să le considere apartament, de vreme ce oficial erau denumite „camere pentru domni singuri". Atîrnă paltonul în cui, îşi scoase pălăria şi mănuşile, apoi se aşeză în dreptul unei ferestre în semicerc, cu atitudinea omului în faţa căruia se deschide o perspectivă generoasă ; în realitate, fereastra dădea spre intrarea din dos a unui club. Urmări intrările şi ieşirile portarului. Portarul clădirii în care se afla locuinţa sa, apăru în capul străduţei înguste, citind ultima pagină a unui jurnal de seară. Cu ochii minţii, doctorul Warner, bătrînul sociolog, contemplă Bătrîneţea, obiectul studiilor sale începute după ce împlinise şaptezeci de ani. Rezultatul unei neobişnuite munci de cercetare de-a lungul a zece ani se afla în fişele şi dosarele îngrămădite în două fişiere de stejar, instalate de ambele părţi ale ferestrei. Metoda lui de lucru era unică ; puţini gerontologi avuseseră inspiraţia sau libertatea să urmeze căi asemănătoare de investigaţie.

Pe birou nu se afla nimic ; trase un sertar, scoase dinăuntru un caiet legat, apoi se așeză la scris.

Se sculă iar, ca să-și aducă la îndemînă cele două sertare cu fișe, orînduite în ordine alfabetică, pe care obișnuia să le consulte cînd lucra la birou. În primul sertar se aflau numele cunoștințelor și prietenilor trecuți de șaptezeci de ani ; fiecare fișă conținea detalii referitoare la legătura dintre el și persoana respectivă, cît și la întîlnirile lor întîmplătoare, cînd era cazul. Un spațiu special era rezervat Azilului de bolnavi mentali St. Audrey din Folkstone unde, de zece ani, mergea să viziteze anumiți pacienți vîrstnici, cu scopul unor investigații neoficiale.

Majoritatea informațiilor cuprinse în această primă categorie de fișe aveau rostul de a-i ajuta memoria ; memoria lui era încă destul de bună, dar Alec luase măsuri, temîndu-se că o va pierde ; prevăzuse că va veni o zi cînd, citind un nume — Colston Charmian de pildă — avea să se întrebe : „Colston ? cine-o fi Charmian Colston ? Charmian Colston... numele parcă mi-e cunoscut, dar nu-mi aduc aminte persoana..." Spre a înlătura această eventuală defecțiune, scrisese : „Născută Piper. Am cunoscut-o în 1907. Vezi pagina din W.W." W.W. însemna *Who's Who ;* alături de cele două litere era trecut cu creionul numărul paginii — ce trebuia șters și rescris la fiecare patru ani, cînd savantul își cumpăra un nou *Who's Who*. Mai toate aceste fișe erau acoperite, pe ambele părți, cu un scris mărunt. Și, potrivit instrucțiunilor sale, toate trebuiau distruse după moartea lui. În colțul de sus din stînga fiecărei fișe, se găseau, notate cu cerneală roșie, o literă și un număr, care trimiteau la o altă fișă dintr-o altă categorie, în care persoana respectivă apărea sub un pseudonim inventat de Dr. Warner. (Charmian purta în aceste fișe numele de Gladys). Acestea erau adevăratele sale fișe de lucru, în ele găsindu-se explicațiile și interpretările științifice ale cazurilor. Pe fiecare se împleteau, ca într-o țesătură măiastră, litere de cod și cifre, trimiteri la diverse pasaje din tratatele de gerontologie și senilitate ce tapetau pereții încăperii, și la caietele groase de note acumulate în decursul celor zece ani.

Alec Warner ridică receptorul telefonului interior și comandă o porție de calcan prăjit. Se așeză la birou, trase un sertar și scoase un caiet ; era jurnalul său care, și el, avea să fie distrus după moartea autorului. În paginile acestuia consemnă recentele observații asupra lui Charmian, Mrs. Pettigrew și propria sa persoană. „Mintea lui Charmian, scrise, n-a încetat să funcționeze, așa cum pretinde soțul ei. Mintea ei lucrează prin asociații. La început a căzut într-o stare de visare, culegînd cu mîna puful din urzeala cuverturii de pe genunchi. Părea enervată. Nu asculta ce-i istorisisem, dar cuvintele „Regina Victoria" i-au amintit altă persoană regală. Cum am tăcut s-a pornit ea pe povestit (și în detalii povestea corespunde realității) despre vizita ei din 1908 la Petersburg, cînd s-a dus să-și vadă tatăl. (În vreme ce vorbea, mi-am adus și eu aminte, pentru prima oară din 1908, de pregătirile ei de călătorie. Faptul s-a păstrat de atunci, dormitînd, în memoria mea.) Am observat totuși că Charmian n-a pomenit despre în-

tîlnirea cu tatăl ei, nici cu celălalt diplomat, al cărui nume l-am uitat, şi care mai tîrziu s-a sinucis din pricina ei. Nici despre Jean Taylor care o întovărăşise. N-am nici un motiv să mă îndoiesc că, în privinţa obiceiurilor călătorilor ruşi, memoria ei n-ar fi rămas intactă. Pe cît am reţinut, vorbele ei au fost următoarele..."

Continuă să scrie pînă ce i se aduse calcanul.

„Mătuşa mea Marcia, cugetă el muncind, avea nouăzeci şi doi de ani, adică era cu şapte ani mai vîrstnică decît Charmian, şi a fost o excelentă jucătoare de şah pînă a murit. Mrs. Flaxman, nevasta fostului pastor din Pineville, avea şaptezeci şi trei de ani cînd şi-a pierdut memoria cu totul ; avea cu doisprezece ani mai puţin decît Charmian. Charmian nu şi-a pierdut complet memoria, dar divaghează." Se sculă de la masă îndreptîndu-se spre birou ca să noteze în jurnal, pe pagina în care relatase vizita lui Charmian ; „Vide Mrs. Flaxman."

Se reîntoarse la calcanul din farfurie. „În secolul al XVII-lea, Ninon de Lenclos a murit la vîrsta de nouăzeci şi nouă de ani păstrîndu-şi întreaga minte, şi-i mergea vestea cît de ageră a fost pînă în ultima clipă", îşi continuă el monologul în gînd.

Rămase un moment cu paharul de vin sprijinit de buze. „Goethe, îşi continuă el meditaţiile, era mai bătrîn decît mine şi scria poezii de dragoste fetelor tinere. Renoir la optzeci şi şase de ani... Tiţian, Voltaire... Verdi a compus Falstaff la optzeci. Dar artiştii sînt probabil nişte excepţii."

Apoi medită asupra azilului în care era internată Jean Taylor, întrebîndu-se cum ar fi privit Cicero

instituţia respectivă. Contemplă rafturile din jurul său, somităţile germane în materie : majoritatea tratau problema fie utopic, fie din punct de vedere patologic. Ca să înţelegi cu adevărat subiectul, trebuia însă să te apropii de oameni, să te împrieteneşti cu ei, să foloseşti iscoade şi să-ţi cîştigi aliaţi.

Mîncă jumătate din porţia comandată. Bău o parte dintr-o jumătate de sticlă de vin. Citi întreaga dare de seamă asupra după-amiezii, din momentul cînd ajunsese la Colstoni pînă la plimbarea prin parcuri, cu gîndurile surprinzătoare stîrnite de Mrs. Pettigrew, a cărei prezenţă — aşa cum notase el în jurnal — îl enervase, dar îl reconfortase, stîrnindu-i senzaţii erotice. Jurnalul avea să fie ars, dar Alec îşi petrecea fiecare dimineaţă analizînd şi extrăgînd din el datele pentru cazurile ţinute sub observaţie, transcriind metodic concluziile în diversele sale caiete. În acestea, Charmian îşi pierdea identitatea, devenind o oarecare „Gladys", Mabel Pettigrew „Joan" iar el însuşi „George".

Deocamdată însă, îşi strînse fişele şi jurnalul şi, timp de o oră, citi cîteva pagini dintr-unul din volumele groase intitulate „Viaţa şi literele" din colecţia Newman. Înainte de a lăsa cartea din mînă, sublinie cu creionul următorul paragraf :

> „Mă întreb, din ce pricină mureau oamenii pe vremuri ? : Citim de pildă : „Apoi i s-a spus lui Iosif că tatăl său murise." sau : „Lui David i se apropie sorocul." Ce boală aveau ? Din ce li se trăgea moartea ? La fel şi cu Părinţii bisericeşti. Sfîntul Atanasie a

murit după şaptezeci de ani — care să fi fost cauza ? Un atac de apoplexie, poate ? Nu sîntem în stare să murim cum au murit martirii creştinătăţii, dar mi se pare că ar fi o consolare dacă ne-am putea asemui cu sfinţii duhovnici măcar în privinţa neajunsurilor şi bolilor trupeşti. Papa Grigore a suferit de gută, Preacuviosul Vasile de ficat ; dar sfinţia-sa Grigore Nazianzen ? Sau Ambrosie ? Sfîntul Augustin şi Sfîntul Martin au murit la o vîrstă înaintată..."

La nouă şi jumătate scoase dintr-un sertar un pachet de zece ţigări şi ieşi. Dădu colţul spre Pall Mall unde era de veghe un paznic pe care Alec Warner îl vizitase în ultima săptămînă noapte de noapte. Trăgea nădejdea să obţină de la el suficiente răspunsuri interesante pentru a-i putea constitui fişa. „Ce vîrstă ai ? Unde locuieşti ? Ce mănînci ? Crezi în Dumnezeu ? Ce religie ai ? Ai făcut vreodată sport ? Cum te împaci cu nevasta ? Ea cîţi ani are ? Cine ? Ce ? De ce ? Cum te simţi ?"

— 'seara, spuse bătrînul văzîndu-l pe Alec apropiindu-se. Mulţumesc, adăugă el apoi luînd ţigările. Se trase puţin în lături, făcîndu-i loc lui Alec pe scîndura pe care şedea, lîngă căldarea cu jăratic.

Alec întinse mîinile să şi le încălzească.

— Cum te simţi astă-seară ? întrebă el.

— Nu tocmai rău ! Da' dumneata, şefule ?

— Nu tocmai rău ! Cîţi ani ai spus că ai ?

— Şapteşcinci. Da' la serviciu, şaizeşnouă.

— Înţeleg, aprobă Alec.

— Nu-i bine să le spui că ai prea mulţi.

Eu am şaptezeci şi nouă, mărturisi Alec.

— Nu ţi-ar da nimeni peste şaizeşcinci.

Cu ochii la jăratic, Alec zîmbi ştiind că afirmaţia era inexactă, că lui nu-i păsa dacă-şi arăta sau nu vîrsta, dar că celor mai mulţi le păsa.

— Unde te-ai născut ? întrebă Alec.

Un poliţist trecu pe lîngă cei doi bătrîni şi-i privi fără să schimbe ritmul paşilor. Nu-l miră că unui paznic îi ţinea tovărăşie un domn dintr-o clasă socială evident superioară. Văzuse atîţia bătrîni ciudaţi la viaţa lui !

— Copoiul ăsta tînăr, spuse Alec, se întreabă probabil ce-om fi punînd la cale.

Paznicul întinse mîna după sticla lui cu ceai, şi scoase dopul.

— Ai aflat vreun pont în legătură cu cursele de mîine ?

— Gunmetal, pentru cea de la două jumătate. Se zice că Out of Reach are şanse la cea de la patru şi un sfert. Ia spune-mi...

— Gunmetal nu face prea multe parale, comentă paznicul, nu merită încercarea.

— Cît timp dormi în cursul zilei ? reluă Alec investigaţia.

Charmian fusese culcată. Cînd era mînuită cu brutalitate, mintea ei, adeseori înceţoşată, se limpezea. În clipa de faţă ştia perfect că Mrs. Anthony nu era Taylor, că Mabel Pettigrew era fosta îngrijitoare a Lisei Brooke şi că îi fusese totdeauna antipatică.

Zăcea în pat, înciudată pe Mrs. Pettigrew și hotărî să n-o accepte. Trecuseră cele trei săptămîni de probă și serviciul ei fusese nesatisfăcător.

Zăcea în pat și-și amintea cît rău îi făcuse, cu ani în urmă, Mrs. Pettigrew. De fapt, nu ea ci Lisa Brooke o șantajase, storcînd-o periodic de bani, deși Lisa nu le ducea lipsa ; lungi nopți de insomnie petrecuse Charmian, și în cele din urmă fusese nevoită să renunțe la iubitul ei, la Guy Leet, care, de dragul ei, se însurase în secret cu Lisa, spre a-i cumpăra definitiv tăcerea. Charmian îi atribuia lui Mrs. Pettigrew rolul călăului, rol jucat nu de ea ci de Lisa, pentru că amintirea vechii povești îi era tot atît de amară pe cît de nesuferită îi era Mrs. Pettigrew. Nu mai departe acum, cînd îi scosese rochia, înainte de a o așeza în pat, îi răsucise mîna și-i apucase brațul cu atîta brutalitate, încît fără îndoială că-i lăsase urme vinete. „De dădacă ai nevoie, îi spuse Mrs. Pettigrew, și eu nu sînt dădacă."

Sugestia cu dădaca o indignă profund pe Charmian.

Hotărî să-i plătească a doua zi leafa pe o lună și să-i spună să plece. Înainte ca Mrs. Pettigrew să stingă lumina, Charmian i se adresă tăios :

— Mrs. Pettigrew, cred că...

— Ah ! te rog, spune-mi Mabel și hai să fim prietene.

— Mrs. Pettigrew, cred că nu e necesar să intri în salon cînd am musafiri decît dacă te sun.

— Noapte bună, spuse Mrs. Pettigrew și stinse lumina.

Mrs. Pettigrew coborî în salonul ei și dădu drumul la televizorul ce fusese instalat la cererea ei. Mrs. Anthony plecase acasă. Își luă andrelele și începu să împletească, cu ochii la ecran. Ar fi vrut să-și dea drumul la corset dar nu știa dacă nu cumva Godfrey avea să treacă pe la ea. În timpul celor trei săptămîni de cînd se mutase la familia Colston, trecuse pe la ea în cinci seri. Nu venise niciodată noaptea. Poate că avea să vină în noaptea aceea și n-ar fi vrut s-o găsească nepusă la punct. Într-adevăr, se auzi o bătaie în ușă și ea îl pofti înăuntru.

Cînd îi făcuse prima vizită, Godfrey trebuise să-i explice ce pretenții avea de la ea. Ea pricepuse perfect și acum nu mai era nevoie de cuvinte. Godfrey, cu trăsăturile feței scoase în relief de lumina adumbrită a lămpii și cu ochii ieșiți din orbite, puse pe măsuța joasă, de servit cafea, o hîrtie de o liră. Se îndreptă și rămase pe loc, privind-o cu picioarele îndepărtate și mîinile bălăbănindu-i-se din umeri, ca unui țărănoi într-o piesă. Ea, fără să-și schimbe poziția, își ridică fusta într-o parte, pînă cînd descoperi marginea ciorapului, apoi capătul jartierei. După care continuă să împletească și să se uite la televizor. Godfrey rămase două minute cu ochii ațintiți asupra capătului de jartieră. Apoi își trase umerii îndărăt, vrînd parcă să-și afirme drepturile de stăpîn, și părăsi încăperea fără să scoată o vorbă.

După prima vizită, Mrs. Pettigrew își închipuise, nu fără oarecare spaimă, că această pretenție constituia doar un fel de preliminariu înainte de a purcede spre fapte mai îndrăznețe; dar panica

ei de femeie în vîrstă se liniştise repede. Acum ştia că dorinţele lui se limitau la a-i privi marginea ciorapului şi capătul jartierei. Strînse bancnota de pe masă, o băgă în poşeta de piele fină şi îşi desfăcu corsetul. Avea planuri de viitor. Pînă atunci însă, o liră rămînea o liră.

CAPITOLUL 6

MISS Jean Taylor şedea pe scaunul cu spetează de lîngă pat. De fiecare dată cînd se aşeza pe scaunul acela, se întreba dacă nu era cumva ultima oară că-şi mai putea părăsi patul. Artrita ei progresa şi suferinţa o rodea pînă în rărunchi. De-abia dacă-şi mai putea întoarce capul. Şi-l întoarse cu greu. Alec Warner îşi trase scaunul ca să fie faţă în faţă cu ea. Îl întrebă :

— Tu eşti cel care o chinuie pe Dame Lettie ?

O clipă, lui Alec îi trecu prin cap că Jean începe să dea semne de ramolisment. Îi privi cu atenţie ochii şi observă cercul cenuşiu, apos — acel *arcus senilis* — care-i înconjura corneea. Expresia lor însă mărturisea acelaşi lucru dintotdeauna : o inteligenţă vie, rămasă intactă printre ruine.

Miss Taylor interceptă privirea analitică şi gîndi : „E-adevărat că tratează fenomenul ca om de meserie, dar în alte privinţe e la fel cu ceilalţi. Cum ne cercetăm unii pe alţii, doar să găsim semne de ramolisment !"

— Hai, Alec, spuse cu voce tare, mărturiseşte.

— Eu să fiu ăla care-o chinuieşte pe Lettie ?

Miss Taylor recapitulă povestea cu telefoanele anonime apoi adăugă :

— Nu mă mai studia, Alec. Nu m-am ramolit încă.

— Dar Lettie cred că s-a ramolit.

— Nu, nici ea, Alec.

— Să presupunem, spuse el, că într-adevăr primeşte telefoanele de care vorbeşti. Ce te face să crezi că eu aş fi vinovatul ? Te întreb din pură curiozitate.

— Fiindcă mi se pare verosimil, Alec. Poate greşesc, dar este unul din lucrurile pe care presupun că le-ai putea face în scopul studiilor tale. O experienţă.

— E unul din lucrurile pe care le-aş putea face în acest scop, dar în cazul de faţă mă îndoiesc că l-am făcut.

— Te îndoieşti...

— Bineînţeles că mă îndoiesc. În faţa unei instanţe judecătoreşti, draga mea, aş respinge în mod cinstit şi ferm acuzarea. Dar altfel, nu pot confirma sau nega ceva care se înscrie în raza posibilităţilor fireşti.

— Alec, eşti sau nu eşti tu cel care-i telefonează ?

— Nu ştiu, spuse el. Dacă da, e fără ştirea mea. S-ar putea să reprezint şi eu un caz de dublă personalitate, un domn Hyde care să fie în acelaşi timp şi un Doctor Jekyll, ca în romanul lui Stevenson. A existat şi un caz mai recent....

— Dacă tu ești vinovatul, spuse Miss Taylor, poliția te va descoperi.

— Și va trebui să dovedească fapta. Iar dacă va reuși, nu voi mai avea îndoieli.

— Alec, insistă ea, tu ești cel care-i telefonează ?

— După cîte știu, nu.

— Atunci nu ești tu. Ai pus pe cineva ?

El nu păru să fi auzit întrebarea ; o studia pe bunicuța Barnacle cu interesul unui om de știință în vacanță. Bunicuța Barnacle accepta să fie obiect de analiză, cu o supunere binevoitoare, la fel ca atunci cînd doctorii chemau studenții în jurul patului ei sau cînd venea preotul cu sfînta împărtășanie.

— Întreab-o cum se mai simte, îi șopti Miss Taylor, dacă tot ești cu ochii pe ea.

— Cum te mai simți ? întrebă Alec.

— Nu prea bine, răspunse bunicuța Barnacle. Făcu din cap un semn spre camera de gardă care se afla aproape de ușa salonului. Ar fi timpul să se schimbe conducerea, spuse ea.

— Da, desigur, răspunse Alec aprobînd din cap, apoi se reîntoarse la Jean Taylor.

— Răspunde : ai pus pe cineva ? repetă ea.

— Mă îndoiesc.

— În cazul acesta, nu-i vorba de tine, nici de cineva pus de tine.

La început, cînd îl cunoscuse, cu aproape cincizeci de ani în urmă, acest fel ciudat al lui de a se îndoi o pusese pe gînduri. Îl crezuse puțin nebun. De unde să-i treacă prin minte că era doar un mijloc de apărare folosit numai cînd stătea de vorbă cu femeile care-i plăceau. Cu bărbații nu se

îndoia niciodată. După mult amar de vreme își dăduse ea seama că în felul acesta de a se purta, ca și cînd s-ar fi amuzat foarte, consta toată tactica sa pentru a-și face drum spre bunăvoința feminină. Cînd făcuse această descoperire, Miss Taylor fusese fericită că nu se măritase cu el. Sub aerul său glumeț și patern, pe care și-l lua acum mereu din obișnuință, purta o mască mult prea complicată pentru o femeie cumsecade.

Își amintea de o după-amiază de demult — din 1928, vreo douăzeci de ani după ce povestea lor de dragoste luase sfîrșit — cînd o însoțise pe Charmian la o petrecere undeva la țară, unde fusese invitat și Alec Warner. În după-masa respectivă, el o luase pe Jean Taylor la plimbare — motiv ca Charmian să se amuze — „pentru a-i pune întrebări în legătură cu viața, deoarece ea, Jean, avea atît de mult bun simț". Uitase despre ce vorbiseră, își aducea însă aminte de prima întrebare.

— Crezi, Jean, că ceilalți oameni există cu adevărat ?

Nu înțelesese de la început întrebarea. O clipă crezuse că vorbele lui se referiseră la iubirea lor trecută, mai ales că adăugase : „Adică, după tine, Jean, oamenii, oamenii din jur, sînt reali sau o iluzie a noastră ?" aducînd astfel o nuanță de intimitate în discuție. Dar interpretarea asta nu se potrivea de fel cu imaginea pe care o avea despre el. Chiar în vremea relațiilor lor sentimentale, nu fusese genul de bărbat care să spună : „pe lume nu sîntem decît tu și eu ; numai noi existăm" Și-apoi, în 1928, bărbatul cu care se plimba nu

mai era în floarea vîrstei, iar ea depăşise cincizeci de ani.

— Ce vrei să spui ? întrebase ea.

— Exact ce-am spus.

Ajunseseră într-o pădure de fag, încă udă de ploaia din noaptea precedentă. Din cînd în cînd, un şir de stropi picurau de pe frunze pe pălăria lui sau pe pălăria ei. O apucase de mînă, părăsind cărarea şi trăgînd-o după el cu un gest care o făcuse, în ciuda sîngelui ei rece, să se întrebe dacă nu cumva era nebun sau gata să comită o crimă. În clipa următoare, însă, îşi amintise că trecuse de cincizeci de ani şi că, de obicei, nebunii şi obsedaţii atrăgeau prin păduri, ca să le strîngă de gît, numai femei tinere. „Ba nu, îşi spuse apoi în gînd ; cîteodată o păţeau şi femeile trecute de cincizeci de ani." Frunzele foşneau sub paşii lor. În mintea ei „încolţiseră fel de fel de idei : „Dar îl cunosc, e Alec Warner. Dar oare chiar îl cunosc ? E atît de ciudat. Chiar ca îndrăgostit, tot ciudat fusese. Totuşi îl cunoaşte atîta lume, reputaţia lui... Dar mulţi bărbaţi eminenţi au vicii pe care nimeni nu le bănuieşte, tocmai pentru că se ascund îndărătul meritelor."

— Sper, continuase trăgînd-o după el prin desişul umbros şi umed, că-ţi dai seama că întrebarea mea nu e necuviincioasă. Aşadar, socotind existenţa ta în mod evident adevărată, crezi în existenţa obiectivă a celorlalţi ? Spune-mi, Jean, în clipa asta crezi că eu, de pildă, exist cu adevărat ?

Vorbind astfel, privirile lui îi căutaseră faţa pitită sub borul larg al pălăriei de fetru cafeniu.

— Unde mă duci ? întrebase ea oprindu-se în loc.

— Spre scurtătură, să ieşim mai repede din pădurea asta umedă. Spune-mi, ai înţeles ce te-am întrebat, nu-i aşa ? E o întrebare simplă.

Privise înaintea ei printre copaci şi văzuse că într-adevăr cărarea ducea spre luminiş. Îşi dăduse astfel seama că întrebarea lui fusese ştiinţifică şi că nu avusese de gînd să comită nici crimă, nici viol. Ce-o îndreptăţise de fapt să-l suspecteze ? Cîte nu trec prin mintea unei femei ! reflectase ea. În orice caz, era un om neobişnuit.

— Recunosc, îi răspunsese apoi, că se poate pune o asemenea întrebare. Se întîmplă uneori să te întrebi, aproape inconştient, dacă ceilalţi oameni există cu adevărat.

— Te rog, îi ceruse el, reflectează pe deplin conştientă asupra acestei probleme. Reflectează cu toată luciditatea de care eşti în stare şi spune-mi şi mie răspunsul.

— În acest caz, sînt convinsă că ceilalţi există. Asta-i răspunsul meu. Bunul simţ mă obligă să recunosc.

— Ai răspuns prea repede, ripostase el. Gîndeşte-te mai mult şi răspunde-mi mai tîrziu.

Ieşiseră din pădure şi o apucaseră de-a lungul unei arături, pe o potecă ce ducea spre sat. Acolo, la capătul drumului, se afla biserica şi cimitirul întins pe o vale abruptă. Trecînd pe lîngă gard, Miss Taylor aruncase o privire în cimitir. Nu mai ştia dacă Alec îi vorbise serios sau glumise ; căci încă din tinereţea lor — şi mai cu seamă în acel iulie 1907 petrecut la ţară — nu

ştiuse niciodată cum să se poarte cu el, ba uneori chiar se şi temuse de dînsul.

Privise spre cimitir, iar el privise spre ea. Observase, fără părere de rău, că sub umbra aruncată de borurile pălăriei, maxilarul îi devenise mai angular. Cu ani în urmă, ea avusese faţa ovală şi armonioasă, iar vocea neasemuit de calmă, ca aceea a bolnavilor. Înaintînd în vîrstă, înfăţişarea ei arătase o pronunţată predilecţie pentru unghiuri ; vocea se adîncise ; iar linia maxilarului căpătase o formă aproape bărbătească. Pe el îl interesau aceste transformări ; nu-l dezamăgeau ; ţinea la Jean. Ea se oprise şi se aplecase peste împrejmuirea joasă, aţintindu-şi ochii pe pietrele mormintelor.

— Acest cimitir, spusese, este o dovadă că oamenii există.

— Cum adică ? o întrebase el.

Dar nu-i putuse explica. După ce rostise cuvinetele, uitase raţionamentul. Şi, cu cît se gîndea mai mult ce voise să spună, cu atît ştia mai puţin.

Alec încercase să sară gardul dar nu izbutise. Nu era prea înalt, totuşi nu izbutise.

— Mă apropii de cincizeci de ani, continuase el, fără să pară stînjenit, fără să zîmbească măcar ; şi ea îşi amintise cum în 1907, cînd el îi spusese în treacăt că erau amîndoi trecuţi de prima tinereţe — el avînd douăzeci şi opt de ani şi ea treizeci şi unu — se simţise umilită, înţelegînd de-abia mai tîrziu că nu voise să-i găsească un cusur ci, pur şi simplu, comentase un fapt real. Iar dînsa împrumutîndu-i obiceiul şi tonul, fusese

în stare, înainte de a se fi încheiat luna, să-i spună fără tremur în glas : „Din punct de vedere social, există o diferenţă între noi."

Îşi scuturase pantalonii care şterseseră praful de pe gard şi spusese :

— Mă apropii de cincizeci de ani. Aş vrea să văd mormintele. Hai să intrăm pe poartă.

Şi se plimbaseră printre morminte, plecîndu-se să citească numele celor răposaţi.

— Într-adevăr, îmi dau şi eu seama că mormintele constituie o dovadă a existenţei celorlalţi oameni, căci, uite, pe pietre sînt gravate nume şi ani. Poate nu chiar o dovadă, dar în orice caz o mărturie.

— S-ar putea, adăugase ea, ca pietrele de mormînt să fie o închipuire. Dar nu cred.

— E o ipoteză de luat în consideraţie, răspunsese el atît de curtenitor, încît ea se supărase.

— Totuşi mormintele sînt un argument cert, căci altfel cine s-ar mai osteni să-i înmormînteze pe oameni dacă n-ar exista ?

— Da, vai ! Întocmai, încuviinţase el.

Urcaseră apoi agale pe şosea spre casă, unde, din birou, Lettie, care scria la o masă în dreptul ferestrei, le aruncase o scurtă privire, apoi îşi îndreptase ochii aiurea. La intrare o întîlniseră pe Lisa Brooke, cu părul ei aprins şi creţ, care tocmai se pregătea să iasă.

— Hello ! la amîndoi — le spusese, uitîndu-se prietenoasă la Jean.

Alec pornise drept spre camera lui, în vreme ce Miss Taylor o căutase pe Charmian. Toţi cei pe care îi întîlnise îi spuseseră „Hello". Erau cu toţii oameni cu vederi înaintate ; nici unul nu şi-ar

fi îngăduit să dea o interpretare defavorabilă plimbării ei cu Alec în acea vară a anului 1928, deşi unii îşi mai aminteau de aventura lor sentimentală, care în 1907 stîrnise oarecare scandal. Unul singur, nimerit printre ceilalţi doar pentru că gazda voise să-i ceară sfatul în legătură cu creşterea vacilor de lapte şi care trecuse pe lîngă ei în vreme ce se plimbau, o întrebase pe Lettie în auzul lui Miss Taylor :

— Cine era doamna pe lîngă care am trecut şi care se plimba cu Alec ? A sosit de curînd ?

Iar Lettie, care o ura pe Jean din tot sufletul, dar care dorea să pară o persoană lipsită de prejudecăţi, răspunsese :

— A, e camerista lui Charmian.

— Orice-aţi spune voi, nu cred că celorlalţi servitori le plac asemenea lucruri, comentase individul, avînd, de fapt, dreptate.

„Şi totuşi — îşi zicea în sinea ei Jean Taylor stînd alături de Alec pe terasa azilului Maud Long, poate că nu glumise. Poate că întrebarea lui de atunci fusese, măcar pe jumătate, serioasă."

— Lasă gluma, spuse ea privindu-şi mîinile deformate de artrită.

Alec Warner se uită la ceas.

— Trebuie să pleci ? întrebă ea.

— Mai am zece minute. Traversatul parcurilor îmi ia trei sferturi de oră. Trebuie să-mi cronometrez riguros timpul, după cum ştii. Mă apropii de optzeci de ani.

— Mi-ai luat o piatră de pe inimă, Alec. Îmi pare bine că nu eşti tu cel care telefonează...

— Draga mea, sînt convins că e o născocire de-a lui Lettie. E evident.

— Ba nu. Individul a vorbit de două ori şi cu Godfrey : „Spune-i doamnei Lettie să nu uite că va muri."

— L-a auzit şi Godfrey ? întrebă Alec. În acest caz cred că e vorba de un nebun. Care a fost interpretarea lui Godfrey ? S-a speriat ?

— Dame Lettie nu mi-a spus.

— Vai, te rog, află care au fost reacţiile lor. Se ridică să plece.

— Ah, Alec, înainte de a pleca, aş vrea să te rog ceva.

El se aşeză din nou, punîndu-şi iar pălăria alături.

— O cunoşti pe doamna Sidebottome ?

— Pe Tempest ? Nevasta lui Ronald ? Cumnata Lisei Brooke. A împlinit de curînd şaptezeci şi unu de ani. Am întîlnit-o pentru prima oară în 1930, pe un vapor. Era...

— Întocmai. Face parte din Comitetul de conducere al spitalului nostru. Sora şefă peste acest salon este total necorespunzătoare. Toate dorim să fie mutată. E nevoie să-ţi dau şi alte detalii ?

— Nu, spuse el. Am înţeles. Vrei ca eu să vorbesc cu Tempest.

— Exact. Explică-i doar că sora asta are prea multe pe cap. Nu de mult a avut loc şi-un scandal din pricina ei, dar fără rezultat.

— Nu pot să vorbesc acum cu Tempest. Săptămîna trecută s-a internat într-un spital ca să se opereze.

— Ceva grav ?

— O tumoare în pîntece. Dar, la urma urmei, la vîrsta ei e mai puţin grav decît ar fi la o femeie tînără.

— În condiţiile astea, nu poţi face nimic pentru noi.

— Am să mă mai gîndesc, spuse el. — Poate să vorbesc cu altcineva. Nu i-ai spus nimic lui Lettie ?

— Ba da.

El zîmbi şi adăugă :

— Nu-i reaminti. Îţi pierzi vremea de pomană. Jean, ar trebui să te hotărăşti să te muţi la sanatoriul din Surrey. Nu costă cine ştie ce. Nu depăşeşte posibilităţile lui Godfrey şi ale mele. Cred că în curînd şi Charmian se va duce acolo. Jean, ar trebui să ai o cameră în care să fii singură.

— Nu acum, ripostă Miss Taylor. Acum nu mă mut. Aici am prieteni, aici e casa mea.

— Ne vedem miercurea viitoare, draga mea — spuse el luîndu-şi pălăria şi rotindu-şi privirea prin salon, dar oprind-o cîte o clipă asupra fiecărei bătrîne, pe rînd.

— Dacă nu se întîmplă nimic pînă atunci, spuse ea.

Cu doi ani în urmă, înainte de a veni la azil, dorise mult să se interneze la sanatoriul de bătrîni din Surrey, dar se iscaseră prea multe discuţii. Godfrey se revoltase din pricina preţului, făcuse diverse comentarii de faţă cu ea, citase spusele prietenilor lor cu vederi progresiste, referitoare la aşa numitele spitale şi aziluri publice gratuite, lăudîndu-le superioritatea faţă de cele particulare. Alec Warner îi atrăsese atenţia lui Godfrey atenţia că aceasta era o perioadă de tranziţie şi că o persoană cu deprinderile şi inteligenţa lui Jean Taylor s-ar simţi prost printre bătrînii unui spital public.

— Dacă n-ar fi de luat în consideraţie, spusese el, decît faptul că ceea ce este ea astăzi ni se datorează în parte nouă, şi tot ar fi un motiv suficient ca să-i purtăm de grijă.

Se oferise să suporte el jumătate din cheltuieli pentru ca Jean să fie internată la Surrey. Dar Dame Lettie pusese capăt discuţiilor, servindu-i provocator lui Jean următorul argument :

— Spune drept, draga mea, n-ai prefera să fii independentă ? La urma urmelor tu eşti publicul. Spitalele îţi aparţin. Sînt dreptul tău.

Miss Taylor răspunsese :

— Bineînţeles că prefer să merg la spital.

Îşi făcuse singură formele şi se internase, lănsîndu-i în toiul discuţiei privind viitorul ei.

Lui Alec Warner nu-i plăcuse s-o vadă în acest salon. În prima săptămînă insistase să se mute. Suferindă şi amărîtă cum era, fusese gata să cedeze. Durerile o chinuiau şi încă nu se obişnuise cu ele. Urmaseră nenumărate consultaţii şi se redeschiseră discuţiile. N-ar fi fost mai bine să fie mutată la Surrey ? N-ar fi putut oare şi Charmian să fie internată acolo ?

„Acum nu“, îşi spuse ea după plecarea lui Alec Warner. Bunicuţa Valvona îşi pusese ochelarii şi căuta pagina cu horoscoape. „Nu acum, îşi spuse Miss Taylor. Nu acum, cînd greul a trecut.“

Dimineaţa, Charmian o iertase pe Mrs. Pettigrew. Fusese în stare să coboare singură treptele. Celelalte mişcări le săvîrşea anevoie, dar Mrs.

Pettigrew o ajutase cu destulă blîndeţe să se îmbrace.

— Ar trebui, îi spuse Mrs. Pettigrew, să te obişnuieşti să-ţi iei micul dejun în pat.

— Nu, protestă Charmian bine dispusă, în timp ce ocolea masa, sprijinindu-se de scaune, spre a ajunge la locul ei. Ar fi un obicei prost. Dimineaţa nu vreau să iau în pat decît o ceaşcă cu ceai. Bună dimineaţa, Godfrey.

— Lydia May — anunţă Godfrey vestea din ziare — a murit ieri, la locuinţa ei din Knightsbridge, cu şase zile înainte de a împlini nouăzeci şi doi de ani.

— Mi-amintesc de ea, cînta la varieteu, spuse Charmian.

— Eşti în formă azi, observă Mrs. Pettigrew. Nu uita să-ţi iei doctoriile. Puse sticluţa cu pilule lîngă farfuria lui Charmian ; desfăcu capacul şi scoase două pilule.

— Nu-ţi aminteşti că le-am luat cu ceaiul de dimineaţă ?

— Nu, draga mea, te înşeli. Ia-ţi doctoria !

— Făcuse avere, observă Godfrey. S-a retras din teatru în 1893. A fost de două ori măritată şi de fiecare dată a luat un bărbat cu bani. Mă întreb cît o fi lăsat la moarte ?

— Eu n-am apucat-o, spuse Mabel Pettigrew.

— Aiurea ! făcu Godfrey.

— Ba să mă ierţi, domnule Colston, eu n-am apucat-o. A părăsit scena în 1893, cînd eu eram un copil.

— Eu mi-o amintesc, spuse Charmian. Era foarte expresivă cînd cînta. Bineînţeles cînta cum se cînta pe atunci.

— Ai văzut-o într-un spectacol ? întrebă Mrs. Pettigrew. Cred...

— Nu. Am auzit-o la o petrecere, în casa unor prieteni.

— Aha, înseamnă că erai o domnişoară destul de mare pe vremea aceea. Ia-ţi doctoria, dragă.

Charmian respinse tabletele spunînd :

— Am luat-o. Mi-aduc aminte perfect. De obicei o iau cu ceaiul de dimineaţă.

— Nu întotdeauna, stărui Mrs. Pettigrew. Cîteodată uiţi şi o laşi pe tavă, cum ai făcut de pildă azi.

— Era cea mai tînără din cei paisprezece copii ai unei familii baptiste cu principii foarte stricte, citi Godfrey din ziar. A debutat de-abia după moartea tatălui ei, la 18 ani, într-un rol mic la teatrul Lyceum. A studiat cu Ellen Terry şi Sir Henry Irving, dar i-a părăsit şi s-a angajat ca dansatoare la varieteu, unde a devenit solistă. Prinţul de Wales...

— Am cunoscut-o la Cannes — spuse Charmian căpătînd din ce în ce mai multă încredere în memoria ei — nu-i aşa ?

— Exact, răspunse Godfrey, prin 1910.

— Cînd s-a urcat pe un scaun, s-a uitat în jurul ei şi a strigat : „Doamne ! Aici pute de atîta sînge regal !" Îţi aduci aminte ? Ne simţeam amîndoi stînjeniţi, şi...

— Nu, nu Charmian. Confunzi. Una dintre surorile Lilley s-a urcat pe scaun. Şi mulţi ani mai tîrziu. Lydia May n-ar fi făcut aşa ceva, era cu totul altă clasă.

Mrs. Pettigrew așeză tabletele mai aproape de Charmian, dar nu mai rosti nici o vorbă. Charmian observă :

— Nu trebuie să depășesc doza.

Și le introduse înapoi în sticluță.

— Charmian, ia-ți doctoria, draga mea, interveni Godfrey sorbind zgomotos cafeaua.

— Am luat două pilule. Îmi aduc perfect aminte. Patru îmi fac rău.

Mrs. Pettigrew ridică ochii spre tavan și oftă.

— La ce bun, stărui Godfrey, să plătesc un doctor mare dacă tu nu iei ce-ți dă ?

— Godfrey, depășind doza risc să fiu otrăvită și nu vreau. Iar doctoriile le plătesc din banii mei, nu dintr-ai tăi.

— Otrăvită ! exclamă Mrs. Pettigrew peste măsură de exasperată, punîndu-și șervetul pe masă. Auzi ce spune !

— ...sau să-mi facă rău, continuă Charmian. Godfrey, nu iau pilulele astea !

— Prea bine, încheie el, dacă nu vrei, nu le lua ; dar trebuie să-ți mărturisesc că viața noastră devine insuportabilă din cauza ta ; comportîndu-te în felul ăsta, nu ne putem lua nici o răspundere în cazul în care faci un infarct fiindcă nu respecți prescripțiile medicului.

Charmian începu să plîngă.

— Știu că vrei să mă trimiți la azil.

Mrs. Anthony intră să strîngă masa.

— Liniștiți-vă, spuse ea. Cine vrea să vă trimită la azil ?

Charmian își șterse lacrimile și o întrebă pe Mrs. Anthony :

— Taylor, ai văzut la bucătărie tava mea cu ceașca de ceai ?

Deși auzise întrebarea, Mrs. Anthony păru să n-o înțeleagă, simțind — nu se știe din ce pricină — că avea implicații mai complexe.

Charmian repetă :

— Ai văzut...

— Ascultă Charmian, o întrerupse Godfrey prevăzînd că între afirmația anterioară a lui Mrs. Pettigrew și răspunsul lui Mrs. Anthony s-ar fi putut isca o contradicție. Nimic pe lume nu-l interesa mai mult decît evitarea vreunui conflict între cele două femei. Confortul lui, întregul tipic al vieții sale, depindeau de menținerea lui Mrs. Anthony în slujbă. Dacă l-ar fi părăsit, ar fi trebuit să renunțe la casă și să se mute la hotel. De asemenea și Mrs. Pettigrew, de vreme ce fusese angajată, trebuia păstrată ; altminteri ar fi fost nevoit s-o interneze pe Charmian într-o casă de bătrîni. Ascultă, Charmian, spuse așadar Godfrey, am încheiat orice discuție despre doctoriile tale.

— Ce m-ați întrebat în legătură cu tava pe care v-am servit ceaiul, doamnă Colston ?

— A rămas ceva pe ea cînd s-a întors la bucătărie ?

Mrs. Pettigrew interveni :

— Bineînțeles că nu era nimic pe tavă. Tabletele pe care le-ai lăsat, le-am pus eu la loc în flacon.

— Era o ceașcă și o farfurie. Mrs. Pettigrew le-a adus jos, răspunse Mrs. Anthony, limpezind în măsura posibilităților o problemă care, în mintea ei, tot confuză rămînea.

Mrs. Pettigrew strînse farfuriile de pe masă şi le trînti zgomotos pe tava lui Mrs. Anthony, spunîndu-i :

— Hai, dragă, că avem treabă.

Mrs. Anthony intuia că într-un fel o trădase pe Charmian şi porni în urma lui Mrs. Pettigrew faţă de care îşi manifestă proasta dispoziţie.

După plecarea celor două femei, Godfrey spuse :

— Vezi ce tămbălău ai făcut ? Mrs. Pettigrew era întoarsă pe dos. Şi dacă o pierdem...

— Ah, Eric, exclamă Charmian, te răzbuni pe mine !

— Nu sînt Eric, spuse el.

— Dar te răzbuni.

Cu cincisprezece ani în urmă, în al şaptezeci şi unulea an, cînd începuse s-o părăsească memoria, Charmian îşi dăduse seama că Godfrey se purta cu ea ca şi cum de mult ar fi aşteptat momentul favorabil ca să se răzbune. Era încredinţată că nu o făcea conştient. Era reacţia instinctivă a soţului unei femei celebre şi talentate, a bărbatului care atîţia ani culesese de pe urma ei roade pe care nu le semănase.

Timp de aproape zece ani, Charmian nu-i reproşase noua lui atitudine. Pînă cînd slăbiciunea o făcuse să depindă, din punct de vedere fizic, din ce în ce mai mult de el, îi suportase comportarea dictatorială fără comentarii. Dar, după ce trecuse de optzeci de ani, începuse să-i spună din ce în ce mai des : „Te răzbuni pe mine" — cuvinte pe care altădată le-ar fi socotit lipsite de tact.

Ca de obicei, el răspunse :

— Şi de ce m-aş răzbuna ? — Într-adevăr nu ştia. Observa doar că ea suferă de o meteahnă nouă, de mania persecuţiei : otravă, răzbunare ; ce-avea oare să mai inventeze ? — Mereu îţi închipui că cei din jurul tău conspiră împotriva ta, adăugă el.

— Şi a cui mă rog, e vina, replică ea cu o neaşteptată vioiciune, că-mi închipui ?

Această întrebare îl scoase din fire căci, pe de o parte intuia că era o acuzaţie mai întemeiată decît altele, iar pe de altă parte îl punea în încurcătură, neştiind ce să răspundă. Se simţi dintr-o dată un om pe umerii căruia apăsa o copleşitoare povară.

Mai tîrziu, în cursul dimineţii, cînd doctorul îşi făcu vizita zilnică, Godfrey îl opri în antret :

— Azi a fost foarte dificilă, domnule doctor.

— Bravo, făcu doctorul, e o dovadă de vitalitate.

— Voi fi nevoit să mă interesez de un sanatoriu pentru bătrîni, dacă o să meargă tot aşa.

— S-ar putea să fie o idee bună, cu condiţia ca şi ea să fie de acord, spuse doctorul. În general, îngrijirea e mult mai bună într-un sanatoriu ; am cunoscut multe cazuri, mai grave decît al doamnei Colston, care s-au ameliorat uluitor după internare. Dar dumneata cum te mai simţi ?

— Eu ? Cum m-aş putea simţi eu, cînd port pe umeri povara atîtor griji gospodăreşti ? răspunse Godfrey. Apoi, arătînd spre uşa serei unde aştepta Charmian : Poftim înăuntru, adăugă dezamăgit de lipsa înţelegerii şi a sprijinului moral pe care sperase să i le ofere doctorul şi vag jignit de presupunerile acestuia că Charmian s-ar putea îndrepta dacă ar fi internată.

Doctorul puse mîna pe clanţă :

— În locul dumitale nu mi-aş bate atîta capul cu treburile gospodăreşti. Plimbă-te cît mai mult. Starea soţiei dumitale s-ar ameliora considerabil dacă am reuşi s-o internăm. Internarea are de multe ori un efect stimulator. Bineînţeles la vîrsta ei... şi avînd în vedere lipsa de rezistenţă... totuşi sînt şanse să-şi revină. Totul e pe bază nervoasă. Ea are o extraordinară putere de recuperare, parcă ar beneficia de o sursă secretă de energie...

Godfrey gîndi în sinea lui : „Ce neghiobie ! Charmian dispune de o sursă secretă de energie, iar eu plătesc onorariul !" Apoi explodă :

— Uneori sînt convins că merită s-o internăm. Azi dimineaţă, de exemplu...

— „Merită !" se miră doctorul, dar noi nu recomandăm sanatoriul drept pedeapsă, după cum bine ştiţi.

— Să-l ia dracu ! mormăi Godfrey înainte ca doctorul să fi intrat în încăperea în care-l aştepta Charmian.

În momentul în care doctorul intra pe o uşă, intra şi Mrs. Pettigrew pe cea dinspre grădină.

— Plăcută vreme pentru acest anotimp, observă ea.

— Da, încuviinţă doctorul. Bună dimineaţa, doamnă Colston. Cum merge cu sănătatea ?

— Îmi pare rău să vă spun, domnule doctor, interveni Mrs. Pettigrew că azi dimineaţă n-am vrut să ne luăm doctoria.

— Nu-i nimic, făcu el.

— Ba am luat-o, susţinu Charmian. Am luat-o cînd am băut ceaiul de dimineaţă, dar ei voiau să mă oblige să mai iau două pilule la micul dejun.

Ştiu precis că am luat-o cu ceaiul de dimineaţă, şi închipuie-ţi ce s-ar fi întîmplat dacă aş fi înghiţit o doză dublă.

— N-ar fi avut cine ştie ce urmări.

— E totuşi primejdios, remarcă Mrs. Pettigrew să depăşeşti doza prescrisă.

— Încercaţi pe viitor să păstraţi o evidenţă şi să respectaţi programul medicamentaţiei, recomandă doctorul adresîndu-se lui Mrs. Pettigrew ; în felul acesta evitaţi greşelile.

— Eu una n-am greşit, susţinu Mrs. Pettigrew Memoria mea e bună.

— În acest caz, stărui Charmian, trebuie să te întreb cu ce intenţie ai încercat să-mi dai a doua doză. Taylor ştie că am luat pilulele aşa cum le iau în fiecare dimineaţă. Nu le-am lăsat pe tavă.

Luîndu-i pulsul, doctorul spuse :

— Mrs. Pettigrew, eşti bună să ne laşi puţin.

Ieşi din odaie cu un suspin de osteneală şi cînd ajunse în bucătărie îi reproşă lui Mrs. Anthony de „a fi ţinut partea nebunei ăleia".

— Nu-i nebună, o apără Mrs. Anthony. Cu mine s-a purtat întotdeauna bine.

— Ai dreptate, încuviinţă Mrs. Pettigrew, nu-i nebună. E deşteaptă şi şireată. Nu-i nici pe departe atît de neputincioasă cum se preface, ascultă-mă pe mine. Am observat-o fără ca ea să-şi dea seama. Cînd vrea, poate să se mişte destul de uşor.

— Nu cînd vrea, o contrazise Mrs. Anthony, ci cînd simte că poate. Eu sînt de nouă ani în casa asta şi ştiu mai bine. Doamna Colston e o persoană care are nevoie de înţelegere ; are şi ea zile

bune şi zile rele. Nimeni n-o cunoaşte mai bine ca mine.

— E nepermis, izbucni Mrs. Pettigrew, ca o femeie de condiţia mea să fie acuzată că a vrut s-o otrăvească. Dacă aş fi avut această intenţie, m-aş fi priceput cum să procedez, crede-mă, nu i-aş fi dat doze duble de medicamente în văzul celorlalţi.

— Sînt convinsă că te-ai fi priceput, răspunse Mrs. Anthony. Dă-te la o parte, adăugă ea frecînd de zor şi inutil podeaua.

— Bagă de seamă cum vorbeşti cu mine, Mrs. Anthony !

— Ascultă, se burzului Mrs. Anthony, şi aşa bărbatul meu, de cînd a ieşit le pensie, mă cicăleşte toată ziua să nu mai vin aici la lucru că nu-i place că lipsesc prea mult de-acasă. Vin totuşi ca să am şi eu banii mei, cum am avut totdeauna de cînd m-am măritat. Dar să ştii că acum, cînd avem eu şaptezeci şi el şaizeci şi opt de ani, putem trăi numai din pensie ; nu sînt obligată să suport toanele dumitale şi te anunţ că plec. Nouă ani am îngrijit-o eu şi ne-am descurcat foarte bine fără amestecul şi aerele dumitale !

— Am să vorbesc cu domnul Colston, spuse Mrs. Pettigrew, şi am să-i povestesc tot ce-ai spus.

— Domnul Colston, se-nţelege. Hai, du-te şi-i vorbeşte. Parcă mult îmi pasă mie de el ! Eu la ea ţin, nu la el.

Mrs. Anthony sublinie declaraţia printr-o privire insolentă.

— Ce vrei să spui ? întrebă Mrs. Pettigrew. Ce vrei să spui ?

— Găseşte singură înţelesul, replică Mrs. Anthony. Eu am treabă să pregătesc prînzul.

Mrs. Pettigrew porni în căutarea lui Godfrey, care plecase să se plimbe. Ieşi din casă pe uşa principală şi se întoarse prin cea din grădină care dădea în seră. Observă că doctorul îşi încheiase vizita şi că, rămasă singură, Charmian se apucase să citească o carte. O cuprinse ciuda şi invidia la gîndul că dacă mintea ei ar fi luat-o razna, pentru ea nimeni n-ar fi adus un doctor scump, care să-i vorbească frumos, să-i facă fireşte şi o injecţie care s-o liniştească, astfel că după ce-ar fi ridicat casa cu susu-n jos, să se poată relaxa cu o carte în mînă.

Mrs. Pettigrew urcă scările şi inspectă dormitoarele să vadă dacă se făcuse curat, dar mai ales ca să-şi calmeze nervii şi să cerceteze încăperile. Era supărată că-şi dăduse drumul faţă de Mrs. Anthony. Ar fi trebuit să păstreze distanţa. Totdeauna păţea aşa — încă de pe vremea cînd era cu Lisa Brooke — ori de cîte ori era printre servitori, se simţea de-a lor. Din pricina inimii ei bune ; totuşi era o dovadă de slăbiciune. În privinţa lui Mrs. Anthony, greşise de la început. Din prima zi ar fi trebuit s-o ţină la distanţă şi să nu-i fi făcut confidenţe. Se coborîse pînă la a se certa cu Mrs. Anthony. Aceste gînduri treziră în Mrs. Pettigrew teama de a fi săvîrşit un lucru nechibzuit, în detrimentul propriului interes, teamă care pentru anumiţi oameni se aseamănă mult cu simţul vinovăţiei. În această stare de spirit se căi şi hotărî — acolo, lîngă patul lui Charmian — strîns cu grijă — să-şi întărească poziţia în casă şi de aci înainte s-o trateze pe Mrs. Anthony de sus.

De jos, mirosul de mîncare arsă urcase pînă în camera lui Charmian. Mrs. Pettigrew se aplecă peste balustrada scării și trase aer pe nări. Apoi ascultă. Dinspre bucătărie nu se auzea nimic, nici un zgomot de oale mișcate pe plită. Mrs. Pettigrew coborî pînă la mijlocul scării și ascultă. Din mica seră în care ședea Charmian se auzeau voci. Așadar, Mrs. Anthony se afla lîngă Charmian, povestindu-i desigur necazurile ei, în timp ce cartofii se ardeau în cratiță și ceainicul fierbea fără apă. Mrs. Pettigrew urcă din nou scările, apoi iute încă un etaj pînă la ea în odaie, unde scoase dintr-un sertar un mănunchi de chei. Alese patru, iar pe celelalte le puse în poșeta ei neagră de care nu se despărțea niciodată ; coborî în camera lui Charmian. Aici încercă pe rînd cele patru chei la biroul lui Charmian. Reuși să-l deschidă cu cea de a treia. Nu privi la cele ce se găseau înăuntru, ci încuie iute capacul. Încercă aceeași cheie la sertare. Nu se potriveau. O puse cu grijă, într-o despărțitură a poșetei și le încercă pe celelalte. Nici una nu era pe măsura broaștelor. Se întoarse în capul scării, unde mirosul de ars devenise îngrijorător, și ascultă. Mrs. Anthony se afla tot lîngă Charmian și Mrs. Pettigrew avea toate motivele să fie sigură că după ce se va întoarce la bucătărie, cel puțin zece minute n-avea să iasă de acolo. Scoase din geantă un pachet de gumă de mestecat și-i desfăcu ambalajul. Înăuntru erau cinci lamele. Trei le înveli la loc în hîrtie și le puse în poșetă, și două în gură. Se așeză pe un scaun lîngă ușa deschisă și mestecă vreo cîteva secunde. Apoi își udă cu limba vîrfurile degetelor, scoase guma înmuiată din gură și o turti.

Udă una din suprafețe și o apăsă pe broasca unui sertar. O trase repede și o așeză pe măsuța de noapte de lîngă patul lui Charmian. Mai scoase două lamele de gumă și, după ce le mestecă, procedă ca mai înainte. Cînd termină, își atîrnă geanta de braț și, ținînd cele două bucăți de gumă, pe care imprimase forma broaștelor, între degetul arătător și cel mare al fiecărei mîini, urcă la ea în cameră. Le puse cu grijă într-un sertar pe care-l încuie, și porni pe scări în jos, prin fum și miros de mîncare.

Pe cînd Mrs. Pettigrew cobora scara, Mrs. Anthony ieși în fugă din seră.

— Mi se pare mie, spuse Mrs. Pettigrew, sau miroase a ars ?

Cînd ajunse pe ultima treaptă, Mrs. Anthony era în bucătărie, ținînd tigaia fumegîndă sub robinet. Un nor albăstrui ieșea din cuptor. Mrs. Pettigrew deschise capacul cuptorului și un adevărat val de fum o împinse îndărăt. Mrs. Anthony scăpă din mînă tigaia și fugi spre cuptor.

— Închide gazele ! îi strigă lui Mrs. Pettigrew. Vai de mine ! Plăcinta !

Bodogănind, Mrs. Pettigrew se apropie iar de plită și închise gazele, apoi părăsi bucătăria tușind și intră la Charmian.

— Mi se pare sau miroase a ars ? întrebă Charmian.

— Plăcinta și cartofii s-au făcut scrum.

— Vai de mine, n-ar fi trebuit s-o țin pe Taylor de vorbă se sperie Charmian. — Miroase tare, nu-i așa ? N-ar trebui deschisă fereastra ?

Mrs. Pettigrew deschise fereastra și un norișor de fum pluti ca o nălucă spre grădină.

— Godfrey are să se indispună, spuse Charmian. Cît e ceasul ?

— Şi douăzeci, răspunse Mrs. Pettigrew.

— Unsprezece ?

— Nu. Douăsprezece.

— Vai de mine ! Du-te te rog şi vezi cum se descurcă Mrs. Anthony. Godfrey trebuie să se întoarcă dintr-un moment într-altul.

Mrs. Pettigrew nu se mişcă de lîngă fereastră.

— Am impresia, spuse ea, că Mrs. Anthony şi-a pierdut simţul mirosului. La cei şaptezeci de ani cîţi are, e cam ramolită. N-aş zice că-i poartă prea bine. Ar fi trebuit să-şi dea de mult seama că arde mîncarea.

— Nici eu n-am simţit mirosul, afirmă Charmian. Eu sînt vinovată că am ţinut-o de vorbă. Sărmana, e...

— A venit domnul Colston, anunţă Mrs. Pettigrew. E la uşă.

Şi ieşi în întîmpinarea lui.

— Ce dracu' arde ? întrebă el. Ai dat foc casei ?

Mrs. Anthony veni dinspre bucătărie şi-i dădu raportul asupra celor întîmplate. Relatarea ei conţinea acuzaţii, plîngeri precum şi demisia ei.

— Mă duc să fac o omletă, spuse Mrs. Pettigrew şi, dînd ochii peste cap în spatele lui Mrs. Anthony, în aşa fel ca s-o vadă Godfrey, dispăru în bucătărie să înfrunte dezastrul.

Dar Godfrey nu voi să mănînce nimic. Îi spuse lui Charmian :

— Tu eşti vinovată. Toată casa e dată peste cap din cauza certei de azi dimineaţă cînd n-ai vrut să-ţi iei doctoria.

— O doză dublă poate să-mi facă rău, Godfrey. De unde să ştiu că tabletele sînt inofensive ?

— N-a fost nici o clipă vorba de o doză dublă. Şi tare aş vrea să-mi explice şi mie cineva de ce tabletele sînt inofensive ? Adică, dacă doctorul îţi recomandă două, şi tu poţi lua liniştită patru, fără să ţi se întîmple nimic, mă întreb ce fel de recomandare o fi aia ? La ce-ţi folosesc tabletele ? Am să-i plătesc onorariul şi am să-i spun să nu mai vină. Chem alt doctor.

— Refuz să primesc alt doctor.

— Mrs. Anthony m-a anunţat că pleacă, îţi dai seama ce înseamnă asta ?

— O conving eu să rămînă, îl linişti Charmian. Azi toată dimineaţa a fost enervată.

— Ei, eu ies. Casa asta pute ! Se duse să-şi ia haina, apoi se întoarse la Charmian. Ai grijă ce faci şi convinge-o pe Mrs. Anthony să rămînă. Ştia din experienţă că numai Charmian o putea convinge. Atîta lucru poţi şi tu, după toate necazurile pe care mi le faci.

Mrs. Pettigrew şi Mrs. Anthony şedeau la masă şi mîncau omletă, cu paltoanele pe ele, deoarece nu se putea sta cu ferestrele închise. În timpul prînzului, Mrs. Pettigrew se certă din nou cu Mrs. Anthony şi din nou regretă. „De ce nu reuşesc oare — gîndi ea cu acelaşi sentiment de vinovăţie faţă de propria-i persoană — s-o ţin la distanţă pînă îmi iese pasienţa ?"

Mrs. Anthony îşi petrecu după-amiaza împreună cu Charmian, în timp ce Mrs. Pettigrew luă cele două bucăţi de gumă de mestecat, care purtau amprenta broaştelor de la sertare, şi le încredinţă unui cunoscut al ei, din cartierul Camberwell Green.

CAPITOLUL 7

AFARĂ era frig, dar Godfrey mergea pe partea însorită a străzii. Oprise mașina după un colț, dincolo de King's Road, în dreptul unei clădiri avariate de bombe, astfel încît, chiar dacă ar fi văzut-o cineva, n-ar fi putut bănui de ce se afla acolo. De mai bine de trei ani, Godfrey își informa conștiincios toate cunoștințele care locuiau în Chelsea, că oculistul său ca și avocatul și pedicuristul său, locuiau în Chelsea. Cîțiva dintre prieteni — cei cu spiritul de observație mai dezvoltat — se mirau de ce Godfrey continua cu atîta insistență să le furnizeze aceste informații ori de cîte ori se întîlneau. Dar — își explicaseră ei — Godfrey avea peste optzeci de ani și uneori avea obiceiul să insiste asupra unui subiect nesemnificativ.

Godfrey însă era încredințat că oricît de mare ar fi prudența, niciodată nu e de prisos. Găsindu-și în cartier un oculist, un avocat și un pedicurist care să justifice frecventele sale apariții în Chelsea, tot simțea nevoia să parcheze mașina într-un loc care să asigure anonimatul vizitei sale și parcurgea restul drumului pe jos, pe căi ocolite, pînă ajungea în Tite Street, unde, la subsol, se afla apartamentul Olivei Mannering, nepoata poetului Percy Mannering.

În dreptul scărilor de la intrare se opri o clipă, privind în dreapta și în stînga. Cum nu văzu pe nimeni, mai privi o dată în dreapta și, în cele din urmă, coborî treptele. Împinse ușa și strigă :

— Ei, e cineva înăuntru ?

— Fii atent la trepte, strigă Olive a cărei voce venea dinspre ușa din stînga.

Dincolo de prag mai erau trei trepte. Godfrey le coborî cu grijă și străbătu, bîjbîind, încăperea pînă ce ajunse într-o odaie luminată puternic. Mobilierul Olivei era modern și alcătuit din forme cubice. Precumpănea culoarea galbenă pe lîngă care gazda părea cam întunecată. Avea douăzeci și patru de ani și o piele palidă, verzuie. Fața ei amintea de femeile din Spania iar ochii mari erau puțin bulbucați. Picioarele, pline spre glezne, erau goale. Ședea pe un scaun încercînd să și le încălzească lîngă o lampă mare electrică, în timp ce răsfoia „Manchester Guardian."

— Tu erai ? spuse cînd apăru Godfrey. Vocea ta seamănă cu a lui Eric. Credeam că-i el.

— Înseamnă că e la Londra ? întrebă Godfery cercetînd cu o privire plină de suspiciune casa, căci o dată, într-o după-masă, venind în vizită la Olive, îl întîlnise pe Eric, fiul său. Avusese însă prezența de spirit s-o întrebe pe Olive :

— Cunoști cumva adresa bunicului tău ? Am să-l văd să-i spun ceva...

Olive chicotise iar Eric tușise : „ha-hm" cu subînțeles și — după cum îi relatase Olive mai tîrziu — foarte nerespectuos.

— ...să-i spun ceva în legătură cu... — continuase Godfrey cu ochii la Eric — cu niște poezii.

Olive era o fată cinstită, căci îi dădea lui Eric cea mai mare parte din banii pe care-i scotea lunar de la Godfrey. I se părea că aceștia îi reveneau de drept lui Eric, deoarece tatăl său nu-i mai dăduse nimic de aproape zece ani, Eric fiind acum în vîrstă de cincizeci și șase.

— Eric e la Londra ? repetă Godfrey întrebarea.
— Da, răspunse Olive.
— Atunci eu nu rămîn, hotărî Godfrey.
— Nu vine azi pe aici, îl linişti ea. Iartă-mă o clipă să-mi pun ciorapii. Vrei cumva o ceaşcă cu ceai ?
— Da, mulţumesc, răspunse Godfrey.
Îşi împături paltonul şi-l aşeză pe divan. Deasupra, îşi puse pălăria. Controlă dacă perdelele acopereau ferestrele. Apoi se trînti greoi pe unul din scaunele prea joase pentru gustul lui, şi răsfoi „Manchester Guardian". Din cînd în cînd, arunca o privire la ceas.
Olive se întoarse. Îşi trăsese ciorapii în picioare şi aducea tava cu ceai.
— Doamne ce grăbit eşti ! spuse ea surprinzîndu-l pe Godfrey cu ochii la ceas.
De fapt nu era grăbit. Nici el nu-şi explica de ce era atît de impacientat.
Olive puse tava pe o măsuţă joasă şi luă loc pe unul din scaunele joase. Îşi ridică marginea fustei pînă unde jartierele se agăţau de ciorapi şi, cu picioarele împreunate şi cochet întinse într-o parte, turnă ceaiul.
Godfrey nu ştia ce se întîmplă cu el. Se holbă la jartiere, fără să resimtă însă obişnuita plăcere. Privi din nou la ceas.
În timp ce servea ceaiul, Olive observă că atenţia lui nu era concentrată, ca în celelalte rînduri, asupra jartierelor ei.
— S-a întîmplat ceva, Godfrey ? îl întrebă.

— Nu, spuse el luînd ceaşca în mînă. Sorbi o înghiţitură de ceai şi iar căută cu ochii jartierele, străduindu-se să fie fascinat.
Olive aprinse o ţigară, cercetîndu-i faţa. Dar ochii lui rămîneau stinşi, fără vlagă.
— Ce-i cu tine ? întrebă ea.
— Şi pe el îl frămînta aceeaşi întrebare. Îşi sorbi ceaiul.
— Întreţinerea unei maşini, declară el, costă mult.
Ea izbucni în rîs şi spuse :
— Hai, continuă.
— Costul vieţii... mormăi el.
Olive îşi trase fusta peste jartiere şi se ghemui în scaun, resemnîndu-se să constate că efortul ei fusese zadarnic. Godfrey nu păru să observe gestul şi semnificaţia lui.
— Ai citit în ziar despre preotul acela care a ţinut o predică în ziua în care a împlinit o sută de ani ? îl întrebă ea.
— Nu. În care ziar ? se interesă el întinzînd mîna după „Manchester Guardian."
— În „Mirror". Ce-oi fi făcut cu el ? Spunea că orice om poate trăi o sută de ani dacă respectă legile Domnului şi îşi păstrează tinereţea spirituală. Doamne !
— Hoţii de la guvern, remarcă el, te împiedică să-ţi păstrezi tinereţea spirituală. Nişte hoţi !
Olive nu-l asculta, altfel nu ar fi ales tocmai clipa aceea ca să-i comunice :
— Eric o duce destul de prost, ştii ?
— El o duce totdeauna prost. Care-i cauza ?
— Cea obişnuită.

— Care anume ?
— Banii, spuse ea.
— N-am ce să-i fac. Am făcut mai mult decît suficient. Eric m-a ruinat.

Dintr-o dată, printr-o revelaţie, descoperi motivul care-i stricase în după-masa aceasta plăcerea de a contempla jartierele Olivei. Banii erau de vină, suma convenită între el şi Olive. Înţelegerea lor dura de trei ani... Petrecuse momente plăcute alături de ea... Nu fusese în pierdere... dar acum, de cînd se ivise Mabel Pettigrew — ce alternativă ! Se mulţumea cu un simplu bacşiş — o liră doar — şi ce femeie frumoasă ! Şi-apoi complicaţia cu venitul în Chelsea. Cum să nu te simţi păcălit, mai ales cînd eşti vîrît într-o combinaţie ca asta cu Olive, din care e cam greu să dai înapoi. Cu toate astea...

— Nu m-am simţit bine în ultimele zile, comentă el. Doctorul e de părere că umblu prea mult.
— Zău ? făcu Olive.
— Da. Trebuie să stau mai mult în casă.
— Doamne ! se miră Olive. Tu te ţii grozav pentru vîrsta ta. Un bărbat ca tine nu poate sta toată ziua în casă.
— Ai dreptate, admise Godfrey, da' ce să-i faci. Dispoziţia i se schimbă într-atît, încît începu să arunce priviri rugătoare spre locul unde, sub fusta Olivei, jartiera se agăţa de ciorap ; dar ea nu-şi dezveli piciorul.
— Spune-i doctorului tău, îl sfătui ea, să se ducă la dracu. La urma urmei nici nu ştiu de ce-l chemi să te consulte.
— Am din cînd în cînd cîte un junghi, cîte o durere — dar nimic serios.

— Cunosc eu mulţi bărbaţi tineri care au junghiuri şi dureri. Nu mai departe Eric...
— A început să îmbătrînească, nu-i aşa ?
— Cam aşa. Ah, Doamne !
— Numai el e de vină. Ba nu, greşesc, maică-sa e de vină. Din clipa în care s-a născut...

Se lăsă pe spate, sprijinindu-se de spătarul scaunului, cu mîinile încrucişate deasupra stomacului. Olive închise ochii, cuprinsă de toropeală, în timp ce el continuă să vorbească pînă tîrziu spre sfîrşitul după-amiezii.

Godfrey ajunse în locul unde parcase maşina. Cînd voise să se ridice din scaunul acela modern al Olivei, îşi simţise toate membrele amorţite. Stătuseră de vorbă şi întîrziase mai mult decît avusese de gînd. Se urcă în maşină, încă înţepenit, şi trînti uşa ; redobîndindu-şi demnitatea, îşi reproşă întreaga după masă.

„De ce oare m-am dus ? se întrebă cotind spre King's Road şi continuînd drumul de-a lungul acelei străzi. De ce oare facem chestii din astea ? îşi spuse în sinea lui, ferindu-se să definească ce chestii anume. Cînd s-au născut aceste deprinderi, în ce fază a vieţii m-am trezit cu ele ?“ Îşi aminti cu ciudă de Charmian care, în tot timpul căsniciei lor, fusese considerată de către toţi o tovarăşă angelică, înzestrată cu sensibilitate şi gusturi rafinate. Cît despre el — care se trăgea din fabrica de bere Colston — el fusese judecat fără menajamente, acceptat de dragul ei şi împins astfel spre păcatul trupesc. Îi purta pică lui Charmian şi goni spre casă pentru a constata dacă restabilise ordinea în gospodărie după disputa dintre Mrs. Anthony şi

Mrs. Pettigrew. Scoase ceasul din buzunar. Era şase fără şapte minute şi jumătate. Dori să se vadă acasă şi să bea ceva. Ciudat că Olive n-avea niciodată nimic de băut. Spunea că nu-şi poate permite. Ciudat că nu putea ; era firesc să se întrebe omul ce făcea cu banii.

La şase şi jumătate, Alec Warner intră la Olive. Ea îi turnă gin şi tonic într-un pahar pe care Alec îl aşeză pe măsuţa de lîngă scaunul pe care şedea. Din servietă scoase un carnet cu coperţile tari.

— Cum mai stau lucrurile ? întrebă el sprijinindu-şi capul mare şi alb de speteaza galbenă.

— Guy Leet, îl informă ea, s-a dus iar la doctor ca să-l consulte la gît. I-a pus un nou diagnostic, se pare că suferă de un fel de reumatism foarte rar, care are nume de prăjitură sau tort.

— Torticollis ? întrebă Alec Warner.

— Exact.

Alec Warner notă în carnet.

— Poţi fi încredinţată că dacă-i vorba de el, are un reumatism cu totul special. Cu ceilalţi cum merge ?

— Doamna Lettie Colston şi-a schimbat din nou testamentul.

— Drăguţ din partea ei, comentă Warner, consemnînd şi acest fapt în carnet. Ce modificări i-a adus ?

— Iar l-a dezmoştenit pe Eric. L-a trecut în loc pe Martin. Ăsta-i celălalt nepot, din Africa.

— Îl bănuieşte pe Eric că a pus la cale povestea cu telefonul, nu-i aşa ?

— Îi bănuieşte pe toţi. Doamne ! În felul ăsta vrea să-l verifice pe Eric. L-a şters şi pe fostul detectiv.

— Pe inspectorul Mortimer ?

— Da. Îl bănuieşte şi pe el. Ciudat, nu ? Din momentul în care l-a angajat să cerceteze cazul a şi început să-l suspecteze...

— Ce vîrstă are Mortimer ? întrebă el.

— Aproape şaptezeci.

— Ştiu. Dar cînd îi împlineşte ? Te-ai interesat ?

— Aflu eu, îl asigură Olive.

— Te rog, vreau să ştiu data exactă.

— Cred, încercă Olive să-şi ascundă lapsusul, că îi împlineşte foarte curînd, la începutul anului viitor.

— Eu am nevoie de data exactă, draga mea. Pînă nu are şaptezeci de ani, nu e de-al nostru. Ne vom ocupa de el la anul.

— Te suspectează şi pe tine, îl avertiză Olive. Tu eşti cel care-i telefonezi ?

— Mă îndoiesc, răspunse el obosit. Primise şi o scrisoare din partea doamnei Lettie cu aceeaşi întrebare.

— Cum vorbeşti, se miră ea. Eu una te cred în stare. Ştii că Mrs. Anthony, continuă ea, s-a certat azi dimineaţă cu Mrs. Pettigrew şi a ameninţat că pleacă. Charmian a acuzat-o pe Mrs. Pettigrew că a vrut s-o otrăvească.

— Asta e o informaţie foarte interesantă. Îmi închipui că Godfrey a trecut astăzi pe aici.

— Da. S-a comportat cam ciudat. Îl preocupă ceva, nu e în apele lui.

— Nu şi-a manifestat interesul faţă de jartiere ?

— Nu, deşi a încercat din răsputeri. Mi-a spus că doctorul l-a sfătuit să nu mai iasă din casă şi să nu mai umble atît. Nu ştiu dacă n-a fost o aluzie sau...

— La Mrs. Pettigrew nu te-ai gîndit ?

— Doamne ! făcu Olive, nu m-am gîndit. Zîmbi acoperindu-şi gura cu mîna.

— Încearcă să afli, îi ceru el.

— Vai, săracul Eric, se văită Olive, n-are de unde să-i mai pice hîrtii de cinci lire. Crezi că Mrs. Pettigrew ar fi în stare ?

— Cred, răspunse Alec completîndu-şi notele din carnet.

— Am lăsat în bucătărie un ziar, unde scria despre un preot care a ţinut o predică în ziua celei de a o suta aniversări.

— Ce ziar ?

— „Mirror".

— Agenţia la care m-am abonat pentru tăieturi din presă consultă cu regularitate „Mirror". Numai articolele publicate în gazete de mîna a doua îi scapă uneori. Totuşi îţi mulţumesc. Spune-mi întotdeauna chestii din astea, pentru orice eventualitate. Fii mereu la pîndă şi află cît mai multe !

— În regulă, răspunse Olive sorbindu-şi băutura şi urmărind mîna cu piele zbîrcită şi vene protuberante umplînd cu un scris mărunt fila carnetului.

Alec ridică privirea.

— După părerea ta, zise el, cam la ce interval urinează ?

— Vai Doamne, aşa ceva nu scrie în „Mirror".

— Mă refeream la Godfrey Colston.

— Păi a stat aici vreo două ceasuri şi a fost la toaletă de două ori. Dar a băut două ceşti de ceai.

— De obicei cînd vine la tine, iese totdeauna de două ori afară ?

— Nu-mi aduc aminte. Cred...

— Încearcă să reţii cu exactitate toate detaliile, draga mea, o sfătui Alec. Învaţă-te să observi şi să te rogi. Numai astfel poţi deveni un cărturar : observînd şi rugîndu-te.

— Eu şi cărturar, Doamne ! Azi avea obrajii mai aprinşi ca de obicei.

— Mulţumesc, spuse Alec notînd în carnet. Nu lăsa să-ţi scape nimic... — Alec ridică ochii... căci numai tu poţi să-l observi în relaţiile cu tine. Cînd se întîlneşte cu mine se comportă altfel, e cu totul altul.

— Sînt convinsă, spuse ea şi rîse.

Dar Alec nu rîse.

— Fă ce poţi la următoarea vizită şi află cît mai multe, mai ales dacă te înşală cu Mrs. Pettigrew. Cînd mai vine pe la tine ?

— Vineri, aşa cred.

— E cineva care bate în fereastra din spatele meu.

— Zău ? Atunci e bunicul, el face aşa ; se sculă şi se duse la uşă.

Alec întrebă precipitat :

— Spune-mi, bate în fereastră pentru că vrea el sau pentru că l-ai rugat tu ?

— Vrea el. Totdeauna mi-a bătut în fereastră.

— De ce oare ? Nu cumva ştii ?

— N-am idee.

Alec se aplecă din nou asupra caietului, consemnînd toate faptele pe care apoi avea să le analizeze în cele mai mici amănunte.

Olive îl conduse în cameră pe Percy Mannering care, cînd dădu cu ochii de Alec Warner, îi fîlfîi pe dinainte, fără nici un fel de preliminarii, un exemplar al unei reviste literare pe a cărui copertă era scris cu litere de o șchioapă : „Kensington Public Libraries."

— Guy Leet, urlă Percy, imbecilul ăla și-a publicat fragmente din memorii în care îl face pe Ernest Dowson un „bocitor slab de înger al plictisului galic, binecuvîntat cu o inspirație morbidă". Greșește flagrant în privința lui Dowson. Ernest Dowson este fiul și urmașul spiritual și estetic al lui Swinburne, Tennyson și Verlaine. Într-însul se întrunesc toți trei, căci Dowson era un cărturar de felul celor din Franța, profund influențat de Verlaine ca și de Tennyson și Swinburne, și foarte apropiat de școala lui Arthur Symons. Greșește flagrant în privința lui Ernest Dowson.

— Cum o mai duci ? întrebă Alec, care se sculase în picioare.

— Guy Leet n-a fost niciodată un bun cronicar dramatic, iar în critica literară a fost de-a dreptul prost. Nu se pricepe la poezie, este un subiect de care n-are voie să se atingă. Oare nu se găsește nimeni să-l oprească ?

— Despre ce mai vorbește în memorii ? întrebă Alec.

— O mulțime de chestii ieftine ca, de exemplu, cum a făcut cronica unui roman de-a lui Henry

James și l-a desființat, și cum după aceea, într-o bună zi, s-a întîlnit cu Henry James afară la Athenoyeum, iar James vorbea despre conștiința lui de artist și despre conștiința de critic a lui Guy, și că a adăugat că tot ceea ce era încredințat tiparului...

— Bunicule, lasă puțin foc și celorlalți, ceru Olive, căci Percy, cu picioarele desfăcute și cu spatele la foc, îl monopolizase complet.

Alec Warner închisese carnetul și-l băgase în servietă.

Poetul nu se mișcă.

— Fiindcă Henry James e azi la modă, dumnealui scrie despre Henry James. Iar de bietul Ernest își bate joc. Dacă îmi torni mie, să știi, Olive, că e prea mult. Jumătate îmi ajunge. Ernest Dowson — poetul sublim. Luă paharul în mîna tremurîndă și, după prima înghițitură de brandy, îl uită pe Ernest Dowson.

Îi spuse lui Alec :

— Nu te-am văzut la înmormîntarea Lisei Brooke :

— Stai jos, bunicule, îi ceru Olive ajutîndu-l să se așeze într-un scaun.

— Mi-a scăpat, răspunse Alec privind concentrat profilul uscat al lui Percy. Eram la Folkstone.

— A fost o experiență emoționantă și înspăimîntătoare.

— În ce sens ? întrebă Alec.

Bătrînul poet zîmbi. Apoi rîsul îi urcă din fundul gîtlejului ca un cotcodăcit de găină, iar amintirea incinerării Lisei păru că trece din ochii minții în ochii avizi ai chipului său. La rîndul

lor, ochii lui Alec îl urmăriră cu lăcomie în vreme ce vorbea.

Percy rămase cu nepoata lui după plecarea lui Alec Warner. Olive pregăti niște ciuperci cu șuncă și luară cina împreună, mîncînd fiecare pe o tavă sprijinită pe genunchi. Ea îl privi mîncînd. Mesteca pîinea prăjită anevoie, cu puținii lui dinți, dar dovedi totul, pînă și cojile mai tari.

Cînd isprăvi ultima bucățică, ridică ochii și îi observă privirea. După ce înghiți, spuse :

— Perseverență, pînă la capăt.

— Ce-ai spus, bunicule ?

— Perseverență pînă la capăt, iată secretul victoriei, atît în bătăliile mici cît și în cele mari.

— Vreau să te întreb, bunicule, ai citit vreo carte scrisă de Charmian Piper ?

— Cum să nu, i le-am citit cu toții. Era o femeie frumoasă. Trebuia s-o fi auzit citind versuri, urcată pe podium, în vremea aceea cînd Poezia era slăvită. Harold Munro spunea că...

— Fiul ei Eric mi-a spus că e vorba ca romanele să-i fie retipărite. Interesul față de romanele ei e pe cale să renască. Eric mi-a povestit că a apărut și un articol. Dar după el, romanele astea sînt numai cu oameni care își spun *„touché“* unul altuia, și că acest nou interes este lipsit de conținut, că este un capriciu care se poartă, pentru că maică-sa are o vîrstă înaintată și mai trăiește încă, și pentru că pe vremuri a fost celebră.

— Și este. Totdeauna a fost. Vezi, ăsta-i defectul tău Olive, tu nu știi nimic. Toată lumea o cunoaște pe Charmian Piper.

— Nu, n-o cunoaște nimeni, cu excepția cîtorva bătrîni. Dar acum interesul față de operele ei e pe cale să renască. Ți-am spus că a apărut și un articol...

— Nu știi nimic despre literatură.

— *Touchée,* făcu ea pocnind din degete, căci Percy pretindea că nici poeziile sale nu fuseseră date uitării.

Apoi îi dădu trei lire, ca să-i fie iertată cruzimea, pe care de altfel Percy nici n-o înțelesese ; în ambele cazuri, a lui și a lui Charmian, nu accepta renașterea pentru simplul motiv că nu recunoștea decesul interimar. Luă totuși cele trei lire de la Olive — de ale cărei activități secundare n-avea habar, știind că trăia din micul venit adus de moștenirea lăsată de maică-sa și că din cînd în cînd căpăta cîte ceva de lucru ca actriță la B.B.C.

Cu banii la el, se urcă în autobuz, apoi în metrou ca să ajungă la Leicester Square unde oficiul poștal era deschis toată noaptea. Apoi, umplu cîteva formulare pentru telegrame cu următorul text adresat lui Guy Leet, The Old Stable, Stedrost, Surrey : *„Considerațiile dumitale asupra lui Ernst Dowson sînt flagrant greșite stop a fost un poet uriaș care n-a căzut în păcatul sentimentalismului și al autocompătimirii stop. Ernst Dowson a fost copilul spiritual și estetic al lui Swinburne Tennyson și mai cu seamă Verlaine ale cărui versuri l-au impresionat în mod deosebit stop versurile lui Dowson se cer citite cu voce tare încercare la care puține versuri scrise mai recent rezistă stop am plîns cerînd o muzică dementă și vinuri tari rînd nou dar cînd festinul se sfîrșește și lămpile se sting*

rînd nou atunci coboară noaptea cu umbrele ei mari rînd nou ce sufletul meu trist spre disperare-mping etc, stop citeşte cu glas tare mîzgălelile tale n-au nici o valoare, greşeşti flagrant — Percy Mannering."

Înmînă teancul de formulare funcţionarului de la ghişeu. Acesta îl privi neîncrezător, iar Percy îi arătă cele trei bancnote de o liră.

— Sînteţi sigur, întrebă funcţionarul, că vreţi să expediaţi tot textul ăsta ?

— Da, se răsti Percy Mannering.

Îi întinse două din cele trei bancnote, luă restul şi porni pe strada puternic luminată de becurile electrice.

CAPITOLUL 8

DAME Lettie Colston se simţea mai bine fără servitoare permanentă, dar telefoanele pe care le primise în ultima vreme o obligaseră să aranjeze pe cineva ca să răspundă la orice oră. Misterul sporise din pricină că individul nu transmitea niciodată tenebrosul său mesaj prin subretă. În schimb, în cele două săptămîni de cînd era în casă, telefonul sunase mai des, ca urmare a faptului că cineva greşea mereu numărul. Într-o zi, după trei asemenea apeluri consecutive, Dame Lettie o năuci pe biata fată cu întrebările :

— Cine-a fost, Gwen ? O voce de bărbat ?

— A fost greşeală.

— Era un bărbat ?

— Da, care greşise numărul.

— Ce-a spus ? Repetă exact. Te rog, răspunde-mi la întrebare.

— A spus : „Iertaţi-mă. Am greşit numărul", ţipă Gwen, asta a spus.

— Ce fel de voce avea ?

— Vai, Doamne ! Nu v-am spus că era un bărbat ? S-or fi încurcat firele. Vă spun eu, că mă pricep la telefoane.

— Bine, dar ce fel de voce era : tînără sau bătrînă ? Era aceeaşi ca a aceluia care a greşit mai înainte ?

— Pentru mine toate sînt la fel cînd e greşeală. Mai bine răspundeţi dumneavoastră cînd sună, ca să nu...

— Întrebam şi eu aşa, spuse doamna Lettie, pentru că de cînd ai venit dumneata sînt foarte frecvente apelurile greşite. Şi se pare că sînt numai voci de bărbaţi.

— Adică cum ? Vă rog să-mi spuneţi exact, la ce anume vă referiţi ?

Doamna Lettie nu se referise nicidecum la ceea ce bănuia fata. Era tocmai seara în care Gwen era liberă şi Lettie se bucura că avea să vină Godfrey să ia cina împreună.

Pe la ora opt, cînd se aflau la masă, sună telefonul.

— Godfrey, răspunde tu, te rog.

El se duse în hol. Lettie îl auzi cum ridică receptorul anunţînd numărul. „Da întocmai", spuse el apoi. „Cum ? Cine-i la aparat ? Cine ?" îl mai auzi Lettie. Apoi puse receptorul în furcă.

— Godfrey, el era, nu-i aşa ?

— Da, strigă Godfrey, „Spune-i Doamnei Lettie să nu uite că va muri". Apoi a închis. Fir-ar

al dracului de scrîntit ! Se aşeză şi-şi sorbi mai departe supa.

— N-are nici un rost să strigi, Godfrey. Păstrează-ţi calmul — dar trupul ei voluminos tremura.

— E-al dracului de ciudat. Cum ţi-am mai spus, ai probabil un duşman. După bîiguiala lui trebuie să fie un om neînsemnat, foarte oarecare.

— Ba te înşeli Godfrey, e un intelectual. Dar e sinistru.

— Îţi spun eu că e un om foarte oarecare. Doar nu-i prima oară cînd îl aud.

— Cred că nu mai auzi bine, Godfrey. E un intelectual, de vîrstă mijlocie, care ştie să...

— Da de unde ! Vreo coadă de topor.

— Baţi cîmpii. Sună la poliţie. Mi-au spus să-i anunţ ori de cîte ori...

— La ce bun ? Dar băgînd de seamă că Lettie era gata să protesteze, adăugă : După-masă. Îi chem după-masă.

— E prima oară că-mi transmite mesajul de două săptămîni încoace, de cînd am angajat-o pe Gwen. Cînd răspunde ea, îi zice : „Iertaţi-mă, am greşit numărul". Se întîmplă de două, trei ori pe zi.

— Poate că e cineva care greşeşte numărul. Poate că firul tău se atinge cu altul. Ai comunicat la deranjamente ?

— Da, şi mi-au răspuns că instalaţia n-are nici o defecţiune.

— Eu cred că sînt încurcate firele.

— Ah, eşti la fel de prost ca Gwen susţinînd că firele sînt încurcate. Eu însă ştiu cine este. Cred că e inspectorul Mortimer.

— Nu era vocea lui.

— Sau complicele lui.

— Prostii. Un om cu situaţia lui !

— Păi tocmai asta e. De-aia nu pune poliţia mîna pe vinovat. Ei ştiu, dar nu vor să-l dea în vileag. Pentru că a fost şeful lor.

— Ascultă-mă pe mine, ai un duşman.

— Iar eu îţi spun că e Mortimer.

— Atunci de ce, întrebă Godfrey, continui să-l consulţi în privinţa cazului ?

— Ca să nu-şi dea seama că-l bănuiesc. Poate cade în cursă. Între timp, după cum te-am informat, l-am şters din testament. Nici asta nu ştie.

— Tu-ţi schimbi mereu testamentul. Vezi, de-aia ai duşmani. Godfrey se simţea vinovat de a fi trăncănit la Olive despre testamentul ei. Nici o mirare, continuă el, că nu ştii care-i făptaşul.

— De mult n-am mai auzit nimic de Eric, observă doamna Lettie, făcîndu-l să se simtă şi mai vinovat din pricina celor spuse Olivei.

Godfrey răspunse :

— A fost prin Londra unde şi-a petrecut ultimele şase săptămîni. Ieri seară s-a întors în Cornwall.

— Da' n-a trecut să mă vadă. De ce nu mi-ai spus şi mie ?

— Nici eu n-am ştiut că e în Londra pînă ieri, cînd am aflat de la un prieten comun.

— Ce prieten comun ? Şi ce mai face Eric ? Care prieten ?

— Nu-mi aduc aminte pentru moment. Am renunţat de mult să mă mai interesez de Eric.

— Trebuie să faci exerciţii de memorie, îl sfătui ea. Încearcă în fiecare seară să recapitulezi tot

ce-ai făcut în timpul zilei. Mărturisesc că mă nedumereşte faptul că Eric n-a trecut pe la mine.

— N-a trecut nici pe la noi, o asigură Godfrey, aşa că nu văd de ce trebuia să treacă pe la tine.

— Măcar atîta lucru credeam că ştie, de care parte a feliei e pîinea unsă cu unt.

— Ha, nu-l cunoşti pe Eric. La cincizeci şi şase de ani este complet ratat. Cum de n-ai observat că oamenii de vîrsta şi de soiul ăsta nu suportă priveliştea bătrîneţii ? Le aminteşte că şi pe ei îi aşteaptă. Ha, am auzit că a început să fie conştient de vîrsta pe care o are. Tu, Lettie, îl vezi cu ochii de altădată. Ca şi mine, de altfel.

Noaptea tîrziu, întinsă în pat, Dame Lettie avu convingerea clară că Eric era cel care îi telefona. Desigur că nu vorbea el, de frică să nu-i recunoască glasul. Avea însă un complice. Se sculă şi aprinse lumina.

În zori, Dame Lettie şedea în halat la masa de scris şi-şi umplea stiloul, recitind pagina care se afla sub ochi. Se gîndi : „ce nesigur a devenit scrisul meu !" Dar alungă gîndul cu repeziciunea cu care ar fi trîntit o uşă. Şterse vîrful peniţei, întoarse pagina şi continuă pe verso epistola ei către Eric :

„...astfel aflînd că ai petrecut şase săptămîni la Londra fără să mă anunţi — ca să nu mai vorbim că ai fi putut să-mi faci o vizită — socot gestul tău ca fiind cel puţin lipsit de curtoazie. Aş fi vrut să discut cu tine cîteva lucruri referitoare la mama ta. După cum ţi-am spus ultima oară cînd ne-am văzut, avem toate motivele să credem că vom fi

obligaţi să luăm măsurile necesare pentru a o trimite la sanatoriul de bătrîni din Surrey..."

Puse stiloul pe birou, îşi trase din părul rar o agrafă subţire şi o înfipse la loc. „Poate ar trebui, îşi spuse, să strecor o aluzie subtilă." Sub lampa de pe masă, pielea feţei ei făcea pliuri adînci. Două gînduri simultane nu-i dădeau pace. Primul suna astfel : „Vai ce obosită sînt" ; iar celălalt : „Nu sînt deloc obosită. Am o energie inepuizabilă !" Luă stiloul şi purcese să umple o nouă pagină cu semne tremurate.

„...am luat recent cîteva noi hotărîri în privinţa situaţiei mele şi aş fi vrut să mă consult cu tine, dacă ai fi găsit de cuviinţă să-mi dai şi mie de veste cînd ai fost la Londra..."

Fusese oare destul de subtilă ? Prea subtilă chiar, pentru Eric.

„...Aceste hotărîri, deşi de minoră importanţă — vor avea totuşi repercusiuni asupra testamentului meu. Mi s-a părut nedrept ca vărul tău Martin — deşi are o situaţie foarte bună în Africa — să nu fie şi el amintit. N-aş vrea ca după moartea mea să existe neînţelegeri în familie. În linii generale, în ceea ce te priveşte n-am schimbat aproape nimic, dar aş fi vrut să am posibilitatea să te consult. Îţi aminteşti modificările pe care le-am adus testamentului existent pe atunci, cînd vărul tău Alan a căzut pe cîmpul de luptă..."

De data asta era bine. „Destul de subtil pentru Eric" îşi spuse şi continuă.

„...Aş fi vrut să discut cu tine dar sînt o femeie bătrînă şi îmi dau seama că tu, care te apropii de sfîrşitul maturităţii, ai multe treburi. Domnul Mer-

riless redactează testamentul sub forma cea nouă și vreau ca de acum încolo să nu-i mai aduc nici o modificare. Totuși aș fi dorit să discut cu tine despre schimbările survenite dacă, în cele șase săptămîni cît ai stat în Londra, ai fi găsit de cuviință să mă informezi și pe mine, care n-am aflat nimic pînă după întoarcerea ta..."

„Nu se poate să n-aibă efect, își spuse ea. Are să vină val vîrtej cu primul tren. Iar dacă el este vinovatul, va ști că știu. Nimeni, gîndi ea, nu este în stare să mă răpună prin frică." Și iar începu să mediteze cine anume putea să fie individul. Se îndoi că Eric era în stare, că avea mijloacele necesare să-și plătească un complice. Lui Mortimer îi era mai ușor. În orice caz, reflectă ea, e cineva care știe că figurează în testament. Închise și pecetlui scrisoarea adresată lui Eric, o puse pe tava din hol, bău o înghițitură de whisky și se culcă. Își răsuci capul pe pernă, cînd la dreapta cînd la stînga, neputînd să adoarmă. Răcise stînd la birou. Simți un cîrcel la picior. Ar fi avut nevoie de un prieten puternic, de la care să împrumute forță. „Cine mă poate ajuta pe mine ? se întrebă. Godfrey e egoist, Charmian neputincioasă, iar Taylor nici nu-și mai părăsește patul. Cu ea pot sta de vorbă, dar i-a secat toată forța. Rămîne Alec Warner... Să mă duc oare la Alec Warner ? Dar nu e el omul de la care să împrumuți putere. Nu i-a dat nici lui Taylor. N-are suficientă ca să împartă și la alții."

Deodată sări ca arsă. Ceva foarte ușor îi atinsese fața. Aprinse lumina. Pe pernă era un păianjen mare, cît o monedă de un penny, nemișcat și cu niște picioare cafenii, întinse. Îl privi cu teamă apoi

își luă inima în dinți și vru să-l apuce. Dar cînd să întindă mîna, ochii ei descoperiră, acolo unde lampa arunca o umbră pe pernă, o altă gînganie, mai deschisă la culoare, tot cu aspect de păianjen.

— Gwen, gemu ea, Gwen !

Dar Gwen dormea adînc. Cuprinsă de panică, Dame Lettie se avîntă asupra păianjenului mai mare. Era o pană. Ca și celălalt.

Își lăsă capul înapoi pe pernă. Își spuse :

„Pernele mele s-au învechit, trebuie să-mi fac altele noi !"

Stinse lumina și mișcarea tulbure a minții se porni iar. „De la cine oare, se întrebă în gînd, pot împrumuta forță ?" Tempest, care patruzeci de ani în șir îi ținuse piept în toate comitetele, constituise totdeauna un ghimpe în existența doamnei Lettie. Nu mai departe, la funeraliile Lisei, o enervase cumplit prin autoritatea și agilitatea ei fizică. Ciudat însă cum numai gîndul la ea îi dădea putere. Tempest Sidebottome ar fi fost în stare să dezlege enigma, mai bine ca oricare altul. Tempest s-ar fi luat la trîntă cu cel care-o persecuta. Capul doamnei Lettie își găsi în sfîrșit locul pe pernă. Mîine se va duce la Richmond să stea de vorbă cu Tempest. La urma urmei, Tempest avea doar șaptezeci și ceva de ani. Spera că bărbatul ei, idiotul acela de Ronald, să fie la plimbare. Și dacă nu, nici o nenorocire, tot era surd. Doamna Lettie adormi în cele din urmă, mulțumită de senzația pe care o avea în starea ei dintre vis și trezie, că-și va reface puterea din puterea lui Tempest Sidebottome, ca dintr-o imensă sursă maternă.

— Bună dimineața, Eric, spuse Charmian sprijinindu-se de scaune și căutîndu-și locul la masa unde o aștepta micul dejun.

— Nu Eric, o corectă doamna Pettigrew. În dimineața asta, iarăși nu avem mintea prea limpede.

— Chiar n-o ai ? Dar ce ți-a tulburat-o ? întrebă Charmian.

Godfrey simți cearta aproape, așa că scoase capul de după ziar și îi spuse soției sale :

— Lettie m-a învățat ieri seară că e foarte bine pentru memorie ca, înainte de culcare, să recapitulezi tot ce-ai făcut în timpul zilei.

— Aceasta, spuse Charmian, este o deprindere catolică. Ni se recomandă ca seara să recapitulăm faptele săvîrșite peste zi. Este o metodă admirabilă...

— Nu-i același lucru, o contrazise Godfrey, nu-i deloc. Tu vorbești de faptele morale bune sau rele. Eu, de cele întîmplate. E foarte bine pentru memorie, așa îmi spunea Lettie, să ții minte tot ce ți se întîmplă în cursul zilei. Deprinderea pe care tu o consideri catolică este de altfel comună multor religii. După mine, acest soi de examen al conștiinței este menit să aservească individul și să-i inhibe libertatea de acțiune. Ia-te pe tine de exemplu. Dacă apelezi la psihologie...

— La cine ? întrerupse Charmian vicleană, luînd ceașca de ceai oferită de Mrs. Pettigrew.

Godfrey se cufundă din nou în ziar. Charmian continuă discuția cu Mrs. Pettigrew.

— Nu văd cum poți să-ți examinezi comportarea morală fără să reții tot ceea ce s-a întîmplat în timpul zilei. E același lucru. Ceea ce înțelege Lettie e o formă de...

Godfrey lăsă iar ziarul.

— Ți-am mai spus o dată că nu-i același lucru.

Muie o felie lungă de pîine prăjită în ceai, apoi o duse la gură.

Mrs. Pettigrew nu pierdu ocazia să joace rolul de pacificatoare.

— Gata cu vorba, îi spuse lui Charmian. Mănîncă frumos jumările pe care ți le-a pregătit Taylor.

— Taylor nu-i aici, o contrazise Charmian.

— Taylor ? Ce vrei să spui ? întrebă Godfrey.

Mrs. Pettigrew îi făcu cu ochiul. Godfrey deschise gura să riposteze dar o închise la loc.

— Taylor e la spital, continuă Charmian încîntată de luciditatea ei.

Godfrey citi din ziar cu glas tare :

— „Motling" — mă asculți, Charmian ? — —„10 Decembrie la Zambia — Niassa ; Maior Cosmos Petwick Motling, soț al Eugeniei, prea iubit tată al Patriciei și a lui Eugen, în vîrstă de 91 de ani." Ai auzit Charmian ?

— A murit pe front, dragă ?

— Vai de mine ! făcu Mrs. Pettigrew.

Godfrey deschise gura să-i spună ceva lui Mrs. Pettigrew dar se abținu. Își ascunse iar fața după ziar, mormăind dindărătul paginii :

— Nu, în Zambia. Numele e Motling. S-a retras acolo după ce a ieșit la pensie. Nu cred că ți-l amintești.

— Eu mi-l amintesc spuse doamna Pettigrew. Cînd trăia soția lui, Lisa obișnuia să...

— A murit pe front ? întrebă Charmian.

— Auzi ! Front ! exclamă Mrs. Pettigrew.

— „Sidebottome" citi Godfrey — ești atentă Charmian ? — „la 18 decembrie, în spitalul din Mandeville, Richmond ; Tempest Ethel, preaiubita soție a lui Ronald Charles Sidebottome. Funeralii private" — nu-i dă vîrsta.

— Tempest Sidebottome ! strigă doamna Pettigrew, întinzînd mîna după jurnal.

Godfrey trase ziarul, deschise gura să protesteze, dar iar o închise. Totuși spuse :

— N-am terminat încă.

— Închipuie-ți ! Tempest Sidebottome ! repetă Mrs. Pettigrew. Ce să-i faci : cancerul e cancer !

— Totdeauna a fost o nemernică ! spuse Godfrey ca și cînd moartea ei ar fi fost o dovadă.

— Mă întreb, reluă Mrs. Pettigrew, cine va avea de-acum încolo grijă de bietul Ronald. E complet surd.

Godfrey o cercetă din ochi ca să înțeleagă ce voise să spună, dar nasul ei subțire era acoperit de ceașca de ceai iar ochii îi erau ațintiți spre farfuria cu marmeladă.

Moartea lui Tempest o uluise. Cu o lună mai înainte conveniseră să se unească spre a contesta testamentul Lisei Brooke. Aflînd de căsătoria secretă dintre Lisa și Guy Leet, Tempest căutase să se apropie de Mrs. Pettigrew și să mușamalizeze vechile neînțelegeri dintre ele. Mrs. Pettigrew ar fi preferat să acționeze singură, dar cheltuielile depășeau posibilitățile ei. Căzuse de acord cu Tempest să-l atace pe Guy Leet pe motivul că între el și Lisa căsătoria nu fusese consumată. Fuseseră informate că argumentul lor nu era convingător, dar Tempest avea banii și energia necesară, iar Mrs.

Pettigrew era în posesia corespondenței revelatoare. Ronald Sidebottome ezitase, temîndu-se de scandal, dar Tempest nu se lăsase influențată. Moartea lui Tempest constituia o lovitură pentru Mrs. Pettigrew. Va avea de furcă cu Ronald. Cum nu poate omul niciodată să aibă liniște ! Rămase cu ochii pe farfuria cu marmeladă, cumpănind parcă toate posibilitățile.

Godfrey se reîntoarse la ziar :

— Funeralii private. Asta ne scutește să cumpărăm o coroană.

— Mai bine i-ai scrie o scrisoare bietului Ronald, îl sfătui Charmian, iar eu mă voi ruga pentru Tempest. Ah ! mi-amintesc de ea ca fată ! De-abia se întorsese din Australia, iar unchiul ei era preot în Dorset — ca și unchiul meu...

— Unchiul tău nu locuia în Dorset ci în Yorkshire, spuse Godfrey.

— Dar era preot de țară ca și unchiul ei. Lasă-mă în pace, Godfrey, vreau să-i povestesc lui Mrs. Pettigrew...

— Te rog, spune-mi Mabel, ceru Mrs. Pettigrew, făcînd cu ochiul spre Godfrey.

— Unchiul ei, începu Charmian, era preot de țară ca și al meu. Era singurul lucru pe care-l aveam în comun. Nu prea aveam altceva în comun, dragă Mrs. Pettigrew, și pe vremea aceea ea era cu mult mai tînără decît mine.

— Și acum e mai tînără decît tine, observă Godfrey.

— Ba nu, Godfrey. Acum nu mai este. Și cum îți spuneam, dragă Mrs. Pettigrew, îmi amintesc că unchii noștri se întîlniseră și erau cu toții în

Dorset. Erau de față un episcop, un decan și cei doi unchi ai noștri. Ah, sărmana Tempest, cum se mai plictisea ! Ei discutau despre Scriptură și despre manuscrisul acela numit Q. Și ce furioasă a fost Tempest cînd a aflat că Q era un manuscris, pentru că își imaginase că era vorba despre un episcop și întrebase cu voce tare : „Cine este Episcopul Kiu ?" Și bineînțeles că toți au rîs de ea în hohote, și după aceea le-a părut rău. Pe urmă au încercat s-o consoleze explicîndu-i că Q nu însemna nimic, nici măcar un manuscris — ceea ce într-adevăr nu era — și trebuie să mărturisesc că n-am înțeles niciodată cum puteau ei sta pînă în miez de noapte ca să discute despre acest Q care de fapt nu exista. Și după cum spuneam, Tempest era furioasă căci nu suporta să se glumească pe socoteala ei.

Mrs. Pettigrew îi făcu cu ochiul lui Godfrey.

— Charmian, spuse Godfrey, ești surexcitată.

Și avea dreptate : Charmian începuse să tremure și să plîngă.

CAPITOLUL 9

ÎN parte din pricina reorganizării și în parte din pricina morții lui Tempest Sidebottome, sora Burstead fusese mutată în alt salon.

Fusese una din protejatele lui Tempest, ceea ce explica de ce comitetul de conducere se împotrivise oricăror sugestii anterioare că n-ar fi corespuns salonului în care se aflau bătrînele. Comitetul, deși

alcătuit mai cu seamă din cadre medicale de curînd alese, se temea de Tempest. Mai precis nu doreau s-o piardă, de teamă ca altcineva, și mai insuportabil, să nu vină în loc. Era necesar să rămînă unul sau doi membri din vechiul comitet pînă ce aceștia aveau să dispară. Și dacă Tempest, ofensată, ar fi demisionat, ar fi fost înlocuită de altcineva mai autoritar, mai retrograd și mai încurcă lume decît ea. Așa încît Tempest — cu toate dramaticele ei intervenții în ședințele de comitet, cu toată ostilitatea ei față de președinte și permanenta opoziție la orice nouă investiție, cu toată ura ei pentru fizioterapie și psihiatrie (nediferențiind termenii care începeau cu psiho și cei precedați de fizio și acordîndu-le același înțeles, li se împotrivea de cum apăreau în discuție) — într-un cuvînt, cu toată atitudinea ei recalcitrantă față de idealurile noului comitet, avea un fel atît de vehement de a se manifesta încît se apropia de parodie, demonstrînd astfel erorile sistemului de conducere din care făcuse parte ; de aceea era menținută, din cînd în cînd îmbunată și autorizată să facă ce voia în probleme de minoră importanță, ca de pildă în cazul sorei Burstead. Dar nu s-ar fi putut afirma că celor din comitet nu le era frică de ea ; motivele însă erau greu de explicat, aveau o altă natură, ce ținea mai mult de instinct. Vocea ei, în ședințele de comitet, înspăimîntase chiar pe unii specialiști eminenți, mai slabi de înger, iar femeile din conducere, cu toate certificatele și înalta lor calificare, anevoie țineau piept impunătoarei Mrs. Sidebottome. „Ce

femeie teribilă" — cădeau cu toții de acord de fiecare dată cînd întorcea spatele.

„După ce vor trece anii cincizeci — spunea președintele, el însuși în vîrstă de șaptezeci și trei — treaba va fi mai ușoară. Ne aflăm într-o perioadă de tranziție iar vechii gărzi nu-i sînt pe plac schimbările. Simte că-și pierde autoritatea. Pe la mijlocul anilor șaizeci ne va fi mai ușor. Atunci totul va merge ca pe roate" drept care comitetul se pregătise să suporte prezența lui Tempest, stîncă de neurnit, pînă spre mijlocul celui de-al șaptelea deceniu al secolului.

Dar iată că Tempest murise, lăsînd în comitet un vid pe măsura ei ; încercaseră să-l umple dar nu izbutiseră încă.

Între timp, provocînd parcă soarta să le trimită o altă Tempest care s-o răzbune pe prima — la 1 Ianuarie o transferaseră pe sora Burstead la alt salon. Faptul că salonul bătrînelor se găsea în curs de organizare era un pretext verosimil, iar sora Burstead nu protestase.

Știrea despre transfer ajunsese la urechile bunicuțelor înaintea celei referitoare la reorganizare.

— Nu cred pînă nu văd, comentase bunicuța Barnacle.

Avu prilejul să se convingă înainte de sfîrșitul săptămînii, cînd își făcu apariția o soră șefă nouă, grasă și voinică, cu o uriașă cantitate de cărnuri și cu picioare iuți.

— Așa îmi plac, spuse bunicuța Barnacle. Sora Bastard era prea uscată.

Cînd sora cea nouă o văzu pe bunicuța Green luînd cu lingurița jumările din farfurie și, cu gîndul

aiurea, turnîndu-le în noptieră, își înfipse mîinile în șoldurile opulente și spuse :

— Da ce dracu ai de gînd să faci ?

— Așa-mi plac, spuse bunicuța Barnacle.

Își lăsă capul pe pernă și închise ochii mulțumită. Declară că, pentru prima oară de luni de zile, se simțea în siguranță. Că acum cînd sora Burstead fusese înlocuită, putea să moară în pace. Apoi se ridică iar în capul oaselor și, cu brațul și degetul întins într-un gest profetic, anunță că, în aceste condiții, bătrînele din salon vor apuca primăvara.

Miss Valvona, asupra căreia comentariile lui Miss Barnacle aveau o puternică influență, cercetă aștrii.

— Bunicuța Barnacle — Săgetător — Ora prînzului propice pentru plecări în călătorii îndepărtate. Azi, prilej favorabil de a vă dovedi originalitatea.

— I-auzi ! spuse bunicuța Barnacle. Azi sînt originală. Am să-mi pun sutienul cu fața-n spate.

Sosiră în sfîrșit celelalte surori ca să le spele — schimbe — pieptene și gătească pe bătrîne pentru inspecția infirmierei șefe. Observînd starea de excitație a bunicuței Barnacle, o lăsară la urmă. De altfel, cînd li se făcea toaleta, ea dădea totdeauna semne de nilinişte. Mai cu seamă în perioada cît fusese de serviciu sora Burstead, bunicuța Barnacle obișnuia să țipe cînd era întoarsă cu dosu-n sus ca să i se pudreze spatele cu talc, sau cînd era dată jos din pat și așezată pe scaun.

— Soră, m-ai umplut de vînătăi ! obișnuia să strige.

— Și dacă nu te miști ai să te umpli de bășicuțe.

Urla cît o ținea gura că infirmierele îi smulgeu

brațele din încheieturi și se jura pe toți Dumnezeii că nu era în stare să stea pe scaun. Cînd fizioterapistul îi masa degetele de la mîini și de la picioare, gemea și se plîngea că-i rupe oasele.

— Omoară-mă, îl îndemna ea, și isprăvește o dată cu mine !

— Hai bunicuțo, trebuie să faci puțină mișcare !

— N-auzi cum îmi pocnesc oasele ? Ce vrei, pocnesc. Omoară-mă și...

— Lasă-mă să te frec pe picioare. Vai ce picioare frumoase ai !

— Ajutor, mă omoară !

De fapt bunicuței Barnacle îi plăcea să aibă o scuză ca să facă puțin scandal ; o înviora. În oarecare măsură, era un fel de supapă de descărcare a nevoii de a țipa și de a se tîngui resimțită de toate bătrînele din salon, care astfel făceau mai puțină gălăgie. E drept că unele se plîngeau totuși cu destulă vehemență, dar în răstimpuri scurte, mai ales cînd le venea rîndul la pieptănat. Bunicuța Green nu prindea niciodată ocazia să spună surorilor după ce o pieptănau :

— Ce păr frumos am avut pînă cînd mi l-ați tăiat voi ! deși în realitate avuseseră foarte puțin de tuns.

— Așa cere igiena, bunicuțo. Te-ar durea și mai tare cînd te pieptănăm dacă ai avea părul lung.

— Aveam un păr atît de frumos...

— Și eu, declara bunicuța Barnacle, în special cînd se întîmpla să fie de față sora Burstead. Să fi văzut cum îmi ședea înainte de a mi-l tunde.

— Cînd zaci la pat, transpiri mai puțin cu părul scurt — șoptea pentru sine bunicuța Taylor,

care într-adevăr avusese păr lung și bogat dar care prefera să-l aibă scurt.

— Lasă-ne să-ți facem o coafură frumoasă, bunicuță Barnacle.

— Vai de mine, o să mă omorîți !

În ziua în care veni sora cea nouă, bunicuța Barnacle fusese lăsată ultima și, cînd îi veni rîndul, descoperiră că avea temperatură.

— Iubita mea, dă-mă jos din pat, o imploră ea pe soră. Acum că a plecat Burstead, lasă-mă să mă scol.

— Nu se poate, ai temperatură.

— Soră, vreau să mă scol ! Dă-mi un formular pentru testament, găsești în sertarul meu, vreau să fac alt testament și s-o trec și pe sora cea nouă. Cum o cheamă ?

— Lucy.

— Lucy Locket, țipă bunicuța Barnacle — și-a pierdut...

— Stai liniștită, bunicuțo Barnacle, pînă te faci bine.

Cedă după multă sporovăială. A doua zi cînd îi spuseră că trebuie să stea în pat, protestă și mai aprig, ba chiar se și luptă, dar, din patul alăturat, Miss Taylor observă că vocea bunicuței Barnacle era neobișnuit de subțire și de ascuțită.

— Soră, orice-ar fi, eu azi mă scol. Dă-mi un formular de testament. Vreau să-mi fac un testament nou în care s-o trec pe sora șefă cea nouă. Cum o cheamă ?

— Lucy, spuse sora. Ți-a crescut tensiunea, bunicuțo.

— Și mai cum ?

— Lucy. Sora Lucy.

— Sora Lucy, strigă bunicuţa Barnacle. — Va fi trecută în testamentul meu. Dă-mi mîna...

După plecarea doctorului, i se făcu o injecţie şi adormi. Se trezi la unu în timpul mesei. Sora Lucy îi aduse un pahar de iaurt şi o hrăni cu linguriţa. În salon era linişte iar zgomotul lingurilor şi al farfuriilor era amplificat de lipsa vocilor.

Pe la ora trei, bunicuţa Barnacle se trezi iar şi începu să aiureze, la început cu glas slab, apoi din ce în ce mai tare :

— Nuus E'ning[1], anunţă fosta vînzătoare de ziare — u-tima oră ! E'ning Stah[2], ia u-tima oră...

I se mai făcu o injecţie şi sorbi o înghiţitură de apă. Patul ei fu tras în capătul salonului şi împrejmuit cu un paravan. În timpul după amiezii veni doctorul, se opri cîteva clipe îndărătul paravanului, apoi plecă.

Din cînd în cînd, sora cea nouă venea şi se uita pe după paravan. Către ora cinci, după plecarea celor cîţiva vizitatori, se duse din nou şi aruncă o privire după paravan. Îi spuse ceva bunicuţei Barnacle, care răspunse cu o voce abia auzită.

— E conştientă, spuse Miss Valvona.

— Da, a vorbit.

— E grav ? o întrebă Miss Valvona pe sora care tocmai trecea pe lîngă patul ei.

— Destul, răspunse sora.

Cîteva dintre bătrîne începură să privească, temătoare, spre uşă, ori de cîte ori se auzeau paşi, ca şi cînd ar fi aşteptat să apară Îngerul Morţii. Pe la

[1], [2] Denumirile stîlcite ale ziarelor „News Evening" şi „Evening Star".

ora şase auziră pasul unui bărbat şi, cum stăteau cu tăvile pe genunchi, se opriră toate din mestecat şi întoarseră capul să vadă cine soseşte.

Era preotul care aducea cu sine o cutiuţă. Miss Valvona şi Miss Taylor îşi făcură cruce cînd trecu pe lîngă patul lor. Se duse îndărătul paravanului, urmat de o soră. Deşi era linişte în salon, nici una dintre bătrîne nu avea auzul destul de bun ca să desluşească, chiar cu ajutorul cornetului acustic, murmurul ce venea de dincolo de paravan.

Lacrimile lui Miss Valvona picurară în mîncare. Îşi amintea de ultima împărtăşanie a tatălui ei, care apoi se mai înzdrăvenise şi mai trăise şase luni. Preotul o încredinţa Domnului pe bunicuţa Barnacle, îi ungea ochii, urechile, nasul, gura, mîinile şi picioarele cu sfîntul mir, cerînd iertarea păcatelor ei săvîrşite cu auzul, mirosul, şi vorba, cu atingerea mîinilor şi chiar cu pasul picioarelor.

Preotul părăsi încăperea. Bătrînele îşi terminară cina. Celor care nu mîncaseră li se administră o doză de ovaltină ca să se calmeze. La ora şapte, sora aruncă o ultimă privire celei de după paravan, înainte de a pleca spre sala de mese.

— Ce face ? întrebă una dintre bunicuţe.

— Doarme frumos.

Douăzeci de minute mai tîrziu o altă soră se duse s-o vadă, dispăru o clipă după paravan, apoi ieşi. Bătrînele o urmăriră cu privirea. La uşă dădu de veste curierului care porni spre sala de mese s-o anunţe pe sora şefă. În prag, ridică un deget, ceea ce însemna că una dintre internate murise.

Era a treia moarte de cînd se internase Miss Taylor. Cunoştea scenariul. „Din respect pentru

moartă, îi explicase o soră, o mai lăsăm o oră să se odihnească în pat. Dar nu mai mult de o oră, pentru că trupul intră în descompunere. Apoi începem ultimele pregătiri — adică spălatul și îmbrăcatul pentru înmormîntare."

La nouă și cinci minute, în lumina firavă a lămpilor de veghe, bunicuța Barnacle fu scoasă din salon.

— N-am să pot închide ochii toată noaptea, spuse Mrs. Reewes Duncan.

Multe spuseră la fel dar, din pricina oboselii, dormiră mai bine și mai adînc decît în multe nopți. Pînă dimineață în salon domni liniștea, auzindu-se doar respirația celor unsprezece bătrîne, atît de regulată de parcă ar fi aparținut unei singure făpturi.

Reorganizarea începu de-abia a doua zi, iar pacientele declarară că fusese o binecuvîntare pentru bunicuța Barnacle că n-o apucase.

Pînă atunci, cele douăsprezece paturi ocupaseră doar jumătate din suprafața salonului ; constituiseră surplusul altui salon, mai mare, destinat unor paciente foarte vîrstnice. Acum, în cealaltă jumătate a salonului urma să se mai aducă nouă paturi pentru internate foarte bătrîne. Încă din timpul pregătirilor, această parte a salonului căpătă denumirea de „spațiul pentru geriatrie".

— Ce înseamnă cuvîntul ăsta pe care-l repetă într-una ? o întrebă bunicuța Roberts pe Miss Taylor.

— Ceva referitor la bătrînețe. Acolo vor băga niște paciente foarte bătrîne.

— Pentru că pe noi ne consideră adolescente, nu ?

Bunicuța Valvona spuse :

— Noile noastre cunoștințe vor avea probabil peste o sută de ani.

— N-am înțeles, așteaptă puțin pînă îmi pun trompeta la ureche, ceru bunicuța Roberts numindu-și, ca întotdeauna, cornetul acustic, trompetă.

— Uitați-vă, anunță bunicuța Green, ce ne aduc în salon.

Sosise un șir de paturi care fură instalate în spațiul pentru geriatrie. Paturile semănau cu celelalte cu excepția unui detaliu surprinzător : aveau de amîndouă părțile plase de sîrmă, ca acelea pentru copii.

Bunicuța Valvona își făcu semnul crucii.

Apoi fură aduse pacientele. Probabil că această prezentare nu le era tocmai favorabilă noilor venite. Aflîndu-se în diverse stadii de senilitate și fiind enervate din pricina mutării, erau mai gălăgioase și le curgea mai mult scuipat din gură ca de obicei.

Sora Lucy veni la patul fiecărei bunicuțe, explicînd că era nevoie de multă îngăduință față de aceste cazuri foarte avansate. Nu trebuiau lăsate andrele în preajma spațiului pentru geriatrie, ca nu cumva noile venite să se rănească. Nimeni nu trebuia să se sperie dacă se întîmpla ceva neobișnuit. Tocmai atunci, sora șefă atrase atenția unei infirmiere asupra uneia dintre cele noi — o femeie slabă, ofilită, dar încă destul de drăguță — care încerca să escaladeze gratiile patului ei. Infirmiera se grăbi să o așeze la loc în pat. Bătrîna

scoase un scîncet de copil, sau mai degrabă ca şi cînd ar fi vrut să imite un copil.

Sora şefă continuă să instruiască bunicuţele în şoaptă :

— Să nu uitaţi, le spuse ea, că, bietele de ele, constituie cazuri foarte avansate. Fiţi fete bune şi nu vă speriaţi. Mai bine încercaţi şi voi să ajutaţi surorile, păstrînd liniştea şi ordinea.

— În condiţiile astea, o să fim şi noi senile în curînd spuse bunicuţa Green.

— Şşş, făcu sora. Să nu folosim cuvîntul ăsta ! Să ne exprimăm corect şi să spunem „cazuri de geriatrie".

După ce plecă, bunicuţa Duncan spuse :

— Şi cînd te gîndeşti că ani de zile am aşteptat să îmbătrînesc ca să am linişte.

Un alt „caz de geriatrie" încercă să escaladeze grilajul. O soră îi sări în ajutor.

— Ce binecuvîntare, comentă bunicuţa Duncan, pentru biata bunicuţă Barnacle că n-a apucat să le vadă. Sărmanele !... Soră, nu fi aspră cu ea !

Bătrîna îi smulse sorii boneta din cap şi striga să i se dea apă de băut. Sora îşi puse boneta la loc şi, în vreme ce altă infirmieră îi dădu pacientei să bea dintr-un pahar de plastic, încercă să liniştească salonul :

— Se vor calma. Le-a enervat mutatul.

După o noapte furtunoasă, noile venite fură mai calme în dimineaţa următoare, deşi una sau două, dornice de conversaţie, scoaseră cîteva răcnete şi mai toate, cînd fură date jos din pat şi ţinute o clipă în picioare, udară podelele. După-amiază, o specialistă urmată de o aghiotantă aduse nişte table

de şah şi le puseră jos, lîngă patru dintre noile paciente care stăteau pe scaune şi-şi ţineau mîinile chircite. Nu protestară cînd li se scoaseră papucii şi ciorapii, nici cînd tînăra femeie le mişcă şi le frecă picioarele. Fură din nou încălţate şi, cînd tablele de şah le fură împinse în dreptul picioarelor, ştiură ce să facă cu ele.

— Priviţi ! atrase atenţia bunicuţa Valvona. Joacă şah cu picioarele.

— Mă întreb, spuse bunicuţa Roberts, dacă nu cumva am nimerit la circ.

— Asta nu-i nimic pe lîngă ce se petrece la secţia de geriatrie, spuse sora cu mîndrie.

— A fost o binecuvîntare pentru bunicuţa Barnacle că n-a apucat povestea asta.

Miss Taylor încercă să reţină cît mai multe impresii pentru a i le povesti lui Alec Warner. Dar moartea bunicuţei Barnacle, durerile pricinuite de artrită şi apariţia gălăgioasă a acestor cazuri senile, o tulburaseră. Spre sfîrşitul zilei, plîngea temîndu-se să n-o prindă sora şi să-i interzică a doua zi să fie transportată la capelă, unde ea şi Miss Valvona ceruseră să se oficieze o slujbă pentru sufletul bunicuţei Barnacle, care n-avea alte rude.

Miss Taylor adormi dar se trezi în mijlocul nopţii din cauza durerilor din mîini şi picioare ; se prefăcu că doarme şi nu ceru să i se facă o injecţie. În dimineaţa următoare, ea şi Miss Valvona fură transportate la capela spitalului. Le întovărăşiră alte trei bunicuţe care, deşi nu erau catolice, fuseseră legate de bunicuţa Barnacle prin asemenea legături omeneşti ca dragoste, ciudă, şi milă.

În timpul mesei, o idee imposibilă se strecură în mintea lui Miss Taylor. Încercă s-o alunge și să se concentreze asupra rugăciunii. Dar această idee — referitoare la cel ce o chinuia pe doamna Lettie — avea să revină mai tîrziu și să stăruie.

CAPITOLUL 10

DOMNUL Godfrey Colston la aparat? întrebă o voce de bărbat.

— Da, el.

— Nu uita că vei muri, spuse vocea.

— Doamna Lettie nu-i aici, răspunse el neliniștit. Cine-i la telefon ?

— Mesajul este pentru dumneata, domnule Colston.

— Cine-i la aparat ?

Dar bărbatul închisese.

Deși Godfrey era înalt, în timpul iernii se scurtase, părînd chiar mai scurt decît ar fi arătat, probabil, o măsurătoare riguroasă. Oasele lui erau tot atît de mari ca și înainte, adică își păstrase dimensiunile, dar legăturile dintre ele se topiseră, așa cum se întîmplă la bătrînețe, și de aceea păreau din cale afară de mari. În lunile ce trecuseră din toamnă, de cînd venise Mrs. Pettigrew în casa lor și pînă în acea dimineață de martie în care primise telefonul, procesul acesta se accelerase cu rapiditate.

Puse receptorul în furcă și porni cu pași mici spre bibliotecă. Mrs. Pettigrew îl urmă. Ea arăta și mai bine și nu îmbătrînise deloc.

— Cine a fost la telefon, Godfrey ?

— O voce de bărbat... Nu pot să înțeleg. Ar fi trebuit s-o caute pe Lettie dar a afirmat că mă căuta pe mine.

— Ce-a spus ?

— Chestia aia pe care i-o spune lui Lettie. Dar a specificat : „Mesajul este pentru dumneata, domnule Colston"... Nu pot să înțeleg...

— Ascultă, zise Mrs. Pettigrew, hai să ne păstrăm calmul, de acord ?

— Ai cumva cheia de la bufet la tine ?

— Da, vrei ceva de băut ?

— Simt nevoia să...

— Îți aduc îndată ceva să bei.

— Ceva tare.

— Stai jos. Fii băiat cuminte.

Se întoarse repede, sprintenă în rochia ei neagră ; printre șuvițele întunecate ale părului, apăruse o meșă albă. Și-l tăiase și mai scurt. Își vopsise unghiile cu roșu și purta două inele mari care confereau o majestuoasă opulență mîinii prelungi și uscate ce-i întindea lui Godfrey paharul cu coniac și sifon.

— Mulțumesc, spuse Godfrey, luînd paharul. Mulțumesc mult. Se sprijini de speteaza scaunului și-l dădu pe gît, aruncîndu-i lui Miss Pettigrew din cînd în cînd cîte o privire, ca să ghicească ce avea de gînd să facă și să spună.

Ea se așezase în fața lui. Nu vorbi pînă ce nu văzu paharul gol. Atunci spuse :

— Nu da importanță. A fost o închipuire.

Godfrey mormăi ceva, referitor la faptul că se afla în deplinătatea facultăților mintale.

— În acest caz, în acest caz, spune-mi, ai fost la avocat ?

Mormăi că avea să se ducă săptămîna următoare.

— Ai oră la el astăzi după-masă, îi aminti ea, astăzi după masă.

— Azi după-masă ? Cine... Cum ?

— Eu ți-am reținut oră, la trei.

— Nu merg azi, hotărî Godfrey, nu mă simt în stare. La el în birou trage. Săptămîna viitoare.

— Poți lua un taxi dacă nu te simți în stare să conduci. Nu e prea departe.

— Săptămîna viitoare, urlă el căci băutura îi împrospătase forțele.

Dar efectul nu dură. La prînz, Charmian îl întrebă :

— Ce-i cu tine, Godfrey ?

Sună telefonul. Godfrey ridică privirea tresărind. Îi spuse lui Mrs. Pettigrew :

— Să nu răspunzi !

Mrs. Pettigrew a spus doar :

— Mă întreb, oare Mrs. Anthony n-o fi auzit ? Pun mîna în foc că nu. Auzul lui Mrs. Anthony slăbise și era evident că nu auzise telefonul. Mrs. Pettigrew se duse în hol și ridică receptorul. Apoi se întoarse și i se adresă lui Charmian :

— Era pentru dumneata. Fotograful vrea să vină mîine la patru.

— Foarte bine.

— Da știi eu mîine după-masă n-am să fiu aici.

— Nu-i nimic. Nu pe tine vrea să te fotografieze. Spune-i că-l aștept la ora patru.

În timp ce Mrs. Pettigrew transmitea mesajul, Godfrey întrebă :

— Alt reporter ?

— Nu, un fotograf.

— Tare nu-mi place că se perindă prin casă atîția necunoscuți. De dimineață mi s-a întîmplat ceva foarte neplăcut. Spune-i să nu vină ! Se ridică de la masă și strigă : Mrs. Pettigrew, să nu vină. Decomandă-l.

— Prea tîrziu, răspunse Mrs. Pettigrew așezîndu-se la locul ei.

Mrs. Anthony băgă capul pe ușă :

— Dorește cineva ceva ?

— Speram, ripostă Mrs. Pettigrew foarte tare, să ne putem lua prînzul fără să fim deranjați. Am răspuns eu la telefon.

— Bravo, bine ai făcut ! încuviință Mrs. Anthony și dispăru.

Godfrey tot mai protesta împotriva fotografului.

— Trebuia decomandat. Prea mulți necunoscuți !

Charmian îl consolă :

— Lasă, Godfrey, că nu mai rămîn mult timp aici.

— Hai, hai, o liniști Mrs. Pettigrew. Poți s-o mai duci zece ani.

— Întocmai, răspunse Charmian, și de aceea am hotărît să mă internez la sanatoriul din Surrey. După cum am auzit, acolo ți se asigură toate comoditățile. Poți fi singur în cameră și nimeni nu te deranjează. Ah ! cum ajunge omul să prețuiască dreptul la singurătate !

Mrs. Pettigrew aprinse o țigară și trimise fumul în fața lui Charmian.

— Nimeni nu te împiedică să fii singură cînd poftești, mormăi Godfrey.
— Și ai libertate... adăugă Charmian. Acolo am să pot primi pe cine vreau. Fotografi, reporteri...
— Nu-i nevoie să pleci tocmai acum, cînd starea ta s-a ameliorat, interveni Godfrey disperat.
Mrs. Pettigrew aruncă un nou nor de fum în direcția lui Charmian.
— Ș-apoi, adăugă el privind spre Mrs. Pettigrew, nu ne putem permite.
Charmian tăcu, nesimțind nevoia să răspundă. Cărțile ei îi aduceau bani și micul ei capital era la adăpost de Mrs. Pettigrew. Renașterea interesului față de romanele sale, în timpul iernii trecute, îi ascuțise mintea. Îi revenise memoria, iar starea sănătății era mai bună decît cu ani în urmă, în ciuda bronșitei căpătate în ianuarie, cînd timp de o săptămînă o infirmieră veghease zi și noapte la căpătîiul ei. De mișcat însă tot încet se mișca și avea uneori neplăceri cu rinichii.
Îl privi pe Godfrey care-și înfuleca budinca de orez fără să-și dea seama ce mănîncă — era convinsă de asta — întrebîndu-se la ce oare se gîndea. Ce nouă formă de tortură inventase Mrs. Pettigrew ? Cît oare descoperise din trecutul lui și de ce se simțea el obligat să-i cumpere tăcerea cu asemenea preț ? Care era oare datoria ei față de Godfrey — și pînă unde merge datoria de nevastă ? Dorea să plece în Surrey și dorința ei o uimea, căci toată viața se temuse să nu ajungă pe mîna străinilor, considerîndu-l pe Godfrey preferabil oricărui necunoscut.

— Să pleci de acasă la optzeci și șapte de ani, spuse Godfrey cu glas aproape rugător, ar putea să-ți fie fatal ! Nu e nevoie.
Mrs. Pettigrew sunase zadarnic și spuse enervată :
— Ah, Mrs. Anthony a surzit de-a binelea. Îi trebuie un ajutor — și se duse să-i spună să le aducă laptele și ceaiul pentru Charmian.
Cînd plecă, Godfrey mărturisi :
— Azi dimineață mi s-a întîmplat ceva neplăcut.
Charmian se refugie îndărătul unei expresii vagi. Se temea ca Godfrey să nu-i facă mărturisiri penibile referitoare la Mrs. Pettigrew.
— Asculți, Charmian ?
— Bineînțeles, tot ce dorești.
— Mi-a telefonat individul lui Lettie.
— Sărmana Lettie, mă mir că nu-l obosește s-o chinuiască în halul ăsta.
— Telefonul era pentru mine. Mi-a spus textual : „Mesajul este pentru dumneata, domnule Colston." N-a fost o închipuire. L-am auzit cu urechile mele.
— Zău ? Ce mesaj ?
— Cunoști cuprinsul.
— Eu una l-aș interpreta așa cum trebuie interpretat.
— Cum adică ?
— Nu i-aș da o importanță nici mai mare nici mai mică decît merită.
— Mă întreb cine o fi individul. Aș vrea să știu de ce nu pune poliția mîna pe el. E ridicol, cînd plătim impozitele și taxele de asigurare pe care le plătim, să fim la discreția amenințărilor unui necunoscut.

— Cu ce te-a amenințat ? întrebă Charmian. Aveam impresia că nu spune decît...

— E deprimant. Așa ceva poate declanșa un infarct. Dacă se mai repetă, am să scriu la „Times".

— De ce nu te sfătuiești cu Mrs. Pettigrew ? E tare ca o cetate.

Apoi, dintr-o dată, i se făcu milă de el, ghemuit cum ședea printre propriile lui oase. Îl lăsă și urcă scările, ținîndu-se de balustradă, spre camera ei, să se pregătească de somnul de după-masă. Nu știa dacă se va putea hotărî să-l abandoneze pe Godfrey văzîndu-l atît de hărțuit de Mrs. Pettigrew. La urma urmei, și ea s-ar fi putut afla într-o situație penibilă dacă n-ar fi avut grijă, cu mult înainte de bătrînețe, să distrugă orice document compromițător. Zîmbi privind spre biroușul ei cu aspect tainic în care Mrs. Pettigrew nu găsise nici o taină, deși Charmian știa că-l deschisese. Dar Godfrey nu fusese niciodată prea deștept.

În cele din urmă, Godfrey cedă și acceptă să se ducă la avocat la ora fixată. Mrs. Pettigrew n-ar fi refuzat cu atîta înverșunare să amîne pe altă zi întrevederea, dacă n-ar fi speriat-o felul în care îi povestise incidentul cu telefonul. Era evident că mintea lui o luase razna. Și era mai bine să se întîlnească cu avocatul înainte ca cineva să poată afirma că ar fi fost influențat.

Se urcă în mașină și porni. Zece minute mai tîrziu, Mrs. Pettigrew luă un taxi din capătul străzii, și plecă pe urmele lui. Voia să se asigure că se ducea la avocat și avusese intenția să treacă doar pe strada

unde își avea acesta biroul, ca să vadă dacă mașina lui Godfrey era parcată acolo.

Mașina nu era în fața casei. Porunci șoferului să înconjoare Sloane Square. Nici urmă de mașină. Ieși din taxi și intră într-o cafenea, vizavi de biroul avocatului. Se așeză într-un loc de unde-l putea vedea pe Godfrey sosind. La patru fără un sfert, mașina lui tot nu apăruse. Poate că pe drum își pierduse memoria. Îi spusese în cîteva rînduri că și oculistul și pedichiuristul său locuiau tot în Chelsea. S-o fi dus din greșeală să-și facă pedicura sau controlul ocular. Avusese încredere în facultățile lui mintale ; pînă azi dimineață păruse normal, dar după povestea stupidă cu telefonul, puteai să te aștepți la orice. Nu trebuia să uite că avea aproape optzeci și opt de ani.

Sau voia s-o tragă pe sfoară ? Poate că la telefon fusese avocatul ca să confirme ora și Godfrey îl decomandase ? La urma urmei cum de înnebunise, exact ca sora lui, fără nici un semn preliminar ? Poate că simulase o slăbiciune a minții spre a scăpa de obligații.

Mrs. Pettigrew plăti cafeaua, își luă haina din blană de veveriță și porni de-a lungul lui King's Road. Nici urmă de mașină în fața casei pedicuristului. Poate se întorsese acasă. Privi după un colț și i se păru că zărește mașina lui Godfrey parcată lîngă o clădire avariată de bombe. După cercetări la fața locului, se dovedi că era într-adevăr Vauxhallul lui Godfrey.

Mrs. Pettigrew se uită cu ochi de expert în jurul ei. Casele din fața clădirii avariate erau locuite, deci acolo nu s-ar fi putut ascunde. Dar clădirea avariată

trebuia cercetată. Urcă scările murdare pe care se afla o colecție întreagă de sticle de lapte. Ușa spartă era întredeschisă. O împinse și aruncă o privire înăuntru. Printre cărămizi și tencuială se vedeau ferestrele ce dădeau în curtea din dos. Auzi un zgomot de hîrtie sau poate erau șobolani ? Se înapoie la ușă, întrebîndu-se dacă și cît timp va suporta să stea în prag și să vadă, fără să fie văzută, dincotro avea să vină Godfrey.

Charmian se trezi la ora patru și simți că nu era nimeni în casă. Mrs. Anthony pleca la două, iar Mrs. Pettigrew și Godfrey ieșiseră amîndoi. Charmian rămase nemișcată, cu urechile ciulite, vrînd să verifice dacă într-adevăr era singură. N-auzi nimic. Se sculă încetișor, se aranjă puțin și, ținîndu-se de balustradă, coborî scările. Ajunsese la jumătatea lor cînd sună telefonul. Nu se grăbi, dar tot mai suna cînd ridică receptorul :

— Doamna Colston la telefon ?

— Da.

— Charmian Piper, dacă nu mă înșel ?

— Da. Sînteți un reporter ?

— Nu uita, spuse vocea, că vei muri.

— Oh ! cît despre asta, răspunse ea, în ultimii treizeci de ani și mai bine, m-am tot gîndit. Nu mereu, dar din cînd în cînd. Ce-i drept, memoria a început să mă lase. Am împlinit optzeci și șase de ani. Dar n-am uitat că trebuie să mor, cînd mi-o veni vremea.

— Îmi pare bine că vorbiți astfel, spuse vocea. Și-acum la revedere.

— La revedere, răspunse ea. De la ce jurnal sînteți ?

Dar el închisese.

Charmian se îndreptă spre bibliotecă și, cu multă grijă, înteți focul care scăzuse. Efortul de a sta aplecată o obosi și se așeză o clipă în fotoliu ca să se odihnească. După puțin se făcu ora ceaiului. Un timp se gîndi la ceai. Apoi își croi drum pînă la bucătărie, unde aștepta tava pregătită de Mrs. Anthony pentru Mrs. Pettigrew. Dar Mrs. Pettigrew ieșise. Deodată Charmian se simți cuprinsă de emoție și voie bună. Era ea oare în stare să facă ceaiul ? Sigur că era. Ceainicul era destul de greu cînd îl puse sub robinet. Deveni și mai greu, umplut cu apă pînă la jumătate. Se legăna în mîna ei iar încheieturile, unde pielea era zbîrcită și pătată, o durură tremurînd de încordare. În cele din urmă izbuti să pună ceainicul pe ochiul plitei. O văzuse pe Mrs. Anthony aprinzînd gazul cu aprinzătorul electric. Încercă dar nu reuși să-l manevreze. Chibrituri. Căută cu privirea peste tot dar nu găsi chibrituri. Se întoarse în bibliotecă și scoase dintr-un borcan una din lumînările lui Godfrey, făcute în casă. Se aplecă primejdios de mult și o aprinse la sobă. Apoi, cu mare precauție, porni cu flacăra spre bucătărie, ținînd lumînarea cu o mînă tremurîndă, strîns încleștată de cealaltă, care încerca să-i domolească tremurul. În sfîrșit, focul fu aprins sub ceainic. Charmian puse vasul pentru esență pe plită ca să se încălzească. Se așeză apoi pe scaunul lui Mrs. Anthony, așteptînd să fiarbă ceaiul. Se simțea plină de putere și fără teamă de nimic.

Cînd apa începu să fiarbă, puse cîteva firişoare de ceai în vasul de pe plită apoi ridică ceainicul şi-l aplecă. Se dădu cît mai mult îndărăt. Apa clocotită nimeri în vas, revărsîndu-se puţin pe de lături, dar nu suficient pentru a-i uda rochia. Puse vasul cu esenţă pe tavă. Apoi privi ceainicul serviciului de pe tavă. Să-şi bată capul să-l umple cu apă fiartă ? Se descurcase atît de bine încît ar fi fost păcat tocmai la urmă să i se întîmple un accident. Dar se simţea tare şi plină de curaj. O ceaşcă de ceai fără ceainicul fumegînd alături n-avea nici un Dumnezeu. Aşadar, răsturnă apa dintr-un ceainic în celălalt, udîndu-se de astădată pe picior, dar prea puţin ca să se ardă.

Cînd pe tavă era tot ce trebuia, se gîndi să-şi ia ceaiul în bucătărie, şezînd pe scaunul lui Mrs. Anthony.

Dar îşi aminti de focul îmbietor din bibliotecă. Se uită la tavă Era limpede că n-o putea duce. Dar va lua lucrurile unul cîte unul şi le ve transporta pe rînd, chiar dacă operaţia avea să dureze jumătate de oră.

Se puse pe faptă, odihnindu-se o singură dată între drumuri. Duse întîi esenţa şi o aşeză pe cămin. Apoi ceainicul. Acestea erau obiectele cele mai greu de transportat. Ceaşcă şi farfurie ; încă o ceaşcă şi o farfurie pentru cazul în care s-ar fi întors Godfrey sau Mrs. Pettigrew şi ar fi dorit ceai ; pesmeţii cu unt ; dulceaţa ; două farfurii, două cuţite şi două linguriţe. O altă călătorie după farfurioara cu biscuiţii „Garibaldi" pe care îi plăcea să-i înmoaie în ceai. Privindu-i, Charmian îşi amintea de furtunoasele discuţii despre Garibaldi din zilele copilăriei şi de scrisorile pătimaşe pe care tatăl ei le scria la „Times" şi pe care le citea cu glas tare după rugăciunea de dimineaţă. Trei biscuiţi căzură pe podeaua din hol şi se sparseră. După ce puse farfuria pe o masă, se întoarse să-i adune ; strînse pînă şi firimiturile. Ar fi fost păcat să creadă cineva că fusese neglijentă. Se simţea plină de curaj. În cele din urmă, se duse după tava care era acoperită cu un şervet frumos brodat. Se opri în dreptul plitei să şteargă apa vărsată pe jos. După ce transportă totul în bibliotecă, închise uşa şi aşeză tava pe o măsuţă joasă lîngă scaunul ei. Apoi aranjă din nou ceştile pe tavă. Operaţiunea durase douăzeci de minute. Cinci minute moţăi fericită în fotoliu, apoi îşi turnă cu grijă ceaiul în ceaşcă ; doar cîteva picături nimeriră în farfurioară. Dar şi pe acestea le vărsă în ceaşcă. Totul era ca de obicei, cu deosebirea că avea bucuria nespusă de a fi singură şi că ceaiul nu era tocmai fierbinte. Începu să-l bea cu plăcere.

Sub bolta uşii împodobită cu stucaturi sparte, Mrs. Pettigrew îşi privi ceasul. Era prea întuneric ca să vadă cadranul. Coborî treptele şi-l mai consultă o dată sub felinar. Era cinci şi douăzeci. Se întoarse spre locul ei de veghe, dar nu urcă nici două trepte cînd alături de ea se ivi un poliţist.

— Doriţi ceva, doamnă ?

— Nu, aştept un prieten.

El urcă scările, împinse uşa care gemu din ţîţîni, şi-şi aţinti lanterna spre interiorul casei aşteptîndu-se parcă să găsească prietenul acolo. Aruncă o căutătură bănuitoare către Mrs. Pettigrew şi plecă.

— Ce soartă, își spuse ea în gînd, să fiu pusă în situația de a aștepta în frig, să fiu luată la întrebări de un polițist ; la aproape șaptezeci și patru de ani.

Auzi ceva mișcîndu-se în dosul ușii. Se uită, dar nu văzu nimic. Simți însă ceva, ca o lovitură de mînă parcă, atingîndu-i picioarele. Se dădu repede îndărăt și, zărind un șobolan care tocmai dispărea printr-o crăpătură a peretelui, scoase un țipăt.

Polițistul traversă strada, căci o pîndise din poarta unei case de peste drum.

— S-a întîmplat ceva ?

— Un șobolan, spuse ea, a sărit peste picioarele mele.

— În locul dumneavoastră, n-aș sta aici, doamnă.

— Aștept un prieten. Pleacă !

— Cum vă cheamă ?

Ea crezu că o întrebase „Nu vă e teamă ?“ și se gîndi că probabil arăta cu mult mai tînără decît era.

— Ai dreptul la trei răspunsuri, îi spuse ea îndrăzneață.

— Sînt obligat să vă rog să circulați, doamnă. Unde locuiți ?

— Vezi-ți de treaba dumitale.

— N-are nimeni grijă de dumneavoastră ? întrebă polițistul, iar ea își dădu seama că, departe de a-i subaprecia vîrsta, o credea ramolită.

— Îmi aștept prietenul, spuse ea.

Polițistul rămase nehotărît în fața ei, cercetîndu-i chipul și neștiind cum să procedeze. Se auzi ceva în spatele lor. Mrs. Pettigrew tresări speriată : „O fi iar un șobolan ?“

Tocmai atunci se trînti ușa unei mașini.

— E prietenul meu, zise ea vrînd să treacă pe lîngă polițist. Lasă-mă să trec, te rog.

Polițistul se întoarse să inspecteze mașina. Godfrey însă pornise din loc.

— Godfrey, Godfrey ! strigă ea. Dar el plecase.

— N-a zăbovit prea mult, prietenul dumitale, observă polițistul.

— M-ai ținut de vorbă și l-am scăpat.

Începu să coboare treptele.

— Crezi că poți ajunge pînă acasă ?

Polițistul părea ușurat văzînd-o că pleacă.

Nu-i răspunse, luă un taxi din colț de la King's Road, gîndindu-se prin cîte trecuse.

Ajungînd acasă îl auzi pe Godfrey certîndu-se cu Charmian.

— Am spus că nu e cu putință ca singură să-ți fi făcut ceaiul și să-l fi adus aici. Nu se poate. Ți l-a adus Mrs. Pettigrew. Gîndește-te bine, nu cumva ai visat ?

Charmian se întoarse spre Mrs. Pettigrew.

— Ai lipsit toată după-masa, nu-i așa Mrs. Pettigrew ?

— Mabel, o corectă Mrs. Pettigrew.

— Nu-i așa, Mabel ? Singură mi-am făcut ceaiul și tot singură l-am adus. Godfrey e absurd, nu vrea să mă creadă.

— Eu l-am adus, spuse Mrs. Pettigrew ; înainte de a ieși să iau puțin aer. Eu îl aduc în fiecare zi de vreme ce Mrs. Anthony pleacă la două.

— Vezi c-am avut dreptate, îi spuse Godfrey lui Charmian.

Charmian tăcu.

— Să vezi ce poveste lungă mi-a îndrugat, cum s-a sculat şi cum şi-a făcut singură ceaiul. Ştiam eu că nu-i cu putinţă.

Charmian declară :

— Mă lasă puterile, mă lasă şi mintea. Am hotărît să plec la Surrey, Godfrey. M-am hotărît.

— Poate ar fi soluţia cea mai bună, observă Mrs. Pettigrew.

— Nu-i nevoie, draga mea, să pleci de casă, interveni Godfrey. Nimeni nu doreşte. N-am spus altceva, decît...

— Mă duc să mă culc, Godfrey.

— Vai dragă, să-ţi aduc cina pe tavă, se oferi Mrs. Pettigrew.

— Nu mănînc, mulţumesc, răspunse Charmian. M-am săturat cu ceaiul.

Mrs. Pettigrew făcu o mişcare spre Charmian ca şi cînd ar fi vrut s-o ia de braţ.

— Pot singură, mulţumesc.

— Lasă-mă să te ajut, nu te enerva înainte de culcare. Trebuie să dormi bine ca să fii frumoasă mîine cînd vine fotograful, spuse Mrs. Pettigrew.

Charmian ieşi încet din odaie şi o porni pe scări în sus.

— Ai fost la avocat ? întrebă Mrs. Pettigrew.

— E-a-dracului de frig, răspunse Godfrey.

— Ai fost la avocat ?

— Nu, că a fost chemat de urgenţă. Un caz grav. Am să mă întîlnesc cu el altădată. Mă duc mîine, Mabel.

— Caz grav, repetă ea. Ai uitat că la avocat trebuia să mergi, nu la doctor ? Eşti mai rău decît Charmian !

— Da, da, Mabel, la avocat. Vezi să nu te audă Mrs. Anthony.

— Mrs. Anthony a plecat. Şi chiar dacă nu, e surdă. Unde ai stat toată după-masa ?

— Ca să-ţi spun adevărat am fost la poliţie.

— Unde ?

— La poliţie. M-au făcut să aştept o mulţime de timp.

— Ascultă, Godfrey, n-ai nici o dovadă împotriva mea, înţelegi ? Nu faci nimic fără dovezi. Încearcă, şi-ai să vezi. Ce le-ai spus ? Hai, dă-i drumul, ce le-ai spus ?

— Nu-mi amintesc exact cuvintele. Le-am atras atenţia că e vremea să ia măsuri. Le-am spus : „Omul ăsta o chinuie pe sora mea de şase luni de zile şi e vremea să faceţi ceva.“ Aşa le-am spus şi...

— A, despre telefoane era vorba ? La altceva nu te gîndeşti ? Te întreb, Godfrey, nu crezi că trebuie să te gîndeşti şi la altceva ?

El se ghemui în scaun.

— Vai ce frig e ! N-avem cumva nişte whisky în casă ?

— N-avem, spuse ea.

Înainte de-a merge la culcare, în drum spre camera lui, deschise uşa lui Charmian.

— Ai adormit ? întrebă el în şoaptă.

— Nu, spuse ea trezindu-se.

— Te simţi bine ? Nu vrei nimic ?

— Mulţumesc, Godfrey. Nimic.

— Nu te duce la sanatoriu, o rugă el în şoaptă.

— Godfrey, azi după-masă mi-am făcut singură ceaiul.
— Bine, tu l-ai făcut. Dar nu pleca de-acasă.
— Godfrey, ascultă sfatul meu și scrie-i lui Eric. Împacă-te cu Eric.
— De ce ? Ce te face să-mi dai sfatul ăsta ?
Ea însă nu-i dădu nici o explicație, iar Godfrey rămase năucit pentru că și el se gîndise să-i scrie lui Eric ; se întreba dacă nu cumva Charmian știa mai multe despre el și despre chinul lui decît bănuia, sau dacă vorbele fuseseră pur și simplu rostite fără noimă.

— Promite-mi mai întîi, spuse Olive Mannering, că vei păstra o discreție absolută asupra celor ce-ți voi povesti, că le vei acorda un interes strict profesional.
— Promit, declară Alec Warner.
— Pentru că este o chestie penibilă și primejdioasă, un secret pe care m-am jurat să nu-l divulg. Și nu vreau să afle nimeni.
— De acord, încuviință Alec.
— Ți-l spun doar în interesul cercetărilor tale științifice.
— Am înțeles.
— Cum îți întocmești tu fișele ? se interesă Olive. Pentru că nu trebuie să menționezi nici un nume.
— Toate hîrtiile pe care sînt trecute nume, urmează să fie distruse după moartea mea. Nimeni nu va fi în stare să identifice cazurile consemnate de mine.
— Bine, atunci să-ți spun, se înduplecă Olive. Vai, Doamne, azi după-masă era într-un hal fără de

hal. Mi-a fost și milă de el. Din pricina lui Mrs. Pettigrew.
— Istoria cu jartierele ?
— Da de unde. Cu asta a isprăvit de mult.
— Șantaj ?
— Exact. Se pare că a descoperit o mulțime de lucruri din trecutul lui.
— Amorul cu Lisa Brooke.
— Și altele pe de-asupra. Și un scandal în legătură cu niște bani și cu fabrica de bere Colston. La vremea lui, scandalul a fost înăbușit dar Mrs. Pettigrew a aflat. A pus mîna pe hîrtiile lui.
— De ce nu s-a adresat poliției ?
— Îi e teamă.
— Poliția ar putea să-l apere. De cine se teme, n-ai întrebat ?
— Mai cu seamă de nevastă-sa. Nu vrea să știe ea. Bănuiesc că din mîndrie. Eu n-o cunosc, dar din cîte am auzit am impresia că e foarte religioasă ; și-apoi fiind o scrisoare atît de cunoscută toți țin cu ea, nu cu el.
Alec scria de zor în carnet.
— Charmian, observă el, nu și-ar pierde cumpătul orice-ar afla despre Godfrey. Ai spus că se teme să nu afle ea ?
— Da, zău că se teme.
— Majoritatea prietenilor cred că *ea* se teme de el. O terorizează.
— Eu una n-am ascultat decît versiunea lui. Și e într-o stare să-i plîngi de milă.
— La fața lui te-ai uitat ?
— E congestionată. Și, Doamne ! tare a mai slăbit, săracul.

— E mai încovoiat ca înainte ?

— Da, mult. Nu mai bea nici alcool. Mrs. Pettigrew încuie sticlele cu whisky.

Alec notă în carnet.

— Asta-i spre binele lui, comentă el. Se obişnuise să bea prea mult pentru vîrsta lui. Şi ce-are de gînd să facă cu Mrs. Pettigrew ?

— Ce să facă ? Îi dă bani. Da' ea cere tot mai mulţi şi el nu poate suferi să plătească. Iar acum i-a cerut să facă un testament nou, în favoarea ei. Azi după-masă trebuia să se ducă la avocat, da' a venit la mine. Credea că aş putea să-l conving pe Eric să vină şi s-o sperie. Spunea că Eric n-ar avea ce pierde. Dar după cum ştii, Eric e pornit împotriva familiei şi e invidios pe maică-sa, mai ales de cînd i s-au retipărit romanele — şi, la drept vorbind, o anumită parte i se cuvine şi lui Eric...

— Eric nu constituie un caz pentru mine. Vorbeşte-mi de Godfrey.

— Mi-a spus că vrea să se împace cu Eric. I-am făgăduit că o să-i scriu, şi chiar că o să-i scriu, dar după cum ziceam...

— Mrs. Pettigrew are ceva bani ?

— Nu ştiu. Niciodată nu poţi şti cu femeile de teapa ei. În orice caz nu cred să aibă prea mulţi, după cele ce-am auzit ieri.

— Ce-ai auzit ?

— Mi-a spus Ronald, nu Godfrey. A fost ieri pe la mine.

— Şi ce ţi-a spus ? întrebă Alec. Ştii, Olive, că totdeauna plătesc în plus cînd e vorba de o informaţie care ţi-a cerut un efort în plus.

— Perfect, încuviinţă Olive, asta şi voiam, să bagi de seamă că e o normă dublă.

Alec îi zîmbi ca un unchi bătrîn.

— Ronald Sidebottome, urmă ea, s-a hotărît în cele din urmă, acum după ce-a murit Tempest, să renunţe să mai atace testamentul Lisei Brooke. Procesul fusese ideea lui Tempest. Spunea că întreaga poveste i se părea de prost gust. Adică să se dovedească faptul că între Lisa Brooke şi Guy Leet căsătoria n-a fost consumată. Mrs. Pettigrew e furioasă pentru că se asociase cu Tempest înainte de moartea acesteia. Iar pe Ronald n-a apucat să pună mîna deşi s-a străduit toată iarna. Ronald e foarte independent din fire. Nu-l cunoşti. O fi el complet surd dar...

— Îl cunosc de peste patruzeci de ani. Ciudat că ţi-a făcut impresia unui om independent.

— Ştie ce vrea, fără să-şi dea importanţă, replică ea. Îl întîlnise pe Ronald Sidebottome la scurtă vreme după moartea lui Tempest, într-o zi cînd se plimba într-o expoziţie cu bunicul ei, şi îi invitase pe amîndoi să ia cina la ea. Dar tu-l cunoşti pe Ronald de patruzeci de ani, adăugă ea, deci nu cred că te interesează să-ţi vorbesc de el.

— Draga mea, e adevărat că-l ştiu pe Ronald de peste patruzeci de ani, dar eu nu-l pot cunoaşte în felul tău.

— N-o poate suferi pe Mrs. Pettigrew, replică Olive, zîmbind amuzată în sinea ei. N-are să se aleagă ea cu prea mult de pe urma Lisei. Pînă acum i-a luat doar blana de veveriţă şi cred că va trebui să se mulţumească cu atît.

— Nu cumva speră să poată ataca singură testamentul ?

— Nu, avocatul i-a demonstrat că n-are suficiente argumente. Lisa Brooke i-a plătit cu regulari-

tate salariul, așa că nu-i datora nimic. Și-apoi n-are destui bani. De-aia se agățase de familia Sidebottome. Testamentul prevede că totul îi revine ei după moartea lui Guy Leet. Dar el se laudă la toată lumea cît de bine se simte. Așa că poți fi sigur că Mrs. Pettigrew va stoarce de la Godfrey cît va putea mai mult.

Alec Warner sfîrși de notat și închise carnetul. Olive îl servi cu băutură.

— Săracul Godfrey, exclamă Olive. Și mai avea un motiv să fie nenorocit. A primit un telefon anonim, de la individul ăla care o persecută pe soră-sa. Sau cel puțin așa crede, ceea ce, în fond, tot aia e, nu ?

Alec Warner deschise din nou carnetul și-și scoase stiloul din buzunar.

— Ce i-a spus ?

— Același lucru : „Ai să mori" sau cam așa ceva.

— Fii precisă. Doamnei Lettie i-a spus : „Nu uita că vei muri." Godfrey a auzit aceleași cuvinte ?

— Parcă. Treaba asta e foarte obositoare.

— Știu, draga mea. Este. La ce oră a primit telefonul ?

— Dimineața. Știu precis. Mi-a spus că a sunat imediat după plecarea doctorului de la Charmian.

Alec își completă notele și iar închise carnetul. Îi spuse Olivei :

— Guy Leet a fost informat că Ronald renunță să atace testamentul ?

— Nu știu. Abia ieri după masă a luat hotărîrea.

— Poate că nu știe încă, spuse Alec. Banii Lisei înseamnă ceva pentru un om cu gusturile lui Guy. Mai ales că în ultima vreme era cam strîmtorat.

— N-o mai duce mult, își dădu cu părerea Olive.

— Dar banii Lisei o să-i înfrumusețeze scurtul răstimp care i-a rămas. După cîte am înțeles, această informație nu este confidențială ?

— Nu, confidențial e numai ceea ce ți-am spus în legătură cu Mrs. Pettigrew și Godfrey.

Alec Warner se întoarse acasă și scrise o scrisoare lui Guy Leet :

„Dragul meu Guy,

Nu știu dacă sînt primul care-ți aduc la cunoștință că nici Ronald Sidebottome nici Mrs. Pettigrew nu mai au de gînd să atace testamentul Lisei. Te felicit, fiind încredințat că te vei bucura cît mai mult timp de norocul tău.

Iartă-mă că mi-am îngăduit să anticipez o încunoștințare oficială. Dacă am avut norocul să fiu primul care-ți dă această veste bună, te rog fă-mi și tu mie o favoare : ia-ți, imediat după ce citești scrisoarea, pulsul și temperatura, mai ia-le o dată o oră mai tîrziu, și apoi a doua zi de dimineață ; după aceea transmite-mi rezultatul informîndu-mă totodată care este pulsul și temperatura ta normală.

Aceste informații sînt neprețuite pentru cercetările mele.

Îți rămîn obligat

Al tău,

Alec Warner

P.S. Orice observații privind reacția ta la primirea știrii sînt folositoare.

Alec Warner se duse să pună scrisoarea la cutie. Telefonul sună în două rînduri. Prima oară, cînd

ridică receptorul, îl auzi pe Godfrey Colston, a cărui fișă întîmplător o ținea în mînă.

— A, făcu Godfrey, ești acasă.

— Da. M-ai mai căutat ?

— Nu. Uite ce e, aș vrea să stau de vorbă cu tine. Cunoști pe cineva la poliție ?

— De cînd a ieșit Mortimer la pensie, nu cunosc pe nimeni.

— Mortimer nu-i bun de nimic, răspunse Godfrey. E în legătură cu telefoanele alea anonime. Mortimer urmărește cazul de luni de zile. Acum individul a început să mă persecute și pe mine.

— Am o oră liberă între nouă și zece. Poți veni la club.

Alec se reîntoarse la fișele lui. Al doilea telefon urmă un sfert de oră mai tîrziu. Era o voce de bărbat care îi spuse : „Nu uita că vei muri".

— Ești te rog bun să repeți ? ceru Alec.

Vocea repetă.

— Mulțumesc, spuse Alec punînd receptorul în furcă cu o frîntură de secundă înaintea celuilalt.

Scoase, dintre fișe, fișa sa și făcu o adnotare și o trimitere la altă fișă în care consemnă ceva. Apoi scrise un paragraf în jurnalul său, încheind prin următoarele cuvinte : „Ipoteză : isterie colectivă."

CAPITOLUL 11

ÎN razele calde ale soarelui de aprilie care ajungea la ea prin fereastră, Emmeline Mortimer își puse ochelarii pe nas și-și netezi bluza. Era

fericită că scăpase de hainele de iarnă și că putea purta din nou bluză și vestă.

În dimineața aceea, hotărîse să semene pătrunjel și chiar să pună primele răsaduri de garoafe și măzăriche. Poate că Henry avea să tundă trandafirii. Henry se simțea din nou bine dar cu nici un preț nu trebuia să-l lase să sape, să plivească, să se obosească și să se aplece. Nu trebuia să-l piardă din ochi, dar fără ca el să bage de seamă. Diseară, după plecarea musafirilor, putea să-l lase să stropească tufele de agrișe cu praf de sulf și piersicii cu soluție de Bordeaux împotriva paraziților. Era atîta treabă de făcut și Henry n-avea, Doamne ferește, voie să se obosească. Nu, nu trebuie să-l lase să stropească piersicii ca nu cumva să facă un efort prea mare. Și-așa musafirii aveau să-l obosească.

Auzul îi era deosebit de bun în dimineața aceea. Sus, Henry se mișca vioi prin odaie. Fredona. Zambilele puse în lădițele de la ferestre își trimiteau spre ea mireasma în valuri și inima îi zvîcni în piept de plăcere. Își sorbi ceaiul fierbinte și gustos, apoi legă șervetul în jurul ceainicului ca să nu se răcească apa în așteptarea lui Henry. Împinse cu un deget ochelarii care-i alunecaseră pe nas și continuă lectura ziarului.

Henry Mortimer coborî cîteva minute mai tîrziu. Cînd intră, soția lui întoarse foarte puțin capul, dar nu se întrerupse din citit.

El deschise larg ferestrele și stătu în dreptul lor, scăldîndu-se în căldura și lumina soarelui de primăvară și privindu-și cu plăcere grădina. Apoi închise ferestrele și se așeză la masă.

— Azi am de gînd să mă apuc de săpat.

Emmeline nu făcu nici o obiecție, căci știa să aștepte momentul potrivit. Nu pentru că Henry ar fi fost recalcitrant sau enervat cînd îi amintea de angina lui. Dar așa proceda ea din principiu și din obișnuință ; ori de cîte ori trebuise să-l contrazică, așteptase momentul potrivit.

El făcu un gest cu mîna spre soarele de-afară.

— Ce părere ai ?

— Ridică privirea, zîmbi și dădu o dată din cap. Fața îi era o țesătură de riduri delicate, întrerupte doar în locurile unde pielea era întinsă peste oasele micuțe. Avea spatele drept, o siluetă perfectă și mișcări vioaie. Unul din gîndurile care o preocupa în acel moment era cum să așeze musafirii care aveau să vină după-masă. Avea cu patru ani mai mult decît Henry care împlinise șaptezeci la începutul lui februarie. La scurtă vreme după ziua lui de naștere, făcuse primul infarct. Cum pentru Henry doctorul constituia un fel de personificare a bolii, acum cînd acesta își încetase vizitele zilnice, declarase că se simțea mult mai bine. De curînd i se îngăduise să-și părăsească patul — mai întîi după mesele iar apoi ziua întreagă. Doctorul îi porunci să nu se obosească, să nu se despartă de cutiuța cu tablete, să respecte regimul alimentar prescris și să evite orice efort sau supărare. După care, doctorul îi spuse Emmelinei să-l cheme la orice oră din zi sau din noapte în caz de nevoie. Și, spre ușurarea lui Henry, nu mai călcase pragul casei.

Henry Mortimer, fostul Inspector șef, era înalt, slab, chel și vioi. În spatele craniului și pe lături,

părul îi creștea des și cenușiu. Sprîncenele îi erau dese și negre, nasul și buzele groase, ochii mici și bărbia turtită. Totuși nu se putea spune că n-ar fi fost un bărbat frumos.

Întinse cu parcimonie untul pe pîine, arătîndu-și astfel respectul față de doctorul absent, și-i spuse soției sale :

— I-am chemat să vină astăzi după-masă.

Ea răspunse :

— Iar scrie despre ei în ziar. Dar pentru moment nu-i atrase atenția că nu trebuie să se obosească din pricina lor ; că altfel ce rost ar fi avut să demisioneze dacă se ocupa în continuare de cazuri complicate ?

Henry întinse mîna după ziar, și ea i-l dădu „Tot mai multe victime ale telefoanelor anonime" — citi el cu voce tare. Continuă lectura pentru sine.

„Sosesc la Poliție tot mai frecvente plîngeri din partea unor persoane vîrstnice care, din luna August, au început să primească telefoane anonime.

Îndărătul vocii masculine care vorbește la telefon s-ar putea să se ascundă mai mulți indivizi. Informațiile referitoare la caracterul vocii variază de la „foarte tînără", la „matură" și la „bătrînă".

În mod invariabil vocea amenință victima : „Vei muri la noapte".

Telefoanele victimelor au fost puse sub controlul autorităților și poliția a rugat persoanele în cauză să prelungească pe cît posibil convorbirea. Dar aceste măsuri, precum și alte metode folosite pentru depistarea indivizilor anonimi, n-au dus

pînă în prezent la nici un rezultat, după cum au recunoscut ieri cei de la poliţie.

La început s-a presupus că acţiunea bandei se limitează la zona de centru a Londrei. Dar plîngerea recentă a fostului critic literar Guy Leet — în vîrstă de 75 de ani, domiciliat la Stedrost, Surrey — dovedeşte că ea se lărgeşte cu repeziciune.

Printre numeroşii cetăţeni ale căror plîngeri referitoare la telefoanele anonime au fost înregistrate pînă în prezent se află Dame Lettie Colston, 79 ani, membră a numeroase comitete, precum şi cumnata sa, Charmian Piper (doamna Godfrey Colston), scriitoare, 85 de ani, autoarea romanului *Cel de-al şaptele Copil* şi a altora.

Dame Lettie a declarat ieri reporterilor noştri : „Sînt profund nemulţumită pentru că poliţia nu s-a ocupat cu destulă seriozitate de aceste incidente. Eu personal am recurs la serviciile unei agenţii particulare. Regret că pedeapsa prin biciuire a fost abolită. Acestui individ ticălos ar trebui să i se dea o lecţie exemplară."

Charmian Piper — al cărei soţ, domnul Godfrey Colston, 86 de ani, fost preşedinte al Consiliului de conducere al Fabricii de bere Colston, se numără de asemenea printre victime — ne-a declarat ieri : „Pe noi nu ne-a tulburat cîtuşi de puţin vocea anonimă. Aparţine unui tînăr foarte bine crescut."

Un reprezentant al poliţiei ne-a comunicat că s-au luat toate măsurile posibile pentru descoperirea vinovatului."

Henry Mortimer lăsă ziarul şi luă ceaşca pe care i-o întinse soţia lui.

— E un caz foarte neobişnuit, spuse ea.

— Şi foarte neplăcut pentru cei de la poliţie, adăugă el. Bieţii de ei !

— O să-l prindă pe făptaş, nu crezi ?

— Mă întreb cum, avînd în vedere starea lucrurilor.

— Mă rog, tu ştii mai bine.

— Iar lucrurile stînd aşa cum stau, urmă el, după mine făptaşul nu-i altul decît Moartea însăşi.

Felul lui de-a vorbi n-o surprinse. Îi urmărise gîndirea pe tot parcursul vieţii, încă din vremea cînd fusese un subordonat disciplinat, cît şi mai tîrziu, după ce-şi dobîndise independenţa, aşa încît nimic din ce-ar fi spus el n-o putea surprinde. Trăise să-şi vadă copiii încetînd de a-l mai lua în serios, iar cuvîntul lui căpătase mai mult credit dincolo de cercul familiei. Pînă şi nepoţii lui — deşi ţineau mult la el — nu prea înţelegeau de ce era preţuit de alţii. Henry îşi dădea seama dar nu-i păsa. Emmeline, însă, nu-l privea ca pe un bătrîn care şi-a elaborat un sistem filozofic propriu aşa cum alţii, ajunşi la vîrsta pensiei, adoptă diverse manii. Se ferea de copii, evitînd să le arate ceea ce simţea, pentru că voia să le fie pe plac şi să pară în ochii lor lucidă şi practică. Dar avea încredere în Henry, era peste puterile ei să n-aibă.

Îl lăsă să trebăluiască puţin prin grădină, înainte de a-l trimite în casă să se odihnească. Peste numai cîteva săptămîni avea să-l vadă pîndind poştaşul care urma să-i aducă scrisoarea prietenului său cu invitaţia de a merge pe două săptămîni la ţară la pescuit. I se părea miraculos că apucase această nouă primăvară şi că peste puţin Henry avea s-o anunţe iarăşi : „Am primit veşti de la Henry. Îmi

scrie că au apărut cărăbușii. Cred c-ar fi bine să plec răspoimîine." O să rămînă singură un timp, sau poate că o să vină una dintre fiicele ei să stea cîteva zile după Paști, și iar își va vedea nepoții rostogolindu-se prin iarba grădinii, cu condiția să nu fie umezeală.

Semănă pătrunjel gîndindu-se cu oarecare neliniște la alcătuirea delegației care venea să-l viziteze pe Henry în cursul după-amiezii.

Casa familiei Mortimer, situată în Kingston pe Tamisa, nu era greu de găsit, dacă urmai indicațiile lui Mortimer. Dar vizitatorii nimeriră anevoie. Sosiră cu jumătate de oră întîrziere, enervați și zdruncinați, transportați cu mașina lui Godfrey și în două taxiuri. În mașina lui Godfrey se mai aflau în afara lui Charmian, doamna Lettie și Mrs. Pettigrew. În primul taxi veneau Alec Warner și camerista doamnei Lettie, Gwen. În cel de al doilea, Janet Sidebottome, misionara soră cu Lisa Brooke ; și împreună cu ea, un cuplu în vîrstă și o domnișoară bătrînă ; aceștia trei din urmă necunoscuți celorlalți.

Prima coborî Mrs. Pettigrew, proaspătă ca scoasă din cutie, îmbrăcată într-un taior. Henry Mortimer îi ieși în întîmpinare zîmbitor și-i strînse mîna. Apoi se dădu jos Godfrey ; ceilalți coborîră și ei din taxiuri și începură să caute și să numere banii de plată, ceea ce produse oarecare dezordine.

Așezată în spate, în mașina lui Godfrey, Charmian spuse :

— Ce mult mi-a plăcut plimbarea cu mașina ! E prima, anul ăsta. Ce frumos e rîul azi !

— Stai, Godfrey, stai puțin, se rugă doamna Lettie ajutată fiind să iasă din mașină. Nu mă trage. Se îngrășase, dar devenise mai fragilă în cursul iernii. Vederea îi slăbise și găsi cu greutate locul unde să-și pună piciorul. Așteaptă, Godfrey.

— Am întîrziat, răspunse Godfrey. Charmian, stai unde ești, nu te mișca pînă o scoatem pe Lettie.

Mrs. Pettigrew apucă celălalt braț al doamnei Lettie în timp ce Mortimer ținea portiera. Lettie își trase brațul din prinsoarea lui Mrs. Pettigrew și scăpă din mînă geanta, iar lucrurile dinăuntru se răspîndiră pe jos. Ocupanții taxiurilor se repeziră să recupereze bunurile doamnei Lettie care se trînti greoaie la loc în mașină.

Tînăra Gwen, pe care doamna Lettie o adusese ca martoră stătea în poartă și rîdea cu gura pînă la urechi.

Emmeline Mortimer coborî cu pași repezi poteca și i se adresă lui Gwen :

— Ascultă, fată tînără și voinică, du-te și-i ajută pe cei vîrstnici în loc să rîzi de ei.

Gwen se miră dar nu se mișcă.

— Hai, du-te și adună lucrurile mătușii tale, o îndemnă doamna Mortimer.

Dame Lettie, temîndu-se să nu-și piardă servanta, strigă din mașină :

— Nu sînt mătușa ei. Stai așa, Gwen.

Doamna Mortimer, care de felul ei nu era o persoană ușor iritabilă, apucă fata de umeri și o împinse spre grupul bătrînilor încovoiați, care cu mare greutate adunau obiectele împrăștiate pe jos.

— Lăsați fata să le adune, spuse ea.

Majoritatea fuseseră însă culese şi, în timp ce Alec Warner, ascultînd de îndrumările lui Henry Mortimer, încerca să pescuiască de sub maşină, cu ajutorul umbrelei, cutia de ochelari a doamnei Lettie, Gwen se dezmetici şi îi răspunse doamnei Mortimer.

— Eu nu vreau să am de-a face cu dumneata.

— Lasă Gwen, lasă, strigă doamna Lettie din maşină.

Doamna Mortimer se stăpînea, deşi se vedea bine că ar fi avut multe de spus lui Gwen. La început o impresionase vederea acestor oameni infirmi şi agitaţi care ajunseseră cu atîta greutate la poarta casei ei. Unde-or fi copiii lor ? se întrebase, sau nepoţii şi nepoatele lor ? De ce oare sînt singuri, în voia neputinţei lor ?

O dădu pe Gwen la o parte din faţa maşinii şi se aplecă să o ia pe doamna Lettie de braţ. De partea cealaltă, Henry Mortimer se plecă după braţul lui Charmian. Ajutînd-o pe Dame Lettie, doamna Mortimer se temea în sinea ei ca Henry să nu facă un efort prea mare ; îi spuse doamnei Lettie :

— Văd că aţi adus primăvara cu dumneavoastră.

Cînd, în cele din urmă. Lettie stătu pe propriile-i picioare, doamna Mortimer ridică privirea şi întîlni ochii cercetători ai lui Alec Warner : „De ce oare mă analizează omul ăsta cu atîta insistenţă ?“ se intrebă ea.

Charmian urcă voioasă poteca spre casă, la braţul lui Hentry Mortimer. El îi mărturisea că tocmai isprăvise de citit pentru a doua oară romanul ei *La porţile Grandellei,* în noua ediţie.

— Au trecut mai bine de cincizeci de ani, spuse Charmian, de cînd l-am citit şi eu.

— E o foarte bună frescă a epocii, declară Mortimer. Am avut senzaţia că o retrăiesc. Vă recomand să-l recitiţi.

Ochii lui Charmian lunecară feminin spre el, cu acea privire pe care reporterii de azi o găseau atît de fermecătoare — şi spuse :

— Eşti prea tînăr Henry, ca să-ţi aminteşti de timpul cînd a apărut cartea.

— Da de unde, replică el, eram poliţist pe vremea aia. Şi un poliţist nu uită nimic.

— Ce casă încîntătoare ! admiră Charmian ; dar îl văzu pe Godfrey care aştepta înăuntru şi simţi că-l calcă pe nervi, cum se întîmpla ori de cîte ori cineva îi dădea ei atenţie.

Discuţia nu începu numaidecît. Emmeline Mortimer întrebă încet pe doamnele ce făceau parte din delegaţie dacă nu voiau mai întîi „să meargă sus“ sau, în cazul în care scările li s-ar fi părut prea obositoare, să treacă drept înainte prin bucătărie şi s-o ia la dreapta.

— Charmian, interveni Mrs. Pettigrew cu glas tare, hai să ieşi afară. Te conduc eu. Hai !

Henry Mortimer strînse hainele şi pălăriile şi le aşeză pe o ladă şi, după ce le arătă amatorilor de sex masculin drumul ca „să meargă sus“ îi conduse pe ceilalţi în sufragerie, unde se afla o masă lungă pe care nu era decît un vas cu narcise şi un teanc de hîrtii şi unde, pe un scaun, stătea Gwen şi-i aştepta, prost dispusă.

Cînd intră, Godfrey privi mirat mobilierul din încăpere :

— Asta-i camera ? Am nimerit bine ? întrebă el.

Alec Warner gîndi : „Caută probabil urma unei tăvi cu ceai. E îngrijorat că n-o să-şi capete ceaiul."

— Da, cred că aici e cel mai bine, spuse Henry ca şi cînd s-ar fi sfătuit cu el. Putem sta în jurul mesei şi discuta pînă la ora ceaiului.

— Aha ! făcu Godfrey.

Alec Warner se felicită.

În cele din urmă, se aşezară în jurul mesei iar cei trei necunoscuţi se prezentară : Miss Lottinville şi nişte oarecare Mr. şi Mrs. Jack Rose. Doamna Mortimer se retrase şi zgomotul uşii închise fu luat drept semnal pentru începerea discuţiilor. Razele soarelui cădeau blînd asupra mesei şi asupra celor dimprejurul ei, scoţînd în lumină dîre de praf prin aer, fire de praf pe hainele celor îmbrăcaţi în negru, creţurile de pe obrajii şi de pe mîinile celor vîrstnici şi stratul gros de machiaj de pe obrazul lui Gwen.

Charmian, care trona pe fotoliul cel mai confortabil, vorbi prima :

— Ce cameră încîntătoare !

— E însorită după-amiezile, explică Henry. Supără cumva soarele pe cineva ? Charmian, să-ţi mai dau o pernă.

Cei trei străini se uitară stingheriţi unul la celălalt, doar pentru că erau străini şi nu se cunoşteau între ei, ca restul de patruzeci, cincizeci de ani.

Godfrey întinse braţul ca să-şi suflece mîneca şi începu :

— Îţi mărturisesc, Mortimer, că individul ăsta cu telefonul e cam greu de...

— Am aici un exemplar al declaraţiei tale, Colston, spuse Henry Mortimer deschizînd dosarul.

Propun să citesc declaraţiile pe rînd şi voi să adăugaţi, după fiecare, ceea ce este de adăugat. Sînteţi de acord cu procedeul ăsta ?

Nimeni nu avu obiecţiuni serioase.

Gwen privea afară pe fereastră. Janet Sidebottome învîrtea bateria complicatului ei aparat acustic. Mrs. Pettigrew îşi sprijinea cotul de masă şi bărbia în palmă, avînd o expresie foarte concentrată. Charmian, cu faţa în formă de inimă ascunsă sub noua ei pălărie albastră, şedea calmă. Alec Warner zăbovea cu privirea atentă pe chipurile necunoscuţilor : întîi pe a doamnei Rose, apoi pe a domnului Rose şi în sfîrşit pe a domnişoarei Lottinville. Doamna Rose avea sprîncenele veşnic ridicate în semn de resemnare, şi cute adînci săpate pe frunte. Domnul Rose îşi ţinea capul într-o parte ; avea umeri enormi ; gura lui groasă forma, din cauza colţurilor căzute, o curbă pe care o respectau bărbia, obrajii şi nasul. Amîndoi membrii familiei Rose depăşiseră vîrsta de optzeci de ani. Domnişoara Lottinville era o făptură mică şi fragilă şi nervoasă. Colţul stîng al gurii şi ochiul drept tresăreau simultan.

Vocea lui Henry Mortimer nu avea o rezonanţă oficială dar era sigură : „...imediat după ora unsprezece dimineaţa... în trei rînduri... Părea vocea unui om obişnuit. Tonul era ameninţător. De fiecare dată a spus următoarele cuvinte..."

„...la diverse ore ale zilei... prima oară s-a întîmplat la 12 martie. Cuvintele au fost... Pe un ton obişnuit... o voce de băiat tînăr..."

„...primul lucru cînd mă scol de dimineaţă... în fiecare zi, cu începere de la sfîrşitul lunii august...

Vocea aparţine unui om cult de vîrstă mijlocie... tonul este cît se poate de sinistru..."

„...avea vocea unui om foarte bine crescut", suna declaraţia lui Charmian. Godfrey întrerupse lectura.

— Cum poate un om bine crescut să spună asemenea lucruri ? Unde ţi-a fost capul, Charmian ?

— În fiecare din cele trei dăţi, spuse Charmian, a vorbit ca un om foarte bine crescut.

— Poate ar fi mai bine, interveni Henry, să termin de citit declaraţia şi după aceea Charmian poate adăuga ce doreşte.

Termină lectura. Charmian confirmă.

— Întocmai.

— Da. Cum poţi spune că a fost bine crescut ? se revoltă Godfrey.

— Domnul Guy Leet, anunţă Henry trecînd la foaia următoare. A, dar Guy nu-i de faţă...

— Guy m-a rugat să vă transmit, declară Alec, că ne dă voie să discutăm despre cazul lui cît poftim, cu condiţia să nu ne atingem de viaţa lui particulară pînă în 1940.

— Nu se poate urni fără două cîrje, preciză Godfrey.

— Declaraţia lui Guy, rezumă Henry, seamănă cu a celorlalţi cu singura deosebire, foarte interesantă de altfel, că primeşte telefoanele de la Londra, totdeauna între orele şase şi şapte seara cînd e taxă redusă. După părerea lui, făptaşul e un elev.

— Prostii, făcu doamna Lettie. E un om de vîrstă mijlocie.

— E destul de simplu, spuse Henry, să dai de urma celui care cere o legătură interurbană de la Londra. Şi totuşi poliţia n-a descoperit cine l-a căutat pe Guy Leet la Stedrost.

— Ai dreptate, sări doamna Lettie, poliţia...

— Lăsăm aceste comentarii la urmă, o întrerupse Henry, e rîndul lui Ronald Sidebottome. A, dar nici Ronald nu-i prezent. Ce-i cu el, Janet ?

— Era un băiat tînăr, spuse Janet Sidebottome, aşa cum am mai afirmat.

— Ronald, urlă Godfrey în urechea ei. De ce n-a venit ? A zis că vine.

A, Ronald. Trebuia să vină la mine. Cred că a uitat. Mă pune în nişte situaţii foarte neplăcute. L-am aşteptat, apoi am sunat la el, dar nu era acasă. Realmente nu ştiu ce se întîmplă cu Ronald de o bucată de vreme. Niciodată nu-i acasă.

Alec Warner scoase un carneţel din buzunar făcu o însemnare cu creionul.

— După Ronald, continuă Mortimer, făptaşul este un om în vîrstă, cu vocea spartă şi destul de nesigură, care vorbeşte pe un ton rugător.

— Probabil că aparatul lui e defect, spuse doamna Lettie. Vocea e puternică şi sinistră. Trebuie să fie un om de vîrstă mijlocie. Nu uita, Henry, că eu l-am auzit pe individul ăla de mult mai multe ori decît oricare altul.

— Da, draga mea Lettie, recunosc că tu ai fost greu încercată. Să trecem acum la declaraţia dumneavoastră, domnişoară Lottinville... La trei dimineaţa... o voce necunoscută...

Emmeline Mortimer băgă capul pe uşă :

— Ceaiul e gata, Henry, vă așteaptă. Cînd terminați, poftiți în hol...

— Peste cinci minute, Emmeline.

Capul dispăru, și Godfrey îl petrecu cu o privire pofticioasă.

— Iată și declarația dumneavoastră, domnule Rose, urmă Henry.

— Am primit două telefoane la birou, la ora 12, în două zile consecutive... persoana vorbea pe ton oficial și părea să fie de vîrstă mijlocie.

— Corespunde, spuse doamna Lettie, numai că eu aș adăuga că avea o voce sinistră.

— Nu vi s-a părut că era bîlbîit ? întrebă Godfrey.

— Domnul Rose n-a menționat asta în declarația sa. Vi s-a părut că se bîlbîie ?

— Nu, nu. Avea un ton oficial. Soția mea crede că avea voce de ofițer, eu, mai curînd, de funcționar public.

Toți vorbiră deodată.

— Ba nu, spuse Janet Sidebottome, era...

— E o bandă întreagă, afirmă doamna Lettie, trebuie să fie o bandă întreagă.

Miss Lottinville spuse :

— Vă asigur, domnule Inspector șef, că e un om venit din Orient.

Henry așteptă să se domolească învălmășeala de glasuri. Apoi i se adresă domnului Rose :

— Sînteți de acord cu cele citite ?

— Sută la sută, declară domnul Rose.

— Atunci vă propun să continuăm discuțiile după ceai, propuse Henry.

Domnișoara Lottinville spuse :

— N-ați citit declarația doamnei din stînga mea.

Doamna din stînga ei era Mrs. Pettigrew.

— Eu n-am primit nici un asemenea telefon. Eu n-am făcut nici o declarație.

Observînd vehemența cu care vorbea, Alec Warner se întrebă dacă nu cumva mințea.

Doamna Mortimer îi aștepta așezată în fața ceainicului și a unei mese frumos aranjate.

— Vino să iei loc lîngă mine, o invită ea binevoitoare pe Gwen. Dacă vrei, poți să mă ajuți să servesc ceaiul.

Gwen aprinse o țigară și se așeză pe locul indicat.

— Ai primit și dumneata asemenea telefoane ? o întrebă Emmeline Mortimer.

Nu, cînd răspund eu e în totdeauna greșeală.

Mrs. Pettigrew îi șopti confidențial doamnei Mortimer :

— Eu una n-am primit nici un astfel de telefon. Între noi fie vorba, sînt convinsă că toată povestea e o invenție. Nu cred o vorbă din ceea ce povestesc ei. Încearcă să atragă atenția asupra lor. Cum fac copiii.

— Ce grădină încîntătoare ! admiră Charmian.

Se adunară din nou în sufragerie unde razele soarelui se întîlneau cu razele focului din cămin.

Henry Mortimer spuse :

— Dacă ar fi să reiau viața de la început mi-aș forma deprinderea ca în fiecare noapte să meditez asupra morții. Aș practica un fel de... memorie a morții, dacă se poate spune așa. Nu există nimic

care să dea vieţii un sens mai intens. Cînd se apropie, moartea n-ar trebui să ia pe nimeni prin surprindere. Ar trebui să fie parte integrantă a vieţii. Fără iminenţa morţii, viaţa ar fi insipidă. E ca şi cînd ai trăi hrănindu-te numai cu albuş de ou.

Doamna Lettie întrebă deodată pe un ton foarte tăios :

— Cine-i individul, Henry ?

— Draga mea Lettie, sînt incapabil să te lămuresc.

Ea îl privi atît de stăruitor, încît simţi că îl suspectează.

— Lettie te bănuieşte, spuse răutăcios Alec.

— Nu-mi prea vine să cred că Lettie îmi atribuie energia şi consecvenţa de care dă dovadă vinovatul.

— Nu dorim altceva, spuse Godfrey, decît să punem capăt acţiunii lui nefaste. Şi să facem tot ceea ce se poate face ca să-l descoperim.

— Socotesc, îşi dădu cu părerea Janet Sidebottome, că spusele domnului Mortimer referitoare la necesitatea deprinderii noastre cu ideea resemnării în faţa morţii, sînt cît se poate de înţelepte şi de înălţătoare. Uităm cu prea multă uşurinţă punctul de vedere religios, şi eu una mulţumesc domnului Mortimer pentru că ni l-a amintit.

— Eu îţi mulţumesc Janet, pentru cuvintele tale. Poate că expresia „resemnare în faţa morţii" nu exprimă prea exact ceea ce am vrut eu să spun. Şi, bineînţeles, că nici la aspectul religios nu m-am referit. Observaţia mea s-a limitat la...

— Mie mi s-a părut că ai vorbit ca un adevărat creştin, spuse Janet.

— Îţi mulţumesc, Janet.

— Sărmanul băiat ! medită Charmian. S-o fi simţind singur şi o fi vrut şi el să stea de vorbă cu cineva, de aceea sună la telefon.

— Poliţia s-a dovedit neputincioasă. Zău, Henry, cred că a venit timpul să se ridice problema în Parlament, ameninţă Lettie.

— Luînd în considerare deosebirile dintre declaraţiile voastre, răspunse Henry, poliţia, la începutul investigaţiilor, a presupus că nu este vorba de o singură persoană, ci de o bandă. S-au folosit toate metodele cunoscute în prezent în criminologie şi ştiinţă pentru a descoperi vinovaţii, dar fără succes. Există totuşi un element comun şi constant în depoziţiile voastre, cuvintele : „Nu uita că vei muri". Ceea ce, după cum ştim cu toţii, este un lucru pe care nu trebuie să-l uităm. A-ţi aminti că vei muri, este la urma urmei, un mod de a trăi.

— Să revenim la obiect, întrerupse Godfrey.

— Godfrey, spuse Charmian, sînt convinsă că pe toţi cei de faţă ne-au fascinat cuvintele lui Henry.

— Sînt o mare consolare, admise Janet Sidebottome. Te rog continuă, domnule Mortimer.

— Da, da, întări domnişoara Lottinville căreia îi plăcea filozofia lui Henry.

Iar doamna Rose, cu ochii ei meditativi şi resemnaţi, aprobă din cap, tristă şi înţeleaptă.

— V-aţi gîndit cumva, întrebă Alec Warner, că ar putea fi vorba de o istorie colectivă ?

— Absurd ! replică doamna Lettie. Această ipoteză poate fi respinsă.

— Ba nu, spuse Mortimer, într-un asemenea caz nu ne este îngăduit să respingem nici o ipoteză. Tocmai aici e toată dificultatea.

— Spune-mi, îl întrebă Alec Warner pe Inspectorul șef, cercetîndu-l cu privirea atentă, dacă ar fi să-ți faci propriul portret, te-ai descrie ca fiind un mistic ?

— Nefiind niciodată pînă acum solicitat să-mi fac portretul, nu m-am gîndit cum m-aș descrie.

— Întrebarea este, întrerupse domnul Rose, cine-i individul care încearcă să trezească în noi frica de Dumnezeu ?

— Și pentru care motiv ? adăugă Godfrey. Asta-i întrebarea mea.

— Răspunsul variază de la caz la caz, dacă luăm în considerație declarațiile de față, aprecie Mortimer. Presupun că vă dați seama cu toții că, în fiecare caz în parte, făptașul este ceea ce crede fiecare că este.

— Le-ai spus, întrebă Emmeline Mortimer după plecarea musafirilor, care este teoria ta ?

— Nu, draga mea, Doamne ferește. Le-am servit în schimb o scurtă predică filozofică. Ca să treacă timpul mai repede.

— Ți-au apreciat predica ?

— Femeile în special. Fata aceea tînără s-a plictisit mai puțin decît în timpul discuțiilor. Lettie însă a avut obiecții.

— Era de așteptat.

— A spus că toată după masa a fost o pierdere de vreme.

— Ce maniere ! După ce m-am străduit să le servesc atîtea bunătăți la ceai !

— Ceaiul a fost foarte reușit. Eu însă i-am dezamăgit. N-am avut încotro.

— Ah ! ce mult mi-ar fi plăcut, spuse Emmeline, să le fi spus în față. „Moartea este vinovatul". Aș fi vrut să le văd mutrele.

— Dar este o părere personală. Și nu-i este nimănui îngăduit să tragă concluzia în numele altora.

— Da crezi oare că sînt în stare să tragă singuri o concluzie ?

— Nu. Și-acum mă duc să stropesc piersicii.

— Ascultă, dragul meu, îl opri doamna Mortimer, ai făcut destul pe ziua de azi. Chiar și pentru mine a fost prea destul.

— Nenorocirea cu oamenii ăștia, comentă Henry, este că ei consideră poliția ca pe Dumnezeu cel mare care cunoaște și înțelege toate misterele lumii. Și cînd colo noi nu sîntem decît niște bieți polițiști.

Luă o carte și se apucă de citit. Dar înainte de a se așeza lîngă foc, aranjă scaunele în jurul mesei, trăgînd o parte din ele la locul lor, de-a lungul peretelui. Goli scrumierele. Privi pe fereastră crepusculul, dorind să vină o dată vara. Nu-i pomenise nimic lui Emmeline, dar în vara asta avea de gînd să pornească în larg cu iahtul lui pentru care sacrificase, cînd se pensionase, o mașină. Parcă simțea trecîndu-i pe la urechi briza umedă.

Sună telefonul. Ieși în hol să răspundă. Cîteva secunde mai tîrziu, puse receptorul în furcă. „Ce

ciudat, gîndi el, cel care mă caută pe mine este o femeie. Celorlalţi le vorbeşte totdeauna un glas bărbătesc, pe cînd mie o voce femeiască, blîndă şi respectuoasă".

CAPITOLUL 12

— I-AM spus în faţă ce gîndesc, relată Mrs. Pettigrew lui Mrs. Anthony. I-am spus : „Totu-i o invenţie, domnule inspector. Prima a fost doamna Lettie, Godfrey n-a vrut să rămînă mai prejos, şi după aceea s-au luat unii după alţii. Pe viaţa mea, jur că-i o invenţie." El însă nu mi-a dat dreptate. De ce ? Îţi spun eu de ce. Pentru că Doamna Lettie l-ar şterge din testamentul ei, dacă dînsul ar fi de acord cu mine că e o născocire.

Mrs. Pettigrew, deşi într-o după-amiază liniştită primise şi ea un telefon misterios, reuşise să uite. Avea nemaipomenita facultate ca atunci cînd nu-i plăcea sau nu-i convenea o întîmplare, s-o ignoreze total, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat niciodată. Presupunînd de pildă, că ar fi întrebat-o cineva dacă cu optsprezece ani în urmă îşi făcuse o operaţie estetică de întindere a obrajilor, ea ar fi negat cu bună credinţă şi ar fi oferit pe deasupra, ca un fel de glumă, şi o listă întreagă de persoane care într-adevăr îşi făcuseră asemenea operaţie de întindere.

Astfel, Mrs. Pettigrew continua să se convingă pe sine că nu auzise la telefon acea voce anonimă ;

nu voise nici măcar să înregistreze mental faptul ci, punînd receptorul în furcă, îşi ştersese complet din memorie.

— Ce de-a mai născociri ! urmă Mrs. Pettigrew.

— Ce să-i faci, replică Mrs. Anthony. Toţi ajungem acolo într-o bună zi. Totuşi nu mi-ar place să-mi telefoneze ăla şi mie. I-aş spune vreo două să mă ţină minte.

— Nu-i nimeni. N-auzi ce-ţi zic eu ?

— Am aparatul şi aud foarte bine. Nu-i nevoie să ţipi.

Pe Mrs. Pettigrew o copleşi din nou acel sentiment de vinovăţie pe care-l avea ori de cîte ori, uitîndu-şi jocul şi interesul, se cobora la nivelul lui Mrs. Anthony şi ţipa la ea. În consecinţă, luă o atitudine demnă şi părăsi bucătăria, pornind în căutarea lui Godfrey.

Îl găsi şezînd lîngă foc, în faţa lui Charmian.

— Te rog. Godfrey, hai să n-o luăm iarăşi de la început. A ! dumneata erai, Mrs. Pettigrew, spuse Charmian.

— Nu e Taylor, spuse Godfrey enervîndu-se automat.

— Ştiu prea bine, răspunse Charmian.

Godfrey privi nefericit spre Mrs. Pettigrew. În casa asta nu mai putea găsi nicăieri nici un pic de consolare. Îl deprima din ce în ce mai mult ameliorarea stării lui Charmian. Nu că i-ar fi dorit vreun rău soţiei sale, dar avea impresia că intelectul lui slăbea în măsura în care a lui Charmian se înzdrăvenea. Se gîndi, uitîndu-se la ea : „Revenirea e temporară, nu poate dura." Era bătrîn şi copleşit de necazuri. Mrs. Pettigrew luase oră la avocat

pentru acea după-masă. Nu avea destulă putere să se ducă. Ştia că tot va trebui să meargă la avocat, dar îl ostenise ieri călătoria aceea fără rost la Kensington. Şi nebunul ăla de Mortimer care făcuse atîta caz de Charmian, de parcă ar fi fost cine ştie ce de capul ei, cînd ea de fapt era o sărmană invalidă bătrînă... toate gîndurile astea stîrniră înlăuntrul său resentimentele de demult ; şi pentru că în trecut făcuse greşeala de a socoti orice succes a lui Charmian drept un eşec personal, acum, din pricina obişnuinţei nu se mai simţea cu adevărat bine decît cînd îi mergea ei prost.

Charmian îi vorbea :

Am discutat destul ieri seară despre asta. Hai să renunţăm la subiect. Mie, Henry Mortimer mi-e simpatic, iar plimbarea cu maşina mi-a făcut plăcere.

Şi Mrs. Pettigrew era alarmată de revenirea lui Charmian, legată aparent de reeditarea romanelor ei. În realitate, ea se datora mai cu seamă unui mare efort de voinţă de a ţine piept teoriei instaurate de Mrs. Pettigrew. Aceasta începuse să aibă temeri ca nu cumva Charmian să trăiască mai mult decît Godfrey. Mai bine ar fi fost s-o interneze într-o casă de bătrîni. Şi probabil că acolo ar fi fost, dacă Godfrey nu s-ar fi prostit. Dar a încercat s-o cîştige de partea lui şi a ţinut-o lîngă el.

Godfrey o privi pe Charmian — duşmana şi aliata lui — apoi pe Mrs. Pettigrew, care şedea între ei şi de care îi era atît de frică ; hotărî s-o păcălească iar şi să se ducă la Olive.

Mabel Pettigrew îşi zise : „Pot citi în el ca într-o carte". Nu citise o carte de mai bine de patruzeci de ani — niciodată nu izbutise să-şi concentreze atenţia asupra vreunei lecturi — totuşi aşa îşi formulase gîndul ; şi, decise să-l întovărăşească la avocat.

După masă, cînd Charmian se retrase să se întindă, Mrs. Pettigrew intră la ea în odaie. Charmian deschise ochii :

— N-am auzit cînd ai bătut la uşă, Mabel, spuse ea.

— Aşa e, confirmă Mrs. Pettigrew, n-ai auzit.

— Te rog să baţi întotdeauna cînd intri.

— Mrs. Anthony, începu Mrs. Pettigrew, s-a ramolit prea tare ca să se ocupe de bucătărie. Trei zile la şir a uitat să pună sare în mîncare, după cum ai băgat de seamă. În legumele de ieri am găsit o omidă. Dar cînd a turnat usturoi în budincă şi s-a scuzat că a crezut că-i ţelină ? Azi dimineaţă i-a servit lui Godfrey un ou atît de tare că nici nu l-a putut sparge.

— Supraveghează-o, Mabel, tot nu prea ai altceva de făcut.

Mrs. Pettigrew simţi cum i se urcă sîngele în cap — toată furia generată de siguranţa pe care Charmian şi-o recăpătase în cursul iernii. Cînd se aplecă deasupra patului lui Charmian, avea respiraţia iute şi neregulată.

— Aşază-te, Mabel. Respiră liniştit, o sfătui Charmian.

Mrs. Pettigrew se aşeză. Charmian o privea, încercînd în mintea ei să găsească, dincolo de vorbe, sensul plîngerii împotriva lui Mrs. Anthony.

Gîndul ei porni din nou spre sanatoriul din Surrey, întocmai cum ştia că pe vremuri gîndul lui Jean Taylor se refugiase la economiile depuse în bancă, ori de cîte ori viaţa în casa Colston i se păruse de nesuportat.

Mrs. Pettigrew respira cu şi mai mare greutate. Răbufnise dintr-o dată, ca un clocot, ciuda care mocnea şi creştea în pieptul ei pe măsură ce sănătatea lui Charmian se ameliora. Fusese cuprinsă de un sentiment de cumplită nedreptate constatînd cît de mare era ascendentul lui Charmian asupra lui Godfrey — atît de mare, încît aceasta nici nu-şi dădea seama. Personalitatea ei ascundea o asemenea forţă încît, de teamă ca bietele lui infidelităţi săvîrşite cu Lisa Brooke în Spania şi Belgia să nu ajungă la urechile lui Charmian, Godfrey suportase docil toate ameninţările şi privaţiunile din cursul iernii. Cînd Mabel Pettigrew îl încunoştinţase că se afla în posesia întregii corespondenţe din 1902, 1903 şi 1904 dintre el şi Lisa Brooke, reacţia sa imediată fusese : să nu care cumva să-i spună lui Charmian ; n-avea decît să-i spună lui Eric, să spună oricui. Numai lui Charmian nu.

Mrs. Pettigrew era conştientă că nu din consideraţie pentru simţămintele lui Charmian se purta el astfel. Asta încă ar fi putut îndura. Altul era adevăratul motiv, deşi ei îi scăpa. Existenţa acestui motiv nu putea fi tăgăduită ; altfel cum s-ar fi explicat transformarea lui Godfrey, devenit cîrpă în mîna ei ? Lucrul de care părea să se teamă el era ca Charmian să nu se simtă superioară, iar mîndria lui să fie ştirbită în ochii ei. Şi cu toate că Mabel Pettigrew storsese de la Godfrey mai mult decît sperase, inexplicabila putere pe care Charmian o avea asupra lui o scotea din minţi.

— Am impresia că te supără astmul, observă Charmian. Stai liniştită şi caută să te mişti cît mai puţin, iar eu am să-i spun lui Godfrey să cheme doctorul.

Mrs. Pettigrew se gîndea la scandalul compromiţător — dar înăbuşit la vreme — în care fusese implicată Fabrica de bere Colston. Deţinea documentele privind afacerea aceea şi dacă lui Godfrey i-ar fi fost frică să nu fie dată în vileag, l-ar fi înţeles. Lui însă nu-i păsa decît de scrisorile dintre el şi Lisa Brooke. Să nu-i spui lui Charmian ! Mîndria lui faţă de Charmian ! Charmian ! O bătrînă neputincioasă ca Charmian !

Charmian întinse mîna spre butonul de sonerie de lîngă patul ei.

— Godfrey o să cheme doctorul, spuse ea.

— Nu, nu, mă simt mai bine, se apără Mrs. Pettigrew, stăpînindu-şi respiraţia, căci, atunci cînd era vorba de afacerile ei, ştia să fie disciplinată ca o călugăriţă. Am avut o ameţeală. Nici nu-i de mirare : Mrs. Anthony îmi dă atîta bătaie de cap.

Charmian îşi lăsă capul pe pernă şi-şi trecu încetişor mîna peste faţa ei în formă de inimă.

— Ai mai avut crize de astm, Mabel ?

— Nu sufăr de astm. M-a supărat puţin respiraţia. Obrajii lui Mrs. Pettigrew erau îngrijorător de congestionaţi. Respiră încet şi adînc, apoi îşi aprinse o ţigară.

— Cît curaj ai, Mabel, remarcă Charmian, numai de l-ai folosi cum se cuvine. Te invidiez pentru curajul tău. Eu, fără prieteni, mă simt neputin-

cioasă. Şi prea puţini dintre prietenii mei mai vin pe la mine. Nu din vina lor. Lui Godfrey nu i-a făcut plăcere să-i mai vadă după ce m-am îmbolnăvit. Dar pe vremea cînd se strîngeau zilnic în jurul meu, cît curaj aveam şi eu !

— Te-ai simţi mult mai bine la sanatoriu, spuse Mabel Pettigrew. Şi tu eşti încredinţată. N-ai mai fi izolată şi chiar prietenii tăi ar putea să-ţi facă din cînd în cînd cîte-o vizită.

— Ai dreptate, aş prefera să fiu la sanatoriu. Totuşi, Godfrey are nevoie de mine acasă.

— Tocmai aici greşeşti, o asigură Mrs. Pettigrew.

Charmian se întrebă din nou care anume dintre secretele lui Godfrey fuseseră descoperite de Mrs. Pettigrew. Povestea cu fabrica de bere ? Sau doar una — sau poate cîteva — din numeroasele lui aventuri amoroase ? Bineînţeles că atunci cînd aveai de-a face cu un om ca Godfrey, trebuia să te prefaci că nu ştii nimic. Din pricina mîndriei lui. Numai aşa se putea trăi în pace cu el. O clipă fusese gata să se ducă la el şi să-i spună : „Nici o mărturisire privind trecutul tău nu m-ar surprinde. Îţi cunosc mai toate aşa zisele secrete, şi chiar dacă există vreunul de care să nu ştiu, nimic din ceea ce-ai făcut nu mă afectează."

Dar n-avea curajul să-i vorbească. S-ar fi supărat, s-ar fi supărat sigur pe ea. Nu i-ar fi iertat niciodată că mai bine de cincizeci de ani se jucase cu el şi, ştiind totul, se prefăcuse că nu ştie nimic, ca şi cum, fiind în casă, ar fi pretins că „nu era acasă." Ce nouă tiranie ar fi inventat oare ca s-o pedepsească pentru că ştiuse ?

El şi ea, faţă în faţă, şi între ei adevărul. Se îngrozea numai la gîndul unei asemenea situaţii. Cu ani în urmă ar fi fost cu putinţă. Ba nu, nici atunci. Viaţa în doi cerea candoare şi naivitate, ideile moderne asupra căsniciei, cu lipsa lor de discreţie şi delicateţe, au pricinuit furtuni în multe gospodării, şi chiar divorţuri.

Apoi avea şi ea mîndria ei. Îşi aminti cîte umilinţe înghiţise de la Godfrey, care o făcuse să plătească pentru fiecare reuşită a ei, pentru fiecare elogiu, obligînd-o să-i suporte invidia, răutăţile şi meschinăriile.

— Peste mîndrie încă aş putea să trec, gîndi ea, ca să-i redau liniştea. Dar îmi lipseşte curajul. Nu pot face altceva pentru el, decît să rămîn în continuare acasă. Charmian o invidia pe Mrs. Pettigrew pentru curajul ei.

Mrs. Pettigrew se ridică de pe scaun şi se apropie de pat.

— Rămînînd acasă îl încurci mai mult pe Godfrey decît dacă te internezi într-un sanatoriu. E ridicol să crezi că are nevoie de tine.

— Nu plec, spuse Charmian. Am impresia că e timpul să dorm. Cît e ceasul ?

— Venisem să-ţi vorbesc despre Mrs. Anthony, reluă Mrs. Pettigrew. Nu mai poate să ne gătească, dacă nu vrem să ne îmbolnăvim de stomac. Voi fi nevoită să mă ocup eu de mîncare. Şi-apoi gustările astea reci pe care ni le lasă pentru masa de seară sînt foarte nesănătoase. Mie îmi face rău să mă culc fără ceva cald în stomac. Am să mă ocup eu de mîncare.

— Foarte bine, murmură Charmian, întrebîndu-se în sinea ei care era subtextul spuselor lui

Mrs. Pettigrew căci, sub cuvintele acesteia, se ascundea totdeauna ceva.

— Altfel, continuă Mrs. Pettigrew, unul din noi o să moară otrăvit.

— Nu exagera, spuse Charmian.

— O să ne otrăvească, ascultă-mă pe mine. E atît de simplu să otrăvești pe cineva. Mai gîndește-te.

Părăsi odaia.

Charmian era speriată dar, totodată, ceva de mult adormit în mintea ei se trezi făcînd-o să-și dea seama cît de ieftin și de melodramatic sunau vorbele rostite de Mrs. Pettigrew. Totuși frica birui în cele din urmă; socotind-o capabilă de orice, Charmian știa că dacă Mrs. Pettigrew avea să se ocupe de mîncare, ea avea să fie continuu chinuită de bănuieli. Nu era ușor să otrăvești pe cineva, dar Mrs. Pettigrew ar fi găsit cu siguranță o metodă. Pe măsură ce se gîndea, Charmian era tot mai înfricoșată. Altă femeie, își spuse ea, i-ar fi putut mărturisi soțului ei: „menajera noastră m-a amenințat că are să mă otrăvească" — sau ar fi putut cere prietenilor, fiului, doctorului ei s-o apere. Dar Godfrey era laș, Eric dușmănos, iar doctorul ar fi încercat s-o liniștească convins că a căzut în boala bătrînilor de a-i bănui pe cei din jur.

„Deci totu-i hotărît, gîndi Charmian. Iată așadar cum ia sfîrșit îndelungata mea datorie față de Godfrey. Mă voi interna."

Se simți liniștită și ușurată. În sanatoriu avea să fie din nou ea însăși, ca ieri — de pildă — cînd s-a dus să-l vadă pe Henry Mortimer; n-avea să mai fie tratată ca o invalidă nevolnică. Avea nevoie de respect și de atenție. Poate că o vor vizita prietenii. Acolo îi va putea invita pe cei pe care bădărănia lui Godfrey îi împiedica să le calce pragul casei. Sanatoriul nu era departe de Stedrost așa că s-ar putea ca Guy Leet să fie adus s-o vadă. Guy Leet era amuzant.

Auzi închizîndu-se ușa din față apoi portiera mașinii. Urmară numaidecît pașii mărunți a lui Mrs. Pettigrew, îndreptîndu-se spre ușa din față. Charmian o auzi strigînd:

— Godfrey, așteaptă, vin cu tine!

Dar mașina pornise și Godfrey plecase. Mrs. Pettigrew trînti ușa și urcă în camera ei. Cîteva clipe mai tîrziu, coborî scara și ieși în stradă.

Mrs. Pettigrew îl încunoștințase pe Godfrey de dorința ei de a-l întovărăși la notar. Văzîndu-se iarăși trasă pe sfoară, fu convinsă că el nu avea intenția să se ducă acolo. Îi trebuiră numai cîteva minute să-și pună haina și pălăria și porni în căutarea unui taxi.

Întîi și întîi se duse la clădirea avariată de bombe din King's Road. Acolo, bineînțeles, dădu peste mașina lui Godfrey, dar nici urmă de Godfrey. Porunci șoferului s-o ia încet pe străzile din preajmă, cu speranța de a-l zări pe Godfrey înainte ca acesta să intre în vreo casă.

Între timp, Godfrey era în drum spre locuința Olivei, cale de șapte minute de mers cu pas iute din locul unde-și parcase mașina. Cotise pe Tite Street, și pășea mai încovoiat ca de obicei din pricina ploii care începuse să cadă pe neașteptate. Spera ca Olive să fi pregătit și ceai. Spera ca Olive să n-aibă alți musafiri, și să nu fie nevoit s-o întrebe

în chip prostesc de adresa bunicului ei. Spera s-o găsească pe Olive într-o dispoziţie prielnică spovedaniei, căci nimeni nu ştia să-l asculte ca ea. Poate că Olive primise vreo veste de la Eric. Godfrey se întrebă ce-o mai fi aflat despre Eric. Olive îi făgăduise că-i va scrie şi că-i va povesti — rugîndu-l să păstreze tăcerea — dificultăţile pe care i le făcea Mrs. Pettigrew. Făgăduise să-l îmbuneze pe Eric. Fără îndoială că va fi foarte bucuros să se împace cu părinţii. Eric îl dezamăgise dar acum, el, tatăl lui, îi oferea o şansă de reabilitare. Eric va aranja totul şi, fără îndoială, Olive primise răspunsul lui Eric.

Ajunse în dreptul porţii şi o împinse. În curticica mică din faţa scărilor, se adunase gunoi. Lada de gunoi era plină şi sub capacul pe jumătate deschis erau îngrămădiţi pantofi vechi, genţi, cordoane. Pe caldarîmul de asfalt zăceau aruncate ziare, cutii de conserve goale, vase de bucătărie ruginite, fel de fel de sticle şi un abajur zdrenţuit. Godfrey îşi spuse : „Probabil că la Olive se face curăţenie mare. Ce dezordine şi ce risipă ! Mereu se plînge că n-are bani ; nici nu-i de mirare !"

Sună dar nu-i deschise nimeni. Se îndreptă spre ferestrele odăii dinspre stradă şi de-abia atunci observă că nu mai erau perdele. Privi înăuntru. Odaia era aproape goală. Nu nimerise cumva greşit ? Urcă scările şi cercetă numărul casei. Coborî din nou treptele şi din nou privi în încăperea pustie. Era evident că Olive plecase. După ce făcu această descoperire, primul său gînd fu să dispară cît mai iute din preajma casei. Întîmplarea i se părea misterioasă şi Godfrey detesta misterele. S-ar fi putut prea bine ca Olive să fie amestecată în vreun scandal. Săptămîna trecută, cînd o văzuse ultima oară, nu-i pomenise nimic de mutare. Cuprins de îngrijorare o luă pe Tite Street ; îi era de ce în ce mai teamă ca nu cumva să fi izbucnit un scandal şi singura lui dorinţă era să uite că Olive existase vreodată.

Traversă King's Road, cumpără un ziar apoi se îndreptă spre locul unde parcase maşina. Înainte de a se aşeza la volan, un taxi opri lîngă el. Din taxi coborî Mrs. Pettigrew.

— Aha, uită-te ! spuse ea.

El rămase în picioare, cu ziarul într-o mînă, copleşit de sentimentul vinovăţiei, în timp ce Mrs. Pettigrew plăti taxiul. Acest sentiment de vinovăţie era senzaţia cea mai puternică pe care o producea Mrs. Pettigrew asupra lui. Niciodată un gînd, o vorbă, sau o faptă nu trezise într-însul un simţămînt asemănător celui pe care-l avea acum în prezenţa lui Mrs. Pettigrew. Ea întoarse capul şi-l întrebă :

— Unde ai fost ?

— Să cumpăr ziarul, răspunse Godfrey.

— De ce ai parcat maşina aici cînd puteai să opreşti lîngă chioşc ?

— Simţeam nevoia să mă mişc, spuse Godfrey. Înţepenisem.

— Ai să întîrzii la avocat. Grăbeşte-te. Ţi-am spus să mă aştepţi. De ce ai plecat fără mine ?

— Am uitat, spuse Godfrey urcîndu-se în maşină, că voiai să mergi cu mine. Eram grăbit. Ea înconjură maşina şi se urcă pe partea cealaltă.

— Puteai să-mi deschizi portiera, îi spuse.

La început, Godfrey nu înţelese, pentru că de foarte multă vreme — sub pretextul vîrstei înaintate— încetase să respecte formalităţile şi gesturile

de politețe desprinse în tinerețe ; în mod automat se purta ca un bădăran, ca și cum i s-ar fi cuvenit de drept îngăduința de a ignora bunele maniere. În drum spre Sloane Square, avu intuiția limpede că vorbele lui Mrs. Pettigrew cuprindeau o cumplită amenințare ce periclita orînduiala obișnuințelor lui.

Ea ridică ziarul și citi titlurile de pe prima pagină.

— Ronald, spuse ea. Uite-l pe Ronald Sidebottome ! E poza lui. Se însoară. Nu, nu te uita, fii atent cum conduci. Vezi să n-avem un accident. Bagă de seamă, e pus stopul.

Văzînd becul roșu, Godfrey puse brusc frîna și amîndoi fură propulsați în parbriz.

— Te rog fii atent, îi ceru ea, și ai mai multă grijă.

Godfrey privi spre ziarul care se afla în poala ei. Întîlni chipul puhav a lui Ronald, care-i zîmbea. Agățată de brațul lui era Olive, iar deasupra lor citi titlul cu litere groase : Văduv de 79 de ani se căsătorește cu o tînără de 24.

— Olive Mannering ! exclamă surprins Godfrey.

— A ! O cunoști ?

— E nepoata prietenului meu, poetul, spuse Godfrey.

— Fii atent, e liber stopul, Godfrey, îl avertiză Mrs. Pettigrew, obosită.

Mașina țîșni.

— „Fost agent de bursă, bogat..." citi Mrs. Pettigrew. Știe ea ce face... „Domnișoara Mannering... actriță de film și radio... și-a părăsit locuința din Tite Street, cartierul Chelsea"... Detaliile disparate începeau să se lege între ele și să capete înțeles. Cum uneori oamenii își vorbesc „de la inimă", privind chipul Olivei, Mrs. Pettigrew descoperi unde dispăruse Godfrey în după-amiezile cînd mașina îl așteptase în fața clădirii avariate.

— Ce lovitură pentru tine, Godfrey.

El își spuse în gînd : „Femeia asta știe totul." Intră la avocat, supus ca un miel ; Mrs. Pettigrew rămase în mașină. Godfrey abandonă cu desăvîrșire căile ocolite, nu încercă nici măcar să găsească o interpretare mai rezonabilă a dorințelor ei, așa cum sperase cînd fusese nevoit să-i promită că-și schimbă testamentul. La un moment dat, voise să-i mărturisească totul avocatului și să-l roage să-l apere. Uită că asemenea idee îi trecuse vreodată prin cap. Mabel Pettigrew știa totul. Putea să-i spună lui Charmian toate secretele lui. Dădu instrucțiunile necesare pentru întocmirea unui nou testament, conform căruia averea sa urma să fie împărțită între Eric și Mrs. Pettigrew : fiului îi revenea doar atît cît impunea legea, iar restul lui Mrs. Pettigrew. În cazul în care Charmian ar fi murit după el, îngrijitoarea, în calitate de custode, avea să beneficieze și de moștenirea soției.

— E nevoie de oarecare timp, comentă avocatul, ca să redactăm testamentul.

— Nu, trebuie făcut cît mai repede, ceru Godfrey.

— N-ați dori totuși, domnule Colston, un răgaz ca să vă mai gîndiți ? Mrs. Pettigrew este menajera dumneavoastră, după cîte știu.

— Trebuie făcut cît mai repede, repetă Godfrey. Fără nici o întîrziere.

— Dezgustător ! îi spuse Godfrey lui Charmian în seara aceleiași zile. Un bărbat de aproape optzeci

de ani să se însoare cu o fetișoară de douăzeci și patru ! Oribil ! Și e surd ce lemnul ăsta !

— Godfrey, îl anunță ea, duminică dimineața plec să mă internez la sanatoriu. Am aranjat totul, și cu doctorul, și cu banca. „Mătușile Benevolente" îmi trimit mîine oameni ca să-mi strîngă lucrurile și să se ocupe de transportul lor. Janet Sidebottome vine cu mine. Nu vreau să te deranjez pe tine, Godfrey. Mă gîndesc că s-ar putea să te impresioneze dacă mă conduci chiar tu. Nu mai pot suporta telefoanele astea anonime. Simt că-mi scurtează viața. Trebuie să fac ceva să mă apăr. Pînă și vederea telefonului îmi face rău. Am vorbit cu Lettie care aprobă hotărîrea mea. La fel și Mrs. Pettigrew, găsește că asta e cea mai bună soluție, nu-i așa, Mabel ? Deci toți sînt de acord. Mărturisesc că îmi pare totuși rău. Mă rog, trebuia să fac odată și odată pasul ăsta. Chiar tu, de multe ori spuneai...

— Da' pe tine nu te deranjează telefonul ! strigă Godfrey. Puțin îți pasă ție de el !

— Ba da, îmi pasă. Nu-l mai pot suporta.

— A ajuns la limita rezistenței, spuse Mrs. Pettigrew.

— Da' n-ai decît să nu răspunzi, strigă Godfrey.

— Dar de cîte ori sună mă gîndesc că trebuie să fie individul acela, se cutremură Charmian.

— Nu mai poate îndura, conchise Mrs. Pettigrew.

Godfrey își dădu seama că nu le putea ține piept.

CAPITOLUL 13

— CEEA ce m-a uluit îi mărturisi Alec Warner lui Miss Taylor, — a fost faptul că atunci cînd am aflat, cîteva clipe am fost gelos. Olive e o bună camaradă și m-a ajutat cu foarte multă conștiinciozitate, furnizîndu-mi o mulțime de informații prețioase. O să-mi lipsească. Totuși, foarte ciudată mi s-a părut reacția mea, acea bătaie de inimă și invidia care m-a cuprins cînd am aflat că Ronald s-a însurat cu ea. Deși, slavă Domnului, Olive nu era genul de femeie care să-mi placă mie.

— Ai notat cum ai reacționat ?

— Bineînțeles.

„Pun mîna în foc că și-a notat" își spuse Jean Taylor în gînd.

— Bineînțeles că am notat. Notez absolut orice abatere de la etica mea de drept-credincios.

„Drept-credincios" era o figură de stil împrumutată de la Jean Taylor ; așa-l numise ea cîndva, de mult, cînd în două rînduri umbrise ușile unei biserici. Dar nici atunci nu trecuse pragul sfîntului lăcaș decît pentru a privi un preot pe care-l cunoștea și care oficia cu smerenie slujba de seară, în biserica absolut goală ; nu cele sfinte îl impresionară și îi atrăseseră atenția, ci acea făptură omenească și superba-i perseverență în îndeplinirea obligațiilor lui vitale.

— S-a dus și bunicuța Green, spuse Miss Taylor.

— A, da, am observat că i-a luat locul o bătrînă pe care n-o cunosc. Dar de ce boală suferea ?

— Arterioscleroză. Îi prinsese inima.

— Ce să-i faci ! Cunoşti vorba ceea : avem vîrsta pe care o au arterele noastre. A murit uşor ?

— Nu ştiu.

— Dormeai ?

— Nu, eram trează. Dar era cam multă mişcare în salon.

— A fost o moarte liniştită ?

— Nu în ceea ce ne priveşte.

— Mă interesează totdeauna, spuse el, felul în care moare cineva, dacă ştie sau nu să suporte moartea. Urmăreşte şi tu chestia asta, te rog.

O clipă îl urî.

— A şti să suporţi moartea nu depinde de demnitatea de care dai dovadă ci de starea sufletească pe care o ai.

Era rîndul lui s-o urască.

— Dovedeşte că ai dreptate.

— Dovedeşte că n-am, răspunse ea plictisită.

— Mă tem, adăugă el, c-am uitat să te întreb cum o duci cu sănătatea. Cum te mai simţi, Jean ?

— Puţin mai bine. Mă supără mai ales cataracta.

— Charmian s-a internat în sanatoriul din Surrey. N-ai vrea s-o urmezi ?

— Aşadar Godfrey a rămas singur cu Mrs. Pettigrew.

— N-ai vrea să fii împreună cu Charmian ?

— Nu, refuză Jean Taylor.

Măsură cu privirea salonul pînă ce ochii ei ajunseră în capătul unde bătrînele senile, adunate în jurul televizorului, făceau mai puţină gălăgie ca de obicei, scoţînd totuşi din cînd în cînd felurite sunete guturale, ba chiar cîte o frază întreagă şi cu înţeles. Cele care puteau umbla, se sculau uneori în picioare şi se plimbau prin salon, făcîndu-şi semne sau vorbind cu cele obligate să stea în pat. Una dintre bătrîne, mai înaltă decît celelalte, îşi turnă un pahar cu apă şi-l ridică la buze. Dar pînă să desăvîrşească gestul, uită ce voise să facă, vărsă apa din pahar într-o cană apoi întoarse paharul şi-l puse pe cap : cîteva picături i se prelinseră pe faţă, ceea ce păru s-o amuze. În general, toate aveau o adevărată predilecţie să-şi pună diverse obiecte pe cap.

— Interesant, spuse Alec. Mi se pare interesant faptul că senilitatea se deosebeşte totuşi de demenţă. Uite de pildă acţiunile acestor femei de aici diferă în multe privinţe de ale bătrînilor pe care îi ţin sub observaţie la Spitalul St. Aubrey din Folkestone. Aceia au fost nebuni mai toată viaţa. În anumite privinţe, sînt mai coerenţi, şi mult mai metodici decît cei care-şi pierd facultăţile mintale la bătrîneţe. Bătrînii cu adevărat nebuni au mult mai multă experienţă, au o îndelungată practică şi ştiu să se comporte ca nebunii. Dar problema asta nu cred că te interesează prea tare. Şi dacă nu te interesează gerontologia, bănuiesc că o asemenea companie nu poate fi tocmai agreabilă.

— Mă întreb dacă în fond n-am şi eu înclinaţii spre gerontologie. În orice caz bătrînele astea sînt inofensive. Prezenţa lor nu mă dereanjează. Alec, mă tot gîndesc la bietul Godfrey Colston. Ce-o fi făcut-o pe Charmian să plece de acasă tocmai acum, cînd sănătatea ei era mai bună ?

— Spunea că nu mai suportă telefoanele anonime.

— Aş. A obligat-o Mrs. Pettigrew, spuse Miss Taylor. Iar Mrs. Pettigrew o să-i facă lui Godfrey zile fripte.

Alec întinse mîna după pălărie.

— Mai gîndeşte-te, poate te muţi la sanatoriu să fii împreună cu Charmian. Aş fi foarte fericit să te hotărăşti.

— Nu, Alec, nu-mi pot părăsi prietenele. Nici pe Miss Valvona, nici pe Miss Duncan sau...

— Nici pe alea ? Alec făcu un semn cu capul spre grupul bătrînelor senile.

— Ele sînt pentru noi un fel de *memento mori*. Ca telefoanele anonime pe care le primiţi voi.

— La revedere, Jean.

— Te rog, nu pleca încă, Alec. Vreau să-ţi spun ceva foarte important. Stai jos şi lasă-mă puţin să-mi orînduiesc gîndurile.

El se aşeză. Miss Taylor se lăsă pe pernă, îşi scoase ochelarii şi-şi tamponă cu batista unul dintre ochii care se umflase. Apoi îşi puse din nou ochelarii.

— Îmi trebuie timp ca să mă gîndesc, spuse ea, să-mi amintesc cîteva date. Le am în cap dar trebuie să mă concentrez cîteva minute. Poate că între timp vrei să stai de vorbă cu pacienta cea nouă care ocupă patul bunicuţei Green. O cheamă Mrs. Bean. Are nouăzeci şi nouă de ani, în septembrie împlineşte suta.

Alec merse să stea de vorbă cu Mrs. Bean, o băbuţă mică, pierdută printre perne, cu o gură ştirbă deschisă ca un O, cu pielea albă şi uscată întinsă peste oase, cu pungi atîrnînd sub ochii căscaţi într-o expresie de copil mirat şi cu părul alb şi rar căzut peste sprîncene. Dădea necontenit din cap. Dacă n-ar fi fost într-un salon de femei, Alec n-ar fi putut spune dacă era femeie sau bărbat foarte bătrîn. Îi amintea de unul dintre nebunii de la Folkstone, care din 1918 se credea Dumnezeu. Alec stătu de vorbă cu Mrs. Bean

care-i dădu răspunsuri politicoase şi coerente ; parcă ascundea în coşul pieptului un fluier din tulpină de trestie prin care, înaintea fiecărui cuvînt, sufla aerul din plămîni şi inspira, lăsînd să se audă un şuierat subţire şi ostenit.

Se aplecă apoi asupra lui Miss Valvona, salutînd-o cum se cuvine şi ascultă informaţiile privind horoscopul zilei în curs. Făcu un semn din cap către Mrs. Reeves-Duncan, şi cîte un semn cu mîna celorlalte paciente cunoscute. Una din grupul bătrînelor senile veni spre el, îi strînse mîna spunîndu-i că se duce la bancă şi ieşi din salon ; apoi se întoarse, întovărăşită de o soră care o asigură : „Ai fost la bancă."

Alec o observă atent cum se îndrepta spre locul de unde plecase, reflectînd asupra înclinaţiei pe care o aveau bătrînii de a vorbi despre bani, apoi se întoarse lîngă Jean Taylor care-i spuse.

— Trebuie să-i aduci la cunoştinţă lui Godfrey Colston că Charmian l-a înşelat, în repetate rînduri, încă din primul an după ce s-au căsătorit. Adică cu începere din 1902, cînd îşi luase ea o vilă lîngă lacul Geneva ; în tot cursul acelui an, Charmian se întîlnea cu iubitul ei acasă la el, în cartierul Hyde Park Gate. A continuat aceste vizite în 1903, 1904 şi, după cîte îmi amintesc, în toamna pe care Charmian a petrecut-o singură la Pershire, Godfrey neputînd părăsi Londra, legătura încă dura. S-au întîlnit şi în alte împrejurări, la Biarritz şi Torquay. Eşti atent, Alec ? Bărbatul acela era Guy Leet. A continuat vizitele acasă la el şi în anul 1905, pînă prin luna septembrie. Te rog, Alec, ţine minte tot ce-ţi spun, ca să-i transmiţi lui

Godfrey Colston datele exacte. Guy Leet... Charmian s-a despărțit de el în septembrie 1907 — îmi amintesc perfect — eram cu ei în munții Dolomiți și ea s-a îmbolnăvit. După cum știi, Guy este cu zece ani mai tînăr decît Charmian. Apoi în 1926 s-au reîntîlnit și povestea a durat vreo optsprezece luni. Cam pe atunci te-am întîlnit și eu pe tine. Guy voia ca Charmian să-l lase pe Godfrey ; cît despre Charmian, de multe ori s-a gîndit s-o facă. Pe de altă parte însă, știa că Guy avea frecvente aventuri amoroase cu Lisa Brooke, de exemplu, și așa mai departe. Charmian nu avea încredere în Guy. L-a regretat, pentru că era atît de amuzant ! După aceea a trecut la catolicism. Vreau ca Godfrey să afle aceste lucruri. El n-a bănuit-o niciodată pe Charmian ; e o femeie care face bine tot ce face. Ai la tine un creion, Alec ? Ar fi bine să notezi datele. Prima oară — 1902...

— Știi Jean, spuse el, mă tem de consecințe. Parcă nu-mi vine să cred că, după atîția ani, vrei cu adevărat s-o trădezi pe Charmian.

— Nu vreau, Alec, dar trebuie.

— Poate că Godfrey știe, insistă el.

— Singurii oameni care știau sînt Charmian, Guy și cu mine. Mai știa Lisa Brooke care-a șantajat-o îngrozitor pe Charmian. Asta s-a întîmplat cînd a avut Charmian depresiunea aceea nervoasă. De fapt, motivul principal pentru care Guy s-a însurat cu Lisa Brooke a fost ca să-i închidă gura și s-o salveze pe Charmian de scandal. Căsătoria lor a fost o căsătorie de formă, în orice caz, își spun precis că Guy s-a însurat de dragul lui Charmian. Trebuie să recunosc că a făcut gestul ăsta

pentru ea. Bineînțeles, era un bărbat plin de farmec, dar...

— Este și acum.

— Mai este ? Mă rog, dacă spui tu. Alec, ți-ai notat totul ?

— Jean, are să-ți pară rău.

— Alec, dacă nu-i aduci tu lui Godfrey la cunoștință, am s-o rog pe doamna Lettie, și are să fie mai neplăcut pentru Charmian. Consider că e necesar ca Godfrey Colston să înceteze de a se mai teme de Charmian — cel puțin trebuie să încercăm. Dacă află despre infidelitățile lui Charmian, n-are să-i mai fie fircă să nu le afle ea pe-ale lui. Lasă-l să fie preocupat de păcatele ei. Lasă-l să...

— Va fi o lovitură pentru Charmian. Are încredere în tine. Alec poza în avocat al opoziției, dar ea știa prea bine că-l încînta perspectiva de a pune în aplicare ideea ei. Niciodată nu ezitase să facă vreun rău, dacă astfel își putea satisface curiozitatea ; de data aceasta putea pretinde că-l făcea pentru ea.

— Toate la timpul lor ; i-am fost credincioasă, a venit vremea să nu-i mai fiu. Charmian a trăit destul ca să înțeleagă — spuse ea.

El o privi atent, ca și cînd ar fi vrut să găsească pe chipul ei ceva ce-i scăpase pînă atunci : semnele unei gelozii ascunse.

— Cu cît oamenii sînt mai religioași, cu atît sînt mai derutanți. Cred că pe Charmian are s-o afecteze fapta ta.

— Și Charmian este religioasă.

— Nu, ea este o femeie sub influența religiei. Totdeauna se mirase că Miss Taylor, care trecuse

la catolicism numai ca să-i facă pe plac lui Charmian, devenise mai credincioasă decît cealaltă.

Sfîrşi de notat cele spuse de Miss Taylor.

— Să fie limpede : eu sînt cea care îl informează pe Godfrey, sublinie Miss Taylor. Dacă nu mi-ar tremura mîna i-aş scrie eu însămi. Spune-i din partea mea că n-are de ce să se teamă de Mrs. Pettigrew. Bietul bătrîn !

— Ai fost vreodată geloasă pe Charmian ? întrebă el.

— Bineînţeles că am fost, spuse ea, cîteodată. Scriindu-i despre aventura sentimentală a lui Charmian, Alec se întreba dacă Godfrey ar accepta să-şi ia pulsul şi temperatura înainte şi după citirea scrisorii. Probabil că nu. Guy Leet acceptase, dar Guy era un bărbat de treabă. Totuşi merita să facă o încercare.

— Ştii Taylor, spuse doamna Lettie, nu cred că am să mai viu să te văd. Femeile astea mă demoralizează şi de cînd nu dorm cum trebuie, nu am nervii destul de tari ca să suport decrepitudinea lor. Te şi miri de ce oare atîta efort să le ţină în viaţă pe cheltuiala statului ?

— În ceea ce mă priveşte spuse Miss Taylor, eu aş fi fericită să fiu lăsată să mor în pace. Dar doctorii s-ar îngrozi dacă m-ar auzi vorbind astfel. Sînt atît de mîndri de pilulele lor noi, de metodele lor noi — mereu e cîte ceva nou. În ritmul în care se descoperă mereu ceva nou, risc să nu mor niciodată.

Doamna Lettie era încurcată : nu ştia dacă ceea ce spusese Jean Taylor trebuia interpretat drept o dovadă de superficialitate sau nu. Se frămîntă

greoaie în scaunul pe care şedea şi medită încruntată, cu toate cutele feţii lăsate în jos.

Miss Taylor adăugă îngăduitoare :

— Recunosc însă că principiul de a menţine omul în viaţă cît mai mult posibil este un principiu sănătos.

Doamna Lettie îşi aruncă privirea spre „cazurile de geriatrie“ care, în clipa aceea, erau destul de liniştite. Una din bătrînele doamne şedea în capul oaselor şi cînta un cîntec ; cîteva primeau vizite ale rudelor, care tăceau mai tot timpul, arareori rostind cîte un cuvînt cu voce foarte tare, de obicei pentru a aduce la cunoştinţa interlocutoarei lor cu mintea aiurea cîte o veste privind familia, şi aşteptînd apoi calm răspunsul, exprimat sub formă de croncănit sau mormăit sau chiar vorbe coerente. Celelalte stăteau roată în jurul televizorului, urmărind emisiunea şi comentînd. Realmente prezenţa lor nu era supărătoare.

Dar încă de la venire, Lettie fusese neobişnuit de neliniştită. Nici nu răspunsese la salutul lui Miss Taylor ci, trăgîndu-şi scaunul foarte aproape de pat, se apucase să vorbească foarte grăbită :

— Taylor, ştii că am fost cu toţii la Mortimer. Absolut degeaba.

— Ştiu, mi-a povestit ieri domnul Warner.

— Absolut degeaba. Nu trebuie să avem încredere în Mortimer. Poliţia îl acoperă. Cred că are complici : un om tînăr după toate aparenţele, unul de vîrstă mijlocie care se bîlbie, altul cu accent străin şi unul...

— Mie, spuse Miss Taylor, inspectorul şef Mortimer mi-a făcut totdeauna impresia unui om cu mintea întreagă.

— Întreagă, sigur că da. N-am pretins că n-o are întreagă. Dar am făcut marea greșeală să-l încunoștințez că l-am trecut în testament. În comitetele din care am făcut parte împreună, s-a purtat întotdeauna bine cu mine, m-a sprijinit. Acum de-abia îmi dau seama că avea el planul lui. Nu se aștepta să trăiesc atîta și vrea să mă sperie ca să mor mai repede. Se înțelege că l-am șters din testament și că am luat toate măsurile să afle, ca să-mi dea pace. Dar s-a înfuriat și mă persecută cu și mai multă perseverență. Celorlalți le telefonează doar așa, ca să nu fie descoperiți prea ușor. Sînt convinsă că Eric e și el amestecat în povestea asta. I-am scris lui Eric și nu mi-a răspuns, ceea ce mi se pare suspect. Eu sînt țelul și victima principală. Și să vezi ce s-a mai întîmplat. Acum cîteva săptămîni, după cum știi, mi-am instalat o priză ca să pot întrerupe telefonul.

— Da, mi-ai spus, confrimă Miss Taylor închizînd ochii ca să și-i odihnească.

— Ei bine, într-o seară tocmai mă pregăteam să mă culc cînd am auzit un zgomot la fereastra dormitorului. Fereasta dă în...

În ultimele săptămîni doamna Lettie căpătase o nouă manie : începuse să controleze casa din pod pînă în pivniță înainte de a merge la culcare, să caute pe după canapele, prin dulapuri, pe sub paturi. Și totuși, pocniturile și alte asemenea zgomote misterioase se întețeau parcă. Cercetările nocturne ale casei și grădinii durau trei sferturi de oră și o lăsau pe doamna Lettie într-o asemenea stare nervoasă, încît nu mai putea suporta istericalele cameristei. După prima săptămînă, Gwen de-

clarase că în casă se aflau stafii, că doamna Lettie era nebună și plecase.

Așa se explica de ce doamna Lettie nu avea chef nici răbdare să dea cu ochii de „cazurile de geriatrie“ din Maud Long Ward, unde era Miss Taylor.

— Presupun că ai anunțat poliția, spuse Miss Taylor. Dacă cineva vrea să pătrundă în casă, atunci poliția...

— Poliția îi acoperă pe Mortimer și complicii săi, explică doamna Lettie cu multă competență. Polițiștii sînt foarte uniți între ei. Eric e și el băgat în povestea asta. Toți sînt băgați.

— Poate că o internare temporară într-un sanatoriu ți-ar face bine. Enervarea asta te obosește prea tare.

— Nu darga mea, spuse doamna Lettie, nici nu mă gîndesc la sanatoriu atît timp cît sînt stăpînă pe facultățile mele mintale și mă țin picioarele. Deocamdată caut o menajeră. O femeie mai în vîrstă. S-au făcut atît de pretențioase, toate vor televizor în cameră. Aruncă o privire pacientelor strînse în fața televizorului. Ce cheltuială pentru țară ? Nefastă invenție !

— În cazul lor, invenția mi se pare binevenită. Au și ele o distracție.

— Taylor, n-am să mai pot veni aici. E prea deprimant.

— Pleacă în vacanță, lipsește un timp de acasă. Uită de telefoanele anonime.

— Pînă și detectivul particular pe care l-am angajat e înțeles cu Mortimer. Eric este...

Miss Taylor își tampona ochiul care o durea. Ar fi vrut să țină ochii închiși și aștepta cu nerăbdare clopotul care să anunțe sfîrșitul vizitelor.

— Mortimer... Mortimer... Eric... continuă doamna Lettie. Miss Taylor își pierdu răbdarea.

— Eu cred, spuse ea, că autorul telefoanelor anonime este chiar Moartea. Și nu prea văd ce poți face împotriva ei. Dacă dumneata vrei să uiți de ea, ei bine ea te obligă să n-o uiți. Iar dacă nu suporți semnalele ei, cel mai bun lucru este să pleci un timp din Londra.

— Ai început să bați cîmpii, Taylor, spuse doamna Lettie, iar eu nu mai pot face nimic pentru tine.

După ce ieși, ceru să vorbească cu sora șefă care răspundea de salon, prevenind-o că Miss Taylor se ramolise și că trebuia supravegheată.

După ce plecase din serviciul doamnei Lettie, Gwen povestise iubitului ei obiceiurile nebunei doamne, cum umbla ea noaptea prin casă căutînd hoții prin colțuri, prin dulapuri, sau prin grădină, controlînd tufișurile la lumina lanternei — încît nici nu era de mirare că-i slăbea vederea.

— Și nu mă lăsa să chem poliția, spunea Gwen. N-avea încredere în polițiști. De altfel nici n-ar fi luat-o în serios, ar fi rîs de ea. Da mie, vai Doamne, ce frică mi se făcea, pentru că, știi stăteam tot timpul cu urechile ciulite, într-una mi se părea că aud zgomote prin casă, că văd umbre mișcîndu-se prin întuneric și de cîte ori mă duceam să văd cine era, dădeam peste ea. Casa aia zău că-i plină de stafii. Înnebuneam dacă mai rămîneam acolo.

Iubitul lui Gwen, plăcîndu-i întîmplarea, o povestise prietenilor săi cu care lucra în curtea unui zidar.

— Cunosc o fată care s-a angajat la o cucoană în vîrstă, o contesă sau o doamnă nobilă din Hampstead... cum se lăsa noaptea cotrobăia prin casă din pod pînă în pivniță să caute hoți... nu voia să cheme poliția... Fata s-a săturat și a plecat săptămîna trecută...

— Există și d-ăștia cu cîte o doagă sărită, comentă unul dintre băieți. Mi-aduc aminte că în timpul războiului eram ordonanță la un colonel...

Așa se făcu că povestea lui Gwen ajunse la urechile unuia dintre lucrători — un tînăr care nu semăna cîtuși de puțin cu un criminal, dar care la rîndul său cunoștea un geamgiu. Acesta îi făgăduise două, trei lire pentru o asemenea informație, cu condiția să-i dea și o adresă.

— Unde spui că locuiește cucoana ? îl întrebă lucrătorul pe iubitul lui Gwen. Eu cunosc toate casele din Hampstead.

Iubitul lui Gwen răspunse :

— Pe una din străzile unde stau numai nobili, în Hackleton Rise. Fata spunea că locuința e izolată spre capătul străzii. Contesa face parte din ăia despre care s-a scris la ziare — ai citit ? — că primesc telefoane anonime. De curînd și-a desființat telefonul.

Lucrătorul transmise informația geamgiului care însă nu-i dădu banii pe loc.

— Trebuie să controlezi mai întîi. Să vorbesc cu asociatul meu.

Geamgiul nu se ocupa personal cu treburi din acestea, dar informațiile erau bine plătite. Cîteva zile mai tîrziu, asociatul se arătă satisfăcut și-i dădu peste zece lire, reproșîndu-i totuși că doamna respectivă n-ar fi fost contesă ; geamgiul renunță la

o mică parte din sumă în favoarea lucrătorului, atrăgîndu-i atenția că informația nu fusese tocmai exactă și sfătuindu-l să-și țină gura.

Acestea fură faptele în urma cărora casa doamnei Lettie deveni obiectul unei supravegheri minuțioase.

În ziua cînd o vizitase pe Miss Taylor pentru ultima oară, se întoarse în cartierul Hampstead cu taxiul, puțin după ora cinci. Opri la agenția personalului casnic ca să întrebe dacă îi găsiseră o menajeră convenabilă, mai în vîrstă, curată, cu referințe bune. Nu, nu-i găsiseră, dar cererea doamnei Lettie era în atenția lor. Dame Lettie făcu pe jos restul drumului.

Era prost dispusă, puse ceainicul la fiert și bău o ceașcă de ceai în bucătărie. Apoi porni spre birou și începu să-i scrie lui Eric. I se termină cerneala din stilou. Îl umplu și continuă scrisoarea :

> „...numai de dragul mamei tale care a fost internată la sanatoriu, și al tatălui tău care a făcut atîta pentru tine și a cărui sănătate se șubrezește văzînd cu ochii, te rog să scrii și să-ți explici îndelungata tăcere. Știu c-au existat neînțelegeri între tine și părinții tăi. Dar a venit vremea, acum cînd ei sînt bătrîni și neputincioși, ca tu să încerci să repari ce se mai poate. Nu mai departe de ieri tatăl tău mi-a spus că e gata să uite trecutul. De fapt el m-a rugat să-ți scriu."

Se opri din scris și privi pe fereastră. O mașină necunoscută oprise în fața casei vecine. Cineva care venise probabil să viziteze familia Dollinger, neștiind că erau plecați. I se făcu frig și se ridică să tragă perdeaua. În mașină ședea un om. Cînd trase perdeaua, acesta porni mașina. Ea se întoarse la birou și scrise mai departe :

> „Să nu-ți închipui că nu știu cu ce te ocupi la Londra și că încerci să mă sperii. Să nu-ți închipui că sînt cîtuși de puțin îngrijorată."

Șterse aceste două fraze. Nu asta voise să scrie. La început aceasta fusese intenția ei, dar își aminti că se răzgîndise și hotărîse să i se adreseze pe un ton de rugăminte. Cînd ai de a face cu un om ca Eric, trebuie uneori să recurgi la șiretenie. Luă o foaie curată de hîrtie și începu din nou, nu însă înainte de a arunca o privire peste umăr în direcția de unde s-ar fi putut auzi eventual un zgomot.

> „Numai de dragul mamei tale, internată într-un cămin de bătrîni și al bietului tău tată, slăbit și a cărui sănătate se șubrezește văzînd cu ochii, îți...

Isprăvi scrisoarea, scrise adresa pe plic, îl lipi, apoi o chemă pe Gwen ca să-l pună la cutie înainte de ora șase. Dar își aminti că Gwen o părăsise.

Dame Lettie lăsă scrisoarea pe masa din hol apoi făcu un efort și se apucă să-și pregătească cina, după care urmau știrile la radio. Mîncă o bucățică de pește rasol și spălă farfuria. Ascultă radioul pînă la nouă jumătate, îl închise și se duse în hol unde rămase cam cinci minute, cu urechile ciulite. Diferite zgomote veneau cînd dinspre bucătărie, cînd din dreapta dinspre sufragerie, cînd de sus.

Patruzeci și cinci de minute căută prin casă, apoi prin grădină. Închise și încuie ușa din față, apoi pe

cea din dos. Încuie apoi pe rînd fiecare încăpere și luă cheile. În sfîrșit urcă spre camera de dormit, oprindu-se pe fiecare treaptă ca să-și tragă suflarea și să asculte. Fără îndoială că cineva se ascunsese sus în pod.

Intră și încuie ușa dormitorului, apoi puse un scaun cu speteaza sub clanță. Fără îndoială că cineva se ascunsese jos în grădină. Mîine va trebui să-l vadă numaidecît pe membrul acela din Parlament. Nu-i răspunsese la scrisoarea pe care i-o trimisese luni, ba nu, parcă marți. În orice caz avusese destul timp ca să-i răspundă. Corupția poliției era o problemă gravă. Vor fi nevoiți s-o pună în discuție în Cameră. Cetățeanul are dreptul să fie apărat. Întinse mîna să se asigure că bastonul cel gros, în care se sprijinea uneori cînd mergea, era lîngă pat. În sfîrșit adormi. Se trezi deodată auzind un zgomot, uluită de faptul că de rîndul acesta zgomotul fusese real.

Aprinse lumina. Era ora două și cinci minute. Un om stătea aplecat peste toaleta ei, care avea sertarele trase și răvășite. Omul se întoarse ca s-o privească. Ușa dormitorului era deschisă. Dincolo era lumină și auzi pași. Scoase un țipăt, apucă bastonul și fu gata să se scoale din pat cînd o voce din camera de alături spuse :

— Ajunge. Hai să plecăm !

Omul de lîngă toaletă avu o clipă de îndoială apoi, dintr-o mișcare, fu lîngă patul lui Lettie. Ea deschise gura și-și holbă ochii căprui pătați cu galben. Omul smulse bastonul din mîna bătrînei și o lovi cu mînerul în cap, pînă o omorî. Dame Lettie se afla în cel de-al optzeci și unulea an al vieții.

CAPITOLUL 14

TRECURĂ patru zile înainte ca lăptarul să anunțe că în fața ușii doamnei Lettie se adunaseră neatinse patru sticle de lapte ; poliția intră în casă și găsi trupul neînsuflețit jumătate în pat, jumătate răsturnat peste marginea patului.

În acest răstimp, tăcerea lui Lettie nu-l neliniștise pe Godfrey. De cînd renunțase la telefon, Lettie dădea destul de rar cîte un semn de viață. În orice caz, în dimineața aceea, avusese el alte probleme la care să se gîndească. Alec Warner trecuse pe la el și, vorbind în numele lui Taylor, îi făcuse destăinuirile acelea atît de neașteptate, de neobrăzate, de tulburătoare și totodată dătătoare de viață. Bineînțeles că-l dăduse pe Warner pe ușă afară. Alec se așteptase și dispăruse cu îndemînare, înainte ca Godfrey să termine de rostit cuvintele : „ieși afară !", întocmai ca un actor care-și repetase temeinic rolul. Totuși lăsase pe masă o bucățică de hîrtie pe care însemnase niște date și numele unor localități. Godfrey studiase documentul, simțindu-se sănătos cum nu mai fusese de luni de zile. Pînă să hotărască ce avea de făcut, ieșise, și-și cumpărase o sticlă de whisky. Degustînd băutura, îl urîse pe Alec dar îi fusese și recunoscător, asociindu-l în minte cu senzația de eliberare pe care o încerci. Mai băuse un pahar de whisky rînjind în sinea lui la amintirea lui Guy Leet îndoit peste cele două cîrje ale sale. Urît bărbat ; totdeauna fusese urît, nemernicul !

Guy Leet ședea în odaia lui de la Old Stable, Stedrost, comitatul Surrey, și își scria de zor memo-

riile ; o revistă literară i le publica lunar pe măsură ce le scria. Pentru Guy, efortul intelectual nu era mare, în schimb cel fizic, uriaş. Mişca degetele anevoie, chircite în jurul rezervorului cu cerneală al tocului. Degetele lui — dacă aşa se puteau numi membrele acestea răsucite şi noduroase — ar mai fi fost în stare poate să-l slujească încă un an. Le arunca din cînd în cînd cîte o privire mustrătoare — încă un an, cu condiţia ca iarna următoare să nu fie prea grea. „Ce primitivă devine viaţa omului la bătrîneţe, îşi zise Guy Leet, oricît ai trăi de confortabil, eşti mai vulnerabil la manifestările naturii, decît oricare tînăr explorator, la pol. Cît de simplu acţionează legile materiei asupra unui corp bătrîn, împiedicîndu-l să săvîrşească ceea ce îi porunceşte creierul. Guy suferea de o tulburare în corelaţia mişcărilor încheieturilor de la picioare şi, de cîte ori păşea, lăsîndu-şi greutatea pe un picior, acesta se îndoia din genunchi peste celălalt. Dar cu toate că repeta într-una „legea gravităţii, dracul s-o ia !" — era aproape tot timpul bine dispus. Suferea şi de un reumatism muşchiular al gîtului, din pricina căruia ţinea capul înainte şi plecat într-o parte. Dar îşi adaptase ochii şi trupul la aceste neajunsuri, privind pieziş realitatea înconjurătoare şi umblînd sprijinit de valetul său, sau de cele două cîrje, sau cu maşina. Avea în slujba lui un irlandez trecut de patruzeci de ani, neînsurat, credincios, care mergea în vîrful picioarelor şi vorbea în şoaptă, şi la care el ţinea foarte mult, chemîndu-l, cînd era de faţă Tony, iar în spate „Hristos cel tăcut".

Tony intră în odaie aducîndu-i cafeaua şi corespondenţa, care sosea totdeauna cu întîrziere. Puse

două plicuri pe masă, şi-i aşeză cafeaua în faţă. Îşi netezi cu mîna pantalonii, se foi şi zîmbi. Se ruga într-una pentru Guy, cu toate că acesta îi spusese :

— Cu cît te rogi mai mult pentru mine, Tony, cu atît îmi vine să păcătuiesc mai mult. Sau aş păcătui dacă m-ar ţine curelele.

Deschise plicul cel voluminos. Înăuntru se afla corectura fragmentului din memorii, ce urma să fie publicat.

— Tony, spuse el, vezi tu dacă mai sînt greşeli.

— Doar ştiţi că nu pot citi fără ochelari.

— Asta-i o figură de stil, Tony.

Căci Tony nu prea se pricepea la citit ; atunci cînd era absolută nevoie, se descurca urmărind cu degetul fiecare cuvînt.

— Da domnule, păcat ! Tony dispăru.

Guy deschise celalt plic şi zîmbi cu un zîmbet ce ar fi părut sinistru oricui nu ştia că rînjea astfel tot din pricina gîtului înţepenit. Scrisoarea era din partea lui Alec Warner :

„Dragă Guy,

Îmi pare rău, dar i-am trimis lui Percy Mannering ultimul fragment din memoriile tale. Tot i-ar fi căzut în mînă. Mă tem că referirile tale la Dowson l-au cam indispus. Răspunzîndu-mi ca să-mi mulţumească pentru articol, îmi scrie că are de gînd să-ţi facă o vizită, fără îndoială ca să discute cu tine. Sper că n-are să fie prea insuportabil şi că tu ai să fii îngăduitor.

Dragul meu sînt convins că vei accepta să-mi îndeplineşti rugămintea şi să-i iei pulsul şi temperatura cînd crezi tu că se poate, după ce încheiaţi disputa voastră literară. Sigur că ar fi preferabil să i le iei în timpul discuţiei, dar nu cred că va fi

posibil. Îţi voi fi recunoscător pentru orice alte observaţii privind culoarea feţei, vorbirea (coerenţa etc.) şi în general comportarea lui.

Mannering va veni la tine mîine — adică în ziua cînd sper să primeşti scrisoarea, pe la ora trei după masă. I-am procurat informaţiile necesare, privind orariul trenurilor şi călătoria.

Dragul meu, rămîn al tău îndatorat

Alec Warner.

Guy băgă scrisoarea înapoi în plic. Telefonă la Sanatoriul unde se internase Charmian şi întrebă dacă-i putea face o vizită după-amiază ; după ce sora se duse să întrebe, primi un răspuns afirmativ. Îi spuse apoi lui Tony să-i pregătească maşina pentru ora trei şi un sfert.

Voise în orice caz să meargă s-o vadă pe Charmian. Iar vremea era frumoasă, deşi din cînd în cînd apăreau nori pe cer. Nu era supărat pe Alec Warner ; individul se născuse anume pentru a face încurcături celor din jur. De fapt, asta era farmecul lui. Îi părea rău de bietul Percy, care avea să se deplaseze degeaba.

La trei şi un sfert, cînd plecă, lăsă pe uşă un bilet : „Absent pentru cîteva zile." Nu prea suna veridic, dar Percy trebuia să se mulţumească cu informaţia asta.

— E o minciună, comentă Tony urcîndu-se la volan alături de stăpînul său.

Charmian se simţea bine în odaia ei cea nouă. Era spaţioasă iar mobila era îmbrăcată într-un creton vesel. Îi amintea de camera directoarei ei de la

şcoală, din vremea cînd toate zilele erau însorite şi toţi oamenii pe care îi cunoştea ţineau unii la alţii. Pînă la vîrsta de optsprezece ani nu-şi dăduse seama că nu chiar toţi oamenii se iubesc între ei ; ceilalţi n-o puteau înţelege :

— Bine, Charmian, dar n-ai întîlnit pizmă şi ură niciodată pînă la optsprezece ani ?

— De-abia retrospectiv, răspundea ea, am descoperit discordia dintre oameni. Pe vremea aceea totul mi se părea în desăvîrşită armonie. Eu credeam că fiecare îşi iubeşte aproapele.

Unii spuneau că înfrumuseţa trecutul, privindu-l prin aburul trandafiriu al nostalgiei. Dar ea îşi aducea limpede aminte cît fusese de uluită cînd, într-o împrejurare lipsită de importanţă, descoperise latura nemernică a firii omeneşti ; soră-sa spusese ceva urît pe socoteala ei, şi de-abia atunci pricepuse Charmian sensul adevărat al unor cuvinte ca „păcat" şi „calomnie", vorbe pe care de altfel le cunoştea de mult.

Fereastra odăii dădea spre o pajişte în mijlocul căreia creştea un ulm înalt. Putea sta la fereastră şi privi cum se plimbau celelalte paciente, care puteau prea bine fi colegele ei de şcoală de pe vremuri, alergînd de ici colo în timpul recreaţiei. Ea însăşi putea fi cea de odinioară, luîndu-şi ceaiul în camera directoarei, lîngă fereastră.

— Aici — îi spuse ea lui Guy după ce acesta străbătu cu greu distanţa de la uşă la pat — totul are un aer de prospeţime şi de nevinovăţie. Mă simt de parcă m-aş fi spălat de Păcatul Originar !

— Şi atunci cum de nu te plictiseşti, draga mea ? întrebă Guy.

— Nu-i decît o iluzie.

O soră tînără aduse ceaiul și-l așeză pe o măsuță între ei. Guy îi făcu cu ochiul. Sora îi făcu și ea cu ochiul și ieși.

— Fii cuviincios, Guy.

— Spune-mi cum te-ai îndurat să-l părăsești pe Godfrey ?

— Vai, săracul, era foarte deprimat. Îl tulbură peste măsură telefoanele acelea anonime — arătă cu mîna spre aparatul alb din apropiere. În mintea ei, imaginea tînărului politicos care-i transmise mesajul se confunda cu un telefon alb. Acasă fusese negru ; aici era alb. Pe tine nu te tulbură ?

— Pe mine ? Cîtuși de puțin. Pe mine gluma nu mă supără.

— Pe Godfrey îl dă peste cap. E ciudat cît de diferit reacționează oamenii în fața aceleiași întîmplări.

— Eu, cînd mă sună, îi spun să se ducă la dracu', o informă Guy.

— Godfrey se simte jignit. Și pe urmă nici menajera noastră nu e tocmai ceea ce trebuie. Și ea îi face probleme. Godfrey are o mulțime de griji. S-a schimbat mult în ultima vreme, Guy. Se șubrezește.

— Nu i-a priit retipărirea romanelor tale, Charmian.

— Guy, știi că nu-mi place să bîrfesc pe seama lui Godfrey. Dar, între noi fie vorba, a devenit cam gelos. La vîrsta lui ai zice că un om nu mai are asemenea porniri. Ei bine, nu-i adevărat. A repezit îngrozitor pe un critic tînăr care venise să mă vadă.

— Bărbatul tău nu te-a înțeles niciodată. Îmi dau seama că ai păstrat totuși un sentiment de vinovăție față de el.

— Vinovăție ? Nicidecum, Guy. Nu ți-am spus că aici mă simt pură ?

— Uneori, sentimentul de vinovăție capătă o nuanță justițiară și crede-mă că n-ai nici un motiv să te judeci în raport cu Godfrey.

— Am întrevederi zilnice cu un preot, urmă ea, și dacă am nevoie de sfaturi privind conștiința, i le cer lui, dragă Guy.

— Ai dreptate, ai dreptate. Guy își puse mîna noduroasă în poala ei ; îi era teamă că uitase cum să se poarte cu femeile.

— Și-apoi, reluă Charmian, știi că l-a îndepărtat și pe Eric. E vina lui Godfrey, Guy. Nu-mi place să vorbesc despre asta, și recunosc că Eric ne-a dezamăgit, dar ce să fac ? Nu-i pot ierta lui Godfrey că...

— Eric, are cincizeci și cinci de ani.

— Cincizeci și șapte, rectifică Charmian. Împlinește luna viitoare.

— Cincizeci și șapte, repetă Guy. Ei bine, a avut destul timp ca să devină pe deplin responsabil.

— Eric nu-i capabil de așa ceva, suspină Charmian. La un moment dat, eram sigură că putea deveni pictor. Niciodată n-am avut încredere în calitățile lui de scriitor, pe cîtă vreme în pictură avea talent. Cel puțin așa mi se părea mie. Dar Godfrey e atît de meschin cînd e vorba de bani și nu i-a...

— După cîte ţin eu minte, de-abia după ce a trecut Eric de patruzeci şi cinci de ani a încetat Godfrey să-i dea bani.

— Pe urmă şi Lettie, atîta l-a frecat cu testamentul ei. Mereu îi promitea cîte în lună şi în stele, şi apoi se răzgîndea. Nu înţeleg de ce nu încearcă să facă ceva pentru Eric, acum cît mai e în viaţă.

— Crezi că banii l-ar ajuta pe Eric să se schimbe, l-ar îndupleca ?

— Nu, nu cred. Ani de zile i-am trimis bani în secret prin Mrs. Anthony, femeia care ne face gospodăria. Dar resentimentele lui au rămas intacte. Bineînţeles că nici cărţile mele nu-i plac.

— Sînt cărţi frumoase, aprecie Guy.

— Eric nu-i de acord cu stilul. Mă tem că Godfrey n-a avut destul tact cu Eric, ăsta-i motivul...

— Foarte frumoase, repetă Guy. Am recitit *Al şaptelea copil.* M-am îndrăgostit de pasajul acela în care Edna, îmbrăcată într-o pelerină de ploaie, stă în vîrful stîncii pe malul Hebridelor, spuma valurilor îi udă faţa iar vîntul îi răscoleşte părul. Apoi întoarce capul şi-l descoperă pe Karl alături. Aşa sînt toţi îndrăgostiţii tăi, Charmian. N-au nevoie să se cunoască. Se privesc o clipă şi ştiu totul unul despre celălalt.

— Iată, spuse Charmian, una dintre trăsăturile pe care nu le suportă Eric.

— Eric este un realist. E lipsit de înţelegerea epocii şi de generozitate.

— Vai, dragul meu Guy, oare crezi că tinerii din ziua de azi citesc romanele mele din generozitate ?

Nu confunda generozitatea cu indulgenţa şi cu amabilitatea. Generozitatea înalţă gîndirea şi deschide ochii minţii. Redescoperirea unei opere de artă, după un timp de uitare, implică totdeauna un grăunte de generozitate din partea celui care o readuce în atenţia publicului. Dar, repet, că fără o înţelegere a epocii nimeni nu poate aprecia cu adevărat cărţile tale.

— Eric e lipsit de generozitate.

— Poate şi pentru că a îmbătrînit. Tinerii sînt cu mult mai agreabili.

Ea nu-l mai asculta.

— Seamănă în atîtea privinţe cu Godfrey. Nu pot uita cît de des am fost nevoită să închid ochii ca să nu văd atîtea lucruri : batistele lui pătate cu roşu de buze...

— Încetează să te mai simţi vinovată faţă de Godfrey.

Se aşteptase la o întrevedere mai veselă. Charmian nu avea obiceiul să se plîngă. Îi părea rău că adusese vorba de Godfrey. Cuvintele ei îl deprimau. Semănau cu zahărul presărat pe podea : oricît mături, tot îl simţi sub tălpi.

— Fiindcă am amintit de romanele tale, continuă Guy. Acţiunea lor e admirabil construită. De pildă în *Al şaptelea copil,* deşi cititorul îşi dă seama de la început că Edna nu se va mărita cu Gridsworthy, ai creat o tensiune între Anthony Garland şi colonelul Yeoville, şi pînă în clipa în care relaţia lor cu Gabrielle se descoperă, există toate argumentele ca Edna să-l ia pe unul din ei de bărbat. De-o lungul întregului roman se simte că Edna are un fel de viaţă lăuntrică nebănuită, mai ales în mo-

mentul acela cînd e singură în grădina din Neuflette și dă peste Karl și Gabrielle. Apoi ești convins că se va mărita totuși cu Gridsworthy, doar pentru bunătatea lui. Și, pînă la ultima pagină, tot nu știi care sînt adevăratele sentimente ale lui Karl. Sau, mai bine zis, tu știi dar te întrebi, „el știe ?“ Mărturisesc că deși nu uitasem romanul, cînd l-am recitit am resimțit aceeași mare bucurie că Edna nu se aruncă de pe stîncă în prăpastie. Suspensul, acțiunea, sînt admirabile, ce să mai vorbim de stil, de atmosferă...

— Totuși, spuse Charmian zîmbind spre cerul albastru, la fiecare roman m-am împotmolit la mijloc, fără să știu cum am s-o scot la capăt.

Guy gîndi : Acum Charmian, draga de ea, are să spună : „La un moment dat personajele căpătau parcă o viață proprie.“

— La un moment dat, spuse Charmian, personajele căpătau parcă ele autoritate asupra scrisului. meu. Dar înainte de asta mă înpotmoleam regulat. Mi-aduc aminte că-mi repetam mereu :

Ce ițe încurcate împletim
Doar ca pe alții să-i mințim.

Pentru că arta de a scrie se aseamănă foarte mult cu minciuna.

— Dar în viață, în viață este oare minciuna o artă ?

— În viață, răspunse ea, lucrurile stau altfel. Acolo le orînduiește Dumnezeu. Cînd mă gîndesc la propria mea viață... la Godfrey...

Guy regreta că adusese vorba despre viață, ar fi preferat să continue discuția asupra romanelor

ei. Era limpede că pe Charmian o deprima gîndul la Godfrey.

— Godfrey încă n-a venit să mă vadă. Mi-a promis că vine săptămîna viitoare. Dacă o să fie în stare. Nu se simte deloc bine. Vezi tu Guy, Godfrey este propriul său dușman. El...

„Ce banali și plicticoși devin pînă și oamenii cei mai interesanți cînd îi cuprinde sentimentul vinovăției !“

Plecă la ora cinci, Charmian privea pe fereastră și îl văzu urcînd în mașină. Îi era ciudă că fusese atît de preocupată de Godfrey. Niciodată pe Guy nu-l interesează problemele ei gospodărești. Ce tovarăș plăcut și amuzant era ! În urma lui, odaia cu creton înflorat rămăsese goală.

Guy îi făcu cu mîna de la fereastra mașinii ; un gest trudit și țeapăn. De abia atunci observă Charmian că, în timp ce Guy se urcase în mașina lui, o alta oprise în fața intrării. Charmian o cercetă cu ochii avînd impresia că semăna cu mașina lui Godfrey. Chiar a lui era ; îi văzu silueta strîmbă cînd coborî din mașină. Crezu că venise ca să scape de Mrs. Pettigrew. Ce bine ar fi dacă s-ar hotărî să se mute într-un hotel mic și liniștit ! Dar, văzîndu-l pășind pe alee, Charmian îi găsi mina neașteptat de bună. În schimb, ea se simțea obosită.

În drum spre casă, Guy Leet se întreba în sinea lui dacă profita cu adevărat sau nu de senzația de liniște și de eliberare ce vine o dată cu bătrînețea. Ieri fusese un om bătrîn și senin. Azi se simțea mai tînăr, dar își pierduse seninătatea. În fond, dacă luai viața clipă de clipă, era destul de greu

de stabilit ce anume însemna pentru tine propria ta bătrînețe ? În general, continuă el raționamentul, pentru el însemnase și liniște și eliberare, dar nu în sensul în care își închipuise. Poate că multe lucruri nu-l mai impresionau și tulburau pentru că obosea atît de repede. Îl uimea energia lui Charmian care avea cu zece ani mai mult ca el. Se imagina pe sine un bătrînel simpatic. Avusese norocul să dispună de mijloacele materiale necesare existenței, iar acum, după validarea testamentului Lisei, avea să-și poată petrece iarna într-o țară cu climă caldă. Merita cu vîrf și îndesat banii Lisei. Și nu-i purta pică lui Charmian pentru ingratitudinea ei. Nu mulți bărbați s-ar fi însurat cu Lisa doar ca s-o facă să nu vorbească pe socoteala lui Charmian. Nu mulți bărbați ar fi suportat taina unei asemenea căsnicii, a unei asemenea legături legalizate, fără de care plăcerile senzuale și perverse ale Lisei n-ar fi satisfăcut-o pe deplin. „Dragul meu, îi spusese Lisa cu vocea ei răgușită, trebuie să fiu măritată, soțul nu mă interesează, nu vreau să-l am lîngă mine. Dar am nevoie să știu că sînt măritată, altfel nu mă pot bucura de plăcerile vieții."

Ca niște proști, purtaseră și în scris discuții asupra acestui subiect ; scrisorile i-ar fi putut da peste cap toată povestea cu moștenirea. Nu credea că Tempest ar fi putut cîștiga procesul, dar situația ar fi fost neplăcută. Din fericire, temerile lui nu se adeveriseră. Lui îi reveneau banii Lisei și îi merita cu vîrf și îndesat. Împlinise condițiile Lisei și răscumpărase liniștea lui Charmian.

Nici acum nu știa dacă Charmian îi fusese vreodată recunoscătoare. Totuși o adora pe Charmian. Era o femeie minunată ; o admirase întotdeauna chiar cu un an în urmă cînd mintea ei o luase razna. Ce păcat că acum cînd își revenise, se frămînta atîta din pricina lui Godfrey. Dar o adora pe Charmian pentru farmecul ei de odinioară și chiar pentru cel din prezent. Iar banii Lisei, îi merita cu vîrf și îndesat. Iarna la Trinidad, sau poate la Barbados trebuie să fie foarte agreabilă. Va scrie să ceară informații.

Cînd ajunse la Old Stable, Percy Mannering se ivi dinspre grădină, și se apropie de mașină, fîlfîind o revistă, spre ușa casei pe care era biletul prins de Guy.

— Aha ! Absent cîteva zile ! răcni Percy.

— Tocmai m-am întors, spuse Guy. Mă ajută Tony să mă dau jos și intrăm în casă să bem ceva. Nu mai striga că sperii florile de pe cîmp.

— Absent cîteva zile ! Cine crezi că te crede ? răcni Percy.

Tony înconjură mașina cu pași mărunți și-l scoase pe Guy.

— Am stat și te-am așteptat, răcni Percy.

În timp ce era ajutat să se ridice, Guy încercă să-și amintească ce anume scrisese despre Dowson în ultimele fragmente ale memoriilor, ca să-și dea seama de ce era Percy atît de furios. Dar nu trecu nici o clipă după ce pășiră pragul casei și Percy îi spulberă nelămurirea :

— Ai citat din poemul Cynara :

„O, Cynara ! eu credincios ți-am fost în felul meu !" apoi ai comentat : „Da, așa era Dowson :

şi atît de consecvent a rămas firii sale, încît a murit în braţele unei femei care era soţia celui mai bun prieten." Aşa ai scris, nu ?

— Dacă spui tu, încuviinţă Guy cufundîndu-se în fotoliu, aşa oi fi scris.

— Deşi ştii la fel de bine ca mine, răcni Percy, că Sherard l-a cules pe Dowson din cîrciumi şi l-a luat acasă să-l îngrijească şi să-l hrănească. Şi că într-adevăr Dowson a murit în braţele doamnei Sherard, dar pentru că bietul tuberculos se zbătea în spasme, iar ea încerca să-i aline suferinţa. Ştii asta la fel de bine ca şi mine. Dar, nemernic cum eşti, scrii lăsînd să se înţeleagă că el şi cu ea...

— Ce vrei să fac ? Sînt un bătrîn critic literar fără sensibilitate, recunoscu Guy.

Percy bătu cu pumnul în masă.

— Critic literar ? ! ? Eşti o bestie fără seamăn !

— Un bătrîn gazetar fără sensibilitate, repetă Guy.

— O scorpie fără inimă, asta eşti ! Şi total lipsit de generozitate.

— Nu ştiu ce-i aia generozitate. În privinţa scorpiilor, nu sînt informat dacă au sau n-au inimă. Cît despre versurile lui Dowson nu dau doi bani pe ele.

— Eşti un escroc şi un ticălos ! L-ai defăimat ! Ceea ce ai scris tu, n-are nici în clin nici în mînecă cu versurile lui.

— Ceea ce am scris este exact ceea ce, după părerea mea, putea prea bine să fie adevărat.

— Te ţii de glume ieftine ! De dragul unei glume eşti în stare să spui orice...

— Recunosc că a costat ieftin. Fragmentele publicate au fost foarte prost plătite.

Percy se repezi la una din cîrjele proptite de scaun. Guy apucă cealaltă cîrjă ridicîndu-şi faţa lui de şcolar bătrîn spre Percy şi chemîndu-l pe Tony.

— Ai să publici o dezminţire, strigă Percy Mannering privindu-l furios ca un lup, sau am să-ţi crăp capul ăsta găunos !

Guy nimeri cu cîrja sa în cîrja ţinută de Percy şi izbuti aproape s-o smulgă din mîna tremurîndă a bătrînului. Percy îşi strînse cîrja cu amîndouă mîinile şi dădu în cîrja lui Guy, care căzu pe jos tocmai cînd Tony intra pe uşă cu tava.

— Doamne Isuse Hristoase ! exclamă Tony punînd tava pe masă.

— Tony, eşti te rog bun să iei cîrja mea din mîna domnului Mannering ?

Percy Mannering arătă fioros doi dinţi verzui şi-şi strînse mai straşnic arma, hotărît să lovească în oricine.

Tony lunecă prudent pe lîngă pereţi pînă ce biroul lui Guy formă o pavăză între el şi Percy. Aplecă puţin capul, ridică ochii şi-i privi pe cei doi pe sub sprîncenele spălăcite, ca un taur gata de atac ; numai că n-avea nimic de taur.

— Luaţi seama ce faceţi, îi avertiză el.

Percy descleştă de pe băţ una din mîini şi apucă ziarul fluturîndu-l spre Tony.

— Stăpînul dumitale, declară el, a spus o minciună infamă pe socoteala unui prieten de-al meu mort.

— Tot ce-i posibil, spuse Tony, strîngînd în pumni marginile biroului.

— Te rog, Tony, pune o foaie de hîrtie pe birou, îi ceru Guy. Domnul Mannering vrea să adreseze

o scrisoare de protest redactorului şef al ziarului pe care-l ţine în mînă.

Poetul zîmbi sinistru. Din fericire, sună telefonul care se afla pe birou, lîngă Guy.

— Vino şi răspunde la telefon, îi invită Guy pe Tony.

Dar Tony nu-l pierdea din ochi pe Percy Mannering, care nu renunţase la cîrjă.

Telefonul mai sună o dată.

— Dacă ridicaţi receptorul, eu voi pregăti hîrtia aşa cum mi-aţi cerut, spuse Tony, căci nimeni nu poate săvîrşi două acţiuni deodată ; trase un sertar şi scoase o coală albă.

— Aa, tu erai ! spuse Guy. Bine, fiule, dar pentru moment sînt ocupat. E la mine un prieten, poet de meserie şi ne pregăteam să bem ceva.

Vocea subţire de copil continuă :

— Cine-i cu dumneavoastră ? Domnul Percy Mannering ?

— Da, spuse Guy.

— Aş vrea să vorbesc cu el.

— E pentru tine, spuse Guy oferind receptorul lui Percy.

— Pentru mine ? Cine-i ?

— Pentru tine, repetă Guy ; după voce, cred că-i un elev de şcoală.

Percy se răsti în telefon :

— Alo, cine-i, cine vorbeşte ?

— Nu uita că vei muri, rosti în receptor o voce de bărbat, nicidecum de şcolar.

— La aparat Mannering. Percy Mannering !

— Chiar pe el îl căutam, spuse misteriosul interlocutor închizînd telefonul.

Percy cercetă încăperea cu privirea rătăcită.

— Asta-i ăla cu telefoanele anonime despre care se vorbeşte, spuse el.

— Dă-ne să bem, Tony, ceru Guy.

— Deci ăsta-i individul, mugi Percy aruncînd flăcări pe ochi, cutremurat parcă de un freamăt interior.

— Drăguţ băiat, zău. Extenuat probabil de învăţătură. Poliţia o să pună mîna pe el.

— N-avea voce de băiat, protestă Percy ducînd paharul la gură şi golindu-l dintr-o sorbitură — era un bărbat în puterea vîrstei — avea o voce plină de nobleţe, ca a poetului Yeats.

— Umple paharul domnului Mannering, Tony. Domnul Mannering rămîne la cină.

Percy luă paharul, puse cîrja jos şi se trînti într-un fotoliu.

— Ce întîmplare ! exclamă el.

— Un mesaj al nemuririi, comentă Guy.

Percy privi spre Guy, arătînd telefonul :

— Ai vreun amestec în povestea asta ?

— Nu, răspunse Guy.

— Nu. Bătrînul scurse paharul, se uită la ceas şi se sculă în picioare. Am să pierd trenul !

— Rămîi peste noapte. Dormi la mine !

Percy măsură cu paşi nesiguri odaia. Ridică ziarul şi spuse :

— Uite...

— Ai o foaie de hîrtie pregătită pe birou. Aşază-te şi scrie scrisoarea către redactorul şef, îi propuse Guy.

— Bine ; o scriu mîine.

— E un vers în *Childe Harold*, urmă Guy, despre care mi-ar place să discutăm. E...

— Nimeni în decursul ultimilor cinci decenii, declară Percy, nu a înțeles *Childe Harold*. Cheia se află în ultimele două cînturi, cu ele trebuie să începi. Ăsta-i secretul operei. Episoadele...

Tony băgă capul pe ușă :

— M-ați chemat ?

— Nu, da' fiindcă tot ai venit, pregătește camera pentru domnul Mannering care rămîne la noi peste noapte.

Percy rămase peste noapte și a doua zi de dimineață scrise scrisoarea către redactorul șef. Rămase trei săptămîni, în timpul cărora scrise un sonet în stil shakespearean intitulat *Memento mori* ; ultimul vers suna astfel :

Un strigăt din străfunduri se-auzi :
Nu uita omule, că vei muri !

Cea de-a doua versiune suna astfel :

Și glasu-acela tainic îmi șopti
Mereu să-ți amintești că vei muri !

Iar cea de-a treia :

Din sutele de voci, doar una grăi :
Ești pieritor, o ! nu uita că vei muri !

dar mai urmară multe alte versiuni.

Eric Colston și Mrs. Pettigrew îl așteptau pe Godfrey.

— S-a petrecut ceva ciudat cu bătrînul azi, spuse Mrs. Pettigrew. Cred că are legătură cu vizita pe care i-a făcut-o de dimineață Alec Warner.

N-a stat prea mult. Eu m-am dus peste drum să cumpăr țigări, și cînd m-am întors, Warner era în prag. L-am întrebat dacă voia să-l vadă pe Godfrey. Mi-a răspuns : „L-am și văzut, mulțumesc." Aflu eu, n-avea grijă, las' pe mine. Cînd am intrat, Godfrey mi-a rînjit, apoi a plecat și el. Era prea tîrziu cînd m-am gîndit să pornesc pe urmele lui. Nu s-a întors la prînz. Da' lasă că aflu eu ce s-a petrecut.

— A semnat testamentul ? întrebă Eric.

— Nu, l-au întîrziat avocații.

Eric completă în sinea lui : „Bine-au făcut". După ce primise scrisoarea Olivei, se urcase în primul tren. Odată ajuns la Londra, primul gînd fusese să meargă la avocat. Al doilea, să ia legătura cu Mrs. Pettigrew.

Mrs. Pettigrew umplu paharul lui Eric. Privirea-i căzut pe mîinile lui mici, pe care le observase mai devreme, și din nou intră în panică.

Eric era un bărbat îndesat, aducînd la înfățișare cu mama lui ; dar trăsăturile ei feminine nu-l avantajau. Era lat în șolduri, avea capul mare, ochii îndepărtați, ca Charmian, aceeași bărbie ascuțită și același nas mic și frumos tăiat. Gura era mare ca a doamnei Lettie, al cărei trup neînsuflețit avea să fie descoperit ceva mai tîrziu, în aceeași seară.

Dar, își spuse Mrs. Pettigrew, avea ea destulă experiență cu bărbați de felul lui Eric. Nu că ar mai fi întîlnit vreodată unul întocmai ca el. Dar categoria din care făcea parte nu-i era necunoscută ; își dădea seama că nu era normal, căci, deși dorea

din toată inima să pună mîna pe bani, era dispus să renunțe la o bună parte din ei, în schimbul unor satisfacții de cu totul alt ordin, intense și perverse. Mai întîlnise ea în viață oameni în stare să renunțe la bani, pentru o situație socială, de pildă.

Din acest punct de vedere se simțea sigură, știa cu cine avea de a face. Își zicea că nu era de mirare ca un asemenea om să sacrifice orice ca să se răzbune. Și totuși, putea oare avea încredere în el ?

— Procedez astfel din motive morale, încercase el s-o convingă. Cred, sînt pe deplin încredințat, că în felul acesta îi dau bătrînului o lecție. Îl învăț eu minte !

Dar vai ! Eric fusese sortit să fie un ratat. Se uită la mîinile lui micuțe, la trăsăturile feminine, la ochii lui îndepărtați, ca ai lui Charmian, și se întrebă dacă nu comite o imprudență aliindu-se cu el.

Eric era într-adevăr sortit ratării. Din scrisoarea Olivei aflase că „o oarecare Mrs. Pettigrew" îl șantaja pe tatăl său, obligîndu-l să-i lase moștenire o mare parte din avere. Eric acționase pe dată, fără să stea pe gînduri. Nici chiar în timpul călătoriei cu trenul nu se gîndise ; i se perindaseră prin minte tot felul de viziuni agreabile : rușinea lui Godfrey ; șicane la adresa lui Charmian ; eventuala comoară de bunătate ascunsă sub înfățișarea dură a lui Mrs. Pettigrew ; fiorul plăcut de a putea demasca pe fiecare în fața celorlalți, dacă bineînțeles va fi nevoie, și fiorul plăcut de a pune imediat mîna pe suficient de mulți bani pentru a se putea

duce la mătușa Lettie să-i spună deschis ce crede despre ea.

Nu că ar fi știut exact ce crede despre ea. Păstrase în minte o veche axiomă din tinerețe, anume că toată familia se purtase foarte prost cu dînsul. Toată lumea, inclusiv membrii familiei, căzuseră de acord asupra acestui fapt încă de pe vremea cînd Eric avea între douăzeci și doi și douăzeci și opt de ani, iar secolul avea între douăzeci și trei și douăzeci și nouă. Nu fusese receptiv la nici una din părerile familiei cu excepția acesteia : „Nu ne-am purtat deloc bine cu Eric. Cum și de ce oare ? Bietul Eric, la început l-a răsfățat Charmian prea mult. Charmian n-a fost niciodată o adevărată mamă pentru el. Godfrey a fost prea ocupat și n-a avut grijă de băiat. Godfrey a fost prea indulgent, prea sever, prea meschin, i-a dat prea mulți bani !" Cu vremea, bătrînii socotiseră aceste reproșuri perimate și nu le mai repetaseră, dar în mintea lui Eric ele se întipăriseră ca un crez. Lettie îl luase în cîteva rînduri cu ea, oferindu-i vacanțe plicticoase. El îi furase niște lucruri iar vina căzuse pe personalul hotelului. Încercase să-i dezvolte interesul de a vizita închisorile. Eric se apucase să facă contrabandă cu țigări la școala din Wormwood Scrubs, unde învăța. „Sărmanul Eric, n-ar fi trebuit dat la școala aceea — spuneau rudele. Cum să-și treacă examenele ? Charmian e de vină... Lettie e de vină... Godfrey n-a avut niciodată grijă..." Se înscrisese la o școală de pictură și fusese prins furînd șase tuburi de vopsele. Îl trimiseseră la psihanalist, întîi la un discipol al lui Freud, apoi la un discipol al lui Adler. Între

timp, cura acestora îi priise într-atît, încît lăsase însărcinată pe una din fetele din casă. Charmian trecuse la catolicism : „Eric are să se îndrepte cu vîrsta, spusese ea. Bunicul meu a fost la fel de zburdalnic în tinereţe".

Cînd bătrînii încetaseră să-şi mai ia vina asupra lor, Eric fusese uimit, apoi revoltat şi-i acuzase de ipocrizie. Ar fi dat orice să-i audă făcîndu-şi imputări ca altădată ; dar, înainte de a fi împlinit treizeci şi şapte de ani, începuseră să-l învinuiască pe el şi să pronunţe cuvinte amare la adresa lui. Îşi cumpărase o căsuţă în Cornwall şi băuse zdravăn pe banii lor. Fusese concentrat dar nu-l primiseră în armată din pricina antecedentelor lui „psihice". O ura pe Charmian, îl ura pe Godfrey, o ura pe Lettie. Îl ura pe vărul său Alan care reuşise în viaţă şi îşi făcuse o carieră frumoasă ca inginer şi care, în copilărie, fusese socotit prostuţ în comparaţie cu Eric. Se căsătorise cu o negresă şi divorţase şase luni mai tîrziu, după ce Godfrey trecuse pe numele fostei neveste o sumă de bani. Din cînd în cînd, Eric le adresase scrisori lui Charmian, Godfrey şi Lettie pentru a-i informa că-i ura. Cînd, în 1947, Godfrey refuzase să-l mai întreţină, se împăcase cu Lettie obţinînd de la ea mici sume de bani şi mari promisiuni pentru viitor. Dar cînd Lettie îşi dăduse seama cît de puţin profitase de compania lui Eric, în ciuda eforturilor pecuniare, îşi limitase mărinimia la făgăduinţe privind testamentul. Eric scrisese un roman care fusese publicat datorită rezonanţei numelui lui Charmian. Semăna cu scrierile ei. „Bietul Eric, comentase Charmian, nu are prea multă originalitate. Dar cred, Godfrey, că de vreme ce s-a apucat de treabă, e de datoria noastră să-l ajutăm." Aproape doi ani de zile, Charmian îi dăduse întreg venitul ei personal. Dar Eric o considera meschină, invidioasă pe reuşita lui literară şi nu se sfia s-o spună cu glas tare. Godfrey refuzase să-i mai răspundă la scrisori. Charmian îi mărturisise lui Guy Leet : „am impresia că Godfrey e îngrozit de ideea apariţiei în familie încă a unui scriitor". Şi adăugase : „Bineînţeles că Godfrey ar fi vrut ca Eric să lucreze cu el, la administraţia Fabricii de bere Colston". Ceea ce nu era întocmai adevărat dar, din punct de vedere stilistic, constituia o formulă corectă pentru încheiere.

În jurul vîrstei de cincizeci de ani, Eric părea să-şi fi dobîndit o personalitate proprie. Adică, în loc să bombardeze familia cu invective şi acuzaţii, începuse să analizeze în chip ştiinţific păcatele rudelor la adresa lui. Nu-i scăpase nici un argument spre a dovedi cît de rău se purtaseră cu el de cînd deschisese ochii.

„De o bucată de vreme Eric seamănă din ce în ce mai mult cu Godfrey — spunea Charmian — deşi Godfrey nu-şi dă seama."

Eric nu mai socotea romanele lui Charmian ieftine şi depăşite. Le analizase pe rînd, carte cu carte, îşi bătuse joc de ele şi le desfiinţase. Cîţiva prieteni îl aplaudaseră. „Cu cîtă seriozitate se ocupă el de romanele mele, ofta Charmian. Nimeni, niciodată, nu mi-a dat atîta importanţă."

Cînd Eric trecuse de cincizeci şi cinci de ani, sănătatea lui Charmian se şubrezise. Reeditarea romanelor ei îl uimise pe Eric, care scăpase din ve-

dere o trăsătură a spiritului epocii. Discutase cu prietenii săi și se înfuriase descoperind că mulți fuseseră cuceriți de Charmian Piper.

Continuase să primească în tăcere banii trimiși de Charmian prin intermediul discret al lui Mrs. Anthony. Cel de-al doilea roman scris de el îi plăcuse lui Lettie, care însă nu mărturisise. Fusese calificat drept „realist și de o sinceritate brutală", dar energia pe care și-ar fi putut-o întrebuința în folosul talentului său realist și brutal de sincer, o cheltuise urînd-o pe Charmian. Reeditarea romanelor ei îl anihilase ; nu mai găsise forța necesară să se apuce de scris.

Nici reportajele din ziare, din care aflase că Lettie, Charmian și Godfrey erau victimele unor telefoane anonime, nu-l stimulaseră.

În toată perioada războiului, și după aceea, trăise de pe urma femeilor bogate, mai cu seamă a Lisei Brooke. După moartea acesteia, nu găsise cu cine s-o înlocuiască. Toată lumea o ducea greu ; Eric se îngrășase din pricina grijilor, ceea ce însă nu-i folosise cîtuși de puțin. Situația lui devenise de-a dreptul critică în momentul cînd primise scrisoarea Olivei. „O oarecare Mrs. Pettigrew — menajera — îl șantajează pe tatăl tău. Sînt convinsă că e dispus să uite toate neînțelegerile din trecut și să se împace cu tine, dacă poți face ceva ca mama ta să nu afle..."

Se urcase în primul tren spre Londra, într-o stare de mare nervozitate, și tot timpul călătoriei i se perindaseră prin minte fel de fel de posibilități.

Cînd trenul oprise în gara Paddington, la ora șase și un sfert, nu luase încă nici o decizie. Intrase

într-un bar să bea ceva. Ieșise la șapte, îndreptîndu-se spre o cabină telefonică. Telefonase avocatului acasă și, la stăruințele sale, obținuse o întrevedere în chiar aceeași seară. Avocatul îl asigurase că avea să amîne cît mai mult perfectarea noului testament. Îi dăduse și cîteva sfaturi pe deasupra, pe care însă Eric nu le auzise.

Se dusese apoi la Olive și găsise locuința goală. Petrecuse noaptea la Nottinghall Gate în tovărășia unor cunoștințe. A doua zi la unsprezece, îi telefonase lui Mrs. Pettigrew și luaseră masa împreună în oraș.

— Vreau să știi, Mrs. Pettigrew, declarase el, că sînt alături de dumneata. Bătrînul merită o lecție. Pentru mine contează în primul rînd punctul de vedere moral, chiar dacă pierd niște bani, la care de altfel sînt gata să renunț.

— Cred, spusese Mrs. Pettigrew la început, că nu înțeleg prea bine ce vrei să spui, domnule Eric. Își șterse colțurile gurii cu batista, scoțînd buza de jos înainte.

— Tata ar prefera să moară mai curînd decît să afle biata mea mamă despre infidelitățile lui. Ca și mine, de altfel. De fapt, dragă Mrs. Pettigrew — continuase el cu un surîs care de mult pierduse orice urmă de farmec — ne ai pe amîndoi la mînă, și pe tata și pe mine.

Mrs. Pettigrew spusese :

— Mi-am dat multă osteneală cu părinții dumitale. Sărmana dumitale mamă, înainte de a pleca la sanatoriu... trebuia s-o ajut pînă și în cele mai intime probleme. Nu multe ar fi făcut-o în locul

meu. Mama dumitale era cam... mă rog, știi cum sînt oamenii bătrîni. Și eu sînt în vîrstă, dar...

— Ba nu-i adevărat, protestase Eric. Nimeni n-ar zice că ai peste șaizeci de ani.

— Crede-mă că-mi simțeam vîrsta cînd trebuia să am grijă de mama dumitale.

— Sînt convins. Este insuportabil de încrezută, comentă Eric. Insuportabilă !

— De-a dreptul insuportabilă ! Cît despre tatăl dumitale...

— E insuportabil. O bestie bătrînă !

— Poți să-mi spui și mie, întrebase Mrs. Pettigrew, ce anume ai de gînd, domnule Eric ?

— Simt că e de datoria mea să te ajut. De aceea am venit. Pentru mine, banii nu înseamnă nimic.

— Ei, dar fără bani nu ajungi prea departe, domnule Eric...

— Te rog, spune-mi Eric, o rugase el.

— Eric, se execută ea, nu există prieten mai bun ca propriul buzunar.

— Ei, sigur că niște bani gheață, picați la momentul oportun, prind bine. La momentul oportun. E de mirare, zău așa, că taică-meu a trăit atîta după viața pe care a dus-o.

— Eric, o să am grijă să nu rămîi niciodată în pană de bani. Adică pînă vine clipa cînd...

— Poți scoate cînd vrei bani de la el ?

— Sigur că da.

Eric gîndise : „Nu mă îndoiesc !"

— Cred că ar trebui să stăm amîndoi de vorbă cu el, propusese Eric.

Ea îi privise din nou mîinile. Oare putea avea încredere în el ? se întrebase. Testamentul nu fusese încă iscălit.

— Aibi încredere în mine, o îndemnase Eric. Două capete judecă mai bine decît unul singur.

— Aș vrea să mă gîndesc, răspunse ea.

— Poate că preferi să lucrezi de una singură ?

— Vai, n-am spus asta ! Dar știi, planul tău m-a luat prin surprindere și cred că, după tot ce-am făcut pentru Godfrey și pentru Charmian, am și eu dreptul...

— Nu știu totuși dacă n-aș face mai bine să mă duc la mama la sanatoriu ca s-o pun la curent cu micile infidelități ale soțului ei. Oricît ar fi de neplăcut, am fi scutiți de o seamă întreagă de complicații. I-ar lua tatii o piatră de pe inimă, iar dumneata n-ai mai fi nevoită să-i porți atîta de grijă. Îmi închipui cît trebuie să-ți vină de greu.

Ea îi tăiase scurt vorba :

— Nu cunoști amănuntele privitoare la aventurile amoroase ale tatălui tău. Eu le cunosc. N-ai dovezi — eu am. Dovezi scrise.

— Ba am. Și eu am dovezi.

Se prefăcuse oare ?

— Cînd vrei să vii să stăm de vorbă cu el ? îl întrebase ea.

— Acum, hotărîse Eric.

Dar cînd ajunseseră acasă, Godfrey încă nu se întorsese. Mrs. Anthony plecase. Mrs. Pettigrew începu să fie din ce în ce mai îngrijorată. Iar cînd Eric se apucă să cotrobăiască prin casă, răsturnînd toate vasele și statuetele de porțelan spre a vedea ce scrie pe dosul lor, se simți de-a dreptul jignită. Dar își păstrase calmul. Încă mai credea că știe cu cine are de a face. Ar fi fost logic de altfel, după toată experiența acumulată.

Cînd Eric se aşeză în fotoliul lui Charmian, ea îşi trecu degetele prin părul lui, suspinînd : „Bietul Eric ! Prin cîte n-ai trecut din pricina lor, nu-i aşa ?" El îşi culcase capul mare pe pieptul ei şi se simţise destul de bine.

După ce luară ceaiul, Mrs. Pettigrew avu o mică criză de astm şi ieşi în grădină ca să-şi revină. Intrînd apoi în casă i se păru că în locul lui Eric, în fotoliu, era Godfrey. Dar se înşelase. Eric adormise, clătinîndu-şi capul cînd la dreapta, cînd la stînga. Deşi la chip semăna mai mult cu Charmian, în această poziţie semăna uimitor cu Godfrey.

Cînd Godfrey intră în cameră, Charmian îl găsi chiar mai prosper decît i se păruse de la fereastră.

— Plăcut loc, admiră Godfrey uitîndu-se de jur împrejur.

— Vino şi aşază-te, Godfrey. De-abia a plecat Guy Leet. Mă simt puţin obosită !

— L-am văzut urcîndu-se în maşină.

— Bietul de el ! Drăguţ din partea lui să vină să mă vadă. Se mişcă aşa de greu !

— Ce diferenţă — spuse Godfrey, lăsîndu-se în fotoliu şi, întinzîndu-şi picioarele mulţumit de sine — faţă de iuţeala cu care se mişca în vara anului 1902, în vila ta de lîngă lacul Geneva şi pînă în 1907, în apartamentul lui din Hyde Park Gate, în Scoţia, şi la Biarritz, şi la Torquay, şi pe urmă în Dolomiţi, cînd te-ai îmbolnăvit. Şi nouăsprezece ani mai tîrziu cînd locuia în Ebury Street şi...

— Aş fuma o ţigară, îl întrerupse Charmian.

— Ce ? se miră Godfrey.

— Dă-mi te rog o ţigară Godfrey ; dacă nu-mi dai tu, chem sora şi-o rog pe ea.

— Nu-i bine să fumezi, Charmian. Nu cred că...

— Vreau o ţigară înainte să mor. Cît despre Guy Leet, nu-i cazul să-mi faci tu mie reproşuri. Tocmai tu... Lisa Brooke, Wendy Loos, Eleanor...

— Nevolnicul ! exclamă Godfrey. Uite la el cum arată şi n-are decît şaptezeci şi cinci de ani. Frînt în două peste cîrjele lui...

— Probabil că Jean Taylor şi-a dat drumul la gură, spuse ea. Întinse mîna şi-l rugă : Dă-mi o ţigară Godfrey.

Îi dădu o ţigară şi i-o aprinse.

— O dau afară pe Mrs. Pettigrew, confirmă el. E o scorpie şi a devenit insuportabilă. Mereu se ceartă cu Mrs. Anthony.

Charmian trase un fum din ţigară.

— Alte noutăţi ? întrebă ea.

— Alec Warner, urmă el, şi-a pierdut controlul asupra facultăţilor mintale. A fost azi pe la mine şi voia să-mi iau pulsul şi temperatura. L-am dat afară.

Charmian izbucni în rîs şi nu se mai putu opri. În cele din urmă, fu pusă în pat iar Godfrey, după ce căpătă un ou moale cu o feliuţă subţire de pîine cu unt, fu trimis acasă.

La ora opt, tocmai terminaseră cina. Mrs. Pettigrew spuse :

— Dacă nu se întoarce pînă la nouă, telefonez la poliţie. Poate că a avut un accident. Cu maşina aia, nu poţi şti niciodată. E neatent cînd conduce.

— Eu în locul dumitale n-aş fi atît de îngrijorat.
— Eu sînt întotdeauna îngrijorată cînd e vorba de el. De-aia şi spuneam că mi se cuvine să...

Godfrey conducea mai atent ca de obicei. După ce verificase informaţiile primite prin Warner, i se părea că viaţa lui merita acest efort. Nu că s-ar fi îndoit vreo clipă de adevărul spuselor lui Warner. Biata Charmian ! În orice caz acum nu mai avea nici un drept să i se simtă superioară. Nu că şi-ar fi dat aere, dar avea un fel de puritate care te făcea să te socoteşti un porc. Biata Charmian ; urît din partea lui Jean Taylor să trăncănească pe seama ei, după atîţia ani. Totuşi Taylor făcuse o faptă bună, fără ca măcar să ştie...

Ajunse acasă. Cale lungă pentru un om bătrîn !

Godfrey intră cu ochelarii în mînă, frecîndu-şi ochii.

— Unde Dumnezeu ai fost ? întrebă Mrs. Pettigrew. A venit Eric să te vadă.

— Bună seara, Eric, îl salută Godfrey. Bei ceva ?

— Am băut.

— Mă simt foarte bine, mulţumesc, urmă Godfrey, ridicînd vocea.

— Zău ? făcu Eric.

— Eric vrea să-ţi vorbească, Godfrey.

— Tată, Mrs. Pettigrew şi cu mine sîntem de acord în privinţa...

— În care privinţă ?

— În privinţa noului tău testament. Şi pînă atunci sper să fiu remunerat potrivit situaţiei.

— Ai făcut burtă, observă Godfrey. Eu n-am burtă.

— Altfel vom fi nevoiţi să-i aducem mamii la cunoştinţă anumite fapte.

— Fii înţelegător, Godfrey, îl rugă Mrs. Pettigrew.

— Ieşi afară din casa mea, Eric ! strigă Godfrey. Dacă în zece minute n-ai plecat, chem poliţia.

— Cred că sîntem puţin obosit, încercă Mrs. Pettigrew să-l liniştească, nu-i aşa ?

— Iar dumneata să faci bine să pleci mîine dimineaţă.

De rîndul acesta, Godfrey i se adresase ei.

Se auzi soneria.

— Cine-ar putea fi ? întrebă Mrs. Pettigrew. Ai uitat cumva farurile aprinse, Godfrey ?

Godfrey nu luă în seamă soneria.

— Nu-i puteţi spune lui Charmian nimic în legătură cu mine de care ea să nu ştie.

— Ce-ai spus ? întrebă Mrs. Pettigrew.

Soneria se auzi iar.

Godfrey îi lăsă şi se duse să deschidă. În prag erau doi oameni.

— Domnul Colston ?

— Da.

— Putem să vă spunem ceva ? Sîntem de la poliţie.

— Am lăsat farurile aprinse ? întrebă Godfrey.

— Nu, e vorba de sora dumneavoastră, îl informă cel mai în vîrstă dintre cei doi oameni, de Dame Lettie Colston.

A doua zi era duminică. *„Lovitura individului anonim de la telefon“* anunţau titlurile ziarelor. „Femeia în vîrstă ucisă în pat. Bijuterii şi alte obiecte preţioase dispărute.“

CAPITOLUL 15

— De multe ori, îi spuse Henry Mortimer soţiei sale, cînd cauţi ceva, dai peste altceva.

Doamna Mortimer deschidea şi închidea gura ca o pasăre, căci hrănea un băieţel de doi ani, şi ori de cîte ori copilul deschidea gura ca să-i bage linguriţa cu ou moale, fără să vrea deschidea şi ea gura. Băieţelul era nepotul ei de care avea grijă, pentru că fiica ei — mama copilului — aştepta încă un copil. Doamna Mortimer şterse nepoţelul la gură şi împinse cana cu lapte ca să n-o răstoarne.

— Aşa se întîmplă : cauţi ceva şi dai peste altceva — repetă Henry Mortimer. Printre hîrtiile lui Lettie Colston s-au găsit peste douăzeci şi două de testamente făcute în ultimii patruzeci de ani.

— Ce femeie neserioasă ! comentă Emmeline Mortimer. Auzi, să-şi schimbe hotărîrea de atîtea ori. Ciupi uşor băieţelul de obraz, şi cînd copilul hohoti de rîs, băgă iute în guriţa deschisă linguriţa cu ultimul rest de ou, pe care el, bineînţeles, îl scuipă pe jumătate. De cînd am auzit că lui Godfrey i s-a făcut rău în timpul cercetărilor, mi s-a făcut milă de el. Ţinea probabil mult la sora lui.

Îi dădu copilului cana cu lapte pe care el o luă cu amîndouă mînuţele şi din care începu să soarbă zgomotos ; după ce scoase copilul în grădină, unde-l lăsă să se joace singur în ţarc, doamna Mortimer îi spuse soţului ei :

— Ce ziceai adineauri despre testamentele lui Lettie Colston ?

— Băieţii au căutat printre hîrtiile ei, aşa cum se face de obicei, pentru a găsi vreun indiciu care să-i

pună pe urma criminalului, şi au controlat cine sînt beneficiarii testamentului. Îţi închipui că pe baza celor douăzeci şi două de testamente au făcut o listă întreagă.

— Criminalul era pe listă ?

— Nu, dar lista au făcut-o înainte de a pune mîna pe el. Ei însă căutau, şi...

Ucigaşul doamnei Lettie fusese prins la trei săptămîni după moartea ei şi aştepta să fie judecat. În aceste trei săptămîni, hîrtiile ei fuseseră examinate iar beneficiarii celor douăzeci şi două de testamente — bineînţeles cei care erau în viaţă — fuseseră urmăriţi şi anchetaţi. Nici o suspiciune nu mai plana asupra lor. Un singur caz rămăsese nerezolvat : al Lisei O' Brien din Nottingham, nume care apărea în testamentul din 1918. Astfel ieşi la iveală că Lisa Brooke — născută Sidebottome, în vîrstă de 33 de ani — se căsătorise în acel an la Nottingham cu Matthew O' Brien, în vîrstă de 40 de ani. Dar investigaţiile poliţiei nu merseră prea departe. Acea Lisa O' Brien din testament era o femeie bătrînă, despre care, de altfel, se află foarte curînd că murise ; cît despre O' Brien, chiar dacă ar mai fi trăit, depăşise vîrsta la care ar fi fost cu putinţă să i se atribuie săvîrşirea unei crime. Aşa încît poliţia ştersese numele O' Brien de pe listă.

Dar faptul îi fusese comunicat lui Henry Mortimer, ca unul ce cunoştea îndeaproape pe doamna asasinată şi cercul ei. Mortimer încercase să stabilească dacă existase vreo legătură între criminal şi telefoanele anonime. Poliţia nu credea că povestea cu telefoanele anonime era adevărată. Neobţinînd nici un rezultat în urma cercetărilor, ajunsese la

concluzia că reclamanţii — toţi oameni foarte bătrîni — aveau halucinaţii.

Dar publicul cerea o soluţie şi trebuia să i se facă pe plac. Cel însărcinat cu acest aspect al cazului fusese Mortimer. Poliţia dăduse un comunicat :

„Se fac cercetări pentru a stabili dacă între crimă şi telefoanele anonime, pe care le primea victima, a existat vreo legătură".

Mortimer îşi făcea datoria cu multă conştiinciozitate. Ca şi colegii săi, era încredinţat că ucigaşul nu era de profesie. Ca şi colegii săi, era convins că vocea anonimă nu avea să capete niciodată chip. Totuşi, examină documentele aflate la dosar şi, în cele din urmă, trimise un raport, după care poliţia mai publică o comunicare :

> „Autorităţile sînt în măsură să afirme că nu există nici o legătură între uciderea doamnei Colston şi telefoanele anonime pe care le primea aceasta în ultimile luni înainte de a muri."

Henry reţinuse detaliile privind-o pe Lisa O' Brien, care-l intrigaseră.

„Cauţi ceva şi dai peste altceva" spuse iarăşi, de data aceasta în gînd. Căci nu auzise niciodată pînă atunci despre această căsătorie a Lisei Brooke. De primul ei soţ, bătrînul dar bogatul Brooke, se despărţise în 1912. Despre căsătoria ei cu Guy Leet aflase de curînd, cînd Guy se prezentase ca moştenitor. Dar despre Matthew O' Brien, Henry nu-şi amintea să fi auzit vreodată. Probabil că murise sau, dacă mai trăia, era foarte bătrîn...

Ceruse colegilor de la poliţie să continue cercetările asupra lui O' Brien. Îl găsiră foarte repede, internat într-un azil de alienaţi mintali din Folkstone. Era acolo de peste patruzeci de ani.

— Aşa se întîmplă, îi spuse Mortimer soţiei sale, cauţi ceva şi dai peste altceva.

— Janet şi Ronald Sidebottome nu ştiu nimic despre soţul ăsta ? întrebă Mrs. Mortimer.

— Ba da. Şi-l aduc perfect aminte. Lisa a plecat cu el într-o călătorie în Canada. Timp de un an n-au auzit nimic despre ea. Iar cînd s-a întors, le-a spus că bărbatul ei murise într-un accident.

— De cînd e internat la azilul de nebuni ?

— Din 1919, după cîteva luni de la nuntă. Janet se duce mîine să-l recunoască.

— N-are să fie uşor, după atîţia ani.

— E o simplă formalitate. Este sigur vorba despre Matthew O' Brien, cu care s-a măritat Lisa Brooke în 1918.

— Şi ea a afirmat că-i mort ?

— Da.

— Atunci ce se întîmplă cu Guy Leet ? Nu s-a măritat cu el ? Înseamnă că sînt vinovaţi de bigamie, nu-i aşa ?

— Nici o clipă nu cred că Guy a ştiut că celalt soţ mai trăia încă. După toate aparenţele, toţi îl credeau mort.

— Oare Guy o să aibă neplăceri ?

— Da' de unde. La vîrsta lui ?

— Ce femeie a mai fost şi Lisa Brooke ! exclamă doamna Mortimer. Din pricina banilor probabil. A, dar ce se întîmplă acum cu averea ei ? Sigur că Guy n-are să...

— E o întrebare. După lege, moştenitorul Lisei este Matthew O'Brien, indiferent dacă e întreg la minte sau nebun.

Henry ieşi în grădină şi se răsti la nepoţelul care urla :

— Ce înseamnă gălăgia asta ?

Îl rostogoli de cîteva ori prin iarba moale şi încălzită de razele soarelui. Apoi îl luă în braţe, îl aruncă în înaltul cerului şi-l prinse iar în braţe.

— Bagă de seamă să nu dea afară ce-a mîncat, îi atrase atenţia Emmeline, care-i privea, zîmbind cu mîndrie.

— Hopa, hopa ! ceru copilul.

Henry îl mai rostogoli prin iarbă apoi îl lăsă, plîngînd că mai vrea, şi intră în casă să-i telefoneze lui Alec Warner înainte ca acesta să plece.

— Mi se pare că ai nişte cazuri pe care le urmăreşti la Azilul din Folkstone ? întrebă Henry.

— Da, dar cîţiva dintre pacienţii foarte bătrîni. Îi urmăresc de vreo zece ani.

— Cunoşti cumva pe unul care se numeşte Matthew O' Brien ?

— Matt O' Brien, cum să nu. Un bătrînel simpatic ; are aproape optzeci de ani. Nu se mai scoală din pat. E complet ţăcănit, dar pe mine mă recunoaşte.

— Aveai cumva de gînd să mergi la Folkstone săptămîna asta ? întrebă Henry.

— Mă duc cam o dată pe lună şi de-abia am fost săptămîna trecută. Te interesează ceva în mod special ?

— Să vezi, explică Henry, Janet Sidebottome a acceptat să se ducă mîine la Folkstone să-l identifice pe Matthew O' Brien. Nu vreau să intru în amănunte, dar cred că dacă ai putea să mergi cu ea, tu care cunoşti azilul, Janet ţi-ar fi recunoscătoare.

— Dar ce are Janet cu Matthew O' Brien ?

— Poţi să mergi cu ea sau nu ? insistă Henry.

— Pot, răspunse Alec.

— Atunci are să-ţi explice Janet. Ştii numărul ei de telefon ?

— Da.

— Unul din băieţii noştri are să vă aştepte acolo.

— Un poliţist ?

— Un detectiv. Povestea s-ar putea să te intereseze şi pe tine.

— Exact la asta mă gîndeam şi eu, mărturisi Alec.

Janet spuse :

— Vai ce neplăcut ! Ar fi fost normal ca Ronald să vină cu mine, să mă pot bizui pe el. L-a văzut pe Matthew de cîteva ori. Nu înţeleg de ce-a răcit Ronald tocmai acum, cînd vremea e atît de frumoasă.

Alec ridică vocea ca să acopere zgomotul motorului.

— Nu te necăji. Am să mă străduiesc să nu-i simţi lipsa lui Ronald.

— Nu, te rog, nu-l necăji pe Ronald. Voiam doar...

Alec îi zîmbi. Foarte tristă, Janet îşi potrivi aparatul acustic şi spuse :

— Auzul meu nu-i tocmai bun.

— S-ar putea să nu-l recunoşti pe Matt O' Brien. E nebun şi bătrîn, iar anii de boală l-au făcut de nerecunoscut. Ştii că li se dau multe sedative şi calmante care schimbă înfăţişarea. Dar nu-i nimic

dacă nu-l recunoşti. Autorităţile au toate dovezile că el e bărbatul Lisei. Există şi semnătura ei din registru cînd a fost internat.

Am să fac tot ce pot, spuse Janet. Totuşi vizita la azil mă deprimă.

— Să ştii că-i liniştit, strigă Alec. Crede că e Dumnezeu. N-are o nebunie violentă.

— Mă deprimă şi gîndul la răposata soră-mea. Nu-mi face nici o plăcere, dar n-am încotro, trebuie să recunosc că Lisa nu s-a comportat totdeauna aşa cum se cade. Mare noroc că istoria asta n-a ieşit la iveală mai curînd.

— Din punct de vedere legal, ar putea fi acuzată de bigamie.

— Pe bună dreptate, Lisa n-are nici o scuză ; de cînd s-a născut numai de noroc a avut parte. Da' aşa a fost ea totdeauna ; din pricina ei a murit tatăl nostru, pe care-l iubeam atît de mult ; l-a amărît cît a putut. Cînd a lăsat-o Simon Brooke, ce scandal a mai fost şi atunci ! Pe vremea aceea un scandal lua proporţii mult mai mari ca-n ziua de azi.

— Ce impresie ţi-a făcut Matthew O' Brien cînd l-ai cunoscut ?

— Cum să-ţi explic ? era irlandez şi era avocat. Vorbea mult — da ce să-i faci ? aşa sînt irlandezii — şi avea farmec. Îţi mărturisesc cinstit că atunci cînd mi-a spus Lisa că a murit, nu-mi venea s-o cred. Era aşa de plin de viaţă ! Bineînţeles că nimeni n-a bănuit adevărul. Ce poveste neplăcută !

— Las' că scapi repede, o consolă Alec. Nu stăm mult la el.

Întrevederea lor cu Matt O' Brien nu dură mult. Detectivul îi aştepta la intrare şi o soră îi conduse

sus în odaia lui Matt. Era întins în pat, cu părul lung şi alb răvăşit, şi capul afundat în pernă.

— Bună Matt, spuse Alec. Am adus cu mine doi prieteni care vor să te vadă.

Detectivul, rămase discret în spatele sorei, dădu politicos din cap.

Janet se apropie de pat şi-i strînse mîna slăbănoagă. El ridică cealaltă mînă, binecuvîntînd-o. Apoi întoarse ochii spre Alec.

— Ah, tu eşti, Alec ! Pronunţa cuvintele cu oarecare greutate, ca şi cum limba ar fi stat în calea lor.

— Nu ştiu dacă-ţi mai aduci aminte de o doamnă pe care o chema Lisa ? întrebă Alec, Lisa Brooke, Lisa Sidebottome ?

— Lisa, repetă bătrînul.

— Nu-ţi aduci aminte de Lisa, o doamnă cu părul roşu ? insistă Alec.

— Lisa, repetă bătrînul uitîndu-se la Janet.

— Nu, nu-i ea Lisa. Ea e Janet, sora Lisei. A venit să te vadă.

Bătrînul rămăsese cu ochii la Janet.

— Nu-ţi aduci aminte de Lisa ? Bine, lasă, nu-i nimic — îl linişti Alec.

Bătrînul dădu din cap :

— În ochii mei toate făpturile-s egale, spuse el.

— Lisa a murit anul trecut, încercă să-l lămurească Alec. Credeam c-o ştii.

— Lisa, spuse bătrînul privind cerul care se vedea de la fereastra lui. Era o după amiază însorită, dar el probabil că privea un cer înstelat. Pe boltă strălucesc stelele mele. Se numără şi ea printre cei chemaţi la mine ?

Cînd coborî, Janet fu invitată să se așeze și să-și întindă picioarele, ca să se odihnească puțin, și i se servi o ceașcă cu ceai.

— La început, spuse ea, mi s-a părut că nu seamănă deloc cu Matt. Mă gîndeam că s-a făcut o confuzie. Pe urmă însă, cînd a întors capul spre fereastră și l-am văzut din profil, l-am recunoscut. Da, este Matthew O' Brien. Și-a păstrat și felul de a fi, atunci cînd a vorbit de stele și...

Alec refuză ceaiul. Scoase carnetul din buzunar și rupse o foaie.

— Te superi dacă scriu o scrisoare unui prieten ? Vreau s-o pun la cutie înainte de a trece poștașul să ridice corespondența.

Începu să scrie fără să fi primit încuviințarea lui Janet :

„Dragă Guy,

Cred că sînt primul care-ți aduce la cunoștință următoarea veste.

A fost descoperit un om, pe nume Matthew O'Brien, care era căsătorit cu Lisa Brooke cînd ai luat-o tu de nevastă.

Mortimer te poate informa asupra detaliilor.

Acest Matthew O' Brien este internat la Azilul de deficienți mintali St. Aubrey și întîmplător se află sub observația mea de zece ani, fără ca eu să fi bănuit ceva. Cum nu ești vinovat, sper să n-ai neplăceri. Dar căsătoria ta cu Lisa nefiind valabilă, tu nu mai ești moștenitorul averii ei. Banii Lisei — sau în orice caz mare parte din ei — îi revin soțului ei legal.

Fii te rog amabil și imediat după ce citești scrisoarea asta, ia-ți pulsul și temperatura și comunică-mi etc. etc."

Alec ceru un plic, băgă foaia înăuntru, scrise adresa și lipi timbrul ; apoi puse scrisoarea în cutia care se afla în hol și se întoarse lîngă Janet s-o încurajeze.

După ce-o lăsă pe Janet Sidebottome în fața hotelului ei, recapitulă întîmplările zilei, care fusese interesantă dar obositoare.

Gîndindu-se la Matt O' Brien, la trupul lui firav și asexuat, la părul alb răvășit pe pernă, la felul în care își mutase ochii de la el la Janet și înapoi, își aminti de Mrs. Bean, bunicuța care se mutase în patul lui Mrs. Green de la Maud Long. Se deosebeau mult unul de celălalt ; aveau totuși o trăsătură comună : nimeni n-ar fi putut spune de la prima vedere cărui sex aparțineau. Se hotărî să noteze această observație în fișa lui Matthew O' Brien.

Deodată se simți obosit și opri un taxi. În drum spre casă, medită asupra diferenței dintre observația științifică și cea obișnuită ; aceeași persoană privită din ambele unghiuri oferea două imagini cu totul diferite. Trebui să recunoască faptul că Mrs. Bean, căreia nu-i acordase prea multă atenție, îl răsplătise totuși dîndu-i ocazia să observe anumite amănunte care pînă atunci îi scăpaseră. În ansamblu, însă, considera metoda lui de investigație.

O mașină de pompieri depăși taxiul. Alec se lăsă pe spetează și închise ochii. Taxiul coti, Alec își schimbă poziția și privi pe fereastră. Mașina o luase

pe Pall Mall şi se îndrepta către St. James' Street.

Şoferul întoarse capul spre el şi deschise fereastra dintre fotoliile din faţă şi cele din spate :

— E un incendiu, pe undeva pe aici.

Alec se trezi în faţa casei în care locuia, înconjurat de mulţime. Peste tot poliţişti care se agitau, fum, oameni, pompieri, apă ; un strigăt se înălţă din mulţime, toţi ridicară capul şi văzură o limbă de foc ţîşnind prin acoperişul clădirii. Alec îşi croi drum, dar un poliţist i se puse în cale, apucîndu-l de braţ.

— Eu locuiesc aici, explică el. Lăsaţi-mă să trec, vă rog !

— Nu puteţi intra, spuse poliţistul. Vă rog, daţi-vă înapoi !

— Înapoi ! strigă mulţimea.

Alec insistă :

— Dar locuiesc aici. Lucrurile mele. Unde este portarul ?

— Clădirea arde, domnule, strigă poliţistul.

Alec se smuci şi se repezi prin fum şi apă spre uşa casei. Cineva îl lovi. Mulţimea se dădu înapoi, iar printr-o fereastră de la parter se năpusti un val de fum şi flăcări. Alec rămase pe loc şi un poliţist se îndreptă spre el.

— Daţi-vă înapoi, domnule, porunci poliţistul ; nu staţi în drumul pompierilor !

— Dar toate hîrtiile mele sînt sus ! strigă Alec.

Poliţistul îl luă de braţ şi-l dădu la o parte.

— A rămas o pisică înăuntru, la mine în odaie, strigă Alec disperat. Nu pot lăsa pisica să ardă. Daţi-mi voie să urc s-o scot de-acolo. Pe riscul meu !

Poliţistul nu răspunse dar continuă să-l îndepărteze pe Alec de foc.

— A rămas un cîine înăuntru. Un cîine mare, frumos, pe care l-am adus de la pol, se jelui Alec ! La etajul de sus, prima uşă lîngă scară.

— Regret, prea tîrziu, domnule, îl lămuri unul dintre pompieri. Cîinele dumneavoastră nu mai există. Tot etajul de sus a ars.

Unul dintre locuitorii imobilului spuse :

— Aici n-au fost animale. Animalele sînt interzise în cartier.

Alec plecă ; se duse la club şi reţinu o cameră pentru noapte.

CAPITOLUL 16

VARA trecuse ; era ziua bunicuţei Bean şi de cîteva zile salonul întreg se pregătea s-o sărbătorească.

Fusese comandat un tort uriaş cu o sută de lumînări. Veniseră şi cîţiva gazetari cu aparate fotografice. Unii dintre ei stăteau de vorbă cu bunicuţa Bean care şedea în capul oaselor purtînd o liseuză albastră nouă.

— Da, îi asigura ea, sînt foarte fericită.

— Într-adevăr, încuviinţă ea, pe vremea cînd eram copil am văzut-o pe Regina Victoria.

— Cum te simţi cînd împlineşti o sută de ani, Mrs. Bean ?

— Foarte bine, răspunse ea dînd din cap.

— Nu trebuie s-o obosiţi, interveni sora Lucy, care cu această ocazie specială îşi pusese în piept medalia primită pentru merite sanitare.

Gazetarii notau tot ce le spunea sora: „Şapte copii dintre care unul singur trăieşte, în Canada. La vîrsta de unsprezece ani a început să lucreze într-un atelier de croitorie"...

La ora trei sosi directoarea şi citi o telegramă din partea Reginei. Toţi aplaudară. Bunicuţa Valvona comentă:

— La a cea de a o sută aniversare... nu sună prea corect. Regina Mary obişnuia să spună: „cu ocazia împlinirii vîrstei de o sută de ani". Dar toţi o asigurară că era acelaşi lucru.

Directoarea stătu lîngă bunicuţa Bean cînd aceasta suflă în lumînări. Reuşi să stingă douăzeci şi trei; era prea ostenită ca să mai sufle. O ajutară surorile.

Tocmai tăiau tortul. Unul dintre gazetari strigă: „De trei ori trăiască, pentru bunicuţa Bean!"

Cînd vizitatorii începuseră să sosească, veselia se domolise şi reporterii plecaseră. Bătrînele din colţul destinat „cazurilor de geriatrie" încă mai mîncau sau se jucau cu feliile lor de tort.

Miss Valvona îşi pusese ochelarii şi întinse mîna după ziar. Citi pentru a treia oară horoscopul zilei:

— 21 Septembrie — pentru cei născuţi azi. În anul care vine vei avea parte de evenimente neaşteptate. Din decembrie pînă în martie, perioadă de întîmplări contradictorii. Pentru cei care lucrează în domeniul muzicii, al transporturilor sau al modei, anul care vine va aduce un progres simţitor." Dumneata parcă în domeniul modei lucrai, nu-i aşa, bunicuţă Bean? Aici scrie negru pe alb că...

Dar Mrs. Bean adormise, după ce băuse ceaşca de ceai fierbinte pe care i-o dăduse sora. Gura ei era întredeschisă ca un O prin care intra şi ieşea aerul, producînd un uşor şuierat.

— Are loc vreo sărbătorire? întrebă Alec Warner admirînd pavoazarea festivă a salonului.

— Da, Mrs. Bean a împlinit azi o sută de ani.

Cutele din obrazul şi de pe fruntea lui Alec se adînciseră. Trecuseră patru luni de cînd îi arseseră toate fişele şi notele.

Jean Taylor îl sfătuise:

— Încearcă să iei totul de la început, Alec. Ai să vezi că dacă te apuci de treabă ai să-ţi aminteşti o mulţime de lucruri.

— Niciodată n-am avut încredere în memorie, cum aveam în fişele mele.

— Trebuie s-o iei de la capăt.

— La vîrsta mea nu mai am putere. Am muncit atîţia ani ca să adun ce-am pierdut. Paguba este iremediabilă.

De atunci, rareori pomenise de arderea hîrtiilor. Odată mărturisise că, de cînd îşi pierduse fişele, se simţea ca un mort.

— E un fel de a vorbi, Alec, ripostase Jean Taylor. Căci în realitate trăieşti şi eşti viu.

El adăugase că uneori recapitula vastul material documentar înscris în minte, ca într-un uriaş fişier.

— Dar niciodată nu voi mai nota ceva pe hîrtie. În schimb, citesc mult. Poate că, într-un fel, e mai bine.

Miss Taylor îi surprinse privirea încărcată de invidie oprită asupra bunicuţei Bean, care împlinise o sută de ani. Alec suspină şi se uită în altă parte.

— La bătrîneţe ne simţim cu toţii păgubiţi de cîte ceva, pentru că ne agăţăm prea mult de toate. Dar, în realitate, continuăm să ne trăim viaţa.

— Un prieten de-al meu a încetat din viaţă ieri.

— Cine ?

— Matt O'Brien de la Folkstone. Se credea Dumnezeu. A murit în somn. A lăsat o avere imensă de care nici măcar nu aflase. Moştenise banii Lisei. N-are rude.

— Atunci poate că Guy Leet...

— Nu, Guy n-are nici o şansă. Conform testamentului, moştenitoarea Lisei va fi, probabil, Mrs. Pettigrew.

— În acest caz, spuse Miss Taylor, va obţine în sfîrşit recompensa pe care şi-o dorea.

Mrs. Pettigrew obţinu într-adevăr mult rîvnita recompensă. Deveni moştenitoarea legală a Lisei şi intră în posesia întregii ei averi. După un prim infarct, Mrs. Pettigrew se retrase într-un mic hotel din South Kensington. Mai poate fi văzută şi azi, în fiecare dimineaţă, către orele unsprezece, pe promenadă, unde se întîlneşte cu alţi clienţi vîrstnici ai hotelului cu care discută proasta organizare a industriei hoteliere şi pune la cale cîte o acţiune împotriva personalului de serviciu. Iar serile, înainte de-a suna ora mesei, poate fi văzută certîndu-se pentru cîte un fotoliu din holul hotelului.

Charmian a murit într-o dimineaţă din primăvara următoare, în vîrstă de optzeci şi şapte de ani.

Godfrey a murit în acelaşi an, în urma unui accident, ciocnindu-şi maşina de o alta, la o cotitură a străzii Kensington Church. Nu a murit pe loc, ci

cîteva zile mai tîrziu, din pricina unei pneumonii declanşate după accident. Pe loc a murit însă perechea care se afla în cealaltă maşină.

Guy Leet a murit în vîrstă de şaptezeci şi opt de ani.

Percy Mannering a fost internat într-un azil, unde i se spune „Profesorul“ şi unde este tratat cu deosebit respect ; patul său e aşezat într-o nişă a dormitorului, rezervată pacienţilor care în trecut au cunoscut zile mai bune. Olive, nepoata lui, îl vizitează din cînd în cînd. Îi ia poeziile şi scrisorile către editori, le bate la maşină şi le expediază conform indicaţiilor lui Percy.

Ronald Sidebottome are voie să se scoale din pat după amiezile dar, după toate probabilităţile, nu va rezista pînă la sfîrşitul iernii.

Janet Sidebottome a murit de infarct în urma creşterii tensiunii arteriale — la vîrsta de şaptezeci şi şapte de ani.

Mrs. Anthony — care îşi pierduse bărbatul — a primit o mică moştenire de la Charmian şi s-a mutat într-un oraşel la malul mării, lîngă fiul ei. Cîteodată, cînd aude vorbindu-se de telefoane anonime declară că, din cîte a văzut ea în cursul vieţii, e mult mai bine să fii surd.

Inspectorul şef Mortimer a murit subit de inimă pe yachtul său Dragonfly, la vîrsta de şaptezeci şi trei de ani. Doamna Mortimer îşi petrece mare parte din timp îngrijindu-şi numeroşii nepoţi.

Eric e ocupat să chiltuiască banii familiei Colston, pe care i-a moştenit după moartea tatălui său.

Alec Warner a paralizat în urma unei congestii cerebrale. Un timp a avut jumătate din trup în-

țepenit și nu a putut vorbi. Cu vremea, și-a revenit, a fost din nou în stare să miște ambele mîini și picioare și să vorbească normal. S-a retras într-un sanatoriu ; adeseori caută în memorie, ca într-un imens fișier bibliografic, amănunte asupra prietenilor săi morți sau muribunzi.

De ce boală sufereau ? De ce boală muriseră ?

Lettie Colston — recapitula el în gînd — murise de fractură a craniului : Godfrey Colston de pneumonie hipostatică ; Charmian Colston, de uremie ; Jean Taylor, de degenerare a miocardului ; Tempest Sidebottome, de scleroză cervicală ; Ronald Sidebottome de scleroză a bronhiilor ; Guy Leet, de arterioscleroză ; Henry Mortimer, de tromboză coronară.

Miss Valvona a adormit pe veci. Multe dintre bunicuțe îi urmară exemplul. Jean Taylor mai zăbovi, preamărindu-l pe Domnul prin suferință, și meditînd uneori asupra Morții — primul dintre ultimele patru lucruri care nu trebuie niciodată uitate.

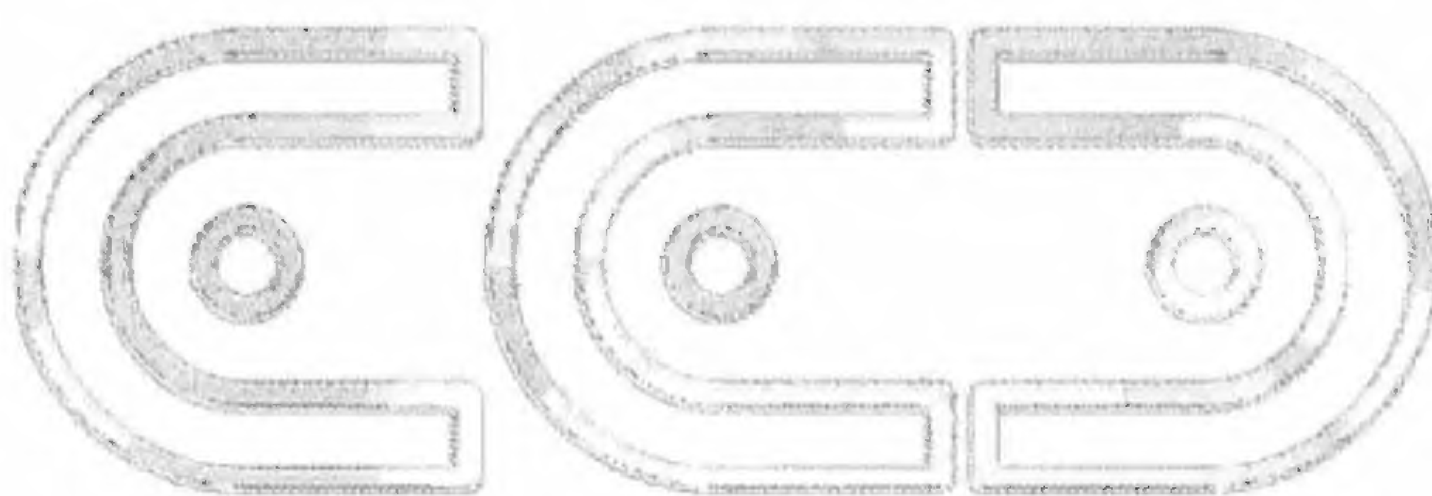
Lector : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor : ELENA BABI

Tiraj 17 960 broșate. Coli tipar 8,50

Tiparul executat sub comanda nr. 30 445 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București, Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

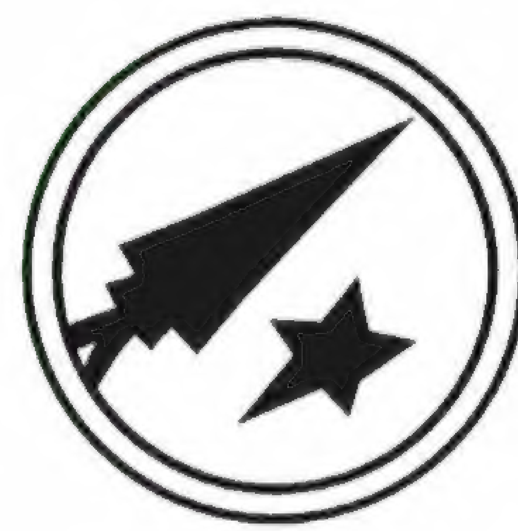

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

